

ÚZEMNOPLÁNOVACIA DOKUMENTÁCIA :	ÚZEMNÝ PLÁN MESTA BANSKÁ ŠTIAVNICA
ETAPA SPRACOVANIA :	NÁVRH RIEŠENIA
OBSTARÁVATEĽ :	MESTO BANSKÁ ŠTIAVNICA
SPRACOVATEĽ :	AGS ATELIÉR PRIEVIDZA
RIEŠITEĽSKÝ KOLEKTÍV :	
HLAVNÝ RIEŠITEĽ :	ING. ARCH. GABRIEL SZALAY, AUTORIZOVANÝ ARCHITEKT
URBANIZMUS :	ING. ARCH. GABRIEL SZALAY ING. ARCH. MILAN CHMURA
DEMOGRAFIA :	RNDr. DANIÉLA TREBICHAVSKÁ
POL'NOHOSPODÁRSTVO :	ING. ROMAN VESELÝ
LESNÉ HOSPODÁRSTVO :	ING. BRANISLAV FAŠÁNEK
REKREÁCIA A CESTOVNÝ RUCH :	ING. ARCH. GABRIEL SZALAY
DOPRAVNÁ KONCEPCIA :	ING. ANNA BRAŠENOVÁ
ŽIVOTNÉ PROSTREDIE :	ING. ARCH. MILAN CHMURA, RNDr. ANTON DARNADY, Mgr. PETER HUJO, ING. ROMAN VESELÝ
VODNÉ HOSPODÁRSTVO :	ING. MAREK KYTKA
ZÁSOBOVANIE ELEKTRICKOU ENERGIOU :	VLADIMÍR KRECHÁČ
SPOJE A TELEKOMUNIKÁCIE :	ING. IGOR TOMAŠÍK
ZÁSOBOVANIE PLYNOM A TEPLOM :	ING. PAVOL JURECKÝ
GRAFICKÉ SPRACOVANIE :	ING. ROMAN VESELÝ, ZUZANA DAUBNEROVÁ
KRAJINNO-EKOLOGICKÝ PLÁN :	ENVICONSULT S.R.O.

DIEL „A“ - OBSAH

I. ZÁKLADNÉ ÚDAJE ÚZEMNÉHO PLÁNU	4
1. ZÁKLADNÉ ÚDAJE	4
2. HLAVNÉ CIELE RIEŠENIA ÚPN MESTA BANSKÁ ŠTIAVNICA	4
3. PREHLAD A VYHODNOTENIE PREDCHÁDZAJÚCEJ ÚZEMNO-PLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE A ÚZEMNOPLÁNOVACÍCH PODKLADOV	5
3.1 Prehľad predchádzajúcej ÚPD a ÚPP	5
3.2 Vyhodnotenie predchádzajúcej ÚPD a ÚPP	6
4. ZOZNAM A ZHODNOTENIE DOSIAĽ NEREALIZOVANÝCH OPATRENÍ OVPLYVŇUJÚCICH ROZVOJ A VYUŽITIE ÚZEMIA	7
5. ÚDAJE O SÚLADE RIEŠENIA SO ZADANÍM A SO SÚBORNÝM STANOVISKOM Z PREROKOVANIA KONCEPTU	7
6. STANOVENIE VECNÝCH A ČASOVÝCH HORIZONTOV	11
II. RIEŠENIE ÚZEMNÉHO PLÁNU	12
7. VYMEDZENIE RIEŠENÉHO ÚZEMIA.....	12
8. VÄZBY VYPLÝVAJÚCE Z RIEŠENIA A ZÁVÄZNÝCH ČASTÍ ÚZEMNÉHO PLÁNU REGIÓNU.	12
9. CELKOVÁ CHARAKTERISTIKA ÚZEMIA.....	22
9.1. Postavenie sídla v sídelnej sústave.....	22
9.2. Vývoj osídlenia.....	24
9.3. Kultúrnohistorické hodnoty v území.....	25
10. NÁVRH URBANISTICKEJ KONCEPCIE PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA.....	29
10.1. Riešenie širších vzťahov a záujmového územia	29
10.2. Členenie územia	29
10.3. Formovanie funkčno priestorovej kostry.....	30
10.4. Návrh funkčného využitia územia	34
11. ZÁKLADNÉ DEMOGRAFICKÉ, SOCIÁLNE A EKONOMICKÉ ROZVOJOVÉ PREDPOKLADY.	39
11.1. Vývoj obyvateľstva	39
11.2. Prirodzený a migračný pohyb v rokoch 1993 - 2000	41
11.3. Štruktúra podľa pohlavia a veková skladba	43
11.4. Národnostné a náboženské zloženie obyvateľstva	45
11.5. Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva.....	45
11.6. Ekonomická aktivita a dochádzka za prácou.....	46
11.7. Demografický, sociálny a ekonomický potenciál	47
12. NÁVRH RIEŠENIA BÝVANIA, OBČIANSKEHO VYBAVENIA SO SOCIÁLNOU INFRAŠTRUKTÚROU, VÝROBY A REKREÁCIE	48
12.1. Bývanie	48
12.2. Trvale obývané byty podľa druhu budovy, doby výstavby a kategórie.....	51
12.3. Technická vybavenosť a spôsob vykurovania bytov.	52
12.4. Predpokladaný vývoj bytového fondu :	53
13. OBČIANSKA VYBAVENOSŤ.....	53
13.1. Školstvo a výchova	57
13.2. Kultúra a osвета, sakrálné stavby.....	62
13.3. Zdravotníctvo a kúpeľníctvo.....	63
13.4. Obchodná vybavenosť.....	66
13.5. Služby	66
13.6. Šport	70
14. ŤAŽBA A ÚPRAVA NERASTNÝCH SUROVÍN.....	71
15. PRIEMYSELNÁ VÝROBA, SKLADOVÉ HOSPODÁRSTVA A VÝROBNÉ SLUŽBY	73

15.1. Odvetvová štruktúra	73
15.2. Výrobné aktivity, priestorová štruktúra priemyslu	74
15.3. Zamestnanosť v priemysle	75
15.4. Funkčné využitie priemyselných areálov	76
15.5. Stavebníctvo	77
15.6. Výrobné služby	77
15.7. Skladové hospodárstvo	77
15.8. Tendencie rozvoja	77
16. POĽNOHOSPODÁRSTVO	79
16.1. Štruktúra poľnohospodárskeho pôdneho fondu	79
16.2. Organizácia poľnohospodárskeho pôdneho fondu a poľnohospodárskej výroby	80
16.3. Poľnohospodárske objekty	80
16.4. Ochrana poľnohospodárskeho pôdneho fondu	81
17. LESNÉ HOSPODÁRSTVO	81
17.1. Lesný pôdny fond	83
17.2. Priestorová funkčná diferenciácia lesov	84
17.3. Lesohospodárska činnosť	87
17.4. Územno-organizačná štruktúra lesného hospodárstva	87
18. REKREÁCIA A CESTOVNÝ RUCH.....	89
19. NÁVRH OCHRANY PRÍRODY A TVORBY KRAJINY VRÁTANE PRVKOV ÚZEMNÉHO SYSTÉMU EKOLOGICKEJ STABILITY A EKOSTABILIZAČNÝCH OPATRENÍ.....	92
19.1. Ochrana prírody a tvorba krajiny	92
19.2. Krajinnoekologické návrhy a opatrenia.....	92
19.3. Ochrana prírodných zdrojov	99
20. KONCEPCIA STAROSTLIVOSTI O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE, HODNOTENIE Z HĽADISKA PREDPOKLADANÝCH VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE.....	103
20.1. Ovzdušie	103
20.2. Voda.....	105
20.3. Pôda.....	106
20.4. Odpadové hospodárstvo.....	108
20.5. Zaťaženie hlukom a vibráciami.....	110
20.6. Geofaktory	111
20.7. Poddolované územia	112
20.8. Vplyvy vybraných navrhovaných aktivít.....	113
20.9. Nerastné suroviny.....	115
21. NÁVRH NA RIEŠENIE ZÁUJMOV OBRANY ŠTÁTU, POŽIARNEJ OCHRANY, OCHRANY PRED POVODŇAMI	116
21.1. Obrana štátu	116
21.2. Civilná ochrana	116
21.3. Požiarna ochrana a ochrana pred povodňami.....	116
22. HODNOTENIE NAVRHOVANÉHO RIEŠENIA Z HĽADISKA ENVIROMENTÁLNYCH , EKONOMICKÝCH A ÚZEMNO-TECHNICKÝCH DÔSLEDKOV	116
22.1. Hodnotenie navrhovaného riešenia z hľadiska environmentálnych dôsledkov.....	116
22.2. Hodnotenie navrhovaného riešenia z hľadiska ekonomických a územnotechnických dôsledkov.....	117

I. ZÁKLADNÉ ÚDAJE ÚZEMNÉHO PLÁNU

1. ZÁKLADNÉ ÚDAJE

Mesto Banská Štiavnica v súlade so zákonom č. 263/1993 Z.z. o verejnom obstarávaní tovarov, služieb a verejných prác v znení neskorších predpisov, na základe výsledkov verejnej súťaže, určilo výberom spracovateľa ÚPN Mesta Banská Štiavnica, Ing.arch. Gabriela Szalayho, autorizovaného architekta s kolektívom spolupracovníkov.

Na základe výsledku verejného obstarania bola uzatvorená dňa 29.10.2001 Zmluva o dielo č. AA 10 06 / 2000 na zhotovenie, t.j. vypracovanie územného plánu mesta (ďalej len ÚPN M) medzi objednávateľom, Mestom Banská Štiavnica a zhotoviteľom Ing. arch. Gabrielom Szalayom s obchodným názvom AGS ATELIÉR so sídlom v Prievidzi.

I. etapou prác, prípravnými prácami obstarávateľa. začali práce na obstaraní ÚPN mesta.

Po výbere spracovateľa obstaranie územného plánu pokračovalo II. (druhou) etapou prác zabezpečovaných zhotoviteľom, t.j. prieskumami a rozborami v druhej polovici roka 2001 a začiatkom roka 2002.

V III. (tretej) etape prác, bol zhotoviteľom vypracovaný v auguste 2002 návrh zadania pre spracovanie územného plánu. Zadanie bolo prerokované v súlade so stavebným zákonom v platnom znení, proces prerokovania sa ukončil v marci 2003. Zadanie bolo schválené mestským zastupiteľstvom uznesením č. 41/2003 dňa 24.04.2003.

V rámci IV. (štvrtej) etapy zabezpečenia obstarania územného plánu mesta na základe schváleného Zadania spracoval zhotoviteľ Koncept riešenia ÚPN M v dvoch alternatívach. Prerokovanie bolo oznámené verejnou vyhláškou. Koncept bol verejne prerokovaný v dobe od 8.1.2004 do 25.02.2004.. Rokovania o dohode s orgánmi štátnej správy prebiehali až do konca roku 2004.

Ministerstvo životného prostredia v Bratislave, sekcia posudzovania vplyvov na životné prostredie vydal záverečné stanovisko ku konceptu pod číslom 394/04-1.12, zo dňa 21.12.2004.

Obstarávateľ vydal pokyn k vypracovaniu Návrhu ÚPN M na základe súborného stanoviska ku konceptu spracovaného v máji 2005 a protokolárne ho odovzdal spracovateľovi dňa 10.05.2005 v Banskej Štiavnici.

V. (piata) etapa prác - „Návrh“ ÚPN M bol zhotoviteľom spracovaný v súlade so zadáním a so súborným stanoviskom obstarávateľa ku konceptu a pokynom pre spracovanie návrhu. Návrh bol vyexpedovaný v októbri 2005.

Obstarávateľ oznámil začatie prerokovania „návrhu“ územného plánu mesta 18.01.2006. Na základe stanovisk Krajského stavebného úradu z 27.02.2006 pod číslom KSUBB 2006-207/348-1.OÚP ako aj nesúhlasného stanoviska Krajského pamiatkového úradu Banská Bystrica BB-06/369-2/1228/CHO zo dňa 06.03.2006 došlo k prepracovaniu „návrhu“.

2. HLAVNÉ CIELE RIEŠENIA ÚPN MESTA BANSKÁ ŠTIAVNICA

Návrh Územného plánu mesta (ÚPN M) Banská Štiavnica je zhotovený v súlade so :

- **zákonom č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku** v znení zákona č. 103/1990 Zb., zákona č. 262/1992 Zb., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 136/1995 Z.z., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 199/1995 Z.z., nálezú ústavného súdu Slovenskej republiky č. 286/1996 Z.z., zákona č. 229/1997 Z.z. (úplné znenie zákon NR SR č. 109/1998 Z.z.), zákona NR SR č. 175/1999 Z.z., zákona NR SR č. 237/2000 Z.z., zákona č.416/2001Z.z., zákona č. 553/2001 Z.z., (Stavebný zákon v znení neskorších predpisov), nálezú ústavného súdu Slovenskej republiky č. 217/2002 Z.z., zákona č. 103/2003 Z.z., zákona č. 245/2003 Z.z., zákona č. 417/2003 Z.z., zákona č. 608/2003 Z.z., zákona č. 541/2004 Z.z., zákona č. 290/2005 Z.z., zákona č. 479/2005 Z.z. a zákona č.24/2006 Z.z.,

- **vykonávacou vyhláškou č. 55/2001 Z.z. o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii**

- **s metodickým usmernením obstarania a spracovania územného plánu obce, vydaného MŽP SR v roku 2001.**

Návrh riešenia je zameraný na naplnenie hlavných cieľov rozvoja územia mesta Banská Štiavnica stanovených v zadávacom dokumente - „Zadaní“ v rozsahu hraníc (katastrálneho územia) mesta Banská Štiavnica a v procesnosti je výsledkom spracovania a prerokovania konceptu.

Návrh riešenia sa v procese prerokovania prerokuje v súlade s § 22 stavebného zákona.

Hlavné ciele - priority územného rozvoja mesta -sídla :

- návrh územnotechnických a ekonomických väzieb riešeného územia vo vzťahu k zásadám riešenia Konceptie územného rozvoja Slovenska a ÚPD ÚÚC Banskobystrického kraja, vrátane ich zmien a doplnkov
- návrh územnotechnických a ekonomických väzieb na susediace okresy a obce,
- návrh plynulého a plnohodnotného zapojenia do regionálnych štruktúr s akceptovaním a využitím strategických priorít vytvorením a budovaním administratívneho centra nadregionálneho významu,
- návrh územnotechnických podmienok a požiadaviek na sociálny a ekonomický rozvoj územia pri zachovaní a rešpektovaní jeho historickej štruktúry, vzájomných väzieb osídlenia a krajinnej štruktúry,
- návrh optimalizácie funkčnej a priestorovej štruktúry mesta a využívania krajiny za podmienok trvalej ekologickej rovnováhy, biologickej rozmanitosti a racionálneho využívania prírodných zdrojov,
- návrh opatrení a podmienok zachovania a ochrany prírody a kultúrneho dedičstva,
- návrh opatrení a podmienok ochrany životného prostredia v zmysle štátnej environmentálnej politiky,
- stanovenie regulatívov územného rozvoja,
- konkretizácia verejnoprospešných stavieb a plôch pre ich realizáciu,
- stanovenie priorít činností a realizácie zámerov na dosiahnutie stanovených cieľov riešenia,
- vytvorenie podmienok pre zachovanie a rozvíjanie vlastnej identity mesta s rešpektovaním neopakovateľného charakteru a rôznorodosti prírody,
- vytvorenie podmienok pre rozvoj cestovného ruchu, služieb, obchodu a školstva,
- orientácia na prioritu funkcií bývania, cestovného ruchu, rekreácie a športu,
- orientácia na rozvoj priemyslu využívajúci profesnú štruktúru obyvateľov a miestne surovinové zdroje,
- formovanie sídla na administratívne centrum nadregionálneho významu, ako centrum stredných a vysokých škôl a centrum ochranných aktivít,
- vytvorenie podmienok pre rozvoj cestovného ruchu a turizmu s využitím kultúrneho a prírodného dedičstva ako katalyzátora a vytvárať podmienky najmä pre rozvoj kongresovej turistiky.

Výsledkom celého územno-plánovacieho procesu ako nástroja pre následné zabezpečovanie územného priemetu jednotlivých funkcií je moderné mesto spĺňajúce všetky nároky na plnohodnotné životné podmienky obyvateľov mesta, najmä na bývanie a prácu i nároky na oddych a rekreáciu, vzdelanie a kultúru i a cestovného ruchu pre návštevníkov v oblasti kultúry, služieb, rekreácie, poznania, športu, zábavy, turizmu a prípadne iných.

3. PREHĽAD A VYHODNOTENIE PREDCHÁDZAJÚCEJ ÚZEMNO-PLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE A ÚZEMNOPLÁNOVACÍCH PODKLADOV

3.1 Prehľad predchádzajúcej ÚPD a ÚPP

Predpokladá sa, že v procese historického vývinu a rozvoja mesta bola územnoplánovacia činnosť riadená a usmerňovaná rôznymi regulačnými plánmi a smernými územnými plánmi.

Zo zachovaných dokumentácií, údajov a prameňov sú známe nasledovné rozvojové územnoplánovacie dokumentácie na úrovni celého sídla v chronologickom poradí :

Ústretový územný plán Banská Štiavnica z roku 1950, riešitelia arch. Kalivoda, arch. Paulík.

Predbežný návrh SÚP Banská Štiavnica, vypracovaný v roku 1970 ZUSS, stredisko Banská Bystrica

Územný plán sídelného útvaru (ÚPN SÚ) Banská Štiavnica, z roku 1974 konečný návrh, ktorý vypracoval URBION (Štátny inštitút urbanizmu a územného plánovania) Bratislava, pobočka Banská Bystrica, hlavný projektant riešiteľ - Ing.arch. Vincent Maník)

Dopracovaný bol v roku 1978 ÚPN SÚ bol schválený uznesením rady S KNV v roku 1978. Ďalší riešitelia - doprava Ing. Bartek, Ing. Kyseľová, vod. hosp. Ing. Šebeňová, poľnohospodárstvo Ing. Hovorka. Návrhový rok 2000, 1. etapa výstavby 1985, mierka hlavných výkresov M 1 : 5 000.

Túto územnoplánovacia dokumentáciu, ktorej platnosť bola stanovená do roku 2000, sa i napriek enormnému úsiliu nepodarilo získať pre komplexnú analýzu kompletnú, len jej neúplnú grafickú časť. Textová časť nebola k dispozícii. Použitie údaje sú čerpané zo zonálnych dokumentácií spracovaných paralelne a v návaznosti na ÚPN SÚ.

ÚPN CMZ s mestskou pamiatkovou rezerváciou Banská Štiavnica – 1978, vypracoval URBION Bratislava, zodp. riešiteľ - Ing.arch. Ernest Nagy, dopracovaný v októbri 1979, návrhový rok 2 000, mierka hlavných výkresov M 1 : 1 000. ÚPN CMZ bol schválený radou S KNV v roku 1978, uznesením číslo 89/77-XVI, zo dňa 9.07.1978.

ÚPN Z Banické osídlenie, Banská Štiavnica v septembri 1982 vypracoval Stavoprojekt Banská Bystrica, hl. riešiteľ Ing.arch. P. Valkovič. Mierka hlavných výkresov M 1 : 1 000.

ÚPN Z – priemysel Trojičný vrch Banská Štiavnica - jún 1982, vypracoval : Stavoprojekt Banská Bystrica, hl. riešiteľ Ing.arch. P. Valkovič, koncept - rok 1978, riešitelia - PPF Ing. Omastová, zeleň, ŽP RNDr. Ružička, Ing. Feriancová, mierka hlavných výkresov M 1 : 2 000

ÚPN CMZ s mestskou pamiatkovou rezerváciou Banská Štiavnica – 1978, vypracoval : URBION Bratislava, zodp. riešiteľ - Ing.arch. Ernest Nagy, dopracovanie v októbri 1979, návrhový rok 2 000, mierka hlavných výkresov M 1 : 1 000

Štúdia územného plánovania mesta Banská Štiavnica – marec 1999, vypracoval kolektív neidentických autorov ako pracovný materiál pre projekt regionálneho a inštitucionálneho rozvoja Slovenska.)

ÚPN KSCR Počúvalseké jazero - marec 1988, vypracoval Stavoprojekt Banská Bystrica, ved. ateliéru Ing.arch. V. Maník, zodp. proj. A hlavný riešiteľ Ing.arch. A. Mikovíny, riešitelia vod. hosp. Ing. Šuchová, el. energia J. Škrinár, telekomunikácie M. Huťka, teplo Ing. A. Jeránek mierka 1 : 2 000

ÚPN – Z Stredisko cestovného ruchu Štiavnické Bane - marec 1988, vypracoval Stavoprojekt Banská Bystrica, ved. Ateliéru Ing.arch. V. Maník, vedúci projektant Ing.arch. P. Valkovič, zodp. proj. riešiteľ Ing.arch. A. Mikovíny, zeleň zodp. proj. Ing. Ľ. Feriancová, vodné hospodárstvo zodp. proj. Ing. J. Rafaelisová. Návrhový rok 2 030, mierka hlavných výkresov M 1 : 2 000,

3.2 Vyhodnotenie predchádzajúcej ÚPD a ÚPP

V rokoch 1976 – 1985 vstúpili do platnosti nové legislatívne úpravy o územnom plánovaní (stavebný zákon a jeho doplnujúce vyhlášky) a prijaté opatrenia o ochrane pôdneho fondu a opatrenia na ochranu stavebného fondu. V prevažnej miere v súlade s týmito v tom čase novými legislatívnymi predpismi bol vypracovaný územný plán sídla a neskôr ani po roku 1989 nebol aktualizovaný. Boli vypracované dva doplnky v období rokov 1994 až 2000 a to na usporiadanie štruktúry blokovej zástavby pred tabakovou továrňou, ktorý bol skôr smerovaný k zmene ÚPN CMZ a PR a zmena funkčného využitia územia pre bývanie formou IBV skupiny cca 6 rodinných domov pod kalváriou. Po roku 1989 prebiehajúce spoločenské a politické zmeny vyvolali zmeny územnotechnických, ekonomických a sociálnych podmienok charakterizované zrušením direktívnej formy plánovania a riadenia rozvoja sídiel, rešpektovaním vlastníckych vzťahov v zmysle vydaných zákonných a legislatívnych opatrení, rozvojom podnikateľských aktivít a činností, nutnosťou regulovania nesporných trendov rozvoja sídiel, limitovania aktivít, v priestoroch ktorých charakter a rozvoj nie je jednoznačný, potrebou riešenia rozvoja vo vzťahu k ekológii a riešenie ekologických problémov v území sídla -obce, potrebou vyššej účasti obyvateľov na riadení rozvoja sídla. Tieto zásadné zmeny sa postupne uvádzajú do života priemetom v legislatívne, počnúc ústavou, zmenou postavenia vlastníckeho práva, zmenami v demokratizácii obstarávacieho a procedurálneho postupu smerom k verejnosti a vo vzťahu k týmto aspektom novelou zákona o územnom plánovaní a stavebného zákona a nadväzujúcich vykonávacích vykonávacích vyhlášok. Územnoplánovacia dokumentácia je verejnoprávnym dokumentom a tým, že vznikla v nedemokratických podmienkach, každý dokument vypracovaný a tiež schválený pred rokom 1989 by mal byť opätovne prerokovaný v súlade s platnými legislatívnymi predpismi. Z uvedených dôvodov je ÚPN SÚ z roku 1978 prekonaný, jeho platnosť už reálne nie je možné obnoviť opätovným prerokovaním nakoľko prevažne všetky legislatívne predpisy súvisiace s územným plánom prešli zásadnými zmenami, čo vyvolalo zásadné riešenie nového koncepčného dokumentu.

Rozvojové predpoklady, potreby, a podmienky vývoja vo všetkých oblastiach života spoločnosti sú vyvolané najmä zmenami :

- vo vzťahu k hodnotám, vlastníctvu a majetkoprávnym podmienkam,
- v chápaní a potrebách kultúrnych a spoločenských hodnôt,
- životného štýlu, životných potrieb,
- potrieb riešenia stavu ekológie a ŽP s cieľom dosiahnutia ekologickej rovnováhy a kvality ŽP,
- technických a technologických aspektov vo všetkých funkčných sférach,
- vo využití energetických zdrojov a energetických potrebách,
- vo vývoji dopravy, dopravných systémov a ich technických predpokladov, motorizácie,
- väzieb na politické a územnosprávne zoskupenie a riadenie,
- a potrebami v súvislosti so zmenami v kontexte s medzinárodnými – európskymi zjednocujúcimi a globalizačnými tendenciami,
- orientácii sa na zmeny vo využití prírodného, historického a duchovného potenciálu, využitím geografických predpokladov a špecifik,
- v koncepcii územného rozvoja na úrovni Slovenska a veľkého územného celku regiónu (VÚC Banská Bystrica)

Koncepcná časť územného plánu z roku 1978 nevznikla za demokratických podmienok, jeho funkčné a štrukturálne riešenie nezodpovedá reálnym potrebám a podmienkam, nie sú v súlade technické a ekologické aspekty riešenia, absentujú vymedzenia závažných regulatívov a verejnoprospešných stavieb.

V týchto súvislostiach a nových podmienkach sa spracovaná ÚPD na úrovni sídla (obce) z roku 1978 a v závažnosti na ňu i ÚPD jednotlivých zón stali v podstatnej časti a rozsahu neaktuálne.

Územnoplánovacia dokumentáciu, ÚZEMNÝ PLÁN SÍDELNÉHO ÚTVARU BANSKÁ ŠTIAVNICA, vyhotovený Štátnym inštitútom urbanizmu a územného plánovania Bratislava, pobočka Banská Bystrica v júni roku 1978, ktorej platnosť bola stanovená do roku 2000, predstavuje v polohe koncepcie urbanistického rozvoja ako jednu z hlavných úloh začlenenie Banskej Štiavnice do pohronskej urbanizačnej oblasti (podľa predbežného návrhu vtedajšieho Projektu organizácie SSR). Na rozdiel od iných útvarov na Slovensku (regiónov, súmestí) mesto malo maximálne koncentrovať funkčné zóny v jadrovom zoskupení. Hlavnou územnou a kompozičnou zásadou sa stalo ponímanie mesta ako kompaktného urbanistického celku s vylúčením typicky satelitných foriem výstavby – či už pre funkcie obytné alebo výrobné, ktoré združovala k už jestvujúcej mestskej zástavbe. Tento rozvoj sa uvažoval predovšetkým v rôznych lokalitách s nadväznosťou na centrálnu mestskú zónu a pamiatkové územie a pritom mala transformovať do centra s prevahou terciálnej sféry s obmedzenou bytovou výstavbou.

Z formovania novej zástavby vyplýva proklamovaná snaha o skompaktovanie mesta, čo podporovalo riešenie zokruhovania komunikačného riešenia radikálnym zásahom do Banského osídlenia v kontakte s jadrom. Zásadným nedostatkom riešenia bola nedostatočná regulácia podmienok pre zamedzenie negatívnych riešení formou asanácií a drastických zásahov – výstavbou štruktúr, ktoré výrazne negatívne zasiahli do historických štruktúr a siluety mesta ako aj do celkového organizmu. Tomuto necitlivému kroku bola aj poplatná koncepcia trasovania tranzitnej trasy štátnej cesty II/525 ponad údolie v bezprostrednom kontakte s jadrom – pamiatkovo chráneným územím (PR) s neopakovateľnými scenériami a panorámou. Na základe demografickej prognózy (Slovenská plánovacia komisia) táto dokumentácia predpokladala pre rok 2000 12 010 stálych obyvateľov, čo činilo prírastok 3 179 obyvateľov oproti stavu v roku 1970, pričom súčasný stav počtu obyvateľov prekonal tieto nápočty, čo je tiež dôvodom pre riešenie nového koncepcného rozvojového dokumentu.

4. ZOZNAM A ZHODNOTENIE DOSIAŤ NEREALIZOVANÝCH OPATRENÍ OVPLYVŇUJÚCICH ROZVOJ A VYUŽITIE ÚZEMIA

Na základe evidencie vydaných rozhodnutí o využití územia na administratívno-správnom území mesta sa okrem prípravy výstavby a povolení na výstavbu miestnych plynovodov, ČOV a kanalizačných zberačov, ktoré sú koncepčne podchytené v grafickej časti nie sú známe žiadne ďalšie významné rozhodnutia a opatrenia ovplyvňujúce koncepčný rozvoj a využitie územia.

5. ÚDAJE O SÚLADE RIEŠENIA SO ZADANÍM A SO SÚBORNÝM STANOVISKOM Z PREROKOVANIA KONCEPTU

Chronológia spracovania a prerokovania jednotlivých etáp ÚPD Mesta je uvedená v stati A1. Predmetný „Návrh“ územného plánu mesta Banská Štiavnica je spracovaný v súlade :

- so schváleným „Zadaním“ pre spracovanie územného plánu, schváleného uznesením mestského zastupiteľstva č. 41.2003 dňa 24.04.2003,
 - so súborným stanoviskom ku konceptu a pokynom obstarávateľa z mája 2005, schváleným uznesením mestského zastupiteľstva č.45/2005 zo dňa 29.04.2005, ktoré je výsledkom spracovania konceptu v alternatívnom riešení, vyhodnotenia pripomienok z prerokovania a výberu optimálneho variantného riešenia po ukončení príslušnej etapy procesnosti obstarávania s uplatnením pripomienok účastníkov konania.
- Výber sa uskutočnil obstarávateľom na základe vyhodnotenia pripomienkového konania. Z variantného riešenia sa vybral variant „B“ modifikovaný a upravený v zmysle akceptovaných pripomienok.

Variantné riešenia „konceptu“ územného plánu mesta boli navrhnuté ako plnohodnotné vzájomne vyvážené riešenia s alternovaním optimalizácie základnej dopravnej kostry, a funkčným využitím disponibilite vhodného územia pre rozvojové ciele vo vzťahu k limitom a k najoptimálnejším polohám z hľadiska všetkých kritérií funkčnosti, podmienkam ŽP a ekológie.

Mestské zastupiteľstvo v Banskej Štiavnici schválilo uznesením č. 41/2003 zo dňa 24.4.2004 Zadanie ÚPD mesta Banská Štiavnica. Na základe uvedeného uznesenia Mesto Banská Štiavnica pristúpilo k vypracovaniu ďalšej etapy ÚPD a to ku Konceptu ÚPD.

Koncept riešenia územnoplánovacej dokumentácie bol spracovaný vo variantoch A a B, s variantným riešením najmä funkčno-priestorového usporiadania a dopravných systémov. Verejné prerokovanie Konceptu ÚPD mesta Banská Štiavnica bolo oznámené verejnou vyhláškou dňa 8.1.2004 ktorá bola zverejnená vo vývesných tabuliach mestského úradu ako aj oznámená v miestnom rozhlase. Na prerokovanie bola určená lehota 45 dní t.j. do 25.2.2004. Oznámenie o začatí prerokovania bolo zaslané aj všetkým dotknutým orgánom štátnej správy a dotknutým organizáciám, správcom majetku štátu, fyzickým a právnickým osobám. Zverejnilo sa tohto oznámenie aj v Štiavnických novinách č.3 zo dňa 23.1.2004, č. 6 zo dňa 12.2.2004.

Dňa 17.2.2004 sa konalo verejné prerokovanie Konceptu ÚPD mesta Banská Štiavnica. Z odborných organizácií, z orgánov štátnej správy, najzávažnejšie a zásadne pripomienky ku Konceptu ÚPD vzniesol Krajský pamiatkový úrad Banská Bystrica a Krajský pozemkový úrad Banská Bystrica. Pre dosiahnutie dohody a zosúladenia pripomienok bolo zvolané dňa 15.4.2004 s Krajským pamiatkovým úradom Banská Bystrica pracovné stretnutie. Výsledkom bol zápis k prijatým záverom, pre vypracovanie „Návrhu ÚPD mesta Banská Štiavnica“. Pripomienky Krajského pozemkového úradu o vylúčení resp. obmedzenia rozsahu navrhovaného záberu PPF v niektorých rozvojových lokalitách boli plne akceptované.

Zo strany dotknutých právnických a fyzických osôb neboli vznesené žiadne závažné pripomienky. Väčšinu pripomienok ďalších účastníkov pripomienkového konania bolo možné akceptovať v Návrhu ÚPD mesta Banská Štiavnica.

Následne sa uskutočnilo aj prerokovanie Konceptu ÚPD s verejnosťou. Výsledkom bolo predĺženie termínu na prerokovanie Konceptu ÚPD o ďalších 30 dní na podávanie písomných pripomienok t.j. do 26.3.2004. Do tohto termínu došli pripomienky OZ BVC Banská Štiavnica, Spolku Banskej Štiavnice 91 a petícia občanov k riešeniu Konceptu ÚPD Mesta. Následne po doručení týchto pripomienok obstarávateľovi, bola poverená Ing. arch. Eva Hledíková k zosúladeniu všetkých pripomienok od občanov a občianskych združení a k vypracovaniu spoločného stanoviska k predloženému Konceptu ÚPD. Ďalšie písomné pripomienky došli v lehote na prerokovanie od SBM Banská Štiavnica, SAŽP centrum programovania environmentálnych programov Banská Štiavnica, PO-MA spol. s.r.o. Banská Štiavnica. Vyhodnotenie pripomienok týchto inštitúcií je prílohou pokynov pre spracovanie Návrhu.

Koncept ÚPD mesta Banská Štiavnica bol v zmysle zákona doručený na Ministerstvo životného prostredia SR, sekcie posudzovania vplyvov na ŽP v Bratislave dňa 3.2.2004. Po vypracovaní odborných posudkov (Ing. P. Múdry CSc., SA ŽP Banská Bystrica) bol ministerstvom vypracovaný návrh na záverečné stanovisko, ku ktorému sa uskutočnilo dňa 17.12.2004 na mestskom úrade v Banskej Štiavnici rokovanie za účasti zástupcov mesta a spracovateľa ohľadom zosúladenia pripomienok. Záverečné stanovisko č. 394/04-1.12 bolo mestu Banská Štiavnica doručené dňa 7.1.2005, v ktorom sa odporúča ÚPD mesta s tým, aby sa vypracovala modifikovaná alternatíva ÚPD mesta na základe alternatívy B po doplnení pripomienok pre jednotlivé oblasti. Vyhodnotenie pripomienok tvorí prílohu pokynov pre spracovanie Návrhu.

Koncept ÚPD bol vypracovaný v dvoch variantoch riešenia, vychádzal zo Zadania ÚPD, ktoré bolo schválené uznesením č. 41/2003 zo dňa 24.4.2003 Mestským zastupiteľstvom v Banskej Štiavnici. Koncept bol prerokovaný a pripomienkovaný v zmysle §-u 21 zákona č. 50/76 Zb. v znení neskorších

zmien a doplnkov. Na základe uplatnených pripomienok a dohody s orgánmi štátnej správy bolo spracované obstarávateľom toto súborné stanovisko, ako pokyny pre spracovateľa na vypracovanie Návrhu ÚPD.

Na základe vyhodnotenia pripomienok, ktoré v rámci prerokovania Konceptu ÚPD boli uplatnené obstarávateľ ÚPD mesta Banská Štiavnica vydal „Pokyn na spracovanie výsledného Návrhu ÚPD mesta.

„Návrh“ ÚPD mesta Banská Štiavnica je výsledkom varianty „B“ Konceptu ÚPD modifikovaný a upravený v zmysle akceptovaných pripomienok s uplatnením nasledovných pokynov obstarávateľa.

Návrh ÚPD mesta Banská Štiavnica bol prerokovaný vo februári 2006 a opätovne v auguste 2006 a predkladaný čistopis je predmetná kompletná ÚPD M pred schválením pre posúdenie v súlade s § 25 stavebného zákona.

A/ Funkčné využitie územia (urbanistické obvody, funkčno-priestorové bloky a lokality) :

Obytné územia :

- 4.1.2. Pod Kalváriou
- 4.2.1. Pod Kalváriou (vylúčiť obytné územie, ponechať pôvodnú funkciu)
- 4.2.2. Pod Kalváriou
- 6.2.1. Pod Kalváriou - Drieňová
- 6.2.2. Pod Kalváriou- Drieňová
- 14.1.1. Principlac
- 14.1.2. Principlac (výhľad)
- 14.2.1. Principlac – Belianska cesta
- 15.1.1. Drieňová (výhľad, s max. obmedzením záberov ornej pôdy – redukovať rozvojovú lokalitu)
- 15.1.2. Drieňová (výhľad)
- 18.1.1. Trojičný vrch
- 18.2.1. Štefultov
- 18.2.2. Štefultov
- 18.2.3. Sitnianska (smer Ilija-pravá strana)
- 18.2.5. Sitnianska (do výhľadu a zredukovať)
- 18.2.7. Štefultov (do výhľadu)

Rekreačné územia – intenzívne:

- 03.1.1. Pod Paradajzom (výhľad)
- 02.1.1. Žigmund šachta (výhľad, zmiešaná funkcia)
- 04.1. Pod Kalváriou
- 02.0. Klinger
- 08.1. Trojičný vrch
- 09.1. Maximilián šachta (zmiešaná funkcia)
- 12.1.1. Šobov
- 12.1.2. Šobov
- 12.1.3. Šobov
- 19.1. Počúvadlianske jazero
- 20.0. Banky

Rekreačné územia extenzívne:

- 08. Trojičný vrch
- 10. Paradajz
- 11. Červená studňa
- 19. Počúvadlianske jazero
- 20. Banky

Zmiešané územia s prevažne mestskou štruktúrou:

- 1. Stred (zmiešaná funkcia s bývaním)
- 1.1. B. Štiavnica – juh „pred tabakovou“ (zmiešaná funkcia)
- 5.1. B. Štiavnica – juh
- 5.2.1. B. Štiavnica – juh
- 5.2.3. B. Štiavnica - juh
- 6.2.4. Pod Kalváriou – Drieňová

7.2.2. František šachta (výhľad)

15.1. Drieňová (výhľad, zmiešaná funkcia)

Zmiešané územia s prevahou plôch pre obytné budovy:

5.1. B. Štiavnica – juh

Výrobné územia:

7.2.5. Šachta František

7.2.6. Šachta František (výhľad)

B/ Verejné dopravné vybavenie

Štátne cesty (Trasy cestnej siete) II. a III. triedy ostávajú nezmenené, vo výkrese širších vzťahov je nutné premietnuť prekategorizovanie cesty III/06518 – III/06517 Žarnovica – B. Štiavnica do cestnej siete II. triedy. Cestu II/ 525 cez Kysihýbel riešiť v meste priamo odklonením a to do polohy ponad železničnú stanicu a s vyústením na cestu pod ČOV. (kombinácia alt. A a alt. B)

Koncepciu riešenia dopravy riešiť v zmysle Zápisu S KPÚ Banská Bystrica zo dňa 15.4.2004. Dôraz klásť na základnú komunikačnú kostru a napojenie miestnych obslužných komunikácií na ňu. Nie je vhodné budovať nové trasy komunikácií v banickom osídlení, ale využiť jestvujúce komunikácie s ich následným šírkovým, výškovým resp. smerovým usporiadaním. Dôležité je zabezpečiť prepojenie nových rozvojových lokalít (IBV, intenzívne rekreačných...) s existujúcou komunikačnou sieťou. Toto prepojenie sa dotýka hlavne lokality na Žigmund šachte 2.1.1. a lokality na Červenej studni 3.1.1. Komunikácie riešiť s ohľadom na morfológiu (konfiguráciu) terénu t.j. nižších kategórii ako šírkových, tak aj návrhovej rýchlosti.(C3 MO 5/30)

Riešenie autobusovej stanice doriešiť v polohe pri železničnej stanici t.j. alt. III. Čerpacie stanice PHM – dobudovanie v lokalite Hájik, nová pri Maximilián šachte. Lokalitu po vymiestnení OSC vo výhľade uvažovať ako záchytné parkovisko. Ďalšie umiestnenie parkovísk v zmysle zápisu s KPÚ B. Bystrica.

Komunikáciu na Počúvadlianskom jazere treba dopracovať v zmysle alternatívy „A“. Taktiež je potrebné uvažovať s parkovacími plochami v uvedenej lokalite a taktiež parkovacie plochy riešiť v blízkosti Bančianskeho jazera.

C/ Verejno-technické vybavenie územia

Verejno-technické vybavenie územia výsledného Návrhu ÚPD riešiť v súlade s Konceptom ÚPD mesta Banská Štiavnica, s tým že pre nové rozvojové lokality je potrebné zabezpečiť inžinierske siete dostatočnej kapacity.

D/ Životné prostredie

Vo výslednom Návrhu ÚPD je potrebné rámcovo uviesť využitie plôch násypov, hald a depónií. Ďalej je potrebné vyznačiť využitie územia nádrží t.j. spôsob hospodárenia s vodou (rekreačné účely, zdroj pitnej vody.....). V textovej časti Návrhu upozorniť na ekologické záťaž v území, rizikové faktory a doplniť ochranné opatrenia na ich elimináciu.

Návrh ÚPD mesta Banská Štiavnica je spracovaný v súlade so zákonom č. 50/76Zb. v znení neskorších zmien a doplnkov, v zmysle Vyhlášky č. 55/2001 Z.z. ako aj v zmysle zmluvy o dielo zo dňa 21.10.2001 a v súlade s metodickým usmernením MŽP z roku 2001, ktorá sa týka obstarania a spracovania územného plánu obce a v súlade so „Zadaním“ pre spracovanie ÚPD, ktoré bolo schválené uznesením č. 41/2003 zo dňa 24.4.2003 Mestským zastupiteľstvom v Banskej Štiavnici a vyhodnotením pripomienkového konania ku konceptu, súborným stanoviskom a pokynom obstarávateľa k spracovaniu „Návrhu“ ÚPD mesta Banská Štiavnica.

6. STANOVENIE VECNÝCH A ČASOVÝCH HORIZONTOV

V rámci spoločenských podmienok, v kontexte ktorých územný plán vzniká, je zložité stanoviť konkrétne časové horizonty rozvoja mesta a jeho častí. Napriek tomu je povinnosťou riešiteľa územného plánu modelovať varianty naplňania koncepcie rozvoja mesta. Je nevyhnutné časovo hierarchizovať základné kroky, stanoviť postupnosť zásahov od najaktuálnejších po dlhodobé, prípadne trvalé. K jednotlivým procesným krokom uvádzame doporučené časové relácie :

– krátkodobý proces	do 5 rokov	označenie v texte	(K)
– strednodobý proces	od 5 do 15 rokov	označenie v texte	(S)
– dlhodobý proces	nad 15 rokov	označenie v texte	(D)
– trvalý proces	priebežný	označenie v texte	(T)

Územný plán mesta je v súlade so schváleným zadaním riešený v časových horizontoch :

- **návrhové obdobie je vymedzenédo roku 2005 do roku 2020**

krátkodobé a strednodobé procesy (konceptčné zámery, návrhy a ciele, v prípade potrebnej prehľadnosti s medzietapou k r. 2012)

- **výhľadové obdobie je vymedzenéod roku 2020 do roku 2035**

dlhodobé konceptčné zámery, ktoré v zmysle stavebného zákona a vykonávacej vyhlášky sú výlučne predmetom smernej časti ÚPD, t.z. nie sú súčasťou záväznej časti.

II. RIEŠENIE ÚZEMNÉHO PLÁNU

7. VYMEDZENIE RIEŠENÉHO ÚZEMIA

Riešené územie pozostáva z katastrálneho územia mesta Banská Štiavnica a katastrálneho územia miestnej časti mesta, Banky. To znamená, že riešené územie pre spracovanie ÚPN M je vymedzené hranicami katastrálnych území Banská Štiavnica a Banky.

Katastrálne územie sídla tvorí poľnohospodárska pôda (orná pôda, záhrady, trvalé trávnaté porasty) a nepoľnohospodárska pôda (lesy, vodné plochy, ostatné plochy a zastavané plochy) s celkovou výmerou 4 673,10 ha a počtom obyvateľov 10 874. (údaj k roku 2001).

Zastavané územie vymedzené v grafickej časti :

- stav k roku 2005 v ÚPN M predstavuje zastavané územie k 1.1.1990, ktorý je vymedzený katastrálnym úradom,
- návrh k roku 2020 v ÚPN M predstavuje zastavané územie k 1.1.1990, ktorý je vymedzený katastrálnym úradom, vrátane územia zaberaného navrhovanými rozvojovými zámermi a potrebami.

Záujmové územie vytvárajú osídlenia Štiavnickej oblasti, a to sídla okresu Banská Štiavnica.

Riešené územie v úrovni hlavných výkresov je spracované v mierke 1 : 5 000 a časť ochrany prírody a tvorby krajiny vrátane prvkov územného systému ekologickej stability v mierke 1 : 14 000. Záujmové územie so širšími priestorovými väzbami je prezentované v mierke 1 : 50 000.

8. VÄZBY VYPLÝVAJÚCE Z RIEŠENIA A ZÁVÄZNÝCH ČASTÍ ÚZEMNÉHO PLÁNU REGIÓNU

Vyšším stupňom územnoplánovacej dokumentácie vo vzťahu k mestu (sídlnému útvaru) Banská Štiavnica a jeho katastrálnemu územiu je Územný plán veľkého územného celku Banskobystrického kraja. (ÚPN VÚC) V návrhu riešenia ÚPD M sa rešpektuje záväzná časť tohto ÚPD, koncepcia rozvoja je zosúladená. V návrhu riešenia územného plánu mesta sa záväzných koncepčných zásadách sú uplatnené zásady rozvoja stanovené ÚPN VÚC a tvorivo rozvinuté v súlade so zadaním, konceptom a pokynmi obstarávateľa k spracovaniu návrhu.

V územnom pláne sú jasne definované ciele a postavenie mesta v rámci regionálnych a nadregionálnych súvislostí pre dosiahnutie výraznejšieho uplatnenia, zapojenia mesta do štruktúry osídlenia a siete rozvojových osí - sídelných osí a komunikačno - sídelných osí. Predpoklady prípadných korekcií v definovaných zámeroch, bude predmetom prerokovania návrhu.

Územný plán veľkého územného celku Banskobystrického kraja bol vypracovaný spoločnosťou URKEA s.r.o. so sídlom v Banskej Bystrici a schválený uznesením vlády SR č. 394 z 9.júna 1998. Nariadením vlády SR č. 263 z 9.júna 1998, sa vyhlásila záväzná časť ÚPN VÚC Banskobystrického kraja. (zverejnené v Zbierke zákonov Slovenskej republiky 18. augusta 1998). Záväzná časť zmien a doplnkov 2004 bola schválená VZN Banskobystrického samosprávneho kraja číslo 4/2004 ktoré nadobudlo účinnosť 21.januára 2005.

ZÁVÄZNÁ ČASŤ ÚZEMNÉHO PLÁNU VEĽKÉHO ÚZEMNÉHO CELKU BANSKOBYSŤRICKÝ KRAJ (výňatok)

I. Záväzné regulatívy funkčného a priestorového usporiadania územia
1. V oblasti usporiadania územia, osídlenia a rozvoja sídelnej štruktúry

1.2.5. podporovať rozvoj centier tretej skupiny, ktoré tvoria jej druhú podskupinu:
Banská Štiavnica, Kremnica, Detva, Revúca, Veľký Krtíš,

1.4. podporovať rozvoj ťažísk osídlenia

1.4.4. podporovať ako ťažiská osídlenia tretej úrovne, druhej skupiny: banskostiavnickej ťažisko osídlenia,

1.5. podporovať ťažiská osídlenia ako rozvojové sídelné priestory vytváraním ich funkčnej

komplexnosti so zohľadnením ich regionálnych súvislostí.

1.6. podporovať budovanie rozvojových osí v záujme tvorby vyváženej hierarchizovanej sídelnej štruktúry

1.6.1.

1.7.3. pri rozvoji vidieckych oblastí zohľadňovať ich špecifické prírodné a krajinné prostredie a pri rozvoji jednotlivých činností dbať na zamedzenie, resp. obmedzenie možných negatívnych dôsledkov týchto činností na krajinné a životné prostredie vidieckeho priestoru.

1.8. v oblasti rozvoja cezhraničnej spolupráce – vytvárať nadnárodnú sieť spolupráce medzi jednotlivými regiónmi, mikroregiónmi, mestami a obcami, s využitím väzieb jednotlivých sídiel a sídelných systémov v euroregiónoch a ďalších oblastiach cezhraničnej spolupráce.

2. V oblasti hospodárstva

2.1. vytvárať územno-technické predpoklady pre rozvoj hospodárskych aktivít v území vrátane zariadení na nakladanie s odpadmi a považovať ich za prioritný podnet pre jeho komplexný rozvoj,

2.1.2. podporovať prednostné využívanie existujúcich priemyselných a poľnohospodárskych areálov formou ich rekonštrukcie, revitalizácie a zavádzaním nových technológií, šetriacich prírodné zdroje, ktoré znížia množstvo vznikajúcich odpadov a znečisťovanie životného prostredia, prípadne budú odpady zhodnocovať

2.2. poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo

2.2.1. rešpektovať poľnohospodársky pôdny fond, podporovať jeho využívanie v celom jeho rozsahu a poľnohospodársku pôdu v kategóriách zodpovedajúcich pôdno-ekologickej rajonizácii a typologicko-produkčnej kategorizácii, v súlade so zákonom NR SR č. 220/2004 Z.z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z.z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov,

2.2.2. v chránených územiach zavádzať osobitnú sústavu hospodárenia (chránené územia podľa §17 ods. 1 písm. c), d), e), f) a §27 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny, ochranné pásma vodných zdrojov, ochranné pásma prírodných liečivých zdrojov a prírodných zdrojov minerálnych stolových vôd),

2.2.3. v národných parkoch a v ich ochrannom pásme a v chránených krajinných oblastiach uprednostňovať poľnohospodárstvo s výrazným ekologickým účinkom,

2.2.4. pri využívaní LPF uplatňovať funkčnú diferenciaciu územia aj v závislosti od stupňa ochrany a kategórie chráneného územia v zmysle zákona NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny, v národných parkoch vyhlasovať len lesy osobitného určenia a ochranné lesy,

2.2.5. v chránených územiach uplatňovať ekologické princípy hospodárenia,

2.2.6. zalesniť pôvodnými, stanovištne vhodnými druhmi drevín poľnohospodársky nevyužiteľné pozemky, ak súčasne nepredstavujú biotop chránených druhov rastlín, alebo živočíchov a ak tým nie sú ohrozené záujmy ochrany prírody podľa zákona NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny, a vykonať ich prevod do lesného pôdneho fondu,

2.2.7. zosúladiť stav evidencie pozemkov s ich skutočným stavom – prevod zalesnených nelesných pozemkov do lesného pôdneho fondu,

2.2.8. vytvárať podmienky pre rozvoj poľnohospodárstva v súlade s ochranou životného prostredia a zdravou výživou,

2.2.9. vytvárať podmienky pre obnovu TTP v súlade s udrжанím ekologickej stability územia a zachovania krajinného rázu,

2.2.10. stabilizovať výmeru najkvalitnejších pôd a ich ochranu uskutočňovať ako ochranu hospodársko-sociálneho potenciálu štátu aj ako súčasť ochrany prírodného a životného prostredia.

2.3. priemysel, ťažba a stavebníctvo

2.3.1. pri rozvoji priemyslu podporovať a uprednostňovať princíp rekonštrukcie, sanácie a intenzifikácie využívania existujúcich priemyselných zón, areálov a plôch, prípadne aj objektov,

2.3.2. podporovať rozvoj súčasnej odvetvovej štruktúry priemyselnej výroby s orientáciou najmä na sústavnú modernizáciu technologických procesov a zariadení šetriacich prírodné zdroje, ktoré znížia množstvo vznikajúcich odpadov a znečisťovanie životného prostredia, prípadne budú odpady zhodnocovať, znížovanie výrobných nákladov a energetickej náročnosti výroby, zvyšovanie miery finalizácie, kvality a úžitkových parametrov výrobkov,

2.3.3. utvárať územnotechnické predpoklady na:

a, rozvoj priemyselnej a stavebnej výroby a ťažby nerastov v okresoch Banská Štiavnica a Krupina a na elimináciu jednostrannej orientácie výroby v okrese Detva tak, aby bola v súlade s existujúcimi podmienkami prírodného aj urbanizovaného prostredia a s demografickou situáciou v okresoch,

f, rekultivačné a ekostabilizačné opatrenia v územiach ovplyvnených povrchovou aj podpovrchovou ťažbou,

g, rekultivačné a ekostabilizačné opatrenia v územiach ovplyvnených exhalátmi priemyselnej výroby (staré ekologické záťaž),

2.3.4. ťažbu nerastov realizovať pri zohľadnení zdôvodnených potrieb v takom rozsahu a takým spôsobom, aby nedochádzalo k nadmerným negatívnym vplyvom na životné prostredie a režim podzemných vôd,

2.3.5. rešpektovať chránené ložiskové územia a určené dobývacie priestory.

2.4. regionálny rozvoj

2.4.3. revitalizovať územia existujúcich priemyselných areálov,

2.4.4. vytvárať územno-technické podmienky pre rozvoj malého a stredného podnikania,

2.4.5. podporovať rozvoj výroby a služieb založených na využití domácich zdrojov,

2.4.7. diverzifikovať odvetvovú a ekonomickú základňu miest a regiónov a podporovať

v záujme trvalej udržateľnosti malé a stredné podnikanie,

2.4.8. zabezpečiť dostupnosť trhov a vytvorenie rovnocenných podmienok pre podnikanie dobudovaním výkonnej technickej a dopravnej infraštruktúry,

3. V oblasti rozvoja rekreácie a turistiky

3.1. usmerňovať rozvoj funkčno-priestorového subsystému rekreácie a turistiky v súlade s Konceptiou územného rozvoja Slovenskej republiky 2001 a Programom hospodárskeho, sociálneho a kultúrneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja.

3.2. utvárať podmienky na rozvoj krátkodobej rekreácie obyvateľov mestských sídiel budovaním rekreačných zón sídelných útvarov.

3.3. utvárať územno-technické predpoklady na rozvoj všetkých aktuálnych foriem domácej a medzinárodnej turistiky v sídlach a rekreačných útvaroch modernizáciou jestvujúcej a budovaním novej obslužnej, relaxačnej a športovej vybavenosti v zastavanom území a nadväzujúcich priestoroch, na významných medzinárodných a regionálnych cestných trasách kraja a na cykloturistických trasách všetkých kategórií.

3.4. rozvíjať komplexnosť a kvalitu vybavenosti všetkých turisticky atraktívnych miest, obcí a stredísk cestovného ruchu

3.4.1. zariadenia a služby umiestňovať do ich zastavaného územia a jeho okolia,

3.4.2. zariadenia a služby mimo zastavaných území miest a obcí, umiestňovať do už zastavaných lokalít,

3.4.3. priestor voľnej krajiny využívať predovšetkým na športové, relaxačné, poznávacie a iné pohybové aktivity.

3.5. zvyšovať kvalitu vybavenosti stredísk cestovného ruchu na území národných parkov a veľkoplošných chránených území prírody

3.5.1. zariadenia a služby umiestňovať prednostne do ich zastavaného územia,

3.5.2. návštevnosť, kapacity vybavenosti a využitie voľnej krajiny v ich okolí zosúlaďovať s požiadavkami štátnej ochrany prírody.

3.6. rozvoj vybavenosti pre rekreáciu a turizmus v nových, doteraz neurbanizovaných lokalitách a strediskách cestovného ruchu umožniť len v súlade so schváleným programom, alebo plánom rozvoja obce, mesta, alebo regiónu a len na základe schválenej územnoplánovacej dokumentácie.

3.8. viazať lokalizáciu služieb zabezpečujúcich proces rekreácie a turizmu prednostne do sídiel s cieľom zamedziť neodôvodnené rozširovanie rekreačných útvarov vo voľnej krajine, pričom využiť aj obnovu a revitalizáciu historických mestských a vidieckych celkov a objektov kultúrnych pamiatok.

3.9. vytvárať podmienky pre rozvoj špecifickej vybavenosti pre medzinárodný cestovný ruch:

3.9.1. Banskej Štiavnice ako mesta zapísaného do zoznamu svetového kultúrneho dedičstva Organizácie Spojených národov pre výchovu, vedu a kultúru (UNESCO),

- 3.11. pri rozvoji rekreácie a turizmu na území chránených území a ich ochranných pásiem rešpektovať návštevný poriadok príslušného chráneného územia, platný v čase prípravy a realizácie rozvojových zámerov.
- 3.13. podporovať vznik a rozvoj miestnych kúpeľov na základe využitia špecifik daného územia.
- 3.14. vytvárať územno-technické podmienky pre realizáciu cykloturistických trás regionálneho, nadregionálneho a celoštátneho významu, pri súčasnom rešpektovaní zákona NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny.
- 3.15. využiť bohatý kultúrno-poznávaci potenciál územia na rozvoj poznávacieho a rekreačného turizmu.
- 3.16. zabezpečiť podmienky pre vytvorenie komplexného informačného systému regiónu ako neoddeliteľnej súčasť rozvoja cestovného ruchu a informovanosti o atraktivitách Banskobystrického kraja, pri súčasnom rešpektovaní zákona NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny.
- 3.17. podporovať rozvoj všetkých druhov turizmu v súlade s ochranou prírody a krajiny.

4. V oblasti usporiadania územia z hľadiska ekologických aspektov, ochrany prírody a pôdneho fondu

- 4.1. rešpektovať územné vymedzenie, podmienky ochrany a využívanie všetkých vyhlásených chránených území v kategóriách chránená krajinná oblasť, národný park, národná prírodná rezervácia, prírodná rezervácia, národná prírodná pamiatka, prírodná pamiatka, chránený areál, chránený krajinný prvok, chránené vtáčie územie, navrhované územie európskeho významu a národného významu, biotopy chránených rastlín a živočíchov.
- 4.2. zabezpečiť právnu ochranu pre navrhované chránené územia - Národný park Veľká Fatra, Chránená krajinná oblasť Krupinská planina a pre chránené územia kategórií prírodná rezervácia, prírodná pamiatka a chránený areál.
- 4.4. uplatňovať pri hospodárskom využívaní území chránených podľa zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny diferencovaný spôsob hospodárenia a uprednostňovať biologické a integrované metódy ochrany územia,
 - 4.4.2. rešpektovať hlavnú ekologickú a environmentálnu funkciu lesov s druhoradým, alebo podradným drevoprodukčným významom, ktoré sú v kategóriách ochranné lesy, lesy osobitného určenia mimo časti lesov pod vplyvom imisií zaradených do pásiem ohrozenia a lesy vo všetkých vyhlásených a navrhovaných chránených územiach kategórií chránený areál, národný park a v územiach vymedzených biocentier,
 - 4.4.3. rešpektovať hlavnú environmentálnu funkciu lesov so značným drevoprodukčným významom, ktoré sú súčasťou vyhlásených a navrhovaných chránených území kategórie chránená krajinná oblasť.
- 4.5. rešpektovať prvky územného systému ekologickej stability.
- 4.7. uplatňovať pri hospodárskom využívaní území začlenených medzi prvky územného systému ekologickej stability podmienky ustanovené
 - 4.7.1. zákonom Národnej rady Slovenskej republiky č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny pre kategórie a stupne ochrany chránených území,
 - 4.7.2. zákonom Slovenskej národnej rady č. 61/1977 Zb. o lesoch v znení neskorších predpisov a zákonom Slovenskej národnej rady č. 100/1977 Zb. o hospodárení v lesoch a štátnej správe lesného hospodárstva v znení neskorších predpisov pre lesné ekosystémy v kategóriách ochranné lesy a lesy osobitného určenia,
 - 4.7.3. zákonom Národnej rady Slovenskej republiky č. 220/2004 Z.z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z.z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, pre poľnohospodárske ekosystémy v kategóriách podporujúcich a zabezpečujúcich ekologickú stabilitu územia (trvalé trávne porasty),
 - 4.7.4. medzinárodnými dohovormi, ktorými je Slovenská republika viazaná pre ekosystémy mokradí majúci medzinárodný význam najmä ako biotypy vodného vtáctva.
- 4.8. zosúladať trasovanie dopravnej a technickej infraštruktúry s prvkami ekologickej siete tak, aby bola maximálne zabezpečená ich vodivosť a homogénnosť.
- 4.9. eliminovať systémovými opatreniami stresové faktory pôsobiace na prvky územného systému ekologickej stability (pôsobenie priemyselných a dopravných exhalácií, znečisťovanie vodných tokov a pod.).
- 4.10. rešpektovať poľnohospodársky pôdny fond a lesný pôdny fond ako limitujúci faktor urbanistického rozvoja územia, osobitne chrániť poľnohospodársku pôdu s veľmi vysokým

až stredne vysokým produkčným potenciálom, poľnohospodársku pôdu, na ktorej boli vybudované hydromelioračné zariadenia a osobitné opatrenia na zvýšenie jej produkčnej schopnosti (produkčné sady a vinice).

4.11. zabezpečovať nástrojmi územného plánovania ekologicky optimálne využívanie územia, rešpektovanie, prípadne obnovu funkčného územného systému ekologickej stability, biotickej integrity krajiny a biodiverzity na úrovni regionálnej a lokálnej.

4.12. zabezpečovať zachovanie a ochranu všetkých typov mokradí, revitalizovať vodné toky a ich brehové územia, s cieľom obnoviť integritu a zabezpečiť priaznivé existenčné podmienky pre biotu vodných ekosystémov.

4.13. zabezpečovať zvýšenie ekologickej stability a obnovu biologickej rozmanitosti v územiach a krajinných segmentoch a narušeným prírodným a životným prostredím.

5. V oblasti usporiadania územia z hľadiska kultúrneho dedičstva

5.1. rešpektovať pamiatkový fond a kultúrne dedičstvo, predovšetkým chrániť najcennejšie objekty a súbory objektov zaradené, alebo navrhované na zaradenie do kategórie pamiatkových rezervácií, pamiatkových zón a nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok, vrátane ich vyhlásených ochranných pásiem, chrániť ich a využívať v súlade s ustanoveniami zákona národnej rady Slovenskej republiky č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu.

5.2. Osobitnú pozornosť venovať priestoru a mestu Banská Štiavnica a všetkým okolitým obciam, na ktoré sa vzťahuje zápis do zoznamu svetového kultúrneho dedičstva Organizácie Spojených národov pre výchovu, vedu a kultúru (UNESCO) Banská Štiavnica a technické pamiatky v okolí.

5.3. eliminovať negatívne dôsledky ťažby pod povrchom historických banských miest, ktoré najmä vo svojich vyšších ťažobných horizontoch ohrozujú stabilitu stavieb aj celých historických stavebných komplexov.

5.4. utvárať podmienky na ochranu pamiatkového fondu a spolupracovať s orgánmi štátnej správy na úseku ochrany pamiatkového fondu pri záchrane, obnove a využívaní pamiatkového fondu, pamiatkových území a ich ochranných pásiem v súlade s ustanoveniami zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu. Obdobne vytvárať podmienky pre ochranu pamätihodností miest a obcí a spolupracovať s orgánmi samosprávy miest a obcí.

5.5. zabezpečiť osobitnú pozornosť a zvýšenú ochranu evidovaným, známym a predpokladaným archeologickým náleziskám a lokalitám, v súlade s ustanoveniami zákona NR SR č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu.

5.6. podporovať dodržiavanie zásad pamiatkovej starostlivosti na území historických jadier miest a obcí nepodliehajúcich ochrane pamiatkového fondu zo zákona, ako aj v častiach územia so zachovanou historickou urbanistickou štruktúrou a historickým stavebným fondom.

5.7. podporovať ochranu vedeckých a technických hodnôt : banské a hutnícke diela – šachty, štôlne, tajchy, huty, hámre, valcovne a pod., vybrané typické remeselnícke a priemyselné objekty, zariadenia železničnej dopravy – pôvodné stanice, charakteristické a unikátne úseky tratí, ako sú Telgárt – Červená Skala, Brezno – Tisovec, Čiernohronska železnica, železničná trať Banská Bystrica – Diviaky.

5.8. podporovať ochranu hodnotných objektov, areálov a objektov liečebných kúpeľov a urbanistických komplexov z obdobia konca 19. a prvej polovice 20. storočia.

5.9. podporovať ochranu historických krajinných prvkov a komplexov (mestské parky, parky v areáloch kaštieľov a kúrií, kúpeľné parky a pod.).

5.10. podporovať obnovu a zachovanie urbanisticky a architektonicky hodnotných areálov kalvárií, ako výrazného krajinnno-urbanistického prvku územia.

5.11. vytvárať podmienky pre ochranu a obnovu objektov pamiatkového fondu vo voľnej krajine (objektov hradov, kaštieľov a ich ruín) pri zachovaní ich pamiatkových hodnôt ako súhrnu významných historických, krajinných, spoločenských, urbanistických, architektonických, vedeckých, technických, výtvarných, alebo umelecko-remeselných hodnôt. Vytvárať podmienky pre obnovu pamätihodností miest a obcí vo voľnej krajine.

5.12. rešpektovať typické formy a štruktúry osídlenia charakterizujúce jednotlivé špecifické regióny kraja vo vzťahu k staviteľstvu, ľudovému umeniu, typickým formám hospodárskych aktivít a väzbám s prírodným prostredím.

5.13. Uplatňovať a rešpektovať typovú a funkčnú charakteristiku sídiel mestského, malomestského a rôznych foriem vidieckeho osídlenia vrátane typického rozptýleného osídlenia strednej a južnej časti územia kraja.

5.14. rešpektovať pri rozvoji územia význam a hodnoty jeho kultúrno-historických daností v nadväznosti na všetky zámery v sociálno-ekonomickom rozvoji.

6. V oblasti rozvoja nadradenej dopravnej infraštruktúry

6.1. v oblasti rozvoja cestnej infraštruktúry

- 6.1.20.1. rekonštruovať cestu II/524 v úseku hranica Nitrianskeho kraja – Banská Štiavnica,
- 6.1.20.2 rekonštruovať a vybudovať cestu II/525 v úseku Hontianske Nemce (I/66 – R3) – Banská Štiavnica – Hronská Breznica (I/50 – R1) s obchvatom mesta Banská Štiavnica,
- 6.1.20.13 rekonštruovať cesty III/065 018 a III/065 017 v úseku Žarnovica (I/65) – Hodruša-Hámre – Banská Štiavnica (II/525) pre napojenie okresného mesta Banská Štiavnica na rýchlostnú cestu R1 a spojenie s okresným mestom Žarnovica; preradiť cestu III/065 018 a koncový úsek cesty III/065 017 do siete ciest II. triedy
- 6.1.23. preferovať vedenie cestných trás zaťažených intenzívnou dopravou mimo zastavaného územia obcí, územia evidovaných vodných zdrojov a ich ochranných pásiem, pripravovaných vodných diel a chránených území, vytvárať podmienky pre postupnú realizáciu tunelových úsekov navrhovaných dopravných trás v horských úsekoch,
- 6.1.29. výstavbu rýchlostných ciest a preložiek cestných úsekov (obchvatov ciest I.- II. triedy) realizovať podľa naliehavosti najmä v závislosti od intenzity dopravy a požiadaviek ochrany prírody a životného prostredia v intravilánoch miest a obcí v súlade so schválenou územnoplánovacou dokumentáciou obcí,
- 6.1.30. zlepšovať nevyhovujúcu dopravnú dostupnosť územia VÚC dôsledným uplatňovaním územných a stavebno-technických parametrov (najmä normovej návrhovej kategórie); na plánovaných cestných ťahoch medzinárodných ciest E 58, E 77, E 571 – zásadne nepoužívať výnimočné kategórie a neznižovať návrhové rýchlosti,

6.3. v oblasti rozvoja leteckej infraštruktúry

6.3.4. v strediskách rekreácie a cestovného ruchu riešiť sieť heliportov pre pohotovostné lety leteckej záchranej služby, ostatných rýchlych zásahov a taxislužby.

6.4. v oblasti rozvoja infraštruktúry kombinovanej dopravy

7. V oblasti rozvoja nadradenej technickej infraštruktúry

7.1. vodné hospodárstvo

- 7.1.1. rezervovať priestor pre výhľadový hlavný prívod pitnej vody a súvisiace stavby pre jednotlivé skupinové vodovody Stredoslovenskej a Východoslovenskej vodárenskej sústavy,
- 7.1.4. dokončiť rozostavané čistiarne odpadových vôd,
- 7.1.6. rezervovať priestor na výhľadové vybudovanie skupinových kanalizačných systémov,
- 7.1.8. vytvárať územnotechnické predpoklady na úpravu a revitalizáciu vodných tokov v čiastkových povodiach Hrona, Ipľa a Slanej,
- 7.1.10. zabezpečiť vypúšťanie komunálnych odpadových vôd výstavbou verejnej kanalizácie s ČOV (prípadne iné vhodné spôsoby odvádzania komunálnych odpadových vôd) v aglomeráciách nad 10.000 ekvivalentných obyvateľov do 31.12.2010 a v aglomeráciách od 2.000 - 10.000 ekvivalentných obyvateľov do 31.12.2015 v súlade s nariadením vlády SR č. 491/2002 Z.z., ktorým sa ustanovujú kvalitatívne ciele povrchových vôd a limitné hodnoty ukazovateľov znečistenia odpadových a osobitných vôd,
- 7.1.11. postupne znižovať zaostávanie rozvoja verejných kanalizácií s ČOV za rozvojom verejných vodovodov
 - a) prioritnou výstavbou kanalizácií s ČOV v obciach nad 2.000 ekvivalentných obyvateľov
 - b) výstavbou kanalizácií s ČOV v obciach ležiacich v ochranných pásmach vodárenských zdrojov, zdrojov prírodných liečivých vôd a prírodných zdrojov minerálnych stolových vôd, prípadne v ich blízkosti
 - c) výstavbou čistiarní odpadových vôd v rozhodujúcich zdrojoch znečistenia
 - d) výstavbou skupinových kanalizácií s ČOV,
- 7.1.12. podporovať potrebné protipovodňové opatrenia s dôrazom na ochranu zastavaných území miest a obcí, nadväzne komplexne riešiť odtokové pomery v povodiach vodných tokov v súlade s ekologickými limitmi využívania územia a ochrany prírody v súlade s Programom protipovodňovej ochrany Slovenska do roku 2010 a Protipovodňovými plánmi miest a obcí,
- 7.1.13. zabezpečiť ochranu inundačných území tokov a zamedziť v nich výstavbu a iné nevhodné činnosti,

7.1.14. akceptovať pásma ochrany verejných vodovodov a verejných kanalizácií v súlade so zákonom č. 442/2002 Z.z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách a doplnení zákona č. 276/2001 Z.z. o regulácii v sieťových odvetviach.

7.2.10. pri budovaní, plánovaní a rekonštruovaní nadzemného elektrického vedenia používať také technické riešenie, ktoré bráni usmrcovaniu vtákov (podľa § 4 ods. 4 a 5 zákona NR SR č.543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny).

7.3. zásobovanie plynom a teplom

7.3.1. prednostne využívať zemný plyn na zásobovanie lokalít teplom, s cieľom znížiť miestnu záťaž znečistenia ovzdušia,

7.3.2. ekologizovať výrobu a spotrebu tepla a podľa možností využívať miestne zdroje energie,

7.3.3. v priestorovom usporiadaní rešpektovať určené ochranné pásma a bezpečnostné pásma jestvujúcich a navrhovaných plynovodov, teplovodov a produktovodov,

7.3.5. podporovať rozvoj využívania obnoviteľných zdrojov energie (biomasy, slnečnej, veternej a geotermálnej energie), ako lokálnych doplnkových zdrojov k systémovej energetike, s uprednostnením sídiel bez perspektívy zásobovania zemným plynom,

7.3.7. presadzovať uplatnením energetickej politiky SR, regionálnej energetickej politiky a využitím kompetencií miestnych orgánov samosprávy budovanie kogeneračných zdrojov na výrobu elektriny a tepla a tam kde je to ekonomicky a environmentálne zdôvodniteľné, udržať a inovovať už vybudované systémy s centralizovaným zásobovaním obyvateľstva teplom,

7.3.8. podporovať v oblastiach s podhorskými obcami využitie miestnych energetických zdrojov pre potreby obyvateľov a služieb.

7.4. pošta a telekomunikácie

7.4.1. dokončiť výstavbu základnej siete informačného systému Slovenskej pošty Bratislava

– Nitra – Košice a pripojenie okresných a poverených pôšt na túto sieť,

7.4.2. rezervovať priestor pre výhľadové trasy diaľkových optických káblov,

7.4.3. pri budovaní, plánovaní a rekonštruovaní nadzemného telefónneho vedenia používať také technické riešenie, ktoré bráni usmrcovaniu vtákov (podľa § 4ods. 4 a 5 zákona NR SR č.543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny).

8. V oblasti sociálnej infraštruktúry

8.1. školstvo

8.1.1. vytvárať územno-technické predpoklady na rovnocennú dostupnosť stredných škôl, vysokých škôl a ich zariadení na území kraja s osobitným zreteľom na územné časti vzdialené od ťažísk osídlenia,

8.1.3. pri lokalizácii zariadení stredného školstva zohľadniť charakter demografickej, sociálnej a ekonomickej štruktúry územia a z nej vyplývajúce nároky na odbornú orientáciu absolventov stredných škôl a učilíšť,

8.1.4. vytvárať územno-technické predpoklady na vznik a posilnenie detašovaných pracovísk univerzít a vysokých škôl v ťažiskách osídlenia nadregionálneho a regionálneho významu,

8.1.5. podporovať rovnomerný rozvoj škôl, vzdelávacích, školiacich a preškolovacích zariadení na území regiónu,

8.1.6. zriadiť vyššie odborné školy poskytujúce pomaturitné vzdelávanie v oblastiach vyžadujúcich podporu regionálneho rozvoja.

8.2. zdravotníctvo

8.2.1. vytvárať územno-technické predpoklady na rovnomerné pokrytie územia zariadeniami základnej zdravotnej starostlivosti, jej zameranie postupne preorientovať na prevenciu a na včasnú diagnostiku závažných ochorení,

8.2.3. podporovať malé a stredné podnikanie v oblasti zdravotníctva, predovšetkým v oblastiach vzdialenejších od sídelných centier,

8.2.4. rozširovať kapacity odborných liečebných ústavov a liečební v súlade s potrebami obyvateľstva regiónu.

8.3. sociálna pomoc

8.3.1. rozširovať sieť a štruktúru zariadení sociálnej starostlivosti a sociálnych služieb podľa potrieb okresov paralelne s narastaním podielu občanov odkázaných na sociálnu pomoc a občanov v dôchodkovom veku, ako aj občanov so zdravotným postihnutím, najmä občanov s ťažkým zdravotným postihnutím,

8.3.2. vytvárať územno-technické predpoklady na zriaďovanie resocializačných stredísk na poskytovanie starostlivosti občanom po skončení liečby v zdravotníckom zariadení na liečbu drogových závislostí v okresoch so zvýšeným výskytom drogových závislostí,

8.3.3. podporovať vybrané zariadenia sociálnej starostlivosti na regionálnej úrovni.

8.3.4. podporovať vytvorenie siete domácej ošetrovateľskej starostlivosti a starostlivosti o dlhodobo chorých a zdravotne ťažko postihnutých.

8.4. kultúra

8.4.1. vytvárať územnotechnické podmienky na rovnomerné pokrytie územia zariadeniami kultúrnych služieb a tým zvýšiť ich dostupnosť vo všetkých lokalitách kraja,

8.4.2. rozširovať sieť a štruktúru kultúrnych zariadení podľa potrieb okresov, ako neoddeliteľnej súčasti infraštruktúry a kultúrnych služieb obyvateľstvu,

8.4.3. podporovať inštitucionálny rozvoj a aktivity mimovládnych organizácií a záujmových združení v oblasti kultúry,

8.4.4. podporovať tvorivé a vzdelávacie aktivity obyvateľstva, prepojiť ponuky kultúrnych inštitúcií na výchovno-vzdelávací program škôl.

9. V oblasti ochrany a tvorby životného prostredia

9.1. podporovať postupnú realizáciu národných programov zameraných na znižovanie emisií oxidu uhličitého a ostatných plyných látok vyvolávajúcich zvýšenie skleníkového efektu, ich podrobné rozpracovanie a realizáciu v podmienkach Banskobystrického kraja, zabezpečiť realizáciu a implementáciu všetkých environmentálnych programov na nadnárodnej, národnej, regionálnej a lokálnej úrovni.

9.2. zabezpečiť dosiahnutie cieľa kvality ovzdušia v území podľa § 5 zákona č. 478/2002 Z.z. o ochrane ovzdušia, ktorým sa dopĺňa zákon č. 40/1998 Z.z. o poplatkoch za znečisťovanie ovzdušia v znení neskorších predpisov (zákon o ovzduší) v oblastiach riadenia kvality ovzdušia v súlade s vypracovanými Programami na zlepšenie kvality ovzdušia.

9.3. ochranu vôd realizovať ako

9.3.1. ochranu v chránených vodohospodárskych oblastiach Veľká Fatra, Nízke Tatry - západná časť, Nízke Tatry - východná časť, Horné povodie Ipľa, Rimavice a Slatiny, Muránska planina, Horné povodie Hnilca podľa § 31 zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) a NV SSR č.13/1987 Zb. o niektorých chránených oblastiach prirodzenej akumulácie vôd,

9.3.2. ochranu vodárenských tokov a ich povodí podľa vyhlášky MP SR č. 525/2002 Z.z., ktorou sa ustanovujú vodárenské toky, ich povodia a vodohospodársky významné toky

9.3.3. ochranu vodárenských zdrojov podľa § 32 zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách

9.3.4. ochranu prírodných liečivých zdrojov a prírodných zdrojov minerálnych stolových vôd podľa § 65 zákona NR SR č. 277/1994 Z.z. o ochrane zdravia ľudí v znení neskorších predpisov

9.3.5. ochranu v citlivých oblastiach podľa § 33 zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách

9.3.6. ochranu v zraniteľných oblastiach podľa § 34 zákona č. 364/2004 Z.z.

a vyhlášky MP SR č. 392/2004 Z.z., ktorou sa ustanovuje Program poľnohospodárskych činností vo vyhlásených zraniteľných oblastiach,

9.3.7. ochranu pred znečistením dusičnanmi z poľnohospodárskych zdrojov podľa § 35 zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách, zabezpečením prijateľnej úrovne

ochrany podľa Kódexu správnej poľnohospodárskej praxe (príloha č.5 zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách),

9.3.8. zabezpečiť minimálne dvojstupňové čistenie komunálnych odpadových organicky znečistených priemyselných odpadových vôd vypúšťaných do povrchových tokov v súlade s limitnými hodnotami znečistenia podľa nariadenia vlády SR č. 491/2002 Z.z. (§ 32 zákona č. 364/2002 Z.z. o vodách) 9.3.9

rešpektovať ustanovenia vyhlášky MZ SR č. 151/2004 Z.z. o požiadavkách na pitnú vodu a kontrolu kvality pitnej vody a vyhlášky MZ SR č. 30/2002 Z.z. znení vyhlášky č. 146/2004 Z.z. o požiadavkách na vodu na kúpanie, kontrolu kvality vody na kúpanie a na kúpaliská.

9.4. vytvoriť územno-technické predpoklady pre rozvoj a budovanie potrebnej kapacity zariadení na zhodnocovanie, zneškodňovanie, zber a iné nakladanie s odpadmi

9.5. usmerňovať cieľové smerovanie nakladania s odpadmi, budovanie nových zariadení na zhodnocovanie a zneškodňovanie odpadov a budovanie zariadení na iné nakladanie s odpadmi v území v súlade s Programami odpadového hospodárstva.

9.6. Zabezpečiť na území Banskobystrického kraja lokality pre výstavbu zariadení na zneškodňovanie, zhodnocovanie a kompostovanie odpadov.

9.7. sanovať skládky odpadov, ktoré sú rizikovými z hľadiska ohrozenia kvality životného prostredia.

II. Verejnoprospešné stavby

Verejnoprospešné stavby spojené s realizáciou uvedených záväzných regulatívov sú:

1. Cestná infraštruktúra

1.21.1 ostatné cesty II triedy - II/524, II/525, II/526, II/529, II/532, II/578, II/584, II/585, II/591, II/594, II/595, rekonštrukcia v celom úseku týchto ciest na území Banskobystrického kraja (s výhľadovou rezervou územia pre cestné obchvaty obcí),

1.21.2 cesty III/065 018 a III/065 017 v úseku Žarnovica (x I/65) – Hodruša-Hámre – Banská Štiavnica (x II/525), rekonštrukcia,

6. Odvádzanie a zneškodňovanie odpadových vôd

4.48. Banská Štiavnica dobudovanie kanalizácie,

9. Zásobovanie plynom

9.13. plynifikácia obcí na území Banskobystrického samosprávneho kraja na základe rozhodnutia miestnej samosprávy, po preukázaní ekonomickej efektívnosti investičného zámeru v jednotlivých obciach.

10. Telekomunikácie

10.1. sieť digitálnych ústrední na všetkých úrovniach,

10.2. rezervovanie priestorov pre výhľadové trasy diaľkových optických káblov (DOK)

11. Odpadové hospodárstvo

11.9. regionálna skládka komunálneho odpadu pre okres Banská Štiavnica,

Priemet Záväzných regulatívov funkčného a priestorového usporiadania územia do ÚPD mesta Banská Štiavnica formovaný v nasledovných zásadách a regulatívoch :

Regulatívy :

V oblasti usporiadania územia, osídlenia a rozvoja sídelnej štruktúry

- Identifikácia a následné prekonávanie problémov ekonomického a sociálneho rozvoja, aktivácia prírodného, hmotného, finančného a demografického potenciálu okresu a vytvorenie efektívnej štruktúry v týchto rozhodujúcich oblastiach :
 - v rozvoji podnikateľských aktivít,
 - v rozvoji dopravy a technickej infraštruktúry,
 - v rozvoji tradičných a nových funkcií (vyššie školstvo a ochrana kultúrneho dedičstva),
 - v rozvoji turizmu,
 - v rozvoji bývania a sociálnej infraštruktúry,
 - v rozvoji ľudských zdrojov a trhu práce.
- podpora rozvoja vidieckeho osídlenia aj mimo ťažisk osídlenia s cieľom vytvorenia rovnocenného životného prostredia pre všetkých obyvateľov so zachovaním špecifických druhov osídlenia,
- vytváranie podmienok pre rozvoj centier tretej skupiny, ktoré tvoria jej druhú podskupinu : Banská Štiavnica, Kremnica, Detva, Revúca, Veľký Krtíš,
- podporovanie ťažisk osídlenia tretej úrovne, druhej skupiny : banskoštiavnické ťažisko osídlenia
- špecifickej vybavenosti

V oblasti rozvoja rekreácie a turistiky

- vytvárať podmienky pre rozvoj špecifickej vybavenosti pre medzinárodný cestovný ruch : Banská Štiavnica ako mesto zapísané do zoznamu svetového kultúrneho dedičstva OSN pre výchovu, vedu a kultúru (UNESCO)
- horský turizmus s pešou, lyžiarskou turistikou a cykloturistikou je potrebné ďalej podporovať vo všetkých rekreačných sídlach a strediskách,
- diaľkové trasy mototuristiky vedú mimo územie okresu, diaľková trasa cykloturistiky CM 020 okresom prechádza, na ňu je treba napojiť sieť vnútro okresných trás s atraktívnou ponukou cieľov a vybudovať kvalitné základne v Banskej Štiavnici, Kozelníku a Prenčove,
- rozvíjať služby pre uspokojovanie špecifických záľub návštevníkov, vytvárať podmienky pre lukratívne športy (golf, jazdectvo, tenis... a pod.),
- podstatne lepšie využívať špecifické danosti územia pre tematické zájazdy záujemcov o historické baníctvo, mineralógiu, dendrológiu, etnografiu a ďalšie.

V oblasti usporiadania územia z hľadiska kultúrohistorického dedičstva

- osobitnú pozornosť venovať priestoru a mestu Banská Štiavnica a všetkým okolitým obciam na ktoré sa vzťahuje zápis do zoznamu svetového kultúrneho dedičstva OSN pre výchovu, vedu a kultúru (UNESCO) Banská Štiavnica a technické pamiatky v jej okolí,
- eliminovať negatívne dôsledky ťažby pod povrchom historických banských miest, ktoré najmä vo svojich vyšších ťažobných horizontoch ohrozujú stabilitu stavieb aj celých historických komplexov,
- zastavenie úpadku, poklesu a rozpadu kultúrneho dedičstva, ukončenie rozostavaných a projekčne pripravených stavieb do roku 2000,
- revitalizácia, obnova a oživenie, likvidácia negatívnych vplyvov na životné prostredie, výstavba technickej infraštruktúry priebežne s celkovým ukončením v roku 2010,
- rešpektovať ochranu kultúrnych pamiatok všetkých druhov, pamiatkových rezervácií, pamiatkových zón a ochranných pásiem pamiatkového fondu, vrátane archeologických nálezísk aj nevyhlásených za kultúrne pamiatky, v zmysle zákona SNR č. 49/2002 Z.z. Zb. o štátnej pamiatkovej starostlivosti a jeho vykonávacej vyhlášky, (pozn. spracovateľa : a neskôr vydaného nariadenia vlády SR č. 280/2000 o pamiatkovej rezervácii Banská Štiavnica, zákona NR SR č.49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu)
- ďalšie využívanie kultúrnych pamiatok a pamiatkových území podmieniť dodržiavaním ochranných podmienok pre jednotlivé skupiny pamiatok, ktoré sú stanovené v návrhoch opatrení na ich zachovanie. Pre kultúrne pamiatky v chránených územiach sú podmienky pre hospodársku a stavebnú činnosť uvádzané v Zásadách pamiatkovej starostlivosti vypracovaných pre jednotlivé sídla,
- rešpektovať aj objekty, súbory, areály a územia navrhované na vyhlásenie za kultúrne pamiatky, alebo navrhované na územnú ochranu najmä ochranné pásma kultúrnych pamiatok a pamiatkové zóny,
- rešpektovať typickú formu a štruktúru osídlenia charakterizujúcu územie kraja,
- rešpektovať charakteristické znaky typu krajinného prostredia,

V oblasti usporiadania územia z hľadiska ekológie, ochrany prírody a krajiny, ochrany poľnohospodárskeho pôdneho fondu a lesného pôdneho fondu

- rešpektovať poľnohospodársky pôdny fond a lesný pôdny fond ako faktor limitujúci urbanistický rozvoj územia, definovaný v záväznej časti ÚPN - VÚC,
- realizovať systémy správneho využívania poľnohospodárskych pôd a ich ochranu pred eróziou, zaburinením, nadmernou urbanizáciou, necitlivým riešením dopravnej siete a pred všetkými druhmi odpadov,
- pri obnovách lesných hospodárskych plánov potrebných na obhospodarovanie lesov zohľadňovať požiadavky ochrany prírody,
- neproduktívne a nevyužitú poľnohospodárske pozemky navrhnuť na zalesnenie,
- podporovať riešenie erózných problémov, ktoré je navrhované v rámci pozemkových úprav a projektov miestneho územného systému ekologickej stability, prostredníctvom remízok, protierózných pásov a vetrolamov,
- podporovať opatrenia na zastavenie procesu znižovania biodiverzity v celom území,
- postupne riešiť problematiku budovania spevnených a nespevnených lesných ciest tak, aby nedochádzalo k erózii pôdy na svahoch,
- uplatňovať opatrenia na zlepšenie stavu životného prostredia, vyplývajúce zo schválených krajských a okresných environmentálnych akčných programov.

V súčasnosti je spracovaný miestny ÚSES pre územie Banskej Štiavnice a Štiavnických baní, (r.2002) spracovateľ SAŽP Bratislava, hl. riešiteľ Ing. Ján Králik a modelové riešenie Krajinnookologického plánu pre územie Banskej Štiavnice a Štiavnických baní (r.2002), spracovateľ EKOJET Bratislava, hl. riešiteľ Ing. Ján Šembera a kol. Tieto koncepčné materiály sú určené i pre interaktívnu podporu vstupov pre riešenie územných plánov príslušných obcí.

V oblasti usporiadania územia z hľadiska hospodárskeho rozvoja

- vytvárať podmienky na zlepšenie výkonnosti a efektívnosti hospodárstva a harmonicky využívať celé územie kraja,
- nové podniky lokalizovať predovšetkým do disponibilných plôch v zastavanom území v existujúcich hospodárskych areáloch, prípadne uvažovať s možným využitím areálov hospodárskych dvorov.

V oblasti nadradenej technickej infraštruktúry :

- v energetike

- rešpektovať jestvujúce koridory pre nadradený plynovod a veľmi vysoké napätie.

- vo vodnom hospodárstve

- postupne znižovať zaostávanie rozvoja verejných kanalizácií s čistiarnami odpadových vôd za rozvojom verejných vodovodov,
- z hľadiska ochrany vodných zdrojov zabezpečiť lokality perspektívnych vodných zdrojov tak, aby nedošlo k ich znehodnoteniu, prípadne následnej kontaminácii.

V oblasti odpadového hospodárstva

- rozširovať separovaný zber úžitkových zložiek z komunálneho odpadu v sídlach s cieľom vytvorenia systému triedenia všetkých problémových látok, pre ktoré bude k dispozícii technológia na zneškodnenie,
- podporovať aktivity na zhodnocovanie recyklovateľných odpadov.

Pre správne územie Banskobystrického kraja je spracovaná platná územnoplánovacia dokumentácia regiónu (ÚPN VÚC).

V Návrhu riešenia územného plánu mesta sú rešpektované záväzné časti územného plánu regiónu a uplatnené a premietnuté koncepčné zásady týkajúce sa mesta.

9. CELKOVÁ CHARAKTERISTIKA ÚZEMIA

9.1. POSTAVENIE SÍDLA V SÍDELNEJ SÚSTAVE

V súlade s územno-správnym členením podľa nariadenia vlády SR č. 258 / 96, ktorým sa vydal zoznam obcí a vojenských obvodov tvoriacich jednotlivé okresy v SR, patrí Banská Štiavnica do okresu Banská Štiavnica a Bansko-Bystrického kraja.

Postavenie sídiel v sídelných štruktúrach Slovenskej republiky je určené v Koncepcii územného rozvoja Slovenska 2001, ktorá bola schválená uz. Vlády SR č. 1033 z 31.10.2002 a vyhlásená Nariadením vlády SR č. 528/2002 Z.z.

Sídelné centrá, ktoré tvoria terciárne centrá osídlenia, rozvojové centrá hospodárskych, obslužných a sociálnych aktivít ako pre priliehajúce zázemia, tak pre príslušný regionálny celok, pozostávajú z nasledovných skupín centier :

- centrá osídlenia 1. skupiny
- centrá osídlenia 2. skupiny
- centrá osídlenia 3. skupiny
- centrá osídlenia 4. skupiny
- centrá osídlenia 5. skupiny

Ťažiská osídlenia sú definované v nasledovnej štruktúre :

- ťažiská osídlenia najvyššej úrovne
- ťažiská osídlenia druhej úrovne
- ťažiská osídlenia tretej úrovne - prvej skupiny
- ťažiská osídlenia tretej úrovne - druhej skupiny

Rozvojové osi sa členia na :

- osi 1. stupňa
- osi 2. stupňa
- osi 3. stupňa

Z hľadiska terciárnej obslužnosti je Banská Štiavnica centrum osídlenia 3. skupiny, 2. podskupiny, t.j. centrum regionálneho významu, ktoré zabezpečuje niektoré špecifické funkcie celoštátneho, resp. medzinárodného významu.

Banskoštiavnické ťažisko osídlenia je ťažiskom 3. úrovne - 2. skupiny, t.j. ťažisko osídlenia menšieho rozsahu, pri ktorom sa prejavuje iba dostredivá pôsobnosť mesta voči najbližšiemu okoliu.

Banská Štiavnica sa priamo nenachádza na žiadnej definovanej rozvojovej osi. Severne až západne od územia prechádza Nitriansko-pohronská rozvojová os: Trnava – Nitra – Žiar nad Hronom - Zvolen, ktorá nadväzuje na Zvolensko-turčiansku rozvojovú os: Zvolen – Banská Bystrica – Turčianske Teplice – Martin. Obidve tieto osi sú je rozvojovými osami 1. stupňa. Východným smerom od hranice okresu prechádza Krupinská rozvojová os: Zvolen – Krupina – Šahy – hranica s Maďarskou republikou, ktorá je rozvojovou osou 3. stupňa.

Banská Štiavnica je hlavným kultúrnym, vzdelanostným a vybavenostným centrom okresu. Hospodárska základňa je sústredená do okresného mesta a Banskej Belej. Prevládajúcou hospodárskou základňou ostatných sídiel okresu je poľnohospodárstvo, prípadne lesné hospodárstvo a rekreácia.

Z hľadiska počtu trvalo bývajúcich obyvateľov, patrí do skupiny malých miest. Je najatraktívnejším a najzachovalejším historickým banským mestom na Slovensku. Spolu s technickými pamiatkami vo svojom okolí je zapísané na listinu Svetového kultúrneho dedičstva UNESCO. Je jadrom originálnej horskej sídelno-krajinnej štruktúry Štiavnických vrchov s množstvom umelých jazier (tajchov). V kompaktnom mestskom jadre a v jeho širokom okolí sa nachádza množstvo kultúrnych, architektonických, technických a prírodných pamiatok. Z tohto dôvodu je Banská Štiavnica významným cieľovým mestom cestovného ruchu. Prakticky celé katastrálne územie mesta je súčasťou chránenej krajinnej oblasti Štiavnické vrchy.

Ťažiskom osídlenia okresu je Banská Štiavnica, s blízkymi aglomerovanými sídlami Banská Belá a Štiavnické Bane a sídlo Prenčov na juhovýchodnom okraji územia okresu. Ostatné sídla ležia mimo týchto ťažísk osídlenia. Z hľadiska vzťahu k rozvojovým osiam okresu a komunikačnému prepojeniu majú výhodnejšiu situáciu pre rozvoj sídla Kozelník, Počúvadlo a Baďan. Rozvoj ostatných sídiel je založený na ich krajinnom a ľudskom potenciáli. V nedávnej minulosti dochádzalo k vážnym umelým zásahom do sídelnej štruktúry, ktoré viedlo k deformáciám historickej kontinuity jej vývoja, a ktoré doznievajú ešte aj v súčasnosti. Ich dôsledky viedli k stagnácii až úpadku mnohých, najmä menších obcí (násilná aplikácia teórie „riadenej urbanizácie“ vyúsťujúca do kodifikácie strediskovej sústavy obcí). Budúci vývoj treba cieľavedome orientovať na reanimáciu historicky založenej sídelnej štruktúry, ktorá je napokon neoddeliteľnou súčasťou národného kultúrneho dedičstva. Podporovať rozvoj prirodzených vzájomných väzieb medzi sídlami, ich funkčnú symbiózu pri zachovaní špecifik a identity jednotlivých sídiel. Nevyhnutné hierarchické vzťahy treba rozvíjať na základe daností sídiel a na báze dobrovoľnosti, vychádzajúcej z poznania reálnych možností. Hlavným motívom musí byť sústavné vytváranie podmienok pre optimálne, vyvážené a efektívne využívanie územia.

Dôležité je využiť silné stránky regiónu. Dôležitejšie je poznať a odstrániť jeho slabé stránky.

Silnými stránkami regiónu a mesta sú: geografické a historické kultúrne podmienky, relatívny dostatok kapacít pre priemysel i cestovný ruch, konkurencieschopnosť cien nehnuteľností, dobrá kvalita pracovnej sily vo vzťahu k jej cene, centrum zamestnanosti s dobrou dostupnosťou, štruktúra stredoškolských a vysokoškolských vzdelávacích kapacít, jedinečnosť a unikátnosť kultúrneho dedičstva zapísaného na listine UNESCO, koncentrovanosť rôznorodnej unikátnej a jedinečnej celoročnej ponuky pre cestovný ruch, atraktívne prírodné prostredie, bohaté tradície, odvetvové zameranie výrobných podnikov a relatívne vysoký podiel vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva.

Slabými stránkami regiónu a mesta sú: nedostatočné poznanie potrieb trhu, nevytvorený komplexný image územia, propagácia okresu, kvalita a štruktúra služieb, poloha mesta a okresu mimo hlavných komunikačných trás a urbanizačných osí, nedostatočná komunikácia medzi jednotlivými objektmi v území, nízke verejné povedomie a podnikateľská aktivita občanov, prístup vlastníkov k ochrane a údržbe historického dedičstva, nesúlad medzi dopytom a ponukou pracovnej sily, nedostatok

bytov vo vzťahu k mobilite pracovnej sily, nízke environmentálne povedomie obyvateľov, nevybudovaná alebo zastaralá technická infraštruktúra, kvalita a štruktúra technickej infraštruktúry a komunikačnej siete z hľadiska vysokej náročnosti vplyvom geomorfologických daností a dostupnosti územia, dlhodobé záporné migračné saldo.

Rozvoj sídelnej štruktúry definovaný v územnom pláne veľkého územného celku v návrhovom období je orientovaný najmä na skvalitňovanie životných podmienok obyvateľstva, na racionalizáciu a zvyšovanie efektívneho využívania existujúcich fondov, na zlepšovanie ekologických a environmentálnych parametrov prostredia tak v sídlach, ako aj v ich zázemí. Rozvoj centier osídlenia sa zameriava najmä na budovanie infraštruktúry, slúžiacej potrebám vlastných obyvateľov aj obyvateľov obcí tvoriacich zázemie centra. S kvantitatívnym nárastom a z neho vyplývajúcim územným rozvojom možno počítať v okresnom sídle a k nej patriacom aglomerovanom sídle Štiavnické Bane, pričom ani tu nepôjde o mimoriadne výrazné číselné hodnoty. Z hľadiska predpokladov efektívneho využívania územia je potrebné vytvárať podmienky pre zachovanie štruktúry osídlenia v celom jej komplexe, čo je samozrejme závislé od celkovej ekonomickej úrovne spoločnosti a štátu.

Predpokladom ďalšieho rozvoja Banskej Štiavnice a sídelnej štruktúry regiónu je realizácia opatrení obsiahnutých v Správe o problémoch a zámeroch rozvoja regiónu Banská Štiavnica, koncepcie záchrany kultúrneho dedičstva v Banskej Štiavnici, Projektu regionálneho rozvoja okresu Banská Štiavnica a v Návrhu vládneho nariadenia - Štatút územia UNESCO - Banská Štiavnica a pamiatky v jej okolí. Všetky tri dokumenty konkretizujú najdôležitejšie rozvojové kroky aj zdroje financovania.

Úlohou predkladaného koncepčného materiálu je odborné kvalitatívne riešenie a pretavenie potrieb územného rozvoja mesta v podmienkach trvalo udržateľného rozvoja a ekologickej rovnováhy, podporujúci a rozvíjajúci uvedené koncepcie a opatrenia.

9.2. VÝVOJ OSÍDLENIA

Prvotné osídlenie územia mesta je možné datovať približne do obdobia 12. a začiatku 13. storočia, čo je doložené archeologickými nálezmi. Prvou dochovanou písomnou zmienkou je Zakladajúca listina opátstva v Hronskom Beňadiku z roku 1075, v tej sa píše o zlatníkoch, ktorých územie siahalo až po dnešnú Banskú Štiavnicu. O pôvode tejto písomnosti sú však pochybnosti, niektorí neskorší historici ju označili za falzifikát. V mladšej listine ostrihomského arcibiskupa z roku 1156, sa už spomína pojem „*terra Banensium*“ – širšie územie v okolí sídla s názvom Bana s viacerými osadami. Osídlenie z tohto obdobia bolo podmienené náleziskami rudných žíl, a bolo pomerne nestále. Môžeme predpokladať, že prvým kompaktným sídelným útvarom teda bola už spomínaná osada Bana – dodnes nazývaná Starým mestom (Starým hradom), situovaná v severozápadnej časti kopca Glanzenberg. Tu sa už v 12. storočí nachádzalo hradisko opevnené hlinenými hradbami. Archeologický výskum dokazuje prítomnosť hradu, ktorý zrejme zabezpečoval ochranu kráľovského majetku a bol sídlom Kráľovskej banskej komory a jej správcu – *kommorgrófa*. V tom čase tu bola aj jedna z najdôležitejších kutacích oblastí – rudné žily (významná žila Špitaler) vychádzali na povrch a dali sa ľahko dolovať, ťažbu dokazujú výrobné-technické zariadenia, ktoré boli činné až do 16. storočia. V priebehu celého 13. a 14. storočia sa sídlo prudko expanzívne rozvíjalo hlavne juhovýchodným smerom, postupne sú pričleňované okolité osady. O jeho veľkosti svedčí aj skutočnosť, že už v 1. polovici 13. storočia malo mesto dva, od seba značne vzdialené, románske kostoly - Panny Márie a kostol sv. Mikuláša. V 15. storočí prosperitu čiastočne naštřbili vojnové udalosti súvisiace s vpádom vojsk jagerského biskupa Šimona Pozgonyho (1442) a o rok neskôr zemetrasením. Stavebné aktivity vrcholia prestavbou farského kostola Panny Márie Snežnej, zahŕňajúcou zdokonalenie jeho opevnenia, ako aj výstavbou kostola sv. Kataríny – je situovaný v osi dnešného Námestia sv. Trojice v priesečníku s ulicou A. Kmeťa. 16. storočie možno charakterizovať ako obdobie vrcholnej konjunktúry mesta. Po porážke a páde Budína v roku 1541 bolo nutné vybudovať proti tureckému opevneniu bohatých stredoslovenských banských miest. Návrh na opevnenie Banskej Štiavnice vypracoval cisársky architekt talianskeho pôvodu Pietro Ferrabosco. Opätovnou prestavbou bol kostol Panny Márie prebudovaný na opevnený mestský hrad, na úpätí neďalekého kopca Tanád bola postavená strážna veža – vartovka, známa ako Nový zámok (Panenský hrad), ten bol súčasťou vojenského signalizačného systému Jednoty banských miest. Prístupové cesty do mesta boli uzavreté mestskými bránami (Belanskou, Antolskou a Piargskou) – vybudovanie hradieb bolo však limitované zložitou morfológiou terénu. Prítomnosť a skúsenosti talianskych staviteľov využili bohatí mešťania pri rozsiahlych prestavbách gotických meštianskych domov na renesančné paláce. Kompozične bolo doriešené Námestie sv. Trojice – jeho hmotovo-priestorová koncepcia sa zachovala dodnes. Aj keď jezuitský rád sa usídlil v meste už v predchádzajúcom storočí, jeho stavebná činnosť mohla zaznamenať rozmach až neskôr – počas rekatolizácie, dôkazom toho je výmena vnútorného zariadenia kostola sv. Kataríny v 20. rokoch 18. storočia, v 40. rokoch (1744 -1751) na základe plánov pátra Františka Pergera prebiehala

výstavba kalvárie na západnej strane kopca Scharffenberg (Ostrý vrch), mala osláviť storočné pôsobenie rádu jezuitov v Banskej Štiavnici. Za pomoci mestskej rady a významných donátorov - spolkov i jednotlivcov, sa podarilo zrealizovať súbor stavieb – Kalváriu, ktorá je označovaná za najväčšiu, najmalebnejšiu a „najbarokovejšiu“ na Slovensku. Stavebný rozmach tohto obdobia sa prejavil aj v prestavbách meštianskych domov v novom - módnom barokovom štýle. Na námestí sv. Trojice pribudol v rokoch 1755 - 1764 morový stĺp od kremnického sochára talianskeho pôvodu Dionýza Stanettiho, a na Radničnom námestí bol podľa projektov viedenského architekta J.I.Thallhera postavený evanjelický kostol (1794 - 1796) nesúci výrazové znaky barokového klasicizmu. 18. storočie je však pre Banskú Štiavnicu významné najmä z toho hľadiska, že práve v tejto dobe sa mesto stáva svetoznáмым strediskom banskej vedy, techniky a školstva. *Kunstmeister* (technický vedúci) štiavnických baní Matej Kornel Hell zachránil v tomto čase bane pred zatopením tým, že navrhol a riadil vybudovanie sústavy umelých jazier – tajchov, ktoré boli pokrokovým zdrojom energie využívanej na poháňanie čerpacích mechanizmov bankských strojov. Komplexnú mechanizáciu dokončil jeho syn Jozef. V roku 1725 založili v meste banské učilište, neskôr povýšené na vyššie banské učilište a v roku 1763 tu bola otvorená prvá katedra Banskej akadémie – vôbec prvej takto orientovanej vysokej školy na svete. Pôsobili tu také osobnosti z celej Európy ako Samuel Mikovíni, J.K. Hell, J.E. Fischer z Erlachu, F.A. Meyer a iní. Pre potreby zriadenia tejto vzdelávacej inštitúcie bolo prestavaných niekoľko meštianskych domov, kapacitne však napĺňali potreby akadémie len čiastočne.

V roku 1788 malo mesto spolu s predmestiami 24 000 obyvateľov, ale už koncom storočia došlo k poklesu, ktorý potom pokračoval aj v storočí nasledujúcom, súbežne so zmenšujúcim sa počtom pracovných príležitostí v baniach a hutách. V meste sa preto začal rozvíjať náhradný priemysel, ktorý spočiatku poskytoval zamestnanie najmä manželkám baníkov. V 1. polovici 19. storočia začala pracovať továreň na anglickú kameninu, továrne na výrobu oceľových lán, spracovanie dreva, výrobu laboratórných prístrojov a tiež tabaková továreň. V roku 1873 bola postavená úzkokoľajná železnica Hronská Dúbrava – Banská Štiavnica, ktorá umožnila distribúciu vzrastajúcej priemyselnej produkcie. Koncom 19. storočia boli otvorené nové neorenesančné budovy Banskej akadémie a Lesníckej akadémie, ktorá vznikla už skôr, v roku 1807, ako odbor Banskej akadémie. V ich záhradách bola založená botanická záhrada.

Začiatok 20. storočia priniesol Banskej Štiavnici obdobie stagnácie a úpadku, čoho príčinou bolo postupné utlmovanie rudnej ťažby a hutníctva, 1. svetová vojna a následná svetová kríza. Ťažkú hospodársku situáciu a vysokú nezamestnanosť sa mesto snažilo aspoň čiastočne riešiť organizovaním rôznych stavebných akcií, napr. dláždenie hlavných mestských ulíc, alebo konzervovanie Starého zámku. Nové rozvojové impulzy však prišli až s koncom 2. svetovej vojny, v rokoch 1948-49 bola úzkokoľajná železnica prestavaná na normový rozchod pod názvom „*Trať mládeže*“ – žiaľ, nasledujúce stavebné aktivity poznamenali kultúrno-historické hodnoty Banskej Štiavnice prevažne negatívnym spôsobom.

9.3. KULTÚRNOHISTORICKÉ HODNOTY V ÚZEMÍ

Mesto Banská Štiavnica je dokladom dlhodobej banskej činnosti spojenej s dobývaním bohatých rudných ložísk - žil na jeho dnešnom území i v širšom okolí. Počas stáročí bolo historicky významným sídlom – slobodným kráľovským mestom, zaujímavým výsadné postavenie v spoločnosti miest vtedajšej Európy. Zásluhou banskej a hutníckej činnosti v tomto regióne, stalo sa Slovensko svetovou veľmocou v oblasti baníctva a pokrok v oblasti bankských, úpravníckych a hutníckych vedných odborov sa historicky prejavil aj v rozvoji školstva, strojnictva, zememeračstva, lesníctva, architektúry a iných oblastí, napr. umenia. Vedomosti a kultúra formovaná kontinuálnym historickým vývojom boli pretavené do objektov hmotnej povahy – tie sú, spoločne s urbanistickou štruktúrou reprezentovanou vnútorným a vonkajším obrazom sídla, vrátane jeho okolitého krajinného rámca, predmetom pamiatkovej starostlivosti. Historické jadro Banskej Štiavnice bolo v roku 1950 vyhlásené za Mestskú pamiatkovú rezerváciu. Pamiatkový ústav v Bratislave eviduje v tejto PR spolu 192 kultúrnych pamiatok (ÚZKP).

Objekty reprezentujúce kultúrno-historické hodnoty sídla možno rozdeliť do nasledovných skupín:

- ustálená historická urbanistická štruktúra charakterizovaná svojou pôdorysnou a hmotovou skladbou zástavby, typickou parceláciou,
- dominanty sídla tvoriace jeho nezameniteľný vonkajší a vnútorný obraz,
- historické objekty: sakrálne stavby, meštianska architektúra, banícke osídlenie, správne budovy, mestské opevnenie, areál Baníckej a lesníckej akadémie, areály a objekty historických bankských a hutníckych prevádzok, priemyselných prevádzok a poľnohospodárskych usadlostí.

Historické mesto Banská Štiavnica a technické pamiatky priľahlého okolia boli zapísané dňa 11. 12. 1993 na *Listinu svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO*. Územie zapísané na Listine svetového kultúrneho dedičstva zahŕňa celé katastrálne územie mesta Banská Štiavnica ako aj jeho širšie okolie. V regióne sú evidované viaceré archeologické náleziská – historické jadro mestskej pamiatkovej rezervácie, Štiavnické Bane, Glanzenberg, Offenhobel, Terézia šachta, Horná Roveň, Sitno, zrúcanina hradu Sitno – Ilija.

Objekty reprezentujúce kultúrno-historické hodnoty sídla sú sústredené v nasledovných priestoroch:

A. Mestská pamiatková rezervácia Banská Štiavnica

- Komorský dvor (*Kammerhof*) – Kammerhofská ul.č. 2-3
- Ul. A. Kmeťa 20
- Radničné námestie č.8
- Námestie sv. Trojice č. 2
- Radničné námestie č. 16
- Dominikánsky kláštorový komplex

B. Ochranné pásmo PR - Glanzenberg – Staré mesto (Bana)

C. PR Štiavnické bane – Horná Roveň :

- areál šachty Terézia
- Štiavnické Bane – Tanád
- Štiavnické Bane – Offenhobel

D. Sitno – archeologická lokalita, zrúcanina hradu Sitno, obec Ilija.

Národné kultúrne pamiatky, kultúrne a technické pamiatky :

Národné kultúrne pamiatky :

- Komplex budov Baníckej a lesníckej akadémie (zápis v roku 1961)
- Starý zámok (zápis v roku 1970)

Kultúrne pamiatky a historicky významné objekty :

Sakrálne kultúrne pamiatky :

- Farský kostol – pôvodne románsky s kláštorom
- Neskorogotický kostol sv. Kataríny
- Neskorogotická pohrebná kaplnka Panny Márie Snežnej
- Presbytérium gotického kostola sv. Alžbety
- Klasicistický evanjelický kostol
- Románsky karner sv. Michala
- Barokový komplex Kalvárie

Fortifikačný systém :

- Starý zámok
- Nový zámok
- Piargská brána

Účelové budovy :

- Kammerhof
- Radnica
- Banícka klopačka
- Komplex budov Baníckej a lesníckej akadémie

Meštianska architektúra :

- Waldburgerské renesančné a barokové paláce

Výtvarné dotvorenie interiéru mesta a prvky drobnej architektúry :

- Skulptúry
- Zachovaná dlažba ulíc a námestí
- Systémy oporných múrov
- Úzke susedské uličky
- Barokový morový stĺp so súsoším sv. Trojice

Okolie Banskej Štiavnice :

- Kostolík v Ilji
- Časť renesančného opevnenia na Štiavnických Baniach
- Barokový komplex kláštora na Štiavnických Baniach
- Správne budovy, banská škola, banská nemocnica na Štiavnických Baniach
- Neskororománsky farský kostol v Banskej Belej
- Kostol Panny Márie Karmelitskej v Banskej Belej
- renesančná budova školy v Banskej Belej
- rokoková kaplnka sv. Jána Nepomuckého v Banskej Belej
- PR Kamenné more vo Vyhniach
- Kúpele vo Vyhniach
- Gotický kostol sv. Mikuláša v Hodruši - Hámre
- Neskorogotický kostol Petra a Pavla v Hodruši - Hámre
- Banícka klopačka v Hodruši - Hámre
- Barokový kaštieľ v Antole

Technické pamiatky :

Šachty a štólne:

- Belianska dedičná štôlna (Banská Belá)
- Dedičná štôlna Jozefa II (Voznická) (Voznica)
- Svätotrojčná dedičná štôlna (Banská Štiavnica)
- ústie Dolnej Bieberovej štólne (Banská Štiavnica)
- ústie dedičnej štólne Glanzenberg (Banská Štiavnica)
- Dedičná štôlna Hoffer (Vyhne)
- Moderštôlnianska dedičná štôlna (Kopanice)
- štôlna Bartolomej (Banská Štiavnica)
- ústie štólne Birnbaum (Hodruša - Hámre)
- ústie dedičnej štólne cisára Františka (Hodruša - Hámre)
- ústie Hornej Bieberovej štólne (Banská Štiavnica)
- ústie štólne Colorado (Štiavnické Bane)
- ústie štólne Jána Baptistu (Hodruša - Hámre)
- ústie Dlhej štólne Klinger (Banská Štiavnica)
- ústie krátkej štólne Klinger (Banská Štiavnica)
- ústie štólne Kornberg (Banská Štiavnica)
- ústie štólne Michal (Banská Štiavnica)
- ústie štólne Mikuláš (Hodruša - Hámre)
- ústie štólne Antona Paduánskeho (Vyhne)
- ústie Pachomiovej štólne (Štiavnické Bane)
- ústie Richňavskej spojovacej štólne (Štiavnické Bane)
- ústie prekopu ku šachte Lillovej (Hodruša - Hámre)
- šachta František (Banská Štiavnica)
- šachta Ondrej (Banská Štiavnica)
- ústie šachty Ján (Banská Štiavnica)
- ústie šachty Tereza (Banská Štiavnica)
- ústie šachty Weiden (Banská Štiavnica)

Povrchové dobývky :

- na Hlavnej žile s prepadliskami (Kopanice - Moderštôlna)
- na žile Špiteler (Banská Štiavnica)
- na žile Terézia (Banská Štiavnica)

Podzemné dobývky :

- podzemný kameňolom na andezit (Banský Studenec)

Odvaly :

- pri šachte Terézia (Banská Štiavnica)
- pri šachte Žigmund (Banská Štiavnica)

Ťažné veže :

- ťažná veža Mária (Banská Štiavnica)
- ťažná veža Mayer (Hodruša - Hámre)
- ťažná veža Žofia (Banská Štiavnica)

- ťažná veža František (Banská Štiavnica)
- ťažná veža Rúfus (Banská Štiavnica)

Iné banské objekty :

- budova Banského meračstva (Štiavnické Bane)
- budova Banskej správy (Štiavnické Bane)
- budova pri šachte Mayer (Hodruša - Hámre)
- strojovňa pri šachte Mayer (Hodruša - Hámre)
- strojovňa ťažného stroja zo šachty Lill (Banská Štiavnica)
- strojovňa ťažného stroja zo šachty Mária (Banská Štiavnica)
- strojovňa ťažného stroja zo šachty Žigmund (Banská Štiavnica)
- strojovňa atmosférických čerpacích strojov (Štiavnické Bane)
- sklad strelného prachu (Banská Štiavnica)

Vodné nádrže :

- Antolská
- Bančianska (Vyhne)
- Belianska (Banská Štiavnica)
- Brennerštôlnianska (Hodruša - Hámre)
- Červená studňa (Banská Štiavnica)
- Evička (Štiavnické Bane)
- Goldfuská (Banská Belá)
- Halčianska (Banská Belá)
- Dolná Hodrušská (Hodruša - Hámre)
 - Ilijská (Ilija)
 - Klinger (Banská Štiavnica)
 - Kolpašská Malá (Banský Studenec)
 - Kolpašská Veľká (Banský Studenec)
 - 2 Komorovské (Banská Štiavnica)
 - Krechsengrundská (Štiavnické Bane)
 - 6 Kysihýbelských (Banský Studenec)
 - Michalštôlnianska (Banská Štiavnica)
 - Moderštôlnianska (Kopanice)
 - Ottergrundská (Banská Štiavnica)
 - Bakomi (Štiavnické Bane)
 - Počúvadlo (Počúvadlo)
 - Rozgrund (Banská Štiavnica)
 - Malá Richňavská (Štiavnické Bane)
 - Veľká Richňavská (Štiavnické Bane)
 - Horná Vindšachtská (Štiavnické Bane)
 - Malá vodárenská (Banská Štiavnica)
 - Veľká Vodárenská (Banská Štiavnica)

Továrenské budovy :

- Tabaková továreň (Banská Štiavnica)
- budova bývalej továrne na výrobu oceľových lán (Banská Štiavnica)
- budova továrne na obuv (Banská Štiavnica)
- budova pôvodnej továrne na bielizeň (Banská Štiavnica)

Účelové budovy a zariadenia :

- Taviareň (Banská Štiavnica)
- budovy banického, lesníckeho a chemického školstva (Banská Štiavnica)
- výpravná budova železničnej stanice (Banská Štiavnica)
- akvadukt (Banská Štiavnica)

Signalizačné stavby :

- Klopačka (Banská Štiavnica)
- banícka klopačka (Hodruša - Hámre)

Banícke nemocnice :

- budova bývalej nemocnice (Banská Štiavnica)
- budova bývalej baníckej nemocnice (Štiavnické Bane)

Celé sídlo Banská Štiavnica sa nachádza na chránenom území UNESCO a je v SZ časti chránené historické jadro a Kalvária ako PR, okolie PR v údolnej polohe kotla vymedzeného konfiguráciou terénu je chránené formou OP a tvorí integrálnu súčasť HJ. Zároveň v rámci územia UNESCO predstavuje významný fenomén kultúrnej krajiny, so stopami baníckej a poľnohospodárskej činnosti v rámci územia.

Definovania predmetu pamiatkového záujmu, z ktorého vyplynú riešenia na jednotlivých úrovniach, ochrana parcelácie, objemovo-priestorovej skladby, podrobnejšieho stanovenia funkcie, vizuálnych priehľadov, hierarchickej osnovy historického sídla sú predmetom formovania v zásadách ochrany pamiatkového územia.

Na záver tejto kapitoly, je potrebné skonštatovať, že najvyššia miera výskytu fortifikačných, profánnych a sakrálnych je v oblasti PR, najvyššia miera výskytu technických pamiatok je v oblasti OP a bezprostredného okolia.

10. NÁVRH URBANISTICKEJ KONCEPCIE PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA

10.1. RIEŠENIE ŠIRŠÍCH VZŤAHOV A ZÁUJMOVÉHO ÚZEMIA

Banská Štiavnica je administratívno - správne centrum okresu. Banská Štiavnica pôvodne sídlo priemyselného charakteru so zameraním na banskú činnosť. V súvislosti s banskou činnosťou sa rozvinuli ďalšie priemyselné aktivity. Zánikom banskej činnosti, posledná ťažba bola ukončená na šachte na Novom závode v roku 1992, došlo k postupnej stagnácii, vplyvom poklesu pracovných príležitostí ukončením i ďalších nadväzujúcich priemyselných aktivít sa dostalo do stavu hľadania a nového formovania stratégie zastavenia úpadku a naštartovania opätovnej konjunktúry.

Mesto sa výrazne vyprofilovalo na vybavenostné centrum regiónu s veľkým potenciálom plôch pre výrobu a výrobné služby. V súčasnosti je hlavným sídelným centrom okresu s aglomerovanými sídlami Štiavnické Bane, Ilija, Sv. Anton, Banský Studenec a Banská Belá. Banská Štiavnica má funkciu centra osídlenia regionálneho vyššieho významu a je jediným sídlom so štatútom mesta v okrese. Centrami osídlenia miestneho významu sú Banská Belá, Prenčova a Štiavnické Bane.

10.2. ČLENENIE ÚZEMIA

Štruktúra sídla, ktorého jadrom bolo pôvodne Radničné a Trojičné námestie, sa lúčovite rozrástlo údoliami do troch smerov. V sídle nie je výrazná segregácia jednotlivých funkčných častí bývania a vybavenosti, rekreácie, výroby. Cieľom riešenia je vytvoriť podmienky pre postupnú selekciu a vyčistenie funkčného usporiadania územia.

Z hľadiska členenia administratívno-správneho územia mesta (sídla) sme prevzali základné členenie na :

- mestské časti,
- urbanistické obvody,
a navrhli podrobnejšie rozčlenenie urbanistických obvodov na :
- funkčno-priestorové bloky,
- rozvojové lokality

Členenie sídla na mestské časti má význam z hľadiska administratívno správneho a tvoria ho samostatné katastrálne územia B. Štiavnica a Banky. Z hľadiska územnoplánovacej a urbanistickej koncepcie je toto členenie málo podrobné, a v ÚPD je použité členenie na UO.

Podrobné administratívno-správne členenie vychádzajúce z územnoplánovacieho a urbanistického členenia je vymedzenie urbanistických obvodov, na ktoré nadväzujú sčítacie obvody a ďalšie evidenčné a štatistické údaje. Urbanistické obvody (UO) boli vypracované a stanovené v období bývalého režimu URBIOM-om a sú evidované mestom a štatistickým úradom. V právnom a vlastníckom systéme nie sú používané. Územie mesta Banská Štiavnica je členené na 20 urbanistických obvodov (UO).

Z pohľadu potreby podrobnejšieho definovania funkčných území a aktivít z hľadiska urbanistickej koncepcie a riadenia územného rozvoja neposkytujú UO dostatočnú podrobnosť. Preto sa z hľadiska

konceptie a riadenia územného rozvoja urbanistickej obvody rozčlenili na podrobnejšie jednotky, funkčno – priestorové bloky (F.P.B.).

Posledným najnižším stupňom členenia plôch je definovanie ucelených rozvojových lokalít pre dosiahnutie ľahšej orientácie a kodifikácie najmä plôch vyžadujúcich podrobnejší prístup v riešení vnútornej štruktúry a tiež väzieb na okolité plochy a funkcie.

V urbanistickej koncepcii sa z hľadiska riadenia územného rozvoja vyčlenili na území mesta zóny intenzívneho záujmu a centrálnej mestskej zóny. Potenciál územia vyjadruje návrh území intenzívneho záujmu, na ktoré je potrebné obstarat' územný plán zóny. Medzi tieto sa radia všetky rozvojové lokality a územia so špecifickým režimom ochrany.

10.3. FORMOVANIE FUNKČNO PRIESTOROVEJ KOSTRY

Urbanistickú štruktúru sídla určujú prudké sklony terénu dvoch úvalov tiahnucich sa pod Galnzenbergom a Paradajzom. Pôvodne ranostredoveké osídlenie bolo údajne severne od dnešného mesta na kopci Glanzenbergu, kde stálo staré hradisko. Rozloha starého mesta na kopci a terén nevyhovoval rozšíreniu pôvodného osídlenia. Nemeckí kolonisti si pravdepodobne už pred tatárskym vpádom založili v úvaloch pod Galnzenbergom a Paradajzom nové mesto, ktoré sa stalo urbanistickým jadrom dnešného mesta. Tento terén nebol vhodný pre založenie pravidelnej mestskej štruktúry sídla, ale formou tzv. stromovite rozvetvovanej štruktúry, vzhľadom na morfológické podmienky, tým mohlo vzniknúť iba niekoľko ulíc s radovou zástavbou, ktoré umožnili vytvorenie základu komunikačnej kostry mesta, ktoré sa neskôr rozrastalo do dnešnej podoby. Centrum mesta sa vytvorilo na styku dvoch úvalov klesajúcich od Glanzenbergu a Paradajzu. Toto malé a nepravidelné námestie malo prudký sklon a muselo byť terasovite upravené.

Historická časť sídla si dodnes zachovalo charakter nepravidelnej rastlej štruktúry s dostredným charakterom kompaktnosti zástavby v údolnej polohe a rozptýleným charakterom zástavby na svahoch vrchov, vizuálne uzatvárajúcich sídlo v uzavretom kotlí. Z tohto dôvodu bola pozvoľná väzba sídla na okolitý prírodný kontext typickou charakteristikou sídla.

Štruktúra historickej zástavby sa člení na :

- línie historických komunikácií, ktoré tvoria kostru pôdorysnej schémy
- priestory námestí
- zástavba historickej urbanistickej štruktúry

Línie historických komunikácií :

Smer Z – V, údolie potoka Štiavnica smer Sv. Anton, Hontianske Nemce (dnešná Péchova ul., Radničné námestie, ul. A. Kmeťa, Ul. Kammerhofská, Dolná ul., Antolská cesta).

Smer JV – SZ, od kostola sv. Kataríny smerom k Starému mestu, Hodruši, Vyhniam (dnešné námestie sv. Trojice, ul. Pod Červenou studňou).

Smer V – Z, v časti Štefultov pozdĺž Štefultovského potoka a spojnice S – J od Maximilián šachty, kolmo na líniu Štefultovského potoka.

Západný uzáver Radničného námestia – smer Štiavnické Bane (dnešná Ul. Sládkovičova, Ul. J. K. Hella).

Východný uzáver Ul. A. Kmeťa - smer Banská Belá, Zvolen, Kremnica (dnešná Ul. akademická, Ul. mierová).

K základným historickým líniam postupne s rozširovaním mesta pribúdali ďalšie uličné línie. V súvislosti s komplikovaným priebehom terénu a početnými stavenými premenami historických objektov sa vytvoril špecifický priebeh stavebných a uličných čiar.

Priestory námestí :

- Radničné námestie
- Námestie sv. Trojice
- Malé trhovisko (dnes bez atribútov námestia)

Námestia sú historické priestory, na ktorých sa v minulosti odohrávala veľká časť verejného a hospodárskeho života mesta. Jednou z najdôležitejších bola ich tržná funkcia. V strede boli umiestnené kamenné fontány, ktoré boli v čase trhov zdrojom pitnej a úžitkovej vody, tiež zásobou vody v prípade požiarov. Na Námestí sv. Trojice bol od r. 1711 pred fontánou umiestnený morový stĺp. Až do začiatku tohto storočia boli celoplošne vydláždené kamennou dlažbou z lomového kameňa, chodníky z ryolitových platní, v 30 – tých rokoch 20. stor. predláždené dodnes zachovanými čadičovými kockami.

Historická urbanistická štruktúra.

Pamiatková rezervácia Banská Štiavnica – časť historické jadro

a) Solitérna historická slohová architektúra

Jej ťažiskom sú solitéry, ktoré tak boli komponované vďaka funkcii, významu, či urbanistickej polohe. Ide najmä o meštianske domy, sakrálne objekty kostolov, budovu radnice, Starý a Nový zámok, Piargskú bránu, historické školské objekty.

b) Kompaktná historická zástavba

Je umiestnená pozdĺž hlavných komunikačných línii a priestorov v centre mesta a na komunikáciách, umiestnených, pokiaľ to umožňuje terénna morfológia, paralelne nad ťažiskovými komunikáciami. Kompaktná historická zástavba v dnešnej podobe sa vyvíjala postupne, prestavbou a zlučováním jedného, alebo viacerých meštianskych domov, vo viacerých slohových a štýlových premenách.

c) Banícke osídlenie

Zástavba solitérnych objektov baníckeho osídlenia, umiestnená na svahoch ponad kompaktnú či solitérnu meštiansku slohovú architektúru, s ktorou kontrastuje a súčasne jedinečne spolupôsobí.

e) Areály historických cintorínov

f) Areál budov bývalej akadémie a botanickej záhrady

Monumentálne solitérne budovy, umiestnené v rámci hodnotnej zelene areálu botanickej záhrady.

g) Areály pôvodných banských závodov

Umiestnené v kontakte alebo mimo rámca historického jadra mesta. Dnes zachovaná podoba týchto areálov sústreďuje niekoľko historických budov, v ktorých boli umiestnené ťažné stoje šácht, úpravne, stupy, cachovne, vodočerpacie stroje, huty a pod.

h) Areály historických priemyselných závodov

Umiestnené na pôvodne juhovýchodnom predmestí historického jadra a pozdĺž cesty smerujúcej na Banský Studenec a Sv. Anton. Areály tvoria solitérne budovy doplnkového baníckeho a hutníckeho priemyslu alebo areály iných priemyselných prevádzok.

i) Poľnohospodárske usadlosti

Sú situované v lokalitách, kde boli vhodné podmienky na poľnohospodársku činnosť. Ich urbanistické umiestnenie je solitérne, len ojedinelo tvoria rozlohou väčší komplex. Usadlosti spravidla tvoria skupiny solitérnych objektov, súvisiacich pôvodne s poľnohospodárskou produkciou a bývaním.

V základnej pôdorysnej schéme historického sídla sa vo veľkej miere zachovala historická parcelácia, ktorej základy boli položené v dobe začiatkov formovania sídla. Tvar a veľkosť parciel boli determinované komplikovaným terénom, pôdorysnou štruktúrou a zástavbou sídla. Postupné premeny boli súčasťou vývoja mesta, štruktúry majetkovo – právnych vzťahov, sociálnej štruktúry obyvateľov, prejavmi výrobnou – hospodárskej činnosti a iných faktorov.

Zatiaľ, čo historická štruktúra sídla a jeho parcelácia sa príliš nemenili, pôdorysná skladba zástavby a index zastavanej plochy na parcele prechádzali dynamickejšími premenami. Pôdorysná skladba zástavby ilustruje spoločenské vzťahy, premeny výrobnou – obchodných činností, sociálnu štruktúru a pod.

Kategorizácia zástavby na základe pôdorysnej skladby :

a) Solitérna historická slohová architektúra

Väčšina historických objektov tejto kategórie prešla viacerými slohovými a štýlovými prestavbami.

b) Kompaktná historická zástavba

Je umiestnená pozdĺž hlavných komunikačných línií a priestorov v centre mesta a na komunikáciách, umiestnených, pokiaľ to umožňuje členenie terénu, paralelne nad ťažiskovými komunikáciami. Objekty compactnej historickej zástavby prešli najdynamickejšou zmenou pôdorysnej skladby. Súčasťou tejto zástavby sú spravidla meštianske domy, situované v exkluzívnych polohách línií hlavných ulíc a námestí, teda objekty vo vlastníctve najbohatších mešťanov a majiteľov banských závodov. Ich dnešnej podobe predchádzalo niekoľko stavebných etáp prestavieb jedného solitérneho, prípadne viacerých objektov, postavených na jednej, prípadne viacerých parcelách. Objekty compactnej historickej zástavby majú spravidla veľkú mieru zastavania plochy parcely.

c) Banické osídlenie

Zástavba solitérnych objektov banického osídlenia, umiestnená na svahoch ponad kompaktnú či solitérnu meštiansku slohovou architektúru. V súvislosti s funkciami objektov, obmedzenými na bývanie, išlo pôvodne o malé, jednotrakové, zväčša trojpriestorové objekty, ktoré len sporadicky menili pôdorysnú skladbu pristavaním druhého traktu. V prevahe sa ich zmena pôdorysnej skladby obmedzila na plošne zanedbateľnú prístavbu vstupnej verandy. Pozemky, situované prevažne v komplikovaných svahovitých terénoch, ani finančné možnosti užívateľov a vlastníkov banických obydľí, nedávali predpoklad dynamickým premenám pôdorysnej skladby.

Pamiatková rezervácia Banskej Štiavnice – časť Kalvária

d) Areál kalvárie

Samostatná enkláva, umiestnená východne od historického jadra – architektonický komplex solitérnych stavieb kostolov a kaplniek v jedinečnej kompozičnej schéme, s mimoriadnymi individuálnymi hodnotami objektov, doplnených hodnotnou zeleňou. Areál kalvárie od svojho vzniku nezmenil pôdorysnú skladbu zástavby, okrem transferu dvoch kaplniek, ktorý sa uskutočnil v súvislosti s novou výstavbou v 60. rokoch 20. storočia.

d) Areál budov bývalej akadémie a botanickej záhrady

Monumentálne solitérne budovy umiestnené v rámci hodnotnej zelene areálu botanickej záhrady. Ich pôdorysná skladba zostala nemenná od doby svojho dokončenia.

e) Areály pôvodných banských závodov

Umiestnené v kontakte alebo mimo rámca historického jadra mesta. Dnes zachovaná podoba týchto areálov sústreďuje niekoľko historických budov, v ktorých boli umiestnené ťažné stopy šácht, úpravne, stupy, cachovne, vodočerpacie stroje huty a pod. Jednotlivé budovy sú zachované spravidla v stavebnej etape svojho vzniku, so zanedbateľnými neskoršími stavebnými úpravami, ktoré sa len minimálne prejavili na ich pôdorysnej skladbe. Areály banských závodov, v ktorých sa kontinuálne dlhodobo udržiavala prevádzka, prípadne sa areál preorientoval na inú výrobnú činnosť, napr. sa transformoval na obytnú funkciu, sa menila pôdorysná skladba areálu - budovy pribúdali, resp. časť bola asanovaná v súvislosti s novou funkciou.

f) Areály historických priemyselných závodov

Umiestnené na pôvodne juhovýchodnom predmestí historického jadra a pozdĺž cesty smerujúcej na Banský Studenec a Sv. Anton. Tvoria ich solitérne budovy doplnkového banického a hutnickeho priemyslu, alebo areály iných priemyselných prevádzok. Jednotlivé budovy sú zachované spravidla v stavebnej etape svojho vzniku, so zanedbateľnými neskoršími stavebnými úpravami, ktoré sa len minimálne prejavili na ich pôdorysnej skladbe. Areály priemyselných závodov, v ktorých sa kontinuálne dlhodobo udržiavala prevádzka, prípadne sa areál preorientoval na inú výrobnú činnosť, menili pôdorysnú skladbu - budovy pribúdali, resp. časť bola asanovaná v súvislosti s aktuálnou výrobnou činnosťou.

Priestorovú štruktúru mesta z hľadiska kompozičných vzťahov môžeme rozdeliť do nasledovných skupín :

- a) Historická mestská architektonicko - urbanistická štruktúra – patrí sem sektor kompaktnej mestskej zástavby
- b) Banícke osídlenie ako urbanistická štruktúra ľudovej architektúry, aplikovanej v okrajových polohách mesta
- c) Historická predmestská architektonicko – urbanistická štruktúra – patrí sem prímestský a predmestský typ zástavby najmä kompaktného typu s areálmi v južnej časti historického jadra
- d) Novodobá architektonicko – urbanistická štruktúra v južnej a východnej časti sídla

Skupiny s historickou zástavbou prešli zložitým sídlotvorným procesom. Rozvoľnená predmestská zástavba a jej základné kompozičné osi – hlavné komunikačné ťahy postupne gradujú, aby sa spolu stretli v priesečníku Radničného námestia, v blízkosti ktorého sú umiestnené aj kľúčové dominanty kompaktnej mestskej štruktúry. Vo všetkých pohľadových uzáveroch, cielených z Radničného námestia, sú architektonicky premyslené hmoty objektov a ich výtvarné členenie fasád. Priestor Námestia sv. Trojice je veľkolepo koncipovaný ako vyvrcholenie priestorových hodnôt interiéru mesta. Dojem umocňuje umiestnenie monumentálneho súsošia v ťažisku námestia. V druhom pláne je takmer všade sa uplatňujúca kulisa areálu Starého zámku. K prekvapivým kompozičným súvislostiam a častému vnímaniu zaujímavého kontrastu baníckej štruktúry zástavby a kompaktnej meštianskej zástavby dochádza umiestnením mesta v náročnom geomorfologicky členitom, komplikovanom teréne.

V predmestskej časti Štefultov boli všetky kompozičné vzťahy podmienené umiestnením osady v doline pozdĺž potoka – líniová zástavba a účelovosť, v súvislosti so skutočnosťou, že ťažba prebiehala priamo v sídle. Preto sa urbanizačné formovanie vyvíjalo živelne, bez zvláštneho dôrazu na kompozičné formy sídla a ťažiskových priestorov.

Novodobá výstavba nenadviazala na kompozičné zákonitosti historického mesta, čoho dôsledkom bolo aj čiastočné narušenie obrazu mesta. Následkom kontrastných urbanistických postupov bol zničený nástup do mesta z južnej strany, kde existovalo historické predmestie so svojimi špecifikami. Dnes je tento priestor (zástavba „Križovatky“) urbanisticky neharmonický svojou nesúrodou štruktúrou, preťažený vzájomne kolíznymi funkciami. V ostatných častiach novodobej zástavby sú najrušivejšie vzťahy s historickou zástavbou, ktorej konkurujú bez toho, že by ju nahradili kvalitou.

Novodobá zástavba (po 2. polovici 20. storočia) je na rozdiel od historickej zástavby heterogénna a prevažne solitérna (aj v údolných polohách). Charakterizuje ju živelný urbanizmus bez prispôsobenia sa hodnotám a kontextu historického mesta a prirodzenej morfológii terénu. Tento typ plánovitej výstavby, vyplývajúcej zo zmenenej spoločenskej situácie, nenadväzoval na kontinuálny historický rozvoj mesta. Naopak, nová výstavba sa často svojim umiestnením, výrazom a rozsahom usilovala o kontrast vo vzťahu k historickému mestu.

Novodobú urbanistickú štruktúru možno hodnotiť separovane ako hodnotnú, neutrálnu ale i rušivú. Všeobecne môžeme konštatovať, že výstavba 50. a 60. rokov (bytové domy v štýle sorely, základné školy, internát SOUL a pod.) bola pre historické sídlo prínosom, kým pre výstavbu 70. a 80. rokov je charakteristický živelný urbanizmus bez prispôsobenia sa morfológii terénu. Je v nej porušená základná zákonitosť historickej zástavby – vysoká zástavba, bez logického zvýrazňovania dominant, je umiestnená na úpätiach a vrcholoch.

Primárna funkčno-priestorová os – skelet je založená a viazaná na komunikačnom systéme mestského charakteru daného vývojom mesta. Tvorí ju severo - juhovýchodný prieťah mestom (cesta II/525, Akademická ulica, Dolná ulica, cesta II/525) a na ňu sa napájajúce osi východná Kolpašská ulica, Poľovnícka ulica, juhozápadná os (Ulica J. K. Hella). primárne osi tangujú jadro mesta v blízkosti ich styku. Tieto funkčno - priestorové osi vytvárajú tiež základnú kostru vstupných radiál.

Jednotlivé funkčno – priestorové časti sa napájajú na hlavné primárne osi systémom priečných osí. Priečne osi mesta vytvára napojenie komunikácie Štefultova na hlavnú os, napojenie sídliska Drieňová na hlavnú os.

Kompozičné ťažiská, akcenty mesta celomestského charakteru je možné definovať v rozsahu jadra sídla (Nám. Sv. trojice, Radničné námestie) v rozvinutí v smere ul. Kammerhofska a v smere ul. A. Sládkoviča. Podružnými kompozičnými ťažiskami sú ťažiská jednotlivých zón, ktoré nie sú jednoznačne definovanými ťažiskovými akcentmi.

Štruktúra zástavby sídelného útvaru je rozmanitá. Dominuje historická urbanistická štruktúra. Jednotlivé obdobia zanechali v štruktúre sídla svoj odraz existujúcou zástavbou.

Urbanistická koncepcia

Navrhovaná je koncepcia ďalšieho vývoja jadra mesta a existujúcich štruktúr obytných území, t.j. s funkciou bývania a území s funkciou vybavenosti bez funkčných zmien s podporou ich ďalšieho rozvoja, prestavby a intenzifikácie. V zásade sa navrhujú dva hlavné ťažiskové priestory – centrá. Jedno vytvára priestor Trojičného a Radničného námestia a druhé formujúci sa priestor križovatky. Tieto hlavné centrá sú spojené hlavnou kompozičnou osou ťažiskových hmotových zoskupení na ktorej sa zoskupujú ďalšie dve podružné centrá, napr. priestor pred Tabakovou továrňou. Na hlavnú os nadväzujú ešte vedľajšie ťažiskové osi a podružné centrá. Takýmto sa má formovať napr. kultúrno kúpeľné centrum v priestore bývalého futbalového ihriska. Okrem týchto podružných centier sa formujú ešte lokálne centrá napr. pre nemocnicu na sídlisku Drieňová, v novej obytnej zóne pod Drieňovou, v jadre Štefultova, a v navrhovaných ťažiskách rekreačných funkcií. Ťažiskom dopravnej vybavenosti sa formuje predstaničný priestor.

Koncepcia je definovaná segregovanejším prístupom k rozmiestneniu jednotlivých funkcií sídla. Hlavná severojužná os je doplnená funkciami bývania i občianskej vybavenosti po oboch stranách.

Ťažiskové polohy funkcie bývania sú lokalizované v území pod Drieňovou, na Štefultove

Športovo rekreačné funkcie sú navrhované po západnom okraji sídla s jednotlivými ohniskami (strediskami intenzívnej zástavby) od severu na Šobove – hornom závode, Pod Paradajzom pri Červenej studni, Klingereri a Maximilián šachte. Priestor medzi jednotlivými zázemiami je navrhovaný bez možnosti zástavby s ponechaním prírodného prostredia pre oddych, rekreáciu a turizmus. V riešení je definovaná zmena funkčného využitia navrhovaných priestorov lesov na rekreačné účely, formou rekreačných lesov.

Navrhovaná je koncepcia dobudovania rekreačného priestoru Počúvadlo. v urbanistickom obvode je prioritne navrhovaný rozvoj voľného cestovného ruchu podporou umiestnenia vybavenosti. Individuálna viazaná forma cestovného ruchu je navrhovaná v obmedzenom rozsahu (individuálne chaty a rekreačné zariadenia).

Možnosti umiestnenia individuálnej formy rekreácie sú navrhované v lokalitách Jergi Štôľňa Pod Paradajzom, Sitnianska-Štefultov, a v miestnej časti Banky.

Na základe analýz funkčno-priestorovej kompozície mesta sú zrejme nasledovné problémové okruhy :

- potvrdenie modelovania základnej funkčno –priestorovej kostry mesta,
- dopravné systémy – riešenie tranzitnej dopravy,
- reštrukturalizácia a transformácia súčasnej plošnej funkčno prevádzkovej kompozície funkčno-priestorových blokov,
- vytypovanie a riešenie nových rozvojových území v návaznosti na kontinuitu priestorového a hmotového vývoja.

10.4. NÁVRH FUNKČNÉHO VYUŽITIA ÚZEMIA

Funkčné využitie urbanistických obvodov (UO) :

UO 1 – 0, Banská Štiavnica - stred.

Urbanistický obvod, výrazne centrotvorné územie jadra s dominantnou funkciou administratívno správnu, obchodnou a kultúrnou. Stav urbánnej štruktúry je vyhovujúci, kompozičné usporiadanie vytvárajúce identitu prostredia s výraznými dominantnými prvkami historickej štruktúry. Intenzita funkčného využitia územia je primeraná. Stav stavebno-technickej štruktúry v celku je nevyhovujúci.

Návrh posilnenia funkcie občianskej vybavenosti obnovením a revitalizáciou funkčného využitia schátralých objektov prípadne prestavbou domov s funkciou bývania s možnosťou úplnej funkčnej zmeny, alebo zmeny v časti parteru. Pri miere intenzity zmeny funkcie treba dbať na to, aby v tomto obvode zostala primerane zastúpená tak funkcia trvalého, ako aj prechodného bývania. Centrum sídla je

definované funkciou zmiešaného územia s prevažne mestskou štruktúrou, sú to plochy určené prevažne pre občiansku vybavenosť, na budovy a zariadenia turistického ruchu, miesta na zhromažďovanie a na obytné budovy vrátane prislúchajúcich funkcií, stavieb a zariadení. Navrhované je posilnenie centrotvorných funkcií občianskej vybavenosti, hlavne pozdĺž základnej osi sídla. Problematická zostáva doplnková funkcia statickej dopravy, ktorá musí byť podriadená podmienkam existujúcej štruktúry a zásadám ochrany pamiatok. Riešená musí byť individuálnym prístupom zhodnotením stavebnotechnických podmienok vo vzťahu k funkčnému využitiu každého objektu s predpokladom udelenia výnimky z noriem a vyhlášok v tomto prostredí.

Zásobovanie funkčných blokov zástavby sa zachová v pôvodnom systéme, s návrhom časového obmedzenia v miestach s prevahou – prioritou pešieho pohybu.

V rámci UO sa nachádza evidovaná archeologická lokalita „areál bývalého dominikánskeho kláštora“ ako významnej kultúrnohistorickej hodnoty presahujúce rámec regiónu. V rámci návrhu polyfunkčného riešenia územia s prevahouestskej štruktúry sa navrhuje jej prezentácia vhodnou formou popri funkciách vybavenosti služieb, ubytovania, obchodu, zábavy vrátane technickej a dopravnej.

V okolí Nového Zámku najmä na severnom úpätí návršia a v okolí Starého zámku, najmä v jeho pôvodnej priekope vzrástla náletová zeleň. Rozsah a miera náletovej zelene nevhodne mení pôsobenie uvedených architektonických dominánt mesta.

Územie UO je súčasťou PR Banská Štiavnica.

UO 2 – 0, Klinger

Urbanistický obvod s prevahou funkcie bývania individuálneho charakteru (RD). Doplnčujúcimi funkciami sú areál banského múzea v prírode a priemyselný areál Šachty Žigmund [a rekreačného územia okolia jazera Klinger](#). Štruktúra zástavby je z časti rastlá z časti je premietnutá koncepcia ÚPN – Z Banícke osídlenie, rešpektujúc svahovitost' terénu s využitím hlavne južných polôh svahu. Štruktúra zástavby charakterizuje banícke osídlenie Banskej Štiavnice. Funkčné využitie územia je optimálne. Intenzita funkčného využitia je primeraná stavu zabezpečenia – technickej a dopravnej infraštruktúry, s možnosťou čiastočnej intenzifikácie, t.j. využitia územia po vybudovaní a skvalitnení TI a DI v súlade so zásadami pamiatkovej starostlivosti.

Stavebno-technický stav štruktúry je dobrý až nevyhovujúci. Kompozične na nízkej úrovni s rozvoľnenou štruktúrou. Dnešný stav zachovania fyzickej štruktúry je výsledkom postupného zániku pôvodnej zástavby v dôsledku neutržovania.

Navrhované je zachovanie funkčného využitia územia so skvalitnením bývania.

V urbanistických obvodoch s baníckym osídlením (UO 2 a 3) a v zástavbe pôvodnej baníckej osady Štefultov, je navrhovaná podlažnosť v súlade s existujúcou štruktúrou s prevahou jednopodlažnej zástavby. Z hľadiska ochrany pamiatkových hodnôt je v baníckom osídlení nežiadúce zahusťovanie novostavbami.

Podlažnosť v urbanistických obvodoch, kde v charaktere zástavby prevláda banícke osídlenie je zredukovaná na dve podlažia (prízemie + podkrovie), prípadne hmotovú skladbu objektov je možné zdefinovať výškou rímsy. Spresnenie, resp. podrobné definovanie týchto ukazovateľov bude predmetom zonálnej územnoplánovacej dokumentácie, prípadne ÚPP.

Nevyhnutnou podmienkou je doriešenie a realizácia dopravnej kostry pre dopravnú obsluhu územia.

Navrhované je vymiestnenie areálu SSC z existujúceho priestoru do niektorého z navrhovaných lokalít výrobného územia.

Časť UO je súčasťou PR a zostávajúca časť leží v OP PR.

Urbanistický obvod je rozdelený na dva funkčno–priestorové bloky. F.P.B. 2-1 a 2-2.

UO 3 – 0, Pod Paradajzom

Urbanistický obvod s prevahou funkcie bývania individuálneho charakteru (RD), so solitérnymi objektmi hromadnej funkcie bývania na východnom okraji obvodu a doplnenou funkciou občianskej vybavenosti. Intenzita funkčného využitia je primeraná polohe obvodu medzi pôvodným ranným starým mestom a súčasným historickým jadrom. Stav štruktúry stavebno-technický je vyhovujúci.

Navrhované je zachovanie prevažujúcej funkcie v území s doplnením o funkciu rekreačného územia s navrhovaným zázemím vybavenosti. V území je navrhované doplnenie dopravnej kostry mesta.

V rámci návrhu rozvojových zámerov extenzívnej rekreácie v návrhovom období a intenzívnej vo výhľadovom období v kontakte - okolí vodných nádrží Veľká a Malá Vodárenská, ktoré (nachádzajú sa v UO 11) sú národnou kultúrnou pamiatkou ako aj prírodné jarky je potrebné postupovať v súlade so zásadami pamiatkovej starostlivosti. (T)

V urbanistických obvodoch s baníckym osídlením (UO 2 a 3) a v zástavbe pôvodnej baníckej osady Štefultov, je navrhovaná podlažnosť v súlade s existujúcou štruktúrou s prevahou jednopodlažnej zástavby. Z hľadiska ochrany pamiatkových hodnôt je v baníckom osídlení nežiadúce zahusťovanie novostavbami.

Podlažnosť v urbanistických obvodoch, kde v charaktere zástavby prevláda banícke osídlenie je zredukovaná na dve podlažia (prízemie + podkrovie), prípadne hmotovú skladbu objektov je možné zadefinovať výškou rímsy. Spresnenie, resp. podrobné definovanie týchto ukazovateľov bude predmetom zonálnej územnoplánovacej dokumentácie, prípadne ÚPP.

Územie sa nachádza v južnej časti ako súčasť PR, v severnej časti je už súčasťou OP.

UO 4 – 0, Pod Kalváriou

Urbanistický obvod s prevahou funkcie bývania individuálneho charakteru (RD) premiešaný s hromadným charakterom funkcie, doplnený o funkciu občianskej vybavenosti a zariadenia športu. Urbanistický obvod sa nachádza v kontaktnej polohe s historickým jadrom, na východnom okraji obvodu sa nachádza historická dominanta Kalvária. Pandantom uvedenej dominanty je nevhodne doplnený uličnou zástavbou rodinných domov. Nevhodné kompozičné zásahy sú realizované v kontaktnej polohe s jadrom. Súbor objektov občianskej vybavenosti doplnený o líniu skupinových garáží je dôkazom nekoncepčných a necitlivých zásahov do pôvodnej štruktúry zástavby. Uvedené nedostatky hodnotíme ako obraz doby ich vzniku. Stav štruktúry stavebno–technický je dobrý.

Vrcholová plošina lokality v okolí futbalového štadióna je pohľadovo exponovaná pri pohľadoch na siluetu historického mesta z Kalvárie a z obchvatovej komunikácie západne od Kalvárie. Z uvedeného hľadiska v priestorovej kompozícii navrhovanej zástavby v tejto lokalite sa musia tieto rešpektovať s dôrazom na jej uplatnenie v obraze mesta.

V priestore pod futbalovým ihriskom, bolo územie v juhozápadnej časti, v privrátenej polohe k historickému jadrú mesta ponechané bez zástavby. Nezastavaná plocha so zeleňou tvorí v diaľkových pohľadoch z exponovaných vyhlíadok vhodnú optickú bariéru voči nevhodnej zástavbe na úpätí svahu Kalvárie. Existujúcu vysokú zeleň ihličnanov sa odporúča navrhnuť na nahradenie vhodnejším typom drevín.

V zmysle ZPO (zásady pamiatkovej ochrany) areál Kalvárie predstavuje samostatnú časť PR, časť územia tejto PR je súčasťou územia UO v jeho východnej časti. V dôsledku nekoncepčných urbanistických zásahov bola prerušená spojnica medzi historickým jadrom a areálom Kalvárie.

Urbanistický obvod je rozdelený na dva funkčno–priestorové bloky. F.P.B. 4-1 a 4-2.

UO 5 – 0, Banská Štiavnica – juh

Urbanistický obvod s prevahou funkcie bývania hromadného charakteru doplnený funkciou bývania individuálneho charakteru (RD), funkciou občianskej vybavenosti a priemyselnej výroby. Najrozmanitejší záber funkcií sa odzrkadľuje na rozmanitej kompozične i funkčne nevyváženej štruktúre. Objekty bytových domov sú v ostrom kompozičnom kontraste s historickou štruktúrou jadra. Poloha a veľkosť areálu priemyselnej výroby (Pleta) vytvára stret medzi susediacimi funkciami. Stav štruktúry stavebno–technický je výborný s výnimkou nedostavaného objektu Plety. Intenzita funkčného využitia je primeraná.

Severozápadná časť obvodu zasahuje do PR Banská Štiavnica, sektoru I, /vid' Zásady PS.../. Pre toto územie platí potreba konzervácie fyzickej pamiatkovej štruktúry, obnovy chýbajúcej pamiatkovej štruktúry a revitalizácia funkčného využitia. Pre ostatné územie, ktoré už nie je v hraniciach PR, ale je súčasťou územia OP, platí potreba rehabilitácie urbánnej štruktúry vo všetkých oblastiach. Je potrebné zachovať ucelené oblasti bývalej železnice „Anča“ a robotníckej kolónie vo F.P.B. 5.2.

Urbanistický obvod je rozdelený na dva funkčno–priestorové bloky. F.P.B. 5-1 a 5-2.

UO 6 – 0, Pod Kalváriou – Drieňová

Urbanistický obvod s prevahou funkcie bývania hromadného charakteru doplnený funkciou bývania individuálneho charakteru (RD) a funkciou občianskej vybavenosti.

Hromadná forma bývania sa premietla do monotónnej štruktúry zástavby bez vytvorenia identickosti prostredia. Uličná zástavba rodinných domov je vhodne umiestnená s využitím konfigurácie terénu. Intenzita funkčného využitia územia nedostatočná. Stav štruktúry stavebno-technický je výborný.

Do časti územia zasahuje OP PR Banská Štiavnica.

Urbanistický obvod je rozdelený na dva funkčno–priestorové bloky. F.P.B. 6-1 a 6-2.

UO 7 – P, Šachta František – stanica

Urbanistický obvod s prevahou priemyselného funkčného využitia, doplnenou funkciou občianskej vybavenosti a bývania individuálneho charakteru.

Rozmanitá funkčná skladba, extenzívne funkčné využívanie priemyselných areálov (časti areálov bez funkčného využitia) sa premietli do neusporiadanej kompozične nezvládnutej chaotickej štruktúry. Intenzita funkčného využitia je nedostatočná. Stav štruktúry stavebno-technický vyhovujúci.

Do časti územia zasahuje OP PR Banská Štiavnica. Územie tohto obvodu predstavuje najvyšší potenciál pretvorenia územia – vrátane jeho obnovy. (T)

Urbanistický obvod je rozdelený na dva funkčno–priestorové bloky. F.P.B. 7-1 a 7-2.

UO 8 – Z, Trojičný vrch

Urbanistický obvod prevažne nezastavaný s minimálnym funkčným využitím. V obvode sa nachádzajú solitéry rodinných domov a skanzen banského múzea.

Územie leží v OP PR Banská Štiavnica, z hľadiska PS tvorí dôležitú súčasť autenticky zachovanej kultúrnej krajiny poľnohospodárskeho typu. Územie je určené na konzerváciu súčasného stavu. V prípade nutnosti je možné existujúce poľnohospodárske usadlosti využiť pre adekvátne funkčné využitie.

UO 9 – P, Maximilián šachta

Urbanistický obvod s prevahou priemyselného funkčného využitia. Intenzita funkčného využitia primeraná. Stav štruktúry stavebno-technický vyhovujúci.

Územie leží mimo OP PR Banská Štiavnica. Južná a juhozápadná časť územia je súčasťou PR Štiavnické Bane. UO je súčasťou kultúrnej krajiny chráneného územia UNESCO, a je určené na celkovú rehabilitáciu s možnosťou adaptácie pôvodných objektov na adekvátnu funkciu.

UO 10 – L, Paradajz

Urbanistický obvod s prevažne lesným porastu bez zástavby. Územie na východnej strane je súčasťou OP PR Banská Štiavnica, na západnej strane je súčasťou chráneného územia UNESCO. Územie východnej časti obvodu tvorí súčasť autenticky zachovanej kultúrnej krajiny lesného typu.

UO 11 – L, Červená studňa

Urbanistický obvod s prevahou lesného porastu v rámci ktorej sa nachádza aj archeologická lokalita Staré mesto. Územie východnej časti obvodu tvorí súčasť autenticky zachovanej kultúrnej krajiny lesného typu.

V rámci funkčného využitia evidovanej archeologickej lokality „Staré mesto“ sa navrhuje využitie tejto významnej kultúrnohistorickej hodnoty presahujúce rámec regiónu s návrhom jej prezentácie vhodnou formou.

Súčasťou UO je prírodná dominanta - skalný masív Glanzenberg, ktorý sa v minulosti významne uplatňoval v siluete mesta, je v súčasnosti zarastená náletovou zeleňou, ktorá zmenila výraz lokality. Pre vytvorenie ilúzie doby banského rozmachu, rozkvetu mesta sa navrhuje na základe požiadavky orgánu pamiatkovej ochrany redukcia náletovej zelene.

V území sa navrhuje plánované funkčné využitie formou rekreačného lesa s náučnými chodníkmi, poznávacím turizmom, športovými atraktivitami s využitím prírodného potenciálu s vhodnými aktivitami. V území vrcholovej plošiny „Starého mesta“ na základe klasifikácie zelene je potrebné riešiť odstránenie

náletovej nehodnotnej zelene, aby lokalita bola iba zatravnená (výkres 2A- priestorové usporiadanie a funkčné využitie územia).

Územie na východnej strane je súčasťou OP PR Banská Štiavnica, na západnej strane je súčasťou chráneného územia UNESCO.

UO 12 – P, Šobov – horný závod

Urbanistický obvod s prevahou priemyselného funkčného využitia, doplnenou funkciou bývania. Horný závod je posledným areálom, v ktorom sa v deväťdesiatych rokoch minulého storočia ukončila banská ťažba rúd. Areál je v súčasnosti bez funkčného využitia. Administratívna časť je v súčasnosti v prestavbe na funkciu bývania. Pri areáli sa nachádza súbor bytových domov pre neprispôsobivých obyvateľov. Intenzita funkčného využitia je primeraná.

Územie nachádzajúce sa v OP PR Banská Štiavnica, z hľadiska PS určený na rehabilitáciu nevhodnej zástavby a obnovu zachovaných banských stavieb. Je potrebné zachovanie lesného porastu ako súčasť kultúrnej krajiny územia UNESCO /T/

Územie sa navrhuje riešením čiastočne nového a čiastočne reprofilovaného urbanizovaného priestoru uvoľneného po priemysle pre funkčné využitie rekreácie, športu a turizmu vrátane bývania. Tento priestor v rámci rekreačnej funkcie má vytvárať jedno z centier funkcie rekreácie a turizmu mesta.

UO 13 – Z, Jergi štôlna

Urbanistický obvod prevažne bez zástavby. Zastavaná časť má prevažne funkciu bývania individuálneho charakteru. Intenzita funkčného primeraná.

Do časti územia UO zasahuje OP PR Banská Štiavnica, je súčasťou kultúrnej krajiny územia UNESCO.

UO 14 – Z, Principlac

Urbanistický obvod prevažne bez zástavby. Zastavaná časť má prevažne funkciu bývania individuálneho charakteru doplnenú o funkciu priemyselnej výroby. Intenzita funkčného využitia nízka.

Územie je v južnej časti súčasťou PR - časť Kalvária a do západnej časti zasahuje OP PR Banská Štiavnica. Ostatná časť je v chránenom území UNESCO.

Urbanistický obvod je rozdelený na dva funkčno–priestorové bloky. F.P.B. 14-1 a 14-2.

UO 15 – Z, Drieňová nad stanicou

Urbanistický obvod prevažne bez zástavby. Len malá časť UO je zastavaná na severnom okraji územia s funkciou bývania individuálneho charakteru a občianskou vybavenosťou. Súčasná Intenzita funkčného využitia nízka.

V rámci koncepcie územného plánu sa vo výhľadovom období navrhuje rozvojová lokalita s funkciou bývania prevažne hromadných foriem a občianskej vybavenosti.

Územie je mimo PR Banská Štiavnica a jeho OP. Navrhované rozvojové plochy sú orientované v juhovýchodnej časti UO, v kompozičnom a priestorovom riešení a regulácii sa obmedzujú na úpätie svahu a aby hmotová štruktúra nedosahovala až na jeho vrchol, v dôsledku ktorého by sa výrazne pohľadovo uplatňovala v obraze mesta pri vstupoch do mesta od juhu, alebo aby dosahovala len úroveň schopnú vysokou zeleňou prekryť – eliminovať.

UO 16 – L, Drieňová – strieborná

Urbanistický obvod s prevažne lesným porastu bez zástavby. Územie v chránenom území UNESCO. Územie je mimo PR Banská Štiavnica a jeho OP, je potrebná jeho rehabilitácia najmä v SZ časti (T)

UO 17 – Z, Lintich

Urbanistický obvod prevažne bez zástavby. Zastavaná časť má prevažne funkciu bývania individuálneho charakteru doplnenú o funkciu priemyselnej výroby. Intenzita funkčného primeraná.

Územie mimo PR Banská Štiavnica a jeho OP, ktoré je súčasťou chráneného územia UNESCO, územie v severnej časti určené na rehabilitáciu. (T)

UO 18 – N, Sitnianska – Štefultov

Urbanistický obvod s prevahou funkcie bývania individuálneho charakteru (RD).

Doplňujúcimi funkciami sú funkcia občianskej vybavenosti a funkcia priemyselnej výroby. Štruktúra zástavby je rastlá pozdĺž údolia, rešpektujúc svahovitosť terénu. Štruktúra zástavby je rozvoľnená bez kompozície ulice a kompozičného priestoru lokálneho centra. Intenzita funkčného využitia nízka. Stavebno-technický stav štruktúry je dobrý.

V zmysle požiadaviek pamiatkovej ochrany, sa v rámci funkčného využitia lokality 18.1.1. vo funkčnom využití územia a priestorovom usporiadaní musí byť navrhované územie pre IBV riešené s využitím severnej a severovýchodnej časti územia navrhovanej lokality v polohách návršia pre doplnkovú funkciu oddychovú a regeneračnú s prevahou vegetačných plôch so zachovaním vysokej zelene tak aby nenarušila silueta historickej zástavby mesta Banská Štiavnica. Urbanistická koncepcia zástavby musí rešpektovať a vychádzať zo vzťahu k zachovanej historickej štruktúre mesta, najmä Štefultova ako pôvodnej baníckej osady.

V urbanistických obvodoch s baníckym osídlením v zástavbe pôvodnej baníckej osady Štefultov, je navrhovaná podlažnosť v súlade s existujúcou štruktúrou s prevahou jednopodlažnej zástavby. Z hľadiska ochrany pamiatkových hodnôt je v baníckom osídlení nežiadúce zahusťovanie novostavbami.

Podlažnosť v urbanistických obvodoch, kde v charaktere zástavby prevláda banícke osídlenie je zredukovaná na dve podlažia (prízemie + podkrovie), prípadne hmotovú skladbu objektov je možné zadefinovať výškou rímsy. Spresnenie, resp. podrobné definovanie týchto ukazovateľov bude predmetom zonálnej územnoplánovacej dokumentácie, prípadne ÚPP.

Do územia UO zasahuje OP PR Banská Štiavnica. Juhozápadná a západná časť UO je súčasťou PR Štiavnické Bane. UO je súčasťou kultúrnej krajiny chráneného územia UNESCO. Je určené na celkovú rehabilitáciu s možnosťou adaptácie pôvodných objektov na adekvátnu funkciu.

UO 19 – R, Počúvadlianske jazero

Urbanistický obvod s prevahou funkcie rekreácie. Štruktúra zástavby bez výrazných kompozičných väzieb. Premiešané sú areáli pôvodne viazaného cestovného ruchu so súbormi chát. Intenzita funkčného využitia primeraná. Stavebno-technický stav štruktúry je dobrý.

Chránené územie UNESCO, určené na rehabilitáciu zastavaných častí a zachovanie okolitej prírodnej kultúrnej krajiny. Vodná nádrž je národnou kultúrnou pamiatkou a preto sa na jej úpravy vzťahuje zákon č. 49/2002 o ochrane pamiatkového fondu.

UO 20 – O, Banky

Urbanistický obvod s prevahou nezastavaného územia lesa a trvalých trávnatých porastov časť územia využitá pre funkciu bývania i rekreácie. Štruktúra zástavby bez výrazných kompozičných väzieb. Intenzita funkčného využitia primeraná. Stavebno-technický stav štruktúry je vyhovujúci.

Chránené územie UNESCO, určené na rehabilitáciu zastavaných častí a zachovanie okolitej prírodnej kultúrnej krajiny. Bančianska vodná nádrž je národnou kultúrnou pamiatkou a preto sa na jej úpravy vzťahuje zákon č. 49/2002 o ochrane pamiatkového fondu.

11. ZÁKLADNÉ DEMOGRAFICKÉ, SOCIÁLNE A EKONOMICKÉ ROZVOJOVÉ PREDPOKLADY

11.1. VÝVOJ OBYVATEĽSTVA

Podľa výsledkov sčítania obyvateľov, domov a bytov (SODB) k 26.5.2001 trvale bývalo v Banskej Štiavnici 10 874 obyvateľov, čím sa Banská Štiavnica zaraďuje medzi menšie mestá v SR. Historicky však bola B. Štiavnica jedným z najväčších miest na Slovensku, koncom 18. storočia (1787) s 20 454 obyvateľmi bola B. Štiavnica druhým najľudnatejším mestom na Slovensku. Hoci je pravdou, že katastrálne hranice mesta sa najmä v 50-tych rokoch 20. storočia výrazne zmenšili (odčlenené: Banská Hodruša, Banská Belá, Banky a časť Štiavnických Baní a Podsitnianskej), počet obyvateľov mesta klesal v podstate od roku 1900 do konca 60-tych rokov 20. storočia. Rast počtu obyvateľov zaznamenalo mesto v podstate až od 70-tych rokov 20. storočia, pričom tento nárast je relatívne nízky. O veľmi veľkom význame Banskej Štiavnice v 18. a 19. storočí okrem uvedených údajov zo sčítania obyvateľov hovoria aj

zachované údaje o počte obyvateľov zo starších období (1720=6953 obyvateľov, 1787=20 454 obyvateľov, 1830=16 558 obyvateľov, 1857=13 644 obyvateľov). Napriek tomu, že mesto malo v minulosti výrazne väčší kataster (napr. v roku 1940=88,25 km², v roku 2000=46,73 km²) skutočnosťou je, že v súčasnej dobe na území celého okresu Banská Štiavnica (takmer 300 km²) žije menej obyvateľov (cca 17 000) ako koncom 18. storočia v samotnej Banskej Štiavnici. Z uvedeného pohľadu je mesto Banská Štiavnica na Slovensku unikátne, pričom poukazuje ako úpadok hlavnej ekonomickej činnosti spolu s ďalšími negatívnymi faktormi (poloha mimo hlavné dopravné ťahy, slabý rozvoj priemyslu a pod.) môže viesť k prudkému poklesu významu mesta (územia).

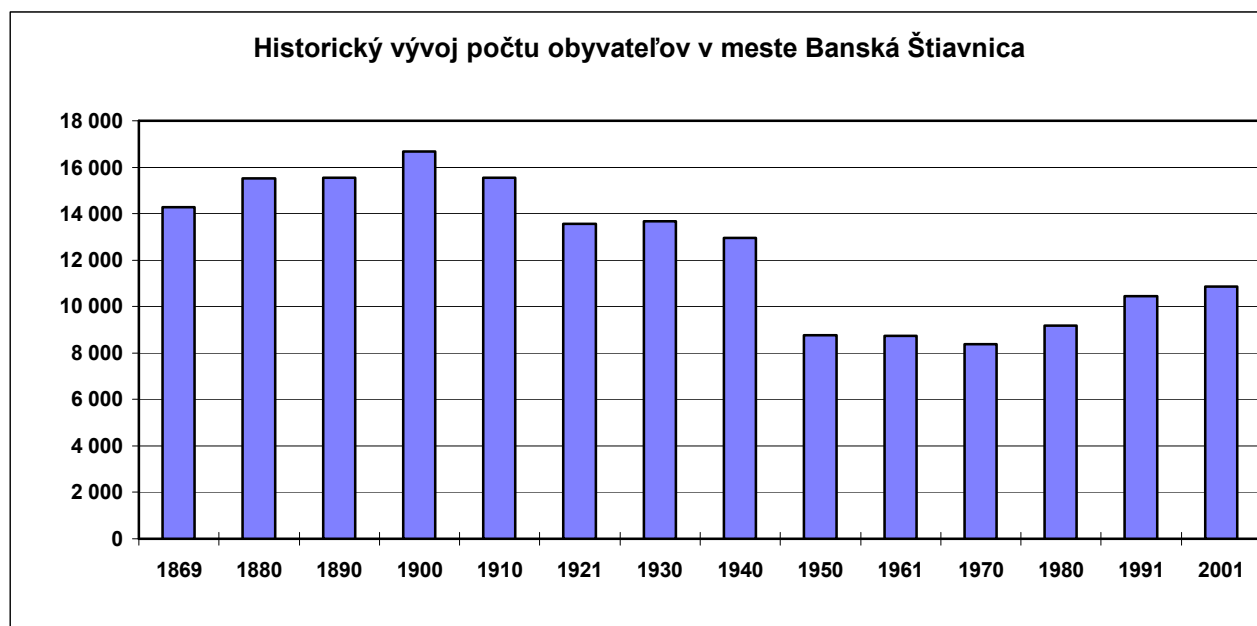
Z pohľadu vnútorného členenia sa Banská Štiavnica člení na 4 mestské časti (Banská Štiavnica, Počúvadlianske Jazero, Sitnianska a Štefultov, resp. 20 urbanistických obvodov). Pritom časť Počúvadlianske Jazero vznikla až v roku 1980 a v roku 1991 v nej žilo len 17 obyvateľov a časti Sitnianska a Štefultov tvoria v súčasnosti (minimálne od roku 1980) iba jeden urbanistický obvod (Sitnianska-Štefultov, v roku 1980 Podsitnianska). Počet obyvateľov časti Sitnianska sa v rokoch 1869-1930 pohyboval od 254 (v roku 1880) po 362 (v roku 1910), v roku 1950=197 obyvateľov, 1961=332 obyvateľov, 1970=465 obyvateľov, 1980=165 obyvateľov, 1991=353 obyvateľov, 2001= 152 obyvateľov. Časť Štefultov - počet obyvateľov sa uvádza až od roku 1950=1205 obyvateľov, 1961=1053, 1970=758, 1980=1051, 1991=637, a 2001= 1395 obyvateľov. Vzhľadom k tomu, že sa hranice medzi jednotlivými časťami pri sčítaniach občas menili (napr. aj v roku 2001), bohužiaľ tieto údaje nie sú príliš porovnateľné (to isté platí aj o urbanistických obvodoch).

V roku 1991 malo zo 17 urbanistických obvodov v časti Banská Štiavnica 4 viac ako 1000 obyvateľov (Pod Kalváriou- Drieňová 3701 a r. 2001=3971, Banská Štiavnica -juh 1568 a r.2001=1825, Šachta František - stanica 1156 a r.2001389, Banská Štiavnica - stred 1018 a r.2001=956. Obvod Pod Kalváriou mal 849 obyvateľov a r. 2001=852, Klinger 325 a r. 2001=291, Pod Paradajzom 339 a r. 2001=447 obyvateľov, Jergi štôlna 142 a r. 2001=92, Principlac 98 a r. 2001=174, Trojičný vrch 91 a r. 2001=11 obyvateľov a Lintich 100 a r. 2001=23 obyvateľov. Ďalšie 3 urbanistické obvody mali do 25 obyvateľov, Drieňová - strieborná v r. 2001=0, Šobov - horný závod v r. 2001=164 a Drieňová - nad stanicou v r. 2001=18 (r. 1991 spolu 46 obyvateľov), ďalšie 3 urbanistické obvody boli bez trvale bývajúcich obyvateľov (Šachta Maxim r. 2001=21, Paradajz a Červená studňa). K územným zmenám mesta prispela dokonca medzi-okresná zmena, koncom 90-tych rokov bola k Banskej Štiavnici pričlenená aj časť územia z obce Vyhne z okresu Žiar nad Hronom (časť časti obce Banky), čím sa zväčšil kataster mesta z 32,88 km² na 46,73 km². Hustota osídlenia mesta je 232,7 obyvateľa na km² (bez územnej zmeny by bola 330 obyvateľov na km²).

Tab. 11.1.1. Historický vývoj počtu obyvateľov mesta Banská Štiavnica (v súčasných katastrálnych hraniciach) v období 1869-2001

Rok	Počet obyvateľov	Prírastok (úbytok) oproti predchádz. obdobiu	Predchádzajúce obdobie =100,0	Rok 1869=100,0	Rok 1787=100,0
1869	14 286	-	-	100,0	69,8
1880	15 519	1233	108,6	108,6	75,9
1890	15 553	34	100,2	108,9	76,0
1900	16 684	1131	107,3	116,8	81,6
1910	15 547	-1137	93,2	108,8	76,0
1921	13 549	-1998	87,1	94,8	66,2
1930	13 681	132	101,0	95,8	66,9
1940	12 962	-719	94,7	90,7	63,4
1950	8 769	-4193	67,7	61,4	42,9
1961	8 733	-36	99,6	61,1	42,7
1970	8 381	-352	96,0	58,7	41,0
1980	9 180	799	109,5	64,3	44,9
1991	10 440	1260	113,7	73,1	51,0
2001	10 874	434	104,2	76,1	53,2

*všetky údaje podľa Sčítania ľudu

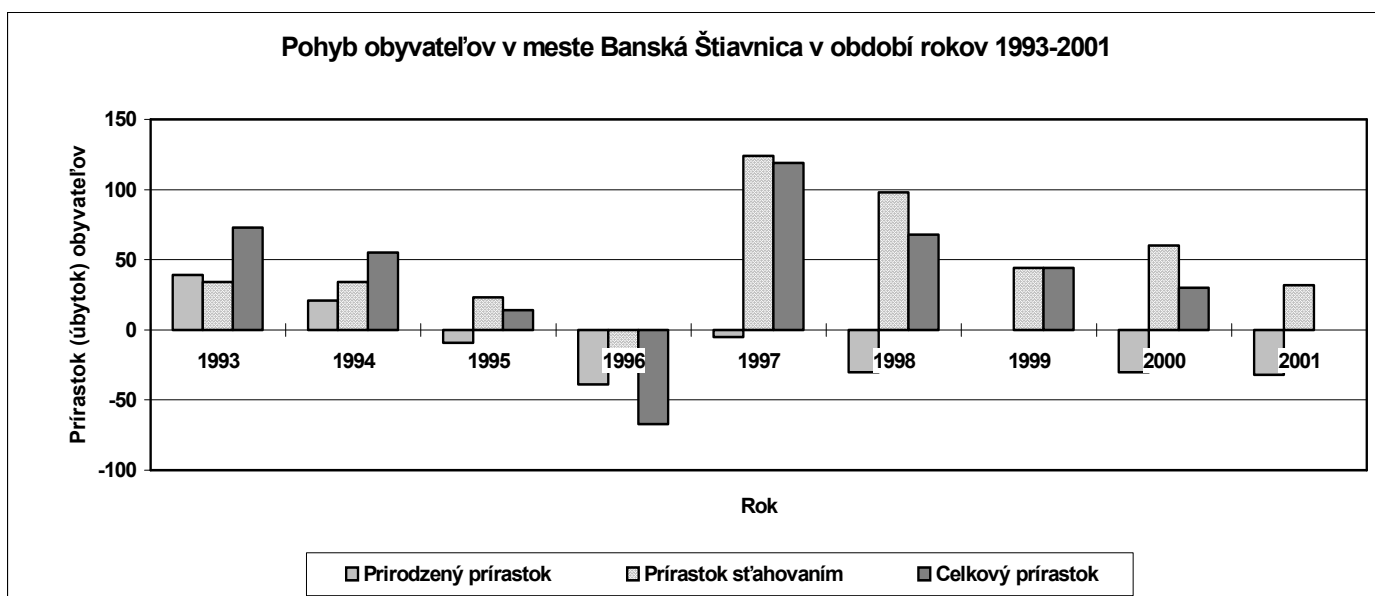
11.2. PRIRODZENÝ A MIGRAČNÝ POHYB V ROKOCH 1993 - 2000

Za obdobie rokov 1993 - 2000 sa v meste Banská Štiavnica živonarodilo 909 detí, zomrelo 962 osôb, do mesta sa prisťahovalo 1618 osôb, z mesta sa vysťahovalo 1229 osôb. Za uvedených 8 rokov teda mesto stratilo prirodzeným pohybom 53 obyvateľov, migráciou získalo 389 osôb, celkový prírastok bol teda 336 osôb.

Tab. 11.2.1. Vývoj počtu obyvateľov v rokoch 1993-2001

Rok	Živo narodení	Zomrelí	Prirodzený prírastok	Priťahovaní	Vystaňovaní	Prírastok sťahovaním	Celkový prírastok	Počet obyvateľov k 31.12.
1993	154	115	39	226	192	34	73	10 527
1994	126	105	21	202	168	34	55	10 582
1995	109	118	-9	156	133	23	14	10 596
1996	102	141	-39	136	164	-28	-67	10 529
1997	108	113	-5	276	152	124	119	10 648
1998	101	131	-30	269	171	98	68	10 716
1999	111	111	0	184	140	44	44	10 760
2000	98	128	-30	169	109	60	30	10 790
2001	69	101	-32	161	129	32	0	10 790
Spolu	978	1 063	-85	1 779	1 358	421	336	

*Rok 2001 za 1-11 mesiac

*rok 2001 za 11 mesiacov

Počet živonarodených detí sa v meste pohyboval za sledované obdobie od 154 v roku 1993 po 98 v roku 2000, s výnimkou roku 1997 a 1999 bol zaznamenávaný sústavný pokles pôrodnosti, za 11 mesiacov roku 2001 sa v meste živonarodilo len 69 detí.

Za 8 rokov dosahoval priemerný počet narodených detí viac ako 113, priemer po roku 1994 je len necelých 105 detí. Priemerná miera pôrodnosti 10,70‰ je o cca 6% nižšia ako v SR (priemer za sledované obdobie 11,40‰). Miera pôrodnosti sa pritom pohybovala v meste od 14,67‰ v roku 1993 po 9,08‰ v roku 2000, pričom v roku 2001 bude pravdepodobne ešte nižšia.

Okrem roku 1993 bola miera pôrodnosti nižšia ako priemer za SR, pričom v rokoch 1995 - 2000 bola pôrodnosť na 1000 obyvateľov v meste nižšia oproti priemeru za SR dokonca o viac ako 9%.

Počet úmrtí sa v meste za sledované obdobie pohyboval od 105 v roku 1994 po 141 v roku 1996, v priemere o niečo viac ako 120 osôb ročne. Priemerná miera úmrtnosti dosahovala 11,32‰ (od 9,94‰ po 13,32‰), zatiaľ čo v SR to bolo v priemere 9,74‰ (od 9,5‰ po 9,9‰), to znamená na 1000 obyvateľov zomieralo v meste v priemere o 16% obyvateľov viac ako v SR. Treba pritom konštatovať, že veková skladba obyvateľov mesta je dokonca veľmi mierne priaznivejšia ako v SR!

Za 8 sledovaných rokov mesto strácalo prirodzeným pohybom v priemere takmer 7 osôb ročne (0,62‰). Mesto pritom zaznamenalo prirodzený prírastok len v rokoch 1993 a 1994 (spolu o 50 obyvateľov), v ostatných rokoch zaznamenávalo úbytok (1999=0 obyvateľov) od 0 po 39 osôb ročne (za 11 mesiacov roku 2001 úbytok 32 osôb). Za posledných 6 rokov tak mesto stratilo prirodzeným pohybom viac ako 100 obyvateľov (priemer viac ako 17 osôb ročne).

Priaznivejšie ukazovatele ako v prirodzenom pohybe dosahuje mesto v migrácii. Za sledované obdobie sa do mesta prisťahovalo v priemere ročne cca 202 osôb, z mesta sa vysťahovalo v priemere cca 154 osôb ročne. Mesto tak získavalo migráciou ročne v priemere takmer 49 osôb. Migračný úbytok zaznamenalo mesto len v roku 1996, za 11 mesiacov roku 2001 pribudlo mestu migráciou 32 obyvateľov.

Relatívne vysoký migračný prírastok mesta stačí zatiaľ „prevažovať“ nad negatívnymi ukazovateľmi prirodzeného pohybu obyvateľstva. Mesto tak za sledované obdobie vzrástlo o 336 obyvateľov (v priemere 42 obyvateľov, resp. 3,95‰ ročne). S výnimkou roku 1996 zaznamenávalo v sledovanom období mesto sústavný nárast počtu obyvateľov (za 10 mesiacov roku 2001 zaznamenáva pokles o 5 obyvateľov).

11.3. ŠTRUKTÚRA PODĽA POHLAVIA A VEKOVÁ SKLADBA

V roku 2001 bol index feminity v Banskej Štiavnici 1076 (t.j. na 1000 mužov pripadalo 1076 žien), čo je mierne viac ako v SR (1059) a priemer na úrovni roku 1991, ale menej ako v roku 1980 (1092).

Uvedený ukazovateľ zodpovedá veľkosti a typu mesta a nevymyká sa z normálu (napr. index feminity v Banskej Bystrici v roku 2001 dosiahol 1112).

Veková skladba obyvateľov mesta Banská Štiavnica je mierne priaznivejšia ako SR. Ku koncu roka 2000 bol priemerný vek obyvateľov mesta 35,5 rokov (v SR 36,0), v roku 1991 to bolo 32,9 rokov, SR 33,6).

Index veku dosiahol ku koncu roku 2000 v meste 84,0 (v SR 94,2), podľa SODB to bolo 88,1 (SR 95,2). Znamená to, že na 100 detí vo veku do 15 rokov žilo v meste 84, resp. 88,1 osoby v poproduktívnom veku (muži nad 60 rokov, ženy nad 55 rokov).

Tab. 11.3.1. Vývoj indexu veku v meste B. Štiavnica a SR v rokoch 1980-2001

rok	Index veku v B. Štiavnici	Index veku v SR
1980	78,7	62,8
1991	62,9	69,6
2000	84,0	94,2
2001	88,1	95,2

Taktiež podiel obyvateľov podľa jednotlivých vekových skupín je v meste B. Štiavnica mierne priaznivejší ako v SR (najmä nižší podiel osôb v poproduktívnom veku).

Tab. 11.3.2. Vývoj podielu obyvateľov v meste B. Štiavnica a SR podľa vekových skupín v rokoch 1980-2001 v %

ROK*	mesto B. Štiavnica			SR		
	Predproduktívni	Produktívni	Poproduktívni	Predproduktívni	Produktívni	Poproduktívni
1980	24,9	55,6	19,3	26,1	57,5	16,4
1991	26,3	57,2	16,5	24,9	57,8	17,3
2000	19,6	64,0	16,4	19,2	62,7	18,1
2001**	18,8	63,8	16,5	18,9	62,3	18,0

*okrem roku 2000 podľa sčítania obyvateľov, **zvýšok do 100% „nezistený vek“

Tab. 11.3.3. Veková skladba podľa vekových skupín k 31.12.2000

Banská Štiavnica			
Vek, vek. skupina, ukazovateľ	Pohlavie		
	muži	ženy	spolu
Spolu	5199	5591	10790
0	55	47	102

1 - 4	217	221	438
5 - 9	373	324	697
10 - 14	440	433	873
15 - 19	468	447	915
20 - 24	470	454	924
25 - 29	445	447	892
30 - 34	352	349	701
35 - 39	393	448	841
40 - 44	414	408	822
45 - 49	427	440	867
50 - 54	341	351	692
55 - 59	253	242	495
60 - 64	162	241	403
65 - 69	144	188	332
70 - 74	120	217	337
75 - 79	83	191	274
80 - 84	18	66	84
85 - 89	17	54	71
90 - 94	4	18	22
95 - 99	3	5	8
100+	0	0	0
85+	24	77	101
vek. skupina, ukazovateľ			
0 - 17	1363	1287	2650
18+	3836	4304	8140
0 - 2	162	158	320
3 - 5	176	154	330
6 - 14	747	713	1460
0 - 14	1085	1025	2110
15 - 59M/54Ž	3563	3344	6907
60+ M/55+ Ž	551	1222	1773
15 - 49 Ž		2993	
Štruktúra v %			
0 - 14	20,87	18,33	19,56
15 - 59M/54Ž	68,53	59,81	64,01
60+ M/55+ Ž	10,6	21,86	16,43
Priemerný vek	33,7	37,22	35,52
Index starnutia	50,78	119,22	84,03

Celkove možno hodnotiť vekovú skladbu obyvateľstva mesta Banská Štiavnica ako relatívne priaznivú. Obyvateľstvo starne obdobným tempom ako v celej SR, pričom dosahované hodnoty sú veľmi merne priaznivejšie ako ukazovatele za SR. Po značnom zlepšení vekovej štruktúry v 80-tych rokoch (zapríčinené zrejme imigráciou mladšieho obyvateľstva do mesta) zaznamenáva veková skladba v 90-tych rokoch postupné zhoršovanie. Toto zhoršovanie bude vplyvom existujúcej vekovej skladby naďalej pokračovať, pričom sa bude podobne ako v celej SR postupne zrýchľovať.

Do produktívneho veku sa budú dostávať početne slabšie ročníky narodené koncom 80-tych a začiatkom 90-tych rokov, naopak, do poproduktívneho veku sa začínajú dostávať početne silné ročníky žien (o pár rokov aj mužov) narodených v povojnovom období. Znamená to, že podiel detskej zložky populácie dosiahne v roku 2010 úroveň cca 14,2%, v roku 2015 to bude ešte menej. Podiel osôb v produktívnom veku bude zhruba do roku 2004 až 2006 ešte mierne narastať na úroveň cca 66%, potom nastane pokles na úroveň cca 62% v roku 2015. Najväčší nárast zaznamená podiel osôb v poproduktívnom veku (v dnešnom ponímaní t.j. ženy vo veku nad 55 rokov, muži nad 60 rokov). Do roku 2010 vzrastie podiel najstaršej zložky populácie na cca 21%, do roku 2015 to bude takmer 24%.

Znamená to, že podstatne vzrastie index veku, na úroveň zhruba 150 v roku 2010 a 170-175 v roku 2015.

11.4. NÁRODNOSTNÉ A NÁBOŽENSKÉ ZLOŽENIE OBYVATEĽSTVA

V roku 2001 sa z 10 874 trvale bývajúcich obyvateľov prihlásilo 93,9% k slovenskej národnosti, 2% k rómskej národnosti, 0,6% k českej národnosti, 0,4% k maďarskej národnosti, 0,3% k inej národnosti a 2,7% obyvateľov malo nezistenú národnosť.

Tab. 11.4.1. Národnostné zloženie obyv. mesta B. Štiavnica v rokoch 1991a 2001 v %

Národnosť	1991	2001
Slovenská	97,4	93,9
Česká vrátane Moravskej	0,7	0,6
Maďarská	0,4	0,4
Rómska	1,2	2,0
Iná	0,1	0,3
Nezistená*	0,2	2,7

* v roku 2001 len nezistená, v roku 1991 nezistená a iná ako zisťované národnosti

Zistená národnostná skladba z roku 2001 zodpovedá zisteniam z roku 1991, pričom úbytok podielu obyvateľstva slovenskej národnosti ide z veľkej väčšiny pravdepodobne na nárast nezistenej národnosti, zaznamenaný bol aj určitý nárast Rómov z 1,2% na 2,0% (resp. osôb, ktoré sa prihlásili k rómskej národnosti). Pri SODB v roku 2001 bolo 75% obyvateľov veriacich. Nezistené vyznanie (neuvedené) malo 6,1% obyvateľov a 18,9% obyvateľov bolo bez vyznania.

Najviac veriacich bolo rímsko-katolíkov (65% obyvateľstva), evanjelikov a.v. bolo 7,5%, v kresťanských zboroch bolo 0,6% obyvateľov, gréckokatolíkov a jehovistov po 0,3%, baptistov 0,2% adventistov siedmeho dňa 0,2%, 0,1% bolo ešte kalvínov, metodistov starokatolíkov a židov, ostatných veriacich bolo 0,3%.

Tab. 11.4.2. Bývajúce obyvateľstvo podľa náboženstva v %

Vyznanie	1991	2001
Rímskokatolícke	56,3	65,0
Gréckokatolícke	0,4	0,3
Evanjelické	6,4	7,8
Ostatné	0,4	1,9
Nezistené	24,1	6,1
Bez vyznania	12,5	18,9

11.5. VZDELANOSTNÁ ŠTRUKTÚRA OBYVATEĽSTVA

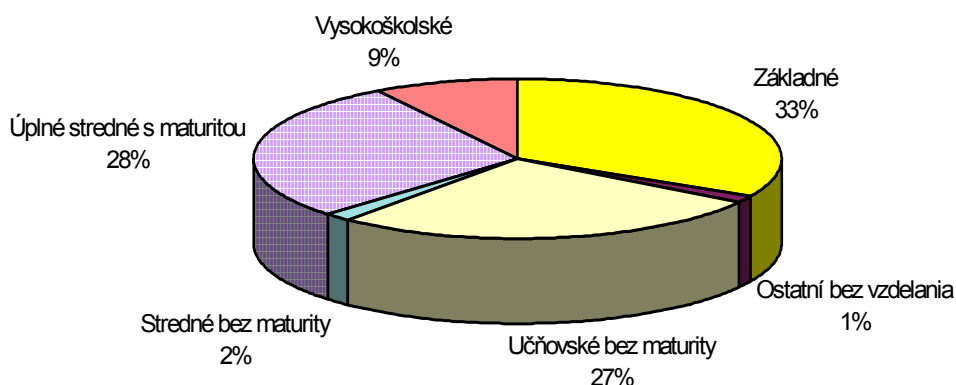
V roku 1991 malo ako najvyššie vzdelanie základné necelých 33% obyvateľov vo veku nad 15 rokov (25,5% mužov a 39,5% žien), učňovské, resp. stredné bez maturity 28,6% obyvateľov (35,6% mužov a 22,3%). Stredoškolské vzdelanie s maturitou dosiahlo 27,9% obyvateľov (26,4% mužov, 29,6% žien).

Tab. 11.5.1. Bývajúce obyvateľstvo podľa najvyššieho dokončeného vzdelania v r. 1991

Školské vzdelanie	Muži	Ženy	Spolu
Základné	922	1610	2532
Učňovské bez maturity	1257	808	2065
Stredné bez maturity	31	102	133
Úplné stredné odborné	799	951	1750
Úplné stredné všeobecné	154	246	400
Vyššie	9	5	14
Vysokoškolské			

- univerzitné	123	200	323
- technické	144	63	207
- ekonomické	24	18	42
- poľnohospodárske	76	26	102
- ostatné	16	4	20
- spolu	383	311	694
Ostatní bez udania školského vzdelania	41	26	67
Ostatní bez vzdelania	20	21	41
Deti a žiaci do 15 rokov	1411	1333	2744

Vzdelanie u obyvateľstva staršieho ako 15 rokov

Vysokoškolské vzdelanie malo v roku 1991 9,0% obyvateľov vo veku 15 a viac rokov (10,6% mužov a 7,7% žien). U mužov prevažovalo technické vzdelanie (37,6%) a univerzitné (32,1%) zo všetkých osôb s vysokoškolským vzdelaním, menej poľnohospodárske a lesnícke (necelých 20%).

U žien dominovalo univerzitné vzdelanie (69,3%), menej technické (20,2%) a poľnohospodárske (8,3%). V roku 1991 bolo zhruba 0,5% obyvateľov vo veku nad 15 rokov bez vzdelania, 0,9% obyvateľov si neuviedlo svoje vzdelanie. Z pohľadu vzdelanostnej štruktúry dosahuje mesto Banská Štiavnica pomerne priaznivé ukazovatele, ktoré mierne prevyšujú priemer za obdobne veľké mestá v SR.

11.6. EKONOMICKÁ AKTIVITA A DOCHÁDZKA ZA PRÁCOU

Pri SODB v roku 2001 žilo v Banskej Štiavnici 5 275 ekonomicky aktívnych osôb, t.j. 48,5%. V roku 1991 to bolo 48,4% a v roku 1980 48,8%. Z uvedeného počtu tvorili 50,2% muži a 49,8% ženy. V roku 1991 bolo v meste 5 058 ekonomicky aktívnych osôb, z ktorých len 532 (10,5%) odchádzalo za prácou mimo mesto. Naopak, do mesta dochádzalo za prácou 2 029 osôb z iných obcí. Znamená to, že v meste bolo v roku 1991 6 555 pracovných príležitostí, t.j. na 100 ekonomicky aktívnych osôb takmer 130 pracovných príležitostí. Z odchádzajúcich odchádzalo do Banskej Belej 88 a Žiaru nad Hronom 59 osôb. Ekonomicky aktívni dochádzajúci do Banskej Štiavnice z obcí Ilija, Štiavnické Bane, Svätý Anton, Banský Studenec a Podhorie tvorili 53% - 68% zo všetkých ekonomicky aktívnych v týchto obciach, resp. 76% - 91% zo všetkých odchádzajúcich z týchto obcí. Banská Štiavnica bola významným centrom dochádzky aj pre pracujúcich z Prenčova, Vysokej, Banskej Belej a Močiara ale aj Beluja, Počúvadla a Baďana.

Tab. 11.6.1. Ekonomická aktivita a odchádzka za prácou v roku 1991

Odvetvie národného hospodárstva	Ekonomicky aktívne osoby			
	Muži	Ženy	Spolu	Z toho odchádzajúci
Poľnohospodárstvo	117	51	168	61
z toho PD	25	9	34	31
Lesné a vodné hospodárstvo	55	9	64	17
Priemysel	1297	1088	2385	180

z toho robotníci	981	694	1675	135
Stavebníctvo	277	49	326	50
z toho robotníci	214	17	231	38
Doprava a spoje	128	72	200	34
z toho robotníci	78	9	87	18
Obchod a iné výrobné činnosti	60	238	298	38
Veda, výskum a vývoj	20	13	33	9
Bytové hospodárstvo, kom. Služby	133	73	206	7
Školstvo, kultúra a zdravotníctvo	290	713	1003	103
Ostatné nevýrobné činnosti	60	74	134	29
Bez udania odvetví	132	109	241	4
Spolu	2569	2489	5058	532

V roku 1991 bola takmer polovica ekonomicky aktívnych osôb (47,2%) zamestnaná v priemysle, takmer 20% v školstve, kultúre či zdravotníctve, 6,4% v stavebníctve, 5,9% v obchode, v ostatných odvetviach to bolo do 4%. Mesto Banská Štiavnica malo v roku 1991 charakter priemyselného mesta s pomerne výrazným podielom III. sektoru (najmä školstvo a zdravotníctvo).

Vzhľadom k dopravným možnostiam, geomorfológii ale aj historickému vývoju tvorilo mesto spolu so svojím najbližším zázemím (5-10 obcí) z pohľadu dochádzky za prácou pomerne uzavretý, relatívne samostatný región. Zvláštnosťou pre slovenské podmienky je fakt, že tento región nemá nížinný (kotlinový) charakter ale naopak, uvedené sídla tvoria spolu s mestom osídlenie v horskom, kopcovitom teréne. Nezamestnanosť k 31.12.2000 bola 912 osôb (17,3%), z toho 409 žien.

11.7. DEMOGRAFICKÝ, SOCIÁLNY A EKONOMICKÝ POTENCIÁL

Hlavné demografické charakteristiky mesta Banská Štiavnica:

- veková štruktúra obyvateľstva je v súčasnosti mierne priaznivejšia ako priemer za Slovenskú republiku
- ukazovatele pôrodnosti a úmrtnosti sú nepriaznivejšie ako priemer za SR
- atypická štruktúra domového a bytového fondu
- veľmi priaznivá vzdelanostná štruktúra obyvateľstva
- priaznivé ukazovatele súčasnej migrácie
- podiel Rómov zhruba na priemernej úrovni SR
- relatívne veľmi malé spádové územie mesta s nepriaznivou vekovou skladbou

Tab. 11.7.1. Vývoj počtu obyvateľov v rokoch 1993-2002.

Rok	Živonarodený	Zomrelí	Prírodný prírastok	Pristahovaní	Vystahovaní	Prírastok sťahovaním	Celkový prírastok	Počet Obyv. k 31.12.
1993	154	115	39	226	192	34	73	10 527
1994	126	105	21	202	168	34	55	10 582
1995	109	118	-9	156	133	23	14	10 596
1996	102	141	-39	136	164	-28	-67	10 529
1997	108	113	-5	276	152	124	119	10 648
1998	101	131	-30	269	171	98	68	10 716
1999	111	111	0	184	140	44	44	10 760
2000	98	128	-30	169	109	60	30	10 790
2001	75	116	-41	172	137	35	-6	10 784
2002	94	117	-23	169	148	21	-2	10 879
Spolu	1078	1195	-117	1959	1514	445	328	

Z pohľadu perspektívy vývoja mesta je dôležitá tendencia rýchleho zhoršovania vekovej skladby obyvateľstva (starnutie populácie), ktoré je značne rýchlejšie ako priemer za SR. Súvisí to so skutočnosťou, že špecifické miery pôrodnosti u žien v meste dosahujú len 90%-nú hodnotu priemeru za

SR, naopak, úmrtnosť v meste (po zohľadnení vekovej skladby obyvateľov) značne prevyšuje úroveň SR! Znamená to, že v meste sa rodí menej detí a zomiera viac obyvateľov, ako by zodpovedalo úmrtnostným a pôrodnostným pomerom v SR. V súčasnej dobe dosahuje hodnota čistej miery reprodukcie (ČMR) v meste len cca 0,55 čo znamená, že o jednu generáciu bude teoreticky (bez vplyvu migrácie) v meste len 55% potenciálnych matiek v porovnaní so súčasným stavom. Ak ku tomu prirátame zvýšenú úmrtnosť v meste (len za roky 1996-2000 zomrelo v meste o 120 osôb viac ako by zodpovedalo vekovej skladbe obyvateľstva a priemerným úmrtnostným pomerom v SR, do roku 2015 to môže byť o ďalších 250-300 obyvateľov viac ako by vyplývalo z úmrtnostných pomerov v SR), ukazuje sa nám jednoznačne, že počet obyvateľov mesta bude prirodzeným pohybom naďalej relatívne rýchlo ubúdať. Pomerne rýchlo sa bude zhoršovať aj veková skladba obyvateľstva, ktorá už čoskoro bude horšia ako priemer za SR.

Ak si uvedomíme, že podľa prognózy vývoja obyvateľov SR do roku 2050 (vypracovanou Výskumným demografickým centrom) môže mať SR v roku 2050 menej až o cca 22% obyvateľov, samotné mesto s horšími demografickými ukazovateľmi môže byť na tom ešte horšie.

Pri reálnom zhodnotení bez vplyvu migrácie môže mať mesto Banská Štiavnica do roku 2010 cca 10 500 obyvateľov, do roku 2015 cca 10 200 obyvateľov, s výhľadom do roku 2035 cca 9 500 obyvateľov.

Ak bude pokračovať taká priaznivá migrácia do mesta, ako bola za posledných 10 rokov, môže sa počet obyvateľov do roku 2015 udržiavať na úrovni do 11 000 obyvateľov, s výhľadom do roku 2035 zhruba na úrovni 10 500 obyvateľov.

Vzhľadom k relatívne veľmi málo ľudnatému zázemiu mesta (užšie zázemie má cca 3800 obyvateľov, širšie cca 5800 obyvateľov) s nepriaznivou demografickou skladbou (prestarlé obyvateľstvo) si však treba uvedomiť, že väčšina migračného prírastku 50-70% bude musieť byť vykrytá z oblastí mimo tohto zázemia – zrejme hlavne z oblasti veľkej Bratislavy (mesto a okolie), Banskej Bystrice, Zvolena so zázemím, ale aj okresov Žiar nad Hronom a Žarnovica.

Vzhľadom k nespornej atraktivite mesta a jeho špecifikám by značná časť takto získaného obyvateľstva mohla byť vzdelanostne na vysokej úrovni, prípadne by tu rozvíjala svoje podnikateľské aktivity (súvisiace najmä s turistickým ruchom a nadväzujúcimi činnosťami – ubytovanie, stravovanie, služby...). Taktiež treba počítať, že majetnejšia časť obyvateľstva tu bude investovať do domového fondu, pričom nie vždy za účelom trvalého prisťahovania.

Bude sa zvyšovať podiel tzv. druhých bytov (domov) alebo rezidií osôb zo SR, ale perspektívne aj cudzincov ktorí tu budú investovať svoje prostriedky. V prípade vytvorenia vhodných podmienok pre možné rozšírenie kapacity bývania je možné predpokladať zvýšený podiel migrácie a tým aj zvýšenie počtu obyvateľov. Predpoklad pri maximálnom možnom využití možností a daností sídla je nárast počtu obyvateľov o 2000 v návrhovom období a 1000 vo výhľadovom období.

12. NÁVRH RIEŠENIA BÝVANIA, OBČIANSKEHO VYBAVENIA SO SOCIÁLNOU INFRAŠTRUKTÚROU, VÝROBY A REKREÁCIE

12.1. BÝVANIE

Domový fond.

Pri SODB 2001 bolo v meste Banská Štiavnica 1990 domov (v roku 1991 to bolo 1833 domov). Z uvedeného počtu bolo 1511 trvale obývaných (z toho 1254 rodinné domy) a 469 neobývaných domov (zvyšok ubytovacie zariadenia bez bytov). Z celkového počtu bolo teda takmer 76% domov trvale obývaných. Pri sčítaní ľudu v roku 1991 bolo z 1833 domov v meste 1461 trvale obývaných (1164 rodinné domy, 269 bytové domy a 28 ostatné budovy) a 363 neobývaných domov (a 9 ubytovacích zariadení bez bytov). V roku 1991 bol priemerný vek domu 54 rokov (57 u rodinných domov, 39 rokov u bytových domov, výsledky za rok 2001 zatiaľ nie sú známe). V roku 1991 bolo v meste 363 neobývaných domov, z toho 335 rodinných domov, z ktorých 132 slúžilo ako nevyčlenené rekreačné chalupy. V tom istom roku bolo neobývaných ešte 26 bytových a 2 ostatné domy. Za 10 rokov, od roku 1991 do roku 2001 pribudlo v meste 157 domov, z toho 50 obývaných a 104 neobývaných (zvyšok ubytovacie zariadenia bez bytov). Je zaujímavé, že za toto obdobie pribudlo podľa výsledkov SODB v meste až 90 trvale obývaných rodinných domov, čo znamená, že ubudlo až 40 trvale obývaných bytových, resp. ostatných domov (v roku 1991 ich bolo 297). Znamená to úbytok až 13,5% najmä trvale obývaných bytových domov (t.j. domov s viac ako 3 bytmi), čo sa dá vysvetliť tým, že v niektorých budovách boli za uvedené obdobie

byty premenené na kancelárske, resp. iné nebytové priestory. Dôležitý je tiež fakt, že urbanistický obvod Banky so 60 domami nebol v roku 1991 súčasťou mesta ale obce Vyhne (dnes okres Žiar nad Hronom).

Keďže v etape P+R neboli k dispozícii podrobné údaje zo SODB 2001, boli použité údaje z roku 1991.

Z 372 ostatných budov (363 neobývaných a 9 ubytovacích zariadení bez bytu) bolo 75 v urbanistickom obvode (UO) Banská Štiavnica-stred (24,2% zo všetkých domov v UO), 51 v časti Štefultov (18,7%), 44 v časti Sitnianska (26,0%), 41 v UO Klinger (29,9% domov v UO), 36 pod Paradajzom (35,6%), v ostatných urbanistických obvodoch bolo v roku 1991 do 20 neobývaných domov, pričom v UO Trojičný vrch tvorili 32% všetkých domov, v Drieňová-Strieborná 33,3%, v Jergi štôlni 35,1% a v Lintichu tvorili dokonca 41,5% všetkých domov.

Zo 180 rekreačných objektov, ktoré sa nachádzali v roku 1991 v meste, bolo až 124 v časti Počúvadlianske Jazero, 45 ďalších (všetko chalupy vyčlenené z bytového fondu) boli v UO Pod Paradajzom, Klinger a Banská Štiavnica-stred.

Tab. 12.1.1. Domový fond 1991

Počet	Rodinné domy	Bytové domy	Ostatné budovy	Domový fond spolu
domov spolu	1499	295	39	1833
trvale obývaných	1164	269	28	1461
v %	79,7	18,4	1,9	100,0
neobývané domy	335	26	2	363
z toho v nevyčl. chalupách	132			132
1-2 nadzemné podlažia	1159	100	21	1280
3-4 nadzemné podlažia	5	80	6	91
5 a viac nadzemných podl.		89	1	90
priemerný vek domu	57	39	57	54

Bytový fond.

Pri SODB 26.5.2001 bolo v meste Banská Štiavnica zistených 4 144 bytov (podľa údajov mestskej a obecnej štatistiky malo mesto k 31.12.2000 4 135 bytov). Z uvedeného počtu bolo 3 568 trvale obývaných a 569 neobývaných (zvyšok ubytovanie v nebytových priestoroch). Z počtu 3 568 trvale obývaných bytov bolo v roku 2001 1291 (36,2%) v rodinných domoch. V roku 1991 bolo v meste 3 903 bytov, z toho 3 419 trvale obývaných bytov (z toho 1 196 v rodinných domoch) a 484 neobývaných bytov. Za 10 rokov teda pribudlo v meste 241 bytov, z toho 149 trvale obývaných (z toho 95 v rodinných domoch) a 85 neobývaných bytov. Pritom časť prírastku bytov musíme prirátavať na pričlenený UO Banky.

Od roku 1996 bol prírastok bytov v meste nasledujúci :

- 1996 - 72 bytov
- 1997 - 18 bytov
- 1998 - 55 bytov
- 2000 - 42 bytov.

V roku 2001 bolo z 569 neobývaných bytov viac ako polovica (303) určených na rekreáciu, 56 bolo neobývaných z dôvodu zmeny užívateľa, 29 bolo uvoľnených na prestavbu, 23 nespôsobilých na bývanie, 20 v pozostalostnom alebo súdnom konaní, 3 po kolaudácii a 135 bolo neobývaných z iných alebo nezistených dôvodov. Z 3 419 trvale obývaných bytov bolo v roku 1991 takmer 64% 2186 v bytových domoch.

Tab. 12.1.2. Bytový fond 1991

Počet	Rodinné domy	Bytové domy	Ostatné budovy	Domový fond spolu
bytov spolu	1544	2320	39	3903
trvale obývaných	1196	2186	37	3419
v %	35,0	63,9	1,1	100,0
z toho SBD	0	1167	0	1167
neobývané	348	134	2	484

z toho v nevyčl. chalupách	134			134
materiál nosných múrov v trvale obýv. bytoch				
- kameň, tehly	1116	563	32	1711
- drevo	42		3	45
- nepálené tehly	25			25
- ostatné a nezistené	13	1623	2	1638
veľkosť bytu v trvale obýv. bytoch				
- 1 obytná miestnosť	99	256	4	359
- 2 izby	349	720	19	1088
- 3 izby	372	1017	12	1401
- 4 izby	255	185	2	442
- 5 a viac izieb	121	8		129
počet osôb na 1				
- byt	2,97	3,05	2,76	3,02
-obytnú miestnosť nad 8 m ²	0,99	1,21	1,19	1,12
- cenzovú domácnosť	2,58	2,93	2,68	2,80
- hospodáriacu domácnosť	2,63	2,95	2,76	2,83
Priemerný počet				
- m ² obyt. Plochy na 1 byt	53,2	39,2	46,6	44,2
- m ² celk. plochy na 1 byt	81,8	65,0	69,6	70,9
- m ² obyt. Plochy na 1 osobu	17,9	12,8	16,9	14,6
- obyv. miest. nad 8m ² na 1 byt	2,99	2,53	2,32	2,69

Tab. 12.1.3. Údaje o počtoch všetkých bytov a trvale bývajúcich obyvateľov meste Banská Štiavnica podľa urbanistických obvodov v r. 2001 (SODB)

Časť mesta	Urbanistický obvod	Počet bytov	Počet obyvateľov
Banky	Banky	60	73
Banská Štiavnica	Banská Štiavnica - stred	415	956
Banská Štiavnica	Klinger	166	291
Banská Štiavnica	Pod Paradajzom	228	447
Banská Štiavnica	Pod Kalváriou	312	852
Banská Štiavnica	Banská Štiavnica - juh	811	1 825
Banská Štiavnica	Pod Kalváriou - Drieňová	1 170	3 971
Banská Štiavnica	Šachta František - stanica	147	389
Banská Štiavnica	Trojičný vrch	5	11
Banská Štiavnica	Šachta Maximilián	5	21
Banská Štiavnica	Paradajz	0	0
Banská Štiavnica	Červená studňa	0	0
Banská Štiavnica	Šobov - horný závod	40	164
Banská Štiavnica	Jergi štôlna	51	92
Banská Štiavnica	Principiac	69	174
Banská Štiavnica	Drieňová - nad stanicou	11	18
Banská Štiavnica	Drieňová - strieborná	0	0
Banská Štiavnica	Lintich	14	23
Banská Štiavnica	Počúvadlianske Jazero	2	20
Sitnianska	Sitnianska - Štefultov	68	152
Štefultov	Sitnianska - Štefultov	565	1395
Spolu		4 139	10 874

Ukazovatele obývanosti bytov.

V roku 2001 pripadalo na 1 trvale obývaný byt v meste Banská Štiavnica 3,04 osoby (v roku 1991 3,02 osoby). Priemerný byt mal 51,9m² obytnej plochy (1991 44,2m²), 3,05 obytnej miestnosti (1991 2,69), na 1 obytnú miestnosť pripadala 1 osoba (1991 1,12 osôb).

Na jednu osobu pripadalo v roku 2001 17,1m² obytnej plochy (v roku 1991 14,6m²).

V roku 2001 tvorili byty s 3 a viac obytnými miestnosťami 70,5% (v roku 1991 57,7% bytov).

Z uvedených údajov je zrejmé, že vo väčšine ukazovateľov sa údaje za ostatných 10 rokov v meste (podobne ako v SR) mierne zlepšili.

Tab. 12.1.4. Predpokladaný úbytok bytového fondu po UO :

Urbanistický obvod	do roku 2020	do roku 2035
UO 1	45 b. j.	30 b. j.
UO 2	15 b. j.	10 b. j.
UO 3	10 b. j.	10 b. j.
UO 4	20 b. j.	20 b. j.
UO 5	30 b. j.	20 b. j.
UO 6	40 b. j.	40 b. j.
UO 7	15 b. j.	5 b. j.
UO 14	5 b. j.	5 b. j.
UO 18	20 b. j.	10 b. j.
úbytok	200 b. j.	150 b. j.

12.2. TRVALE OBÝVANÉ BYTY PODĽA DRUHU BUDOVY, DOBY VÝSTAVBY A KATEGÓRIE.

Vzhľadom k tomu, že nie sú k dispozícii podrobné údaje zo SODB 2001, uplatnili sa údaje zo SĽDB 1991.

V roku 1991 bolo 35% trvale obývaných bytov v rodinných domoch (v roku 2001 36,2%), 63,9% v bytových domoch a 1,1% v ostatných budovách.

Z celkového počtu bytov bolo v roku 1991 2 470 bytov I. kategórie (72,2%, u bytov v rodinných domoch 50,8%, v bytových domoch 83,8% v ostatných budovách 86,5%).

Byty II. kategórie tvorili v roku 1991 17,1% (22,2% v rodinných domoch, 14,4% v bytových domoch), byty III. kategórie 3,7% (8,4% v rodinných domoch, 1,1% v bytových domoch), byty IV. kategórie 7% (18,6% v rodinných domoch, 0,7% v bytových domoch).

Tab. 12.2.1. Trvale obývané byty podľa kategórie a doby výstavby 1991

Kategória bytu Obdobie výstavby	Rodinné domy	Bytové domy	Ostatné Budovy	Domový fond spolu
I. kategória	607	1831	32	2470
%	24,6	74,1	1,3	100,0
% z celk. počtu b.	50,8	83,8	86,5	72,2
II. kategória	266	315	4	585
%	45,5	53,8	0,7	100,0
% z celk. počtu b.	22,2	14,4	10,8	17,1
III. kategória	100	25	1	126
%	79,4	19,8	0,8	100,0
% z celk. počtu b.	8,4	1,1	2,7	3,7
IV. kategória	223	15		238
%	93,7	6,3	0,0	100,0
% z celk. počtu b.	18,6	0,7	0,0	7,0
Postavené do r. 1899 a nezistené	361	163	16	540
1900-1919	134	16	1	151
1920-1945	202	24	2	228
1946-1970	254	438	14	706

1971-1980	137	581	3	721
1981-1991	108	964	1	1073
spolu	1196	2186	37	3419
%	35,0	63,9	1,1	100,0
z toho 1986-91	41	462	1	504

Byty I. a II. kategórie tvorili v roku 1991 v meste Banská Štiavnica 89,3% zo všetkých trvale obývaných bytov. Plných 100% tvorili v UO Pod Kalváriou - Drieňová a Počúvadlianske jazero, viac ako 95% tvorili v UO Banská Štiavnica - juh, Pod Kalváriou, Lintich a Šachta František - stanica. Naopak najmenší podiel tvorili z väčších UO v Klingerí 51,7%, v Jergi štôlni 60,7% , v časti Sitnianska 60,8% a Štefultov 71,2% , UO Banská Štiavnica-stred 76% a Pod Paradajzom 79,2%.

V roku 1991 bola takmer tretina (31,4%) bytov (1 073) postavená v období 1981-1991 (14,7% v období rokov 1986-1991). Viac ako pätina bytov (721 resp. 21,1%) bolo postavených v období 1970-1980, takmer toľko isto (706) v období rokov 1946-1970. Do roku 1899 bolo postavených 540 trvale obývaných bytov (15,8%), 228 bytov (6,7%) v období 1920-1945 a 151 bytov (4,4%) v rokoch 1900-1919.

Všetky byty postavené po roku 1981 boli byty I. kategórie, tak ako 98% bytov postavených v období rokov 1971-1981. U bytov postavených v období 1945-1970 tvoria byty I. kategórie 61%, z bytov postavených v rokoch 1920-1945 44,3%, z bytov postavených v rokoch 1900-1919 25,8% a u bytov postavených do roku 1899 22,2%.

Z uvedeného jednoznačne vyplýva priama úmera medzi vekom bytu a jeho kategóriou.

Napriek tomu, že trvalo obývané byty postavené do roku 1919 tvorili v roku 1991 20,2%, v UO Banská Štiavnica-stred to bolo až 81,8%, v UO Klinger 63,2%, Lintich 66,7%. Naopak, v UO Pod Kalváriou - Drieňová nebol ani jeden byt postavený do roku 1919, byty postavené do roku 1945 tvorili len 0,2% zo všetkých trvale obývaných bytov.

12.3. TECHNICKÁ VYBAVENOSŤ A SPÔSOB VYKUROVANIA BYTOV.

V roku 2001 bolo 67,8% bytov vykurovaných ústredným kúrením (v roku 1991 71,1%), kúpeľňu alebo sprchovací kút malo 90,5% bytov (1991 90,0%), automatickú práčku 61,5% (1991 37,2%), rekreačnú chatu , domček alebo chalupu 9% (1991 9,1%), osobný automobil 39,1% domácností a počítač 10,4%.

V roku 1991 bolo plynofikovaných 48,3% bytov, vodovod v byte malo 94,2% bytov a odkanalizovaných bolo 75,2% bytov.

Tab. 12.3.1. Vybavenie trvale obývaných bytov v roku 1991

Vybavenie	Počet Bytov	Počet osôb v bytoch
Plynom zo siete	1 652	5 341
s vodovodom		
- v byte	3 222	9 909
- v dome	29	563
- mimo domu	0	0
- nezavedený	168	365
s kanalizáciou		
verejná kanalizačná sieť	2 570	7 873
žumpa, septik	571	1 819
s WC splachovacím		
vlastný	3 090	9 588
spoločný	24	56
s kúpeľňou (sprchovacím kútom)		
vlastná	3 079	9 587

spoločná	18	66
Spolu	3 419	10 330

Tab. 12.3.2. Spôsob vykurovania trvalo obývaných bytov v roku 1991

Spôsob vykurovania	Počet bytov	Počet osôb v bytoch
Ústredné kúrenie	2 432	7 865
z toho v dome na pevné palivo	1 016	3 149
Etážové kúrenie	20	72
- na pevné palivo		
- na plyn	1	3
- ostatné		
Kachle	823	2 053
- na pevné palivo		
- elektrické	57	140
- plynové	32	73
Kombinované alebo iné	54	124
Spolu	3 419	10 330

12.4. PREDPOKLADANÝ VÝVOJ BYTOVÉHO FONDU :

V roku 2001 (Sčítanie obyvateľov, domov a bytov) bolo v meste Banská Štiavnica 3 568 trvalo obývaných bytov a 569 neobývaných bytov (z ktorých 303 slúžilo na rekreáciu). Predpokladáme, že 266 neobývaných bytov z roku 2001 (neobývané z dôvodu zmeny majiteľa, rekonštrukcie atď.) budú všetky v budúcnosti trvalo obývané a 303 rekreačných bytov z roku 2001 zostanú aj v budúcnosti rekreačnými.

Predpokladáme, že výhľadovo bude mať B. Štiavnica trvalo obývaných bytov (z existujúceho bytového fondu z roku 2001) spolu 3 834 bytov.

V roku 2001 bola priemerná obývanosť v meste 3,0 obyvateľa na jeden trvalo obývaný byt. Výhľadovo sa obývanosť zníži na 2,8 obyvateľa na trvalo obývaný byt.

Vo výhľadovom roku 2035 bude mať B. Štiavnica už v súčasnosti existujúcich 3834 bytov, ktoré budú slúžiť pre cca 10700 obyvateľov.

Nová výstavba bytov a rodinných domov predstavuje územný potenciál a možnosti pre ďalších prisťahovaných obyvateľov.

V rámci návrhu riešenia sa vytvára možný potenciál spolu až pre cca 5 000 obyvateľov za predpokladu priemernej obložnosti bytov - 3,5 obyvateľa / byt v IBV a 3,0 obyvateľa / byt v HBV .

Navrhované riešenie predstavuje potenciál nových bytov spolu pre cca 4 800 obyvateľov.

Územne (priestorovo) má mesto Banská Štiavnica potenciál výhľadovo k roku 2035 cca do 14 000 až 15 000 obyvateľov.

13. OBČIANSKA VYBAVENOSŤ.

Sociálna infraštruktúra mesta sa budovala kontinuálne s vývojom mesta. V obdobiach konjunktúry významnejšie a intenzívnejšie. Novšia infraštruktúra budovaná v posledných desaťročiach prevažne v rámci nových obytných súborov je charakteristická odvetvovou nevyváženosťou a štrukturálnou deficitnosťou. Spoločenská transformácia sa prejavuje v postupnej komercializácii nielen dopravy, obchodu a služieb, ale aj kultúry, športu, zdravotníctva, vzdelávania a sociálnej starostlivosti. Vplyv formujúcich sa trhových mechanizmov v tomto prechodnom období spôsobuje, že zaostávajú hlavne tie druhy vybavenosti, ktorých rozvoj je závislý na rozpočtovom a príspevkovom finančnom zabezpečení.

Po nežnej revolúcii došlo k niekoľkým transformáciám a prechodom kompetencií najmä smerom k odštátneniu a komecionalizácii prevažnej sféry zariadení občianskej vybavenosti. Napr. rokoch 1996 až 1997 sa uskutočnila transformácia štátnej kultúry, v rámci ktorej prešlo do zriaďovateľskej pôsobnosti krajského úradu 8 regionálnych kultúrnych centier a Krajská štátna knižnica.

V čase spracovania prieskumov a rozborov pre predmetný územný plán v rámci legislatívnych zmien reformou verejnej správy zákonom č. 416/2001 o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a vyššie územné celky (napr. kultúra a osвета, zdravotníctva kúpeľníctvo, sociálne služby) prechádzal delimitáciou majetok v správe štátu pod obce a mestá a kompetencie prechodu v správe a riadení týchto zariadení. Dostupnosť štatistických údajov v tejto oblasti sa premietla i v nasledovných bilanciách.

Verejná a verejnoprospešná vybavenosť, ktorú zabezpečujú prevažne rozpočtové a príspevkové organizácie a samotné mesto, pokrýva väčšinou len základné potreby obyvateľov a návštevníkov.

Základná vybavenosť mesta je koncepčne nedobudovaná a neúplná. Citelne sa to prejavuje v školstve. Školám všetkých stupňov väčšinou chýbajú zariadenia pre telovýchovu a šport, alebo sú nepostačujúce a nevyhovujúce. Rovnako problematický je stav v zdravotníctve, kde nevyhovujúci, ale funkčný systém zdravotných obvodov postupne prestáva fungovať, ale súkromné lekárske ordinácie prvého kontaktu sú ešte zriedkavé.

Vyššia vybavenosť je nepostačujúca alebo nevyhovujúca štandardom. Pomerne dobrá situácia je v niektorých skupinách kultúrnej vybavenosti, napríklad múzeá, galérie a výstavné siene v historických priestoroch mesta.

Niektoré zariadenia kultúry a osvety vysoko prekračujú svojim významom regionálnu až nadregionálnu úroveň. Komerčná obchodná, obslužná a ostatná vybavenosť, kde sa intenzívnejšie presadzujú konkurenčné trhové vzťahy sa rozvíja dynamickejšie ako verejná a záujmová. Rýchlo sa rozvíjajú také druhy maloobchodu a služieb, ktoré pokrývajú denné potreby občanov a sú menej investične náročné. Zároveň je však možné konštatovať, že aj v komerčnej sfére ešte chýba nákladnejšia a kvalitnejšia vybavenosť, napríklad ubytovacie a stravovacie zariadenia vyššieho štandardu, kryté športové a relaxačné zariadenia, náročnejšie areály športu a zotavenia.

V návrhu riešenia problematiky sociálnej infraštruktúry v území bude potrebné sa zamerať na tie druhy občianskej vybavenosti nadregionálneho a regionálneho významu, na ktorej rozvoji a jeho financovaní má významný podiel štátny rozpočet. Do tejto sféry patrí predovšetkým zdravotníctvo, vysoké a stredné školstvo, sociálna starostlivosť a niektoré druhy kultúrnej vybavenosti.

Občianska vybavenosť v druhej skladbe - veľkoobchod, maloobchod, stravovanie, ubytovanie, služby výrobného a nevýrobného charakteru patria medzi činnosti zahrnuté do širokého spektra podnikateľských aktivít, ktorých rozvoj sa riadi pravidlami ponuky a dopytu a ich usmerňovanie z hľadiska lokalizácie aj kvantity je v kompetencii samosprávneho orgánu mesta. Hodnotenie potrieb sociálnej vybavenosti je viazané na demografický vývoj.

Nakoľko v súčasnosti nie sú vytvorené žiadne ukazovatele na stanovenie a výpočet potrebných kapacít jednotlivých druhov zariadení občianskej vybavenosti pre obce a mestá, budú pri riešení potrieb jednotlivých druhov sociálnej infraštruktúry zohľadnené trendy rozvoja v zmysle prebiehajúcich diskusií a pripravovaných riešení dotknutých rezortných orgánov, s porovnávaním ukazovateľmi, ktoré sa uplatňovali v uplynulom období.

Návrh občianskej vybavenosti :

UO 2 Klinger

F.P.B. 2-1-1, 2-1-2 zmena priemyselného areálu na areál rekreácie, cestovného ruchu a vybavenosti

- stravovacie zariadenie, (reštaurácia, bufet, rýchle občerstvenie a pod.) 60 miest
- krytá hala – diskotéka, adrenalínové športy, lezecká stena, požičovňa bicyklov a športového náradia, skateboardová dráha, cyklotrialová dráha.

smerné ukazovatele podlažná plocha 1 000 m², obostavaný objem 3 600 m³, kapacita objektu 900 miest, pracovné príležitosti 15 miest.

UO 3 Pod Paradajzom

F.P. B 3.1.1.

- zariadenia pre cestovný ruch a rekreáciu, technické a vybavenostné zázemie,
- informačná kancelária, zábavný chodník detským lesom, náučný chodník, turistický chodník, požičovňa športového náradia (bicyklov, lyží a pod...)

- reštauračné zariadenie, bufet s rýchlim občerstvením s krytou terasou prípadne posedením pri stoloch s lavičkami (podávanie horúcich nápojov a minútiok – čaj, varené víno, káva, hotdogy, hamburgery a pod.),
smerné ukazovatele 100 miest, podlažná plocha 450 m², obostavaný objem 1 630 m³

UO 5 B. Štiavnica - juh

F. P. B. 5-1-2

Občianska vybavenosť, prevádzky služieb, kancelárie,
smerné ukazovatele podlažná plocha 1 000 m², obostavaný objem 3 000 m³, pracovné príležitosti 25 miest

F. P. B. 5-2-1

kultúrny dom (divadelná sála), prestavba časti areálu Plety,
smerné ukazovatele podlažná plocha 1 660 m², obostavaný objem 5 440 m³, kapacita hľadiska 500 miest, pracovné príležitosti 15 miest

F. P. B. 5-2-3

Občianska vybavenosť, obchod, prevádzky služieb,
smerné ukazovatele podlažná plocha 1 200 m², obostavaný objem 3 400 m³, pracovné príležitosti 30 miest

UO 6 Pod Kalváriou – Drieňová

F. P. B. 6-1-4

Doplnenie športového zázemia základnej školy a dobudovanie areálu s možnosťou celodenného využívania športovísk mimo vyučovacieho procesu,
smerné ukazovatele podlažná plocha 1 500 m², obostavaný objem 4 600 m³

F. P. B. 6-1-5

Zachovanie strategickej plošnej rezervy (zeleň, v súčasnosti plocha bez využitia, možnosť zriadenia parku) pre možnosť rozšírenia nemocnice na kapacitu 250 lôžok.

UO 7 František šachta – stanica

F.P.B. 7-2,

Návrh funkčného využitia územia od Križovatky po František šachtu pre občiansku vybavenosť charakteru komerčného ako územie s prevažne mestskou štruktúrou zástavby.

F.P.B. 7-2-2,

Návrh funkčnej zmeny priemyselného areálu na rezervu pre vysoké školstvo a občiansku vybavenosť
Občianska vybavenosť (autobusová stanica) obchody, prevádzky služieb, kancelárie,
smerné ukazovatele podlažná plocha 1 500 m², obostavaný objem 3 200 m³, pracovné miesta 40 miest, školstvo
smerné ukazovatele podlažná plocha 2 600 m², obostavaný objem 5 840 m³, pracovné miesta 70 miest

UO 8 Trojičný vrch

F.P. B. 8-1

Úprava priemyselného areálu na skanzen, alternatívne na občiansku vybavenosť k cestovnému ruchu

UO 9 Maximilián šachta

športovo-rekreačné centrum

- ubytovacie zariadenie, kapacita cca 80 osôb, 50 izieb, 30 dvojlôžkových, 25 jednolôžkových
smerné ukazovatele podlažná plocha 1 560 m², obostavaný objem 4 640 m³, pracovné príležitosti 15 miest

- reštauračné zariadenie, kapacita cca 120 hostí
smerné ukazovatele podlažná plocha 400 m², obostavaný objem 1 600 m³, pracovné príležitosti 10 miest

- turistická ubytovňa, kapacita cca 30 ľudí
smerné ukazovatele podlažná plocha 400 m², obostavaný objem 1 300 m³, pracovné príležitosti 5 miest
- rekreačno-športové zariadenia ihriská a športoviská halového ako aj otvorené exteriérové, (tenis, sreatbool, beachbool a pod) zariadenia pre adrenalínové športy a pod., určené predovšetkým na aktívny odpočinok ubytovacích hostí.

Časť areálu bude zachovaná ako súčasť baníckeho skanzenu.

UO 12 Šobov-horný závod

Areál rekreácie a CR
ubytovacie zariadenie

- ubytovacia kapacita cca 100 osôb, 65 izieb, 35 dvojlôžkových, 30 jednolôžkových
smerné ukazovatele podlažná plocha 2 000 m², obostavaný objem 5 640 m³

- reštauračné zariadenie, kapacita cca 120 hostí
smerné ukazovatele podlažná plocha 400 m², obostavaný objem 1 600 m³

- turistická ubytovňa, kapacita cca 30 ľudí
smerné ukazovatele podlažná plocha 400 m², obostavaný objem 1 300 m³

- športovo rekreačné zariadenia, telocvičňa, fitnes, sauna a pod.
 - cyklokrosový areál – odvaly, motokrosový areál
- nástup do územia Staré Mesto a Červená studňa

UO 15 Drieňová – nad stanicou

F.P.B. 15-1-2

Umiestenie hospicu a denného stacionára pre obyvateľov v poproduktívnom veku
smerné ukazovatele 40 lôžok, 30 miest, podlažná plocha 1 000 m², obostavaný objem 2 900 m³,
pracovné príležitosti 10 ľudí

UO 18 Sitnianska-Štefultov

F. P. B. 18.1.4., 18.1.5

Občianska vybavenosť(kultúrno-spoločenské zariadenie)
smerné ukazovatele podlažná plocha 1 000 m², obostavaný objem 3 000 m³

prevádzky služieb, kancelárie
smerné ukazovatele pracovné príležitosti 20 miest

UO 19 Počúvadlo

Návrh vybavenosti turistických a rekreačných zariadení

- stravovacie zariadenie
smerné ukazovatele cca 80 – 90 miest, podlažná plocha 400 m², obostavaný objem 2 000 m³, pracovné príležitosti 10 miest

- centrum služieb (bez ubytovacích kapacít)
- reštaurácia vyššej kategórie pre 100 -120 hostí odbytová plocha 2,2 m²/stolička
smerné ukazovatele podlažná plocha prevádzky 600 m², obostavaný objem 2 100 m³, pracovné príležitosti 15 miest

- ubytovacie zariadenie, hlavný účel : konferencie, semináre, vzdelávanie
smerné ukazovatele, ubytovacia kapacita cca 60 osôb, 35 izieb, 20 dvojlôžkových, 15 jednolôžkových,
podlažná plocha 1 160 m², obostavaný objem 4 060 m³

- reštauračné zariadenie
smerné ukazovatele, kapacita cca 120 hostí, podlažná plocha 400 m², obostavaný objem 1 600 m³,
pracovné príležitosti 20 miest

- turistická ubytovňa
smerné ukazovatele, kapacita cca 30 ľudí, podlažná plocha 400 m², obostavaný objem 1 300 m³,
pracovné príležitosti 5 miest

Rekreačno-športové zariadenia určené predovšetkým na aktívny odpočinok ubytovacích hostí.

- bufet s rýchlim občerstvením s krytou terasou prípadne posedením pri stoloch s lavičkami podávanie horúcich nápojov a minútiok – čaj, varené víno, káva, hotdogy, hamburgery a pod.), smerné ukazovatele podlažná plocha 150 m², obostavaný objem 430 m³

- salaš – koliba

smerné ukazovatele , forma hostinca cca 40 – 60 miest , podlažná plocha prevádzky 180 - 200 m² obostavaný objem 700 m³, pracovné príležitosti 5 miest

- lyžiarske vleky (3), (sedačková lanovka)
- rýchle občerstvenie s jednoduchým posedením
- sánkarská alebo bobová dráha zo starej cesty
- Autocamping

smerné ukazovatele navrhovaná kapacita cca 80 až 90 miest, požadovaná plocha cca 4800 – 5000 m², pracovné príležitosti 10 miest

- stravovacie zariadenie s náležitou úrovňou služieb

smerné ukazovatele kapacita cca 80 – 90 miest – hostí stravovacie zariadenie - odbytová plocha cca 1,8 m²/stoličku, podlažná plocha cca 300 m², obostavaný objem 1 100 m³, pracovné príležitosti 5 miest

Okružný chodník okolo jazera

- lavičky, informačné tabule, zaujímavosti, atrakcie, osvetlenie
- nadväznosť na „Lesopark Počúvadlo“, tréningová horolezecká stena, cykloturistické trasy, cyklokrosová dráha

20 nových chat, individuálny viazaný cestovný ruch

U.O. 20 Banky

Viazaný a individuálny cestovný ruch, chalupárčenie, 20 nových chat

- lyžiarske vleky (2),
- rýchle občerstvenie s jednoduchým posedením
- sánkarská alebo bobová dráha
- turistická ubytovňa

Stravovacie zariadenie s náležitou úrovňou služieb

smerné ukazovatele kapacita cca 80 – 90 miest - hostí, odbytová plocha cca 1,8 m²/stoličku, podlažná plocha cca 300 m², obostavaný objem 1 100 m³, pracovné príležitosti 5 miest

Okružný chodník okolo jazera

- lavičky, informačné tabule, zaujímavosti, atrakcie, osvetlenie

Zariadenia obchodu a služieb navrhujeme primerane v nových rozvojových lokalitách. Pre administratívu preferujeme centrálnu polohu sídla a okrajové časti priemyselných areálov.

13.1. ŠKOLSTVO A VÝCHOVA

Mesto je zriaďovateľom 17 škôl a školských zariadení v meste Banská Štiavnica, sú to : ZŠ A. Sládkoviča, ZŠ J. Horáka, ZŠ J. Kollára, Základná umelecká škola, Pedagogicko-psychologická poradňa, Centrum voľného času, Stredisko služieb škole, MŠ Bratská ul., MŠ Ul. 1. mája, MŠ Mierová ul., MŠ miestna časť Štefultov, ŠJ pri ZŠ A. Sládkoviča, ŠJ pri MŠ, Bratská ul., ŠJ pri MŠ Ul. 1. mája, ŠJ pri MŠ Mierová ul., SJ pri MŠ miestna časť Štefultov a Škola v prírode pod Sitnom Počúvadlianske jazero.

Na pôde mesta sú ešte školské zariadenia mimo zriaďovateľskej pôsobnosti mesta. Sú to: Cirkevná ZŠ sv. Františka Assiského – zriaďovateľ Arcibiskupský úrad Trnava, Súkromná MŠ – zriaďovateľ občianske združenie Kruh a Špeciálna ZŠ – zriaďovateľ Krajský úrad Banská Bystrica.

V čase spracovania prieskumov v tom období v rámci legislatívnych zmien reformou verejnej správy zákonom č. 416/2001 prechádzal delimitáciou majetok základného školstva v správe štátu pod obce a mestá a kompetencie prechodu v správe a riadení týchto zariadení.

Prehľad zariadení základného školstva (použitie údaje z výročnej správy Mesta za r. 2001) :

Tab. 13.1.1. Predškolské zariadenia

Materská škola	Počet tried	kapacita	Počet detí
----------------	-------------	----------	------------

MŠ Bratská ul. 9	6	144	117
MŠ Mierová ul. 2	2	48	48
MŠ Ul. 1. mája 4	6	144	122
MŠ Štefultov, Nám. padlých hrdinov	1	24	16
MŠ Nezábudka, Dolná Ružová 22	1	24	10
SPOLU	16	384	313

Tab. 13.1.2. Základné školské zariadenia

Základná škola	Počet tried	Kapacita	Počet žiakov
ZŠ A. Sládkoviča, Göllnerovej – Gwerkovej 9	16	384	312
ZŠ J. Horáka, Dobšinského ul. 17	21	504	513
ZŠ J. Kollára, L. Svobodu 40	18	432	399
Cirkevná ZŠ sv. F. Assiského	9	216	203
Špeciálna základná škola, Novozámocká 11	5	120	45
SPOLU	69	1656	1472

Tab. 13.1.3. Záujmové školské zariadenia

školské zariadenie	Počet krúžkov	Kapacita	Počet žiakov
Základná umelecká škola, Nám. Sv. Trojice 4			348
Centrum voľného času, 1. mája 4	32		451
SPOLU	32		799

Tab. 13.1.4. Účelové školské zariadenia

školské zariadenie	Kapacita	Počet pracovníkov
Centrum výchovnej a psychologickkej prevencie		3
Poradňa pedagogicko-psychologickej prevencie Dolná 2		3
Stredisko služieb škole, Školská ul. 1, miestna časť Štefultov		7
Škola v prírode pod Sitnom Počúvadlianske jazero	65 miest	
SPOLU		6

V rámci každej ZŠ v meste sú zriadené školské kluby detí, ktoré navštevuje spolu 310 žiakov v 12 oddeleniach. V školských jedálňach pri ZŠ a MŠ sa stravuje spolu 1 357 stravníkov.

Stredné školy

Sústavu stredných škôl na Slovensku tvoria gymnáziá, stredné odborné školy a stredné odborné učilišťa. Do roku 1989 pokračovala značná časť populácie (takmer 60%) po skončení základnej školy na stredných odborných učilištiach. V súčasnosti poklesol záujem o tento druh vzdelávania preferovaným sa stáva úplné stredoškolské vzdelanie s maturitou. K 30.9.1996 študovalo v rámci Banskobystrického kraja na stredných školách s maturitou viac ako 63,7 žiakov na 1000 obyvateľov. Nad touto priemernou hodnotou sa výrazne nachádzajú, okresy Banská Bystrica, Banská Štiavnica, Lučenec a Zvolen (75 až 146 žiakov na 1000 obyvateľov). V ostatných okresoch je návštevnosť stredných škôl a vo vzťahu k tomu aj vybavenosť týmto druhom škôl, nižšia ako celoslovenský priemer.

Funkcie jednotlivých druhov stredných škôl:

- Gymnázium - príprava žiakov na vysokoškolské štúdium všetkých študijných odborov a sekundárna funkcia prípravy žiakov na vykonávanie niektorých činností v správe, kultúre a ďalších oblastiach prostredníctvom škály voliteľných a nepovinných predmetov. Z dlhodobého hľadiska je možno predpokladať, že počet prijímaných žiakov z príslušnej populácie na gymnáziá sa bude naďalej zvyšovať a približovať sa k hranici 30% podielu z príslušnej populácie v roku 2015.
- Stredné odborné školy majú všetky predpoklady, v zmysle prognózy rozvoja školstva v SR, prijímať v návrhovom období 35% až 37% príslušnej populácie. Podstatou štrukturálnych zmien v strednom odbornom školstve je všeobecným a odborným profilom absolventa strednej odbornej školy rozširovať možnosti jeho uplatnenia v praxi, na meniacom sa pracovnom trhu. Začali sa vytvárať nové širokoprofilové odbory, rozšírilo sa nadstavbové učivo a jazyková príprava. Postupne sa rozširujú možnosti vzdelávania a rozširovania odbornej kvalifikácie v postsekundárnych formách štúdia pre absolventov stredných škôl v nadstavbovom a pomaturitnom štúdiu podľa požiadaviek praxe.
- Stredné odborné učilišťa sú stále najsilnejším prvkom odborných škôl v Slovenskej republike. Pripravujú v 2,3 a 4-ročných študijných odboroch na výkon kvalifikovaných robotníckych povolání a

technicko-hospodárskych činností prevádzkového charakteru. V novom školskom zákone sa navrhuje aby SOU poskytovalo:

- základy odbornej prípravy na výkon jednoduchých povolání absolvovaním 1. ročníka
- stredné odborné vzdelanie absolventom učebných odborov
- úplné stredné odborné vzdelanie absolventom študijných odborov s maturitnou skúškou.

V zmysle zákona č. 222/1996 Z.z. o organizácii miestnej štátnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov, stredné školy všetkých druhov zriaďuje príslušný krajský úrad. SOU môžu prevádzkovať v zmysle školského zákona a pripravovanej novely zákona č. 542/1990 Zb. o štátnej správe v školstve a so súhlasom krajského úradu aj právnické osoby cirkev a náboženské spoločnosti.

Tab. 13.1.5. Prehľad stredných všeobecných, odborných a stredných odborných učilíšť za rok 2001 (použité údaje z výročnej správy mesta za r. 2001) :

Typ školy	Počet tried	kapacita	Počet žiakov
Stredné odborné učilište	11	264	249
Z toho :			
- 3-ročné a 4-ročné odbory	8		180
- nadstavbové štúdium	3		69
3-ročné učebné odbory:			
- Stolár, Murár, Kuchár-časník, Cukrár, Krajčírka			
4-ročné študijné odbory			
- Operátorka odevnej výroby			
2-ročné učebné odbory			
- Stavebná výroba, Výroba konfekcie			
Odbory nadstavbového štúdia:			
- stavebníctvo, odevníctvo, textilný priemysel, spoločné stravovanie			
Stredné odborné učilište lesnícke	10	240	240
z toho :			
-2-ročné, 3-ročné a 4-ročné odbory	9		221
- nadstavbové štúdium	1	24	19
3-ročné učebné odbory:			
Mechanik-opravár pre lesné stroje a zariadenia, mechanik-opravár pre cestné motorové vozidlá, mechanizátor lesnej výroby			
4-ročné študijné odbory :			
- Operátor lesnej techniky, umelecko-remeselné spracovanie dreva so zameraním na rezbárske práce			
Odbory nadstavbového štúdia:			
- Lesné hospodárstvo, dopravná prevádzka, mechanizácia poľnohospodárstva a lesného hospodárstva			
SPOLU		504	489

Tab. 13.1.6. Stredné školy :

Stredné odborné školy	Počet tried	Kapacita	Počet žiakov
Stredná priemyselná škola Samuela Mikovíniho	15	390	377
z toho:			
- maturitné štúdium	13		340
- pomaturitné štúdium	2		37
študijné odbory :			
- Životné prostredie			
- Geodézia, kartografia a kataster			
- Technické a infromatické služby			
- Konzervátorské a reštaurátorské práce			
• - Geológia a baníctvo s odborným zameraním na			

geodéziu a meračstvo			
- odbor pomaturitného štúdia			
Stredná priemyselná škola Samuela Stankovianskeho	12	300	259
z toho :			
- maturitné štúdium	10		229
- pomaturitné štúdium	2		30
študijné odbory :			
- Chémia (odborné zameranie biotechnológia)			
- Odevníctvo			
- Technické a infromatické služby (odbor. zameranie: chémia a textil a odevníctvo)			
- Konzervátorské a reštaurátorské práce (odbor. zamer. papier, staré tlače, knižné väzby)			
- Textilné výtvarníctvo (odbor.zamer. pletárska tvorba)			
- Modelárstvo a návrhárstvo odevov			
študijný odbor pomaturitného štúdia :			
- Potravinárstvo (odborné zameranie potravínár-kvalitár)			
Stredná lesnícka škola	11	330	295
z toho :			
- maturitné štúdium	8		235
- vyššia odborná škola	3		60
študijné zameranie :			
- Lesnícka prevádzka			
- Krajinná ekológia			
študijný odbor vyššej odbornej školy :			
- Manažment v lesníctve			
Súkromná hotelová akadémia Slovakia	6	144	103
z toho :			
- maturitné štúdium	4		69
- pomaturitné štúdium	2		34
študijný odbor :			
- Hotelová akadémia pomaturitné štúdium			
- Hotelový manažment			
Dievčenská odborná škola	4	120	105
študijný odbor :			
- Obchod a podnikanie			
- Podnikanie v turistike a CR			
SPOLU	18	540	502

V rámci hotelovej akadémie je zriadená aj jazyková škola, ktorá bola zriadená v spolupráci so Štátnou jazykovou školou v Banskej Bystrici a umožňuje získať štátnu skúšku z AJ a NJ. Jazykovú školu pri hotelovej akadémii navštevuje 15 žiakov.

Tab. 13.1.7. Gymnázia

Gymnázia	Počet tried	kapacita	Počet žiakov
Štátne	16	480	453
• Z toho			
klasické gymnázium	6	180	170
8-ročné gymnázium	8	240	225
jazyková prípravka	2	60	58
Cirkevné - Katolícke gymnázium sv. Fr. Assiského	2	60	49
SPOLU	18	540	502

Katolícke gymnázium dočasne sídli v priestoroch Cirkevnej základnej školy sv. Františka Assiského, Radničné nám. 14, od budúceho školského roku 2002/2003 už bude fungovať v zrekonštruovaných priestoroch objektu Kammerhofská 1 (1/III).

Tab. 13.1.8. Domovy mládeže

Druh zariadenia	kapacita	Počet žiakov
DM Budovateľská ul.		400
DM pri SLŠ		228
DM pri SOUL		98
DM pri SOU		55

Z hľadiska perspektívy uplatnenia absolventov škôl na trhu práce sa v súčasnosti začína prejavovať nedostatok kvalifikovaných odborníkov technických odborov. Bude potrebné prehodnotiť existujúcu sieť študijných a učebných odborov, zmodernizovať a zefektívniť obsah vzdelávania a zamerať sa aj na vhodnú integráciu existujúcich odborov. Popri dnes existujúcich učebných odboroch sa rozširuje spektrum tohto druhu škôl o 2 nové odbory na stredných školách v Banskej Štiavnici.

Vysoké školy

V roku 2001 navštevovalo na území mesta Banská Štiavnica vysoké školy 868 študentov, čo je cca 79 študentov na 1000 obyvateľov. V období posledných 5 rokov sa vysokoškolské centrum začalo vytvárať v Banskej Štiavnici s orientáciou na oblasti environmentálnej ekológie a ekomuzeológie.

Pri lokalizovaní vysokých škôl a ich vysunutých fakúlt dochádza k ich decentralizácii, ktorá sa prejavuje zriaďovaním detašovaných pracovísk s inžinierskym a bakalárskym štúdiom aj v menších mestách. Zámerom je nadviazanie štúdia na možnosti jeho praktického využívania, ktoré zodpovedá špecializácii štúdia.

Vysoké školstvo je v Banskej Štiavnici zastúpené pracoviskom FPV UMB Banská Bystrica v Banskej Štiavnici.

V Banskej Štiavnici pôsobia dve katedry Fakulty prírodných vied UMB B. Bystrica, a to Katedra environmentálnej ekológie a Katedra ekomuzeológie.

Katedra environmentálnej ekológie je umiestnená v prenajímaných priestoroch SPŠ Stankovianskeho a Katedra ekomuzeológie v priestoroch budovy Geokomplexu a.s. na Ul. Kammerhofská 25.

V akademickom roku 2001/2002 študovalo v Banskej Štiavnici na Katedre environmentálnej ekológie so špecializáciou Krajinná ekológia 66 študentov denného štúdia a 101 študentov dištančného štúdia. Na Katedre ekomuzeológie so špecializáciou ekomuzeológia a múzejná konzervácia študovalo 98 študentov v dennom štúdiu a 85 v externom štúdiu. Fakulta ekológie a environmentalistiky Technickej univerzity Zvolen.

Na základe uznesenia vlády SR č.170/1997 a následných uznesení vlády SR, ktorým predchádzali rokovania s Ministerstvom školstva SR a v nadväznosti na rozhodnutie Akademického senátu Technickej univerzity Zvolen, bola presťahovaná Fakulta ekológie a environmentalistiky do Banskej Štiavnice. Rozhodujúcim faktorom pre presťahovanie bolo uznesenie vlády SR č. 520 zo 4.8.1998 k návrhu na finančné zabezpečenie prostriedkov na zmenu sídla fakulty. Od septembra 2000 bola fakulta kompletne presťahovaná zo Zvolena do Banskej Štiavnice. V akademickom roku 2001/2002 študovalo na Fakulte ekológie a environmentalistiky TU Zvolen v Banskej Štiavnici vo všetkých piatich ročníkoch 518 študentov v dvoch študijných odboroch: aplikovaná ekológia a environmentalistika. Sídlom fakulty ekológie a environmentalistiky sú priestory SOUL v Banskej Štiavnici.

Okrem možnosti rozširovania štúdia o ďalšie odbory na Univerzite Mateja Bela v Banskej Bystrici a Technickej univerzite vo Zvolene, predpokladá sa ďalší rozvoj vysokého školstva postupným dobudovaním Ekologickej akadémie v Banskej Štiavnici. Zriadeniu Ekologickej akadémie v Banskej Štiavnici predchádzalo vytvorenie Katedry UNESCO pre ekologické vedomie a trvalo udržateľný rozvoj (r. 1994), ktorá vznikla v rámci programu UNESCO-Chair/UNITWIN. Katedra bola zameraná na zvyšovanie ekologického vedomia ľudí o ochrane a tvorbe životného prostredia.

Významným dokumentom pre realizáciu rozvojových zámerov vysokého školstva v Banskobystrickom kraji je Uznesenie vlády SR č.315/96, kde je zakotvený v Rozvojovom programe priorit verejných prác stredoslovenského regiónu. V rámci návrhu komplexných opatrení na oživenie sociálno-ekonomického rozvoja vybraných okresov v kraji sú uložené úlohy ďalšími uzneseniami vlády SR

zamerané na rozvoj nových učebných a študijných odborov a finančné zabezpečenie týchto úloh vrátane stavebných investícií (Uznesenie vlády SR č. 60 a 208/1997).

Jedným z hlavných zámerov rozvoja vysokých škôl je výrazné zvýšenie úrovne vysokoškolskej vedy a vzdelávania a začlenenie vysokých škôl do kontextu európskeho vysokého školstva a do r. 2010 až 2015 dosiahnuť 30%-ný podiel študentov prijímaných na VŠ z príslušných populačných ročníkov. Bude potrebné orientovať sa na štrukturálne zmeny v obsahu štúdia vo vzťahu k trhu práce, zamerať sa na zúženie počtu študijných odborov a otváranie interdisciplinárneho a multidisciplinárneho štúdia medzi smermi a odbormi.

Vo vzťahu k novému územnosprávnemu členeniu SR, vláda SR prijala koncepciu rozvoja vysokého školstva vo všetkých krajských sídlach, rozhodla o zriadení nových vysokých škôl a ustanovila splnomocnencov vlády na ich prípravu a zriadenie. Od 1.9.1997 je na Slovensku 18 vysokých škôl. Nová vysoká škola je lokalizovaná v Banskej Bystrici, kde vznikla Akadémia umení. Počet vysokých škôl by mal byť na dlhšie obdobie stabilizovaný a rozvojové programy budú zamerané na profiláciu fakúlt podľa potrieb spoločnosti.

13.2. KULTÚRA A OSVETA, SAKRÁLNE STAVBY

V čase spracovania prieskumov a rozborov ÚPN M v rámci legislatívnych zmien reformou verejnej správy zákonom č. 416/2001 prechádzala aj kultúra a osвета delimitáciou v správe štátu pod obce a mestá a vyššie územné celky.

1. Banskobystrické štátne KC Banská Bystrica
2. Gemersko-malohontské KC Rimavská Sobota
3. Hontiansko-novohradské KC Veľký Krtíš
4. Horehronské KC Brezno
5. Novohradské KC Lučenec
6. Podpolianske KC Zvolen
7. Podsitnianske KC Banská Štiavnica
8. Pohronské KC Žiar nad Hronom

Tab. 13.2.1. Kultúrne inštitúcie v Banskobystrickom kraji

Regionálne kultúrne centrum	Kultúrne inštitúcie - súčasť RKC
1. Banskobystrické štátne KC	Stredoslovenské múzeum, Múzeum SNP, Literárne a hudobné múzeum, Štátna galéria, Hvezdáreň, Stredoslovenské osvetové stredisko, Bábkové divadlo Na rázcestí, Štátna vedecká knižnica. Všetky inštitúcie sú lokalizované v meste Banská Bystrica, Verejná knižnica Mikuláša Kováča

Regionálne kultúrne centrum	Kultúrne inštitúcie - súčasť RKC
1. Hontiansko-novohradské KC	Hontiansko-novohradské múzeum bábkarských kultúr a hračiek v Modrom Kameni, Hontiansko-novohradská knižnica A. H. Škultétyho, Hontiansko-novohradský hudobný kabinet vo Veľkom Krtíši a Hontiansko-novohradské osvetové stredisko vo Veľkom Krtíši
2. Horehronské KC	Horehronské múzeum Brezno
3. Novohradské KC	Novohradské múzeum, Novohradská galéria, Novohradská knižnica, Novohradské osvetové stredisko. Všetky inštitúcie sú lokalizované v meste Lučenec.
4. Podpolianske KC	Lesnícke a drevárske múzeum, Podpolianske osvetové stredisko. Všetky inštitúcie sú lokalizované v meste Zvolen.
5. Podsitnianske KC	Slovenské banské múzeum v Banskej Štiavnici, Múzeum vo Sv. Antone.
6. Pohronské KC	Pohronské múzeum v Novej Bani, Hvezdáreň a planetárium Maximiliána Hella v Žiari nad Hronom, Knižnica Jána Kollára v Kremnici, Pohronské osvetové stredisko v Žiari nad Hronom.

Okrem uvedených kultúrnych inštitúcií tvoria sieť nadregionálnej a regionálnej kultúry zariadenia priamo riadené Ministerstvom kultúry SR:

- Stredoslovenské štátne divadlo so sídlom vo Zvolene a scénami v Banskej Bystrici a vo Zvolene,
- Slovenská národná galéria vo Zvolene,
- Domy Matice Slovenskej v sídlach okresov,
- Inštitúcie riadené inými rezortmi, súkromnými vlastníkami alebo v správe miest a obcí,
- Múzeum mincí a medailí v Kremnici,
- kiná, kultúrno-osvetové zariadenia obcí a väčších podnikov, kluby a knižnice.

Na území okresu sa nachádza množstvo historických stavebných a technických pamiatok a s nimi súvisiacich kultúrnych zariadení (múzeá, galérie, stále expozície) v ktorých sa uskutočňujú významné kultúrne a spoločenské podujatia s celoštátnym až medzinárodným významom. Prevažne sú sústredené v Banskej Štiavnici a v jej okolí. Napriek tomu nemá vyššia vybavenosť pre kultúru a osvetu v okrese kompletnú štruktúru zariadení. Chýbajú hlavne veľkokapacitné zariadenia pre spoločenské a kultúrne podujatia.

13.3. ZDRAVOTNÍCTVO A KÚPEĽNÍCTVO

Rezort zdravotníctva prechádza v súčasnosti intenzívnym transformačným procesom, ktorého súčasťou je aj prehodnotenie potreby súčasných disponibilných kapacít, najmä jeho lôžkového fondu, vo vzťahu k ich ekonomickému a efektívnemu využívaniu a humanizácii prostredia.

Nemocnica s poliklinikou v Banskej Štiavnici poskytuje zdravotnícke služby pre spádové územie okresu Banská Štiavnica. Akčný rádius poskytovaných služieb je širší než hranica okresu, nakoľko do tejto NsP gravitujú i mnohí ďalší občania z okolitých obcí susedných okresov. Odhaduje sa cca minimálne o 1 – 3 tisíc občanov navyše, do čoho nepočítame študentov. A navyše kožný stacionár zahŕňa spádovú oblasť aj okresu Žarnovica.

Po posledných transformačných krokoch MZ SR v smere redukcii (od 1.4.2000), ktoré sa dotkli NsP v Banskej Štiavnici nevýraznou mierou voči iným zariadeniam, má nemocnica tieto oddelenia:

interné oddelenie	24 postelí	doliečovacie oddelenie	14 postelí
gynekologické oddelenie	15 postelí	rehabilitačné oddelenie	12 postelí
chirurgické oddelenie	15 postelí	novorodenecké	3 posteľe
OAIM	5 postelí	kožný stacionár	7 postelí

Postele denného kožného stacionára sa nezapočítajú do celkového počtu postelí NsP.

Po prehodnotení vývoja za rok 2001 sa podal na MR SR návrh na rozšírenie počtu postelí :

chirurgického oddelenia	o 3 posteľe
gynekologického oddelenia	o 3 posteľe
novorodeneckého úseku	o 2 posteľe

Spádové územie nemá detské posteľové oddelenie.

V rámci NsP sú poskytované tiež služby poliklinických špecialistov, a to :

- a) špecialistov v odboroch, ktoré majú aj analogické posteľové oddelenie, t. j. interné vrátane diabetológie, chirurgické, kožné,
- b) špecialistov bez analogických posteľových oddelení – a to v odbore detskej neurológie, tuberkulózy a pľúcnych chorôb, psychiatrie,
- c) urgentná medicína je poskytovaná cestou rýchlej zdravotníckej pomoci (RZP).

Z primárnej starostlivosti pri NsP sú len služby ženských lekárov. Na úseku SVLZ sa poskytujú služby v odbore klinickej biochémie (spolu s hematologicko-transfúznymi službami), fyziatrisko-rehabilitačné a röntgenologické služby. NsP organizuje aj LSPP, ktorá je spoločná pre dospelých, deti a dorast.

Nemocnica s poliklinikou v Banskej Štiavnici je na pohľad dokonalá stavba, ale nie je dokonalá čo do účelnosti. Stavba bola projektovaná pre účely polikliniky. V dobe ukončenia vzhľadom na rentabilitu a nepriaznivú ekonomickú situáciu (chod 3 objektov od seba značne vzdialených) došlo k sústredeniu všetkých pracovísk, vrátane posteľových oddelení, do tohto nového objektu v dvoch etapách. Tým sa síce zadosťučinilo racionalizačným trendom, ale vznikol problém nevhodnej účelnosti stavby. Objekt navyše nezodpovedá normám hygienickým, protipožiarnym, bezpečnostným atď. a povolenie príslušných orgánov k užívaniu je len dočasné. Aby zariadenie mohlo slúžiť zmenenému účelu, je potrebná jej prestavba a skompletizovanie. Potrebné sú najmä priestory pre niektoré ďalšie ambulancie, sociálne

zariadenia – WC, kúpeľne na posteľových oddeleniach, stanicu LSPP, centrálny rozvoj 02, núdzový prívod vody, zabezpečovací systém, garáže s autodieliňou, núdzový zdroj elektrickej energie, oplatenie a ďalšie náležitosti.

Neštátne zdravotnícke zariadenia.

V okrese Banská Štiavnica pracovalo v r. 2001 v neštátnych zdravotníckych zariadeniach -

Ambulancie praktických lekárov :

- 7 praktických lekárov pre dospelých
- 1 praktická lekárka pre dospelých a dorast
- 2 praktické lekárky pre deti a dorast
- 7 stomatólogov
- 3 zubní laboranti

Ambulancie odborných lekárov :

- očná ambulancia,
- neurologická ambulancia
- ORL, imunologická ambulancia,
- psychologická ambulancia.

Mimo pracovnej doby zdravotnú starostlivosť zabezpečuje LSPP, ktorej organizátorom je Nemocnica s poliklinikou v Banskej Štiavnici.

V spádovom území poskytujú služby 2 neštátne lekárne : LIPA s.r.o. v areáli NsP a Lekáreň u Spasiteľa v meste, vrátane sobotňajších pohotovostných služieb.

V rámci budovania ústavnej zdravotnej starostlivosti v predchádzajúcom období niekoľkých desaťročí neúmerne narástol počet akútnych nemocničných postelí v porovnaní s počtom chronických postelí v liečebniach pre dlhodobu chorých a v iných lôžkových zdravotníckych zariadeniach s podstatne nižšími nárokmi na prevádzkové náklady. Vzhľadom k tomu, že sa v poslednom desaťročí znižuje priemerné využitie lôžok v nemocniciach, je potrebné v súlade s domácimi a zahraničnými skúsenosťami začať s úpravou perspektívnej siete nemocníc tak, aby sa počet akútnych nemocničných lôžok v SR do roku 2005 znížil približne o 4 000 v záujme ich racionálneho využívania.

Pri vypracovaní perspektívnej siete nemocníc sa osobitne zohľadňovali údaje a činitele týkajúce sa :

- predpokladaného vývoja počtu obyvateľov a zmeny vo vekovej štruktúre podľa pohlavia,
- očakávaných zmien v štruktúre chorobnosti obyvateľov,
- štatistických údajov o dĺžke ošetrovacieho času a využití postelí na odborných oddeleniach nemocníc,
- perspektív rozvoja komunikačných sietí,
- postupnej reprofilácie vybraných nemocníc do roku 2005.

Do roku 2005 sa má upraviť sieť odborných liečebných ústavov a liečební v súlade s vyvíjajúcimi sa potrebami obyvateľstva v území. Vzhľadom na známe prognózy vývoja vekovej štruktúry obyvateľstva s predpokladom zvýšenia absolútneho aj relatívneho podielu osôb vyšších vekových skupín na celkovom počte obyvateľov je potrebné zabezpečiť najvyšší prírastok postelí v liečebniach pre dlhodobu chorých, kapacity zariadení zameraných na kardiovaskulárne ochorenia, onkologické ochorenia, odborných liečebných ústavov tuberkulózy a pľúcnych ochorení, rehabilitačných a doliečovacích ústavov a psychiatrických liečební.

Tab. 13.3.1. Prehľad o zdravotníckych zariadeniach v Banskobystrickom kraji k 31.12.1996

Okres	Nemocnice s poliklinikou			Polikliniky	Neštátne ambulancie	Lekárne	Kúpeľné zariadenia
	III.	II.	I.	Počet	Počet	Počet	Počet/lôžka
Banská Bystrica	1	-	-	1	238	26	1/243
Banská Štiavnica	-	-	1	-	28	2	-
Brezno	-	-	1	-	108	12	-

Poltár	-	-	-	1	25	5	-
Veľký Krtíš	-	1	-	-	101	11	-
Zvolen	-	1	-	-	113	17	3/1 232
Žarnovica	-	-	1	-	43	6	-
Žiar nad Hronom	-	1	1	-	80	7	-

Tab. 13.3.2. Predpokladaný vývoj nemocničných postelí do roku 2005 podľa údajov KÚRS II.- návrh

Kraj - Okres	Rok 1997		Rok 2005
	Počet lôžok	Počet lôžok/1000 obyv.	Počet lôžok
Banskobystrický kraj	4 989	7,51	4 171
Banská Bystrica	1 326	11,78	1281
Banská Štiavnica	109	6,40	-
Brezno	390	5,87	264
Detva	-	-	-
Krupina	142	6,16	108
Lučenec	644	8,82	584
Poltár	-	-	-
Revúca	207	5,05	123
Rimavská Sobota	769	9,36	605
Veľký Krtíš	275	5,86	160
Zvolen	656	9,68	615
Žiar nad Hronom	315	6,50	315

Tab. 13.3.3. Predpokladaný vývoj lôžkových kapacít v ostatných zdravotníckych zariadeniach.

Druh zariadenia	Okres	Počet postelí v roku	
		1997	2005
• Liečebne pre dlhodobo chorých a geriatrické centrá (Orientačná potreba 1 posteľ na 1000 obyv.)	Brezno	-	40
	Banská Štiavnica	-	100
	Revúca	-	45
	Žiar nad Hronom	-	70
• Vysoko špecializované odborné ústavy (nemocnice)	Zvolen	210	210
• Odborné liečebné ústavy tuberkulózy a resp. chorôb (Orientačná potreba 0,5 postele na 1000 obyv.)	-	-	-
• Rehabilitačné a doliečovacie liečebné ústavy (Orientačná potreba 0,2 postele na 1000 obyv.)	-	-	-
• Psychiatrické liečebne - Predná Hora (Orientačná potreba 1 posteľ na 1000 obyv.)	Revúca	300	300

V zmysle týchto údajov budú navrhované kapacity pokrývať potreby obyvateľstva v roku 2005 nasledovne:

- Liečebne pre dlhodobo chorých a geriatrické centrá 45 %
- Odborné liečebné ústavy tuberkulózy a resp. chorôb 42 %
- Rehabilitačné a doliečovacie liečebné ústavy 70 %
- Psychiatrické liečebne 61 %

Dosiahnutie kapacít týchto zariadení na požadovaných 100 % si bude vyžadovať ďalšie zvýšenie ich kapacít do roku 2015 o 30 % až 55 %.

Vo väčšine zdravotníckych zariadení s lôžkovými oddeleniami sa predpokladá znižovanie počtu akútnych lôžok a ich reprofiliácia na lôžka odbornej starostlivosti (doliečovacie, geriatrické, nervové, rehabilitačné, ortopedické, psychiatrické). Doliečovanie dlhodobo chorých pacientov sa bude zabezpečovať aj formou neštátnych subjektov zameraných na domácu ošetrovateľskú starostlivosť. Akútny problém rozširujúcej sa drogovej závislosti je potrebné podchytiť zriadením centier pre liečbu drogovej závislosti. Zameranie štátnych zdravotných ústavov bude orientované na riešenie problematiky vzťahu prostredia a zdravia na úsekoch životného a pracovného prostredia a vplyvov žiarenia.

Zámery ďalšieho rozvoja zdravotníctva sú podporené uzneseniami vlády SR č. 60, 170 a 208/97, ktorými sú uložené úlohy návrhu komplexných opatrení na oživenie sociálno-ekonomického rozvoja,

najmä južných okresov Banskobystrického kraja. Predpokladajú dobudovanie a rozšírenie zdravotníckych služieb, zodpovedajúce technické vybavenie zdravotníckych zariadení, zriadenie nových foriem zdravotníckej starostlivosti a stavebné úpravy objektov.

V preventívnej ochrane a posilňovaní zdravia ľudí majú významnú úlohu štátne zdravotné ústavy (ďalej ŠZÚ). Takéto zariadenie sa v riešenom území, ani na území okresu nenachádza. Je potrebné počítať s jeho dobudovaním. Kvalifikovaným spôsobom zasahujú do presadzovania ochrany a tvorby zdravých životných a pracovných podmienok. V najbližšom okolí v rámci Banskobystrického kraja sa tieto zariadenia nachádzajú v Žiari nad Hronom, Zvolene a Banskej Bystrici.

Prírodné liečebné zdroje a kúpeľné zariadenia.

Do k.ú. Banky (miestna časť Banská Štiavnica) zasahuje ochranné pásmo II. stupňa prírodných liečivých zdrojov v Sklených Tepliciach ustanovené vyhláškou Ministerstva zdravotníctva SR č. 57/2005 Z.z.

Ochranné pásmo II. stupňa chráni akumuláciu oblasti. Ochranné pásmo II. stupňa obkolesuje ochranné pásmo I. stupňa.

Akumulácia oblasti je totožná s infiltračnou oblasťou a navyše k nej patrí aj oblasť Žiarskej kotliny a severné svahy Štiavnických vrchov, ktoré susedia so Žiarskou kotlinou. Predterciérne podložie severných svahov Štiavnických vrchov je tvorené z hydrogeologického hľadiska priaznivými triasovými karbonátovými horninami veporika. V komplexoch mezozoika sa zistili značné polohy evaporitov, ktoré sa spolu s karbonátmi veporika podieľajú na tvorbe termálnych vôd.

13.4. OBCHODNÁ VYBAVENOSŤ

Maloobchod

Rezort obchodu a služieb sa stal prvou hospodárskou sférou, v ktorej sa vo veľkom rozsahu uplatnila privatizácia či ekonomický prenájom obchodno-prevádzkových priestorov.

Na území mesta je rozmiestnených 136 maloobchodných predajní. Z uvedeného počtu je 32 zameraných na potravinársky sortiment. V maloobchode je zamestnaných 275 pracovníkov, z toho v prevádzkach potravín 96 pracovníkov.

13.5. SLUŽBY

Na území mesta je 26 prevádzok osobných a zákazkových služieb – krajčírstvo, čalúnnictvo, opravy elektrospotrebičov a elektroniky, zberňa prádla, služby motoristom, oprava obuvi, holičské a kadernícke služby.

Kynos – security s. r. o. súkromná bezpečnostná služba zabezpečuje strážnu službu v meste a okolí. Zamestnáva celkom 62 zamestnancov, z toho 47 mužov a 3 THP.

Technické služby mestský podnik Banská Štiavnica sú zriadené ako príspevková organizácia mesta čiastočne naviazaná na rozpočet mesta. Úlohy požadované zriaďovateľom, resp. vyplývajúce zriaďovateľovi zo zákona, zabezpečujú Technické služby prostredníctvom stredísk :

- štadión,
- verejné WC,
- doprava,
- zvoz a likvidácia TKO,
- separovaný zber,
- verejná zeleň,
- verejné osvetlenie,
- miestne komunikácie.

Na báze podnikateľskej pracujú strediská: Miestne komunikácie, Doprava, Správa - prenájom priestorov. Činnosť týchto stredísk, ako aj ochranu a správu majetku podniku zabezpečovalo stredisko Správa. Technické služby m. p. zamestnávajú celkom 67 zamestnancov, z toho 53 mužov a 7 THP pracovníkov.

Bytová správa spol. s r.o. Banská Štiavnica (ďalej len „spoločnosť“) bola založená podľa prijatého uznesenia mestského zastupiteľstva (MsZ) č. 50/2000 zo dňa 31.5.2001. Spoločnosť bola zapísaná do obchodného registra 12. 12. 2000. Jediným spoločníkom v spoločnosti je mesto Banská Štiavnica.

Hlavným predmetom činnosti sú:

- správa bytového fondu,
- správa nebytových priestorov,

- výroba, rozvod a dodávka tepla z tepelného hospodárstva mesta Banská Štiavnica.

Spoločnosť vykonáva i správu bytov, ktoré sú vo vlastníctve občanov. Spoločnosť uvedené činnosti začala vykonávať od 1.1.2001, keď tieto prevzala od Mestského bytového podniku s.r.o. Banská Štiavnica, ktorý v roku 2001 vstúpil do likvidácie. Činnosť spoločnosti bola prednostne zameraná na zabezpečenie dodávok tepla do konca vykurovacej sezóny 200/2001, na prechod dodávateľsko-odberateľských vzťahov, na zabezpečenie najnutnejšej údržby bytového fondu a hlavne na udržanie ekonomickej stability spoločnosti. Bytová správa, s. r. o. zamestnáva celkom 27 zamestnancov, z toho 15 mužov.

Pohrebiská, cintorínske služby.

Pochovávanie mŕtvych na území Slovenskej republiky sa realizuje v zmysle Zákona o pohrebníctve č. 470/2005 Z.z. a vykonávacích predpisov. V zmysle uvedeného právneho predpisu zriaďovateľom a správcom pohrebísk je obec, ktorá ich správu môže zveriť iným organizáciám. Postup pri pochovávaní Mesto Banská Štiavnica podrobnejšie špecifikovalo svojim VZN č. 7/1992. Pochovávanie na území mesta Banská Štiavnica sa realizuje len na cintorínoch. Podľa zákona uloženie mŕtvych do zeme sa má vykonať na cintorínoch v územnom obvode, ktorého osoba zomrela alebo žila. V meste Banská Štiavnica sa územie mesta akceptuje ako jeden pochovávacie obvod i keď existuje päť mestských častí a veľký počet cintorínov. Je však zaužívaným pravidlom, že zomrelí z miestnej časti Banská Štiavnica sú pochovávaní na cintorínoch nachádzajúcich sa v uvedenej miestnej časti, zomrelí z miestnych častí Štefultov a Sitnianska sú pochovávaní na cintorínoch nachádzajúcich sa v miestnej časti Štefultov a zomrelí z časti Banky na cintoríne v Bankách.

Pochovávanie mŕtvych v meste Banská Štiavnica sa realizuje :

- uložením do zeme na cintoríne
- spopolením a uložením popola na cintoríne

Popol sa ukladá na cintorínoch, nakoľko v pochovávacom obvode Banská Štiavnica nie je urnové pohrebisko. Správa cintorínov je v takomto prípade povinná popol prijať. Popol sa ukladá do urnových hrobov, prípadne uložením do hrobu alebo do náhrobku k inému príslušníkovi rodiny.

Pozn.: miesto s urnovými hrobmi na Cintoríne za Piargskou bránou nie je zriadené ako urnové pohrebisko, ani fyzicky nespĺňa náležitosti takéhoto typu pohrebiska, chýba mu:

- miesto na voľné zmiešanie popola so zemou
- rozptylová lúka
- miesto na vsyp popola do zeme

Analýza stavu cintorínov.

Na území mesta Banská Štiavnica je 13 cintorínov. Mesto Banská Štiavnica spravuje 12 cintorínov a to nasledovné :

miesta časť Banská Štiavnica

- Cintorín Ev. a. v. nad Klopačkou
- Cintorín Lazaret
- Cintorín za Piargskou bránou
- Cintorín Frauenberg
- Cintorín pod Novým zámkom
- Židovský cintorín
- Predný cintorín na Zvonovom vršku
- Zadný cintorín na Zvonovom vršku
- Cintorín Brána Pokoja na Zvonovom vršku

miestna časť Štefultov

- Dolný cintorín
- Stredný cintorín
- Horný cintorín

Cintorín na Bankách je v správe Rímsko-katolíckeho farského úradu v Banskej Štiavnici. Správu cintorínov na území mesta Banská Štiavnica môže vykonávať mesto Banská Štiavnica alebo iné subjekty, ktorým túto správu samospráva zverila. V prípade cintorína v miestnej časti Banky je potrebné vykonať kroky v záujme dosiahnutia právneho stavu.

Na cintorínoch na území PR, treba pri pochovávaní dbať na zachovanie hodnotných historických náhrobných architektúr a zachovanie primeranú pôvodnej hustoty hrobov.

Plochy cintorínov sú určené na rehabilitáciu.

V rámci 12 cintorínov v správe mesta s celkovou výmerou 7,5 ha, činí predpokladaná kapacita 12 470 hrobových miest (hrobové miesto predstavuje jedno hrob s obrubou s rozmerom 2,5 x 1,2 m) pri reálnej 50% využiteľnosti výmery cintorínov pre hrobové miesta. V súčasnosti sa realizuje pochovávanie na 8 cintorínoch s výmerou 5,32 ha a predpokladanou kapacitou 8 850 hrobových miest (71% celkovej kapacity cintorínov), z nich 5 s výmerou 3,75 ha a predpokladanou kapacitou 6 200 hrobových miest sa nachádza v miestnej časti Banská Štiavnica a 3 s výmerou 1,6 ha a predpokladanou kapacitou 2 650 hrobových miest v miestnej časti Štefultov. Nepochováva sa na 4 cintorínoch, ktoré sa nachádzajú v miestnej časti Banská Štiavnica, sú to Židovský cintorín pod Novým zámkom (posledné uloženie mŕtveho do zeme v roku 1978). Hroby na uvedených cintorínoch sú po tlecej dobe (staršie ako 10 rokov) a hrobové miesta sú neprepožičané.

Cintoríny v miestnej časti Banská Štiavnica, na ktorých sa pochováva, sú z hľadiska kapacity hrobových miest využité od 60% do 100% s výnimkou cintorína pod Novým zámkom. Vzniknutý stav vznikol spolupôsobením viacerých faktorov a to:

- vek uvedených cintorínov a tradícia pochovávaní na nich,
- neregulovanie prepožičiavania hrobových miest,
- dlhodobá absencia riadenej asanácie neprepožičaných hrobových miest,
- zníženie kapacity cintorínov v miestnej časti Banská Štiavnica nepochovávaním v cintorínoch na Zvonovom vršku pri zostávajúcej báze obyvateľstva v miestnej časti.

Analýza štruktúry hrobových miest v cintorínoch v miestnej časti Banská Štiavnica preukazuje 30 až 50% podiel hrobových miest neprepožičiavaných s hrobmi po tlecej dobe (viď. Ostatné), ktoré sa akumulovali v dôsledku nerealizácie ich priebežnej asanácie v minulosti. Ich riadenou asanáciou by sa znížila súčasná využiteľnosť týchto cintorínov v priemere asi na 45%. Ďalej analýza preukazuje existenciu vysokého počtu prepožičiavaných hrobových miest po tlecej dobe. Riadená regulácia prepožičiavania hrobových miest po tlecej dobe správou cintorínov je ďalší mechanizmus získania hrobových miest pre potreby pochovávaní. Podobná situácia je aj na Dolnom cintoríne v miestnej časti Štefultov a pravdepodobne aj na ostatných cintorínoch. V pochovávacom obvode Banská Štiavnica žije asi 11 000 obyvateľov a v priemere ročne umrie 121 obyvateľov.

Analýza cintorínov a spôsob pochovávaní nám poskytuje obraz o stave cintorínov a pochovávaní v meste Banská Štiavnica. V prípade neregulovania ďalšieho pochovávaní súčasná voľná kapacita cintorínov, v ktorých sa pochováva (predstavujúca asi 4 500 hrobových miest), by vystačila na 37 rokov (1,5 generácie), voľná kapacita všetkých cintorínov (predstavujúca 6 542 hrobových miest), by vystačila asi na 54 rokov. Takýto predpokladaný vývoj je všeobecný, pri hodnotení celkovej voľnej kapacity cintorínov pri nulovej regulácii.

Celková súčasná voľná kapacita, či jedna alebo druhá nás môže uspokojovať, umožňuje oddialiť prípadné rozhodnutie o regulácii pochovávaní do budúcnosti. Toto tvrdenie však neopravňuje neriešiť iné skutočnosti, vyplývajúce z analýzy. Analýza preukazuje existenciu cintorínov, ktorých kapacity sú naplnené alebo sa tak stane v blízkej budúcnosti. Neriešením ich stavu, by sa prerušila tradícia a kontinuita pochovávaní v nich. Výrazné zlepšenie ich voľných kapacít sa dosiahne asanáciou hrobov na neprepožičaných miestach. Realizáciou takéhoto opatrenia a jeho kontinuálnym uplatnením v budúcnosti sa vytvorí dostatočne veľká voľná kapacita hrobových miest na pochovávanie na všetkých cintorínoch. Asanáciou uvedeného druhu hrobov sa na cintorínoch, na ktorých sa pochováva, napr. zvýši voľná kapacita v miestnej časti Banská Štiavnica z 34% asi na 60%. Zvýšením voľnej kapacity na cintorínoch, v ktorých sa pochováva, za znižuje opodstatnenosť existencie cintorínov, v ktorých sa nepochováva. Pri ponuke možnosti prenesenia pozostatkov mŕtvych a stavby hrobu do cintorínov, v ktorých sa pochováva (samozrejme po asanácii hrobov na neprepožičaných miestach), sa vytvorí aj etický priestor na realizáciu zrušenia týchto cintorínov. Hore uvedené opatrenia by sa okrem uvedeného, prejavili i v efektívnejšej správe a starostlivosti o cintoríny. Realizácia opatrení si žiada dlhšie časové obdobie a to z hľadiska finančného a materiálno technického zabezpečenia, ale hlavne z hľadiska citlivej a etickej práce s verejnosťou.

Pochovávanie je vysoko citlivá otázka života mesta, je vhodné, aby najprv o riešeníach súčasného stavu a vývoja pochovávaní bola vedená diskusia na úrovni vedenia mesta za účasti verejnosti a miestneho duchovenstva. Na základe ktorej by mal byť vypracovaný konkrétny plán realizačných opatrení.

Sociálne služby

Podkladom pre spracovanie problematiky sú údaje poskytnuté Krajskou správou štatistického úradu SR v Banskej Bystrici a Krajským úradom v Banskej Bystrici odborom regionálneho rozvoja a iných odvetvových vzťahov a odborom sociálnych vecí. Problematika ja spracovaná v zmysle zákona SNR č. 543/1990 Zb. o štátnej správe sociálneho zabezpečenia v znení neskorších predpisov. Odbor sociálnych vecí Krajského úradu v Banskej Bystrici spracoval v mesiaci apríl 1997 podklady za sociálnu sféru pre Konceptiu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického kraja, ktoré boli podkladom i pre spracovanie koncepcie rozvoja sociálnej sféry v územnom pláne VÚC Banskobystrický kraj.

Štátne zariadenia

V Banskobystrickom kraji v súčasnosti poskytuje služby ústavnej sociálnej starostlivosti 40 štátnych zariadení. Z toho 18 domovov dôchodcov, 3 domovy - penzióny pre dôchodcov, 19 domovov sociálnych služieb. Na území kraja sa nachádza 12 detských domovov.

Najväčší záujem ku dňu 31.12.1996 bol o služby ústavnej starostlivosti v kategóriách :

• Domovy penzióny pre dôchodcov	374 čakateľov
• Domovy dôchodcov	586 čakateľov
• Ústavy pre zdravotne postihnutých dospelých	143 čakateľov
• Ústavy pre zdravotne postihnuté deti a mládež	39 čakateľov

Trvalý je pokles záujmu o ústavy s celoročnou starostlivosťou o zdravotne postihnuté deti a mládež, kde sa požiadavky zmenili na potrebu zvyšovania kapacít zariadení pre denný, prípadne týždenný pobyt.

Činnosť Domova dôchodcov a DSS v Banskej Štiavnici

Základy sociálnej starostlivosti v Banskej Štiavnici boli položené v r. 1913, kedy vznikol tzv. Chudobný dom. Činnosť tohto sociálneho zariadenia fungovala na princípe svojpomoci.

Od r. 1988 bola pre účely sociálnej starostlivosti prispôsobená budova v panelovom dome na sídlisku, kde vzniklo oddelenie pre imobilných a penzión pre dôchodcov s kapacitou 76 lôžok. Vzhľadom na rastúci záujem zo strany starnúceho obyvateľstva sa podarilo v meste na Striebornej ulici č. 15 získať ďalší objekt s kapacitou 30 imobilných obyvateľov a napokon v budove na Povrazníku ďalších 54 lôžok.

Domov dôchodcov v Banskej Štiavnici poskytuje komplexnú starostlivosť v troch zariadeniach. Starostlivosť je odstupňovaná podľa potrieb a sebestačnosti obyvateľov. Je to zariadenie s celoročným pobytom.

Domov dôchodcov, Špitálska 3 (Povrazník) má celkom 54 lôžok, z toho 36 lôžok tzv. oddelenie mobilných.

1. stupeň sú obyvatelia, ktorí nedokážu viesť svoju domácnosť, sú však schopní samoobsluhy, osobnej hygieny, udržiavajú kontakty.

3. stupeň sú obyvatelia, ktorí vyžadujú nepretržitú starostlivosť, ošetrovanie, inkontinentní, dementní a dezorientovaní - je to oddelenie so zvýšenou psychiatrickou starostlivosťou a má 18 lôžok.

Domov dôchodcov na Striebornej ulici má celkom 28 lôžok a je to oddelenie pre imobilných obyvateľov (t.j. 2 stupeň), vyžadujúcich zvýšenú starostlivosť pri obliekaní, kúpení, česaní a pod.

Domov dôchodcov, ul. L. Svobodu 38 - s penziónovým režimom má celkom 64 lôžok, v ktorom sú poskytované služby sebestačným obyvateľom formou bývania, zaopatrovania, ktoré zahŕňa pranie, žehlenie a mangľovanie osobného šatstva a posteľnej bielizne, poskytovanie jedného hlavného jedla denne, v prípade záujmu i ďalších jedál.

Štatistické údaje za rok 2001

	DD Špitálska + Strieborná ul.	DPD L. Svobodu
Počet občanov k 31.12.2001	78	43
z toho: muži	20	11
ženy	58	32

Existujúce zariadenia majú kvalitatívne veľmi rôznorodú materiálnu úroveň v poskytovaní sociálnych služieb. Od relatívne nových, účelovo vybudovaných objektov medzi ktoré patria všetky objekty domovov - penziónov pre dôchodcov, domovy dôchodcov v Žiari nad Hronom, vo Veľkom Krtíši a v Tornali až po objekty neúčelové v starých a nevyhovujúcich objektoch, ekonomicky náročných na prevádzku a údržbu, ktoré nezodpovedajú požiadavkám ďalšieho rozvoja ústavnej starostlivosti. Väčšina týchto zariadení je kapacitne nepostačujúca a vzhľadom na potrebné kapacity poddimenzovaná. Úžitkové priestory väčšiny zariadení nedosahujú ani minimálnu doporučenú plošnú výmeru 8 m² podlahovej plochy na jedného obyvateľa.

Okrem zariadení ústavnej sociálnej starostlivosti je v pôsobnosti okresu zriaďovanie menších účelových zariadení regionálneho významu pre poskytovanie sociálnych služieb rôznym sociálnym skupinám obyvateľstva a to :

- pre bezdomovcov a občanov vyžadujúcich osobitnú pomoc - azylové domy a prechodná ubytovňa pre bezdomovcov,
- pre rodinu, deti a mládež pre starých a ťažko zdravotne postihnutých občanov - stanice opatrovateľskej služby a zariadenia pre denný a prechodný pobyt a zariadenie opatrovateľskej služby pre dlhodobý pobyt

Tieto zariadenia sú na území kraja zastúpené nerovnomerne. Základnú sieť sociálnych služieb majú vybudovanú okresy Banská Bystrica, a Revúca. Niektoré z typov týchto zariadení majú okresy Poltár, Veľký Krtíš a Zvolen. V okrese Banská Štiavnica sa takéto zariadenia nevyskytujú.

Hlavný dôraz na rozvoj v poskytovaní sociálnych služieb štátnymi inštitúciami bude zameraný na vybudovanie regionálnych zariadení tak, aby každý okres bol v poskytovaní sociálnych služieb, ktoré majú takéto zariadenia zabezpečovať, sebestačný.

Neštátne subjekty

Oblasť služieb poskytovaných neštátnymi subjektmi zabezpečujú právnické a fyzické osoby. Najvýznamnejšie zastúpenie majú v okresoch Banská Bystrica a Žiar nad Hronom, kde sú poskytované na profesionálnej úrovni. Najvýznamnejšími sú Diecézna charita Banská Bystrica, Slovenský červený kríž, Slovenské misijné hnutie, občianske združenie EM Klub Kremnica a Mesto Banská Bystrica.

Činnosť neštátnych subjektov takmer absentuje predovšetkým v okresoch Krupina a Revúca. Neštátne subjekty dopĺňajú sortiment služieb poskytovaných štátnymi subjektmi a zabezpečujú služby, ktoré týmito nie sú poskytované (sociálna taxislužba, útulky pre dievčatá z detských domovov, domovy pre matky s deťmi, resocializácia osôb liečených zo závislosti na drogách, krízové centrá, nocľahárne pre bezdomovcov, detské domovy rodinného typu a ďalšie služby).

Tab. 13.5.1. Register neštátnych subjektov poskytujúcich sociálne služby v Banskoštiavnickom okrese k 20.02.1998

Okres	Sídlo	Počet subjektov	Charakter služieb
Banská Štiavnica	Banská Štiavnica	1	Denný pobyt pre mentálne a telesne postihnuté deti, opatrovateľská služba

Stav sociálnych klientov, ktorým sú tieto služby poskytované nie je v súlade so skutočnými potrebami obyvateľov ani s významom, ktorý je tejto forme sociálnych služieb stanovený v novej koncepcii transformácie sociálnej sféry.

V oblasti prevencie sociálno-patologických javov je v Banskobystrickom kraji akútny nedostatok takto orientovaných zariadení zriadených štátom aj neštátnymi subjektmi. Okrem nedostatku zariadení pre poskytované týchto služieb je v súčasnosti:

- nedostatok pestúnov, osvojiteľov a osobitných pestúnskych zariadení najmä pre rómske deti, pre ktoré sa nedarí dlhodobo zabezpečiť náhradnú rodinnú starostlivosť,
- nedostatočne rozvinutá sieť prvého kontaktu, charitných centier (zatiaľ len v Banskej Bystrici a Kremnici),

Dávky sociálnej starostlivosti sa poskytujú :

- rodinám s deťmi,
- občanom, ktorí potrebujú osobitnú pomoc,
- spoločensky neprispôsobivým občanom,
- starým občanom,
- zdravotne postihnutým občanom.

13.6. ŠPORT

Spoločenská transformácia prebieha nielen v oblastiach hospodárskych činností, obchodu, služieb zdravotníctva a sociálnej starostlivosti, ale aj v oblasti športu. Jeho rozvoj je závislý nielen na rozpočtovom a príspevkovom finančnom zabezpečení, ale aj na príspevkoch dobrovoľných sponzorov, ktorí sú ochotní investovať do tejto špecifickej oblasti.

Rozvoj telovýchovných zariadení spadá do pôsobnosti mesta a je potrebné stanoviť základné princípy rozvoja športových aktivít na úrovni regionálnej, celoštátneho až medzinárodného významu. Zo špecifického charakteru športových plôch a zariadení vyplýva aj ich situovanie v štruktúre osídlenia.

Prvú skupinu tvoria zariadenia, ktoré sa viažu priamo na osídlenie, pričom sa predpokladá ich polyfunkčné využívanie napríklad aj na kultúrno-spoločenské účely. Z tejto skutočnosti vyplýva tiež predpoklad združovania viacerých potenciálnych investorov a tým aj možnosti ich vzájomnej spolupráce pri získavaní investičných prostriedkov na rozvoj športových aktivít a potrebných zariadení. Ide predovšetkým o rôzne druhy polyfunkčne využívaných regionálnych, celoštátnych, až medzinárodných zariadení, ktoré bezprostredne oživujú a obohacujú aj vybavenostnú štruktúru miest a vytvoria bezprostredný kontakt s diváckou základňou.

Druhá skupina športových zariadení a plôch je funkčne i priestorovo viazaná na vhodné terény a špecifické prírodné zázemie. V tomto prípade ide prevažne o rôzne druhy zimných športov situovaných priamo v prírodnom prostredí, väčšinou v dostupnej vzdialenosti od centra osídlenia.

Šport v Banskej Štiavnici má dlhoročnú tradíciu. V súčasnosti sú športovci združení v nasledujúcich telovýchovných jednotkách a oddieloch: TJ Sitno, TJ Drieňová, TJ Podkalvária, ŠAC, Futbalový klub, Plavecký klub, Športový klub stolného tenisu, Slovenský cykloklub Hámrik, Klub slovenských turistov, Auto-moto klub, Športový klub gymnázium, tri kluby karate pod vedením pánov Jánošíka, Ďuroviča a Kotoru, Klub moderného trojboja, Športový klub Horáčik, Združenie podsitnianskej mládeže SIPA, Rekreačný aerobik, Strelecký klub LIBA, Armwrestling klub. Uvedené kluby majú nadviazaný kontakt so športovou komisiou pri MsZ. Vieme aj o činnosti ďalších oddielov, ako je horolezecký, atletický oddiel Pepola a pod.

V meste pre športové aktivity slúži jedenásť telocviční, z ktorých je najvyťaženejšia telocvičňa pri ZŠ Jozefa Kollára na Drieňovej. Potom sú to športové priestory pri základných a stredných školách a doškoľovacom stredisku na Drieňovej. V popredí záujmu sú novovybudované areály pri gymnáziu a pri ZŠ na Drieňovej. Ďalšie objekty, ktoré vytvárajú priestor na športovanie sú plaváreň, štadión, lyžiarsky vleč, klziská na Drieňovej a Podsitnianskej. Pre turizmus, cyklistiku a mnohé iné športy sú v rámci mesta i okresu optimálne prírodné podmienky.

14. ŤAŽBA A ÚPRAVA NERASTNÝCH SUROVÍN

Zhodnotenie územia z hľadiska hospodárskeho využitia nerastných surovín.

„Surovinová politika Slovenskej republiky bola v nedávnej minulosti plne orientovaná na maximálne zabezpečovanie vstupov pre spracovateľský priemysel budovaný v koncepcii „uzatvoreného“ hospodárstva RVHP s vysokým stupňom účasti štátu, jeho priameho riadenia a financovania. V súčasnosti je priemysel stále charakterizovaný vysokou spotrebou základných surovín a jeho zmena je jednoznačne dlhodobým procesom (“MH SR „Surovinová politika SR v oblasti nerastných surovín“ r. 1995).

Za makroekonomické zmeny, ktoré sú súčasťou Surovinovej politiky SR je potrebné považovať legislatívne zmeny a uznesenia vlády SR, ktoré boli uskutočnené v priebehu niekoľkých posledných rokov:

- uznesenia vlády SR č. 246/1991, č. 48/1992, č. 252/1993 a č. 723/1994, so zameraním na útlmový program rudného baníctva na obdobie rokov 1991 - 1995,
- novela Banského zákona č. 44/1988 Zb. z roku 1991 v znení zmien č. 498/1991 Z.z., 558/2001 Z.z., 203/2004 Z.z., a 587/2004 Z.z.,
- zákon č. 313/1999 Z. z. o geologických prácach a o štátnej geologickej správe (geologický zákon) v znení zákona č. 525/2003 Z. z., zákona č. 205/2004 Z. z. a zákona č. 587/2004 Z. z.
- uznesenie vlády SR č. 684/1997 k návrhu aktualizovanej energetickej koncepcie do roku 2005,
- uznesenie vlády SR č. 621/2000 – návrh ďalšieho zabezpečenia likvidácie a sociálnych nárokov uvoľnených pracovníkov

Z hľadiska vývoja ťažobných odvetví je jedným z prioritných obmedzujúcich faktorov potenciál horninového prostredia, jeho charakteristické vlastnosti a prirodzená kumulácia. Banícka činnosť v minulosti a v súčasnosti a perspektívy využitia horninového prostredia sú limitujúcimi faktormi ďalších plánovaných aktivít v území.

Palivo-energetické suroviny.

Na území Banskoštiavnického okresu ložiská energetických surovín nenachádzajú. Súčasťou energetického potenciálu perspektívneho významu je geotermálna energia. Geotermálne vody evidované v riešenom území sa nevyskytujú. V súčasnosti sa vykonávajú prieskumy. Nepredpokladá sa ich

využívanie pre palivo-energetické účely. Na území Banskoštiavnického nie je možné predpokladať objavenie nových významných ložísk energetických surovín.

Rudné suroviny

Potenciálne ložiská Štiavnických vrchov sú sústredené na územiach okresov Banská Štiavnica, Žarnovica a Žiar nad Hronom. Ložiská rúd drahých kovov, rúd farebných kovov a železa a ich ťažba ovplyvnili rozvoj stredovekého baníctva a úpravy rúd už v 14. storočí. Ťažiskovými priestormi tejto hospodárskej činnosti celoeurópskeho významu boli dobývacie priestory v okolí Banskej Štiavnice. Rudy drahých kovov s obsahom zlata a striebra, vzhľadom na ich trvalý hodnotový ekvivalent sú v prioritnom záujme každého štátu. V Banskej Štiavnici sa v minulom storočí ťažili polymetalické rudy s obsahom Pb, Zn, Cu, Au a Ag. Výsledky geologického prieskumu umožnili začať ťažbu týchto rúd z ložiska Banská Hodruša. Pokračovanie ťažby je ohrozené nedostatkom finančných prostriedkov na ďalší prieskum a prípravu ťažby. Rudy s vysokým obsahom Au a Ag sa overili aj v pripovrchových častiach ložiska v Banskej Štiavnici. Ďalšie práce na overovaní príprave ťažby boli pre nedostatok finančných prostriedkov pozastavené v roku 1994. Geologický prieskum v priestore Vígľašská Huta - Kalinka - Klokoč preukázal existenciu rúd s vysokým obsahom zlata. Obvodný banský úrad v Banskej Bystrici určil svojim rozhodnutím chránené ložiskové územie KLOKOČ v zmysle platnej legislatívy.

Rudy farebných kovov sa ťažili na území Banskobystrického kraja v historicky významných lokalitách okresov Banská Bystrica, Banská Štiavnica, Žarnovica a Žiar nad Hronom. Zmeny v geopolitických pomeroch, otvorenie svetových trhov surovín aj pre našu priemyselnú výrobu a útlm svetového hospodárstva na počiatku 90-tych rokov vytvorili neprekonateľné konkurenčné bariéry pre export surovín vo vzťahu k importu. Tento stav je do značnej miery ovplyvnený nízkym ekonomickým potenciálom našich domácich ložísk surovín, produktivitou práce a technickými podmienkami ťažby. V národohospodárskom zmysle prestali byť surovinami vyššieho strategického významu. Z týchto dôvodov prijala vláda SR už v roku 1991 svojim uznesením č. 246/1991 o útlmovom programe, a tiež uznesenie vlády č. 621/2000 o ďalšom zabezpečení likvidácie a sociálnych nárokoch uvoľnených pracovníkov. Ložiská farebných kovov v Banskoštiavnickom okrese sú z hľadiska súčasných možností ťažobného priemyslu neekonomické a neperspektívne. Celosvetový vývoj produkcie a cien nedáva predpoklad v najbližšej dobe sa k ťažbe týchto surovín vrátiť. Surovinová politika SR a na ňu nadväzujúca legislatíva však musí túto možnosť zachovať stanoveným stupňom ochrany ložísk a objektívnymi kritériami ich posudzovania.

Nerudné suroviny

Stavebné suroviny sú charakteristické veľkým počtom ložísk a ťažobných kapacít s relatívne malou produkciou regionálneho a lokálneho významu. Sú to materiály hromadného výskytu, ktorých preprava do väčších vzdialeností by bola ekonomicky aj ekologicky náročná. Vývoj ťažby stavebných surovín bude závisieť od aktivity a rozvoja stavebníctva. Pokles produkcie stavebných látok v súčasnom období je odrazom hospodárskej stagnácie stavebníctva. Napriek tejto skutočnosti je možné predpokladať, že ťažba a spracovanie stavebných surovín sa perspektívne stane významnou oblasťou pre rozvoj malého a stredného podnikania. Surovinová základňa dáva predpoklady jej využívania na niekoľko desiatok rokov.

Na území Banskobystrického kraja sa ťažia nerudné suroviny pre výrobu, spracovanie dekoračného a stavebného kameňa, tehliarsku výrobu a keramiku.

- Kamenopriemysel zabezpečuje svojim výrobným programom ťažbu a úpravu kameniva, štrkopieskov, dolomitov a dekoračného kameňa. Ťažba štrkopieskov z povodí riek na južnom Slovensku je spojená s rozsiahlymi zábermi poľnohospodárskej pôdy a ekonomicky náročnou prepravou. V nových ekonomických a majetko-právnych podmienkach je uvoľňovanie pôdy pre ťažbu komplikovanejšie. To je dôvodom pre zvýšenie podielu výroby drveného kameniva vrátane drobných frakcií vhodných do betónov. Na území okresu sa nachádzajú nevyhradené ložiská a ťažobné priestory stavebného kameňa
- Keramika a tehliarska výroba je založená na využívaní domácich surovín nežiaruvzdorných ílov, kaolínu, bentonitu a hallozitu na výrobu pálených tehliarskych materiálov, kameninových výrobkov, dlaždíc a obkladačiek. Po nevyhnutnej realizácii modernizácie technologických zariadení v tehliarskom priemysle je možné očakávať zvýšenie výrobných kapacít murovacích materiálov, podstatné zvýšenie výroby strešných krytín, výroby hutných pálených tehliarskych tvaroviek s vysokými pevnosťami a odolnosťou voči mrazu a ohňu.

Rašelina

V Bansko-Štiavnickom okrese ako i záujmovom regióne sa nenachádzajú významnejšie ložiská rašeliny.

Vplyv ťažby nerastných surovín na životné prostredie

Ťažba zanecháva výrazné stopy na krajine čo dokumentuje množstvo otvorených lomov, veľkolomov a ťažobní, ktorých rekultivácia je podmienená vynaložením značných finančných prostriedkov. Ich vplyv na životné prostredie je predovšetkým v ich esteticko - krajinárskom pôsobení s čiastočne škodlivým vplyvom na ostatné zložky životného prostredia. Najväčšie problémy spôsobovala nekoordinovaná ťažba stavebného kameňa, čo sa prejavilo otvorením viacerých kameňolomov, ktoré sú často veľmi necitlivo lokalizované vo vzťahu k ostatným funkčným priestorom v území. Ich poloha v blízkosti hlavných dopravných trás a obytných území sídiel ohrozuje životné prostredie hlavne znečisťovaním ovzdušia pri ťažobnej činnosti v kameňolomoch a hlukom. Pri otváraní nových povrchových ťažobní a lomov je nevyhnutné prihliadať na ich lokalizáciu v dostatočnej vzdialenosti od obytných území, zachovanie estetiky krajinného obrazu v ťažiskových pohľadových horizontoch a následnú rekultiváciu priestorov po ukončení ťažby. Pri ťažbe rudných surovín dochádza k narušeniu životného prostredia v menšej miere ako u nerudných surovín. Lokalizácia ťažobní závisí od štruktúrnych pomerov ložiska. K devastácii prírodného prostredia dochádzalo vytváraním hľad jaloviny, čo je možné eliminovať jej postupným využitím pri stavebných prácach a budovaní komunikácií. Mimoriadnu pozornosť je potrebné venovať vhodnej lokalizácii úpravni rúd vo vzťahu k ochrane obytného prostredia a možnosti znečisťovania vodných tokov. Je nevyhnutné aby otváranie ložísk nerastných surovín predchádzala projektová príprava, v rámci ktorej budú podrobne riešené strety záujmov v území a budú stanovené podmienky využívania ťažobného priestoru za súčinnosti príslušných orgánov štátnej správy a príslušných organizácií, najmä orgánov ochrany prírody a ochrany životného prostredia. Mimoriadnu pozornosť bude potrebné venovať zamedzeniu možnosti úniku ropných produktov pri prevádzke strojných zariadení využívaných pri geologicko-prieskumných prácach a ťažbe vo vzťahu k možnosti znečistenia vodných zdrojov a tokov.

15. PRIEMYSELNÁ VÝROBA, SKLADOVÉ HOSPODÁRSTVA A VÝROBNÉ SLUŽBY

15.1. ODVETVOVÁ ŠTRUKTÚRA

Odvetvová štruktúra priemyslu v meste Banská Štiavnica nie je veľmi rozvinutá. Vedúce postavenie v nej v súčasnosti má strojársky, textilný, drevársky a keramický priemysel, ktoré reprezentujú najmä Štiavnické strojárne, spol. s r.o., Pleta Plus, a.s., Divident Manufacturing, a.s. a iné. Ich hlavné výrobné činnosti sú nasledovné :

Štiavnické strojárne, spol. s r.o., zameranie : na výrobu mostových ložísk hrcového typu N. Nga, Nge, na elastomotorové ložiská a ich diely a na prechodové konštrukcie typu 3W (dilatacie).

Pleta Plus, a.s., zameranie : na výrobu pleteného vrchného ošatenia, pletených odevov a drobných pletených výrobkov.

Divident Manufacturing, a.s., zameranie – výroba sedacích súprav a plochého nábytku.

Odvetvová štruktúra priemyselnej výroby je v súlade so zákonom NR SR č, 192/1995 Z.z. profilovaná nasledovne:

Chemický a farmaceutický priemysel nie je zastúpený.

Palivovo-energetický komplex sa na území nenachádza.

Výroba a rozvod energie, plynu a vody (SPP, a.s. Bratislava, odštepny závod Prievidza, prevádzka Banská Štiavnica, SVS, a.s.Banská Bystrica, odštepny závod Žiar nad Hronom, prevádzka Banská Štiavnica, Slovenský vodohospodársky podnik, š.p., Stredoslovenská energetika, a.s. Žilina, Okresná kancelária údržby a obchodu Banská Štiavnica).

Odvetvia s vysokou materiálovou, energetickou a surovinovou náročnosťou. Toto odvetvie je zastúpené:

- ťažbou rúd – Rudnými baňami, š.p., ktoré v súčasnosti sú v utlmenej ťažbe. Koncepcia ťažby je založená na vývoji svetových cien farebných a drahých kovov, na vedeckom výskume a nových technológiách. Predpoklad oživenia ťažby je medzi rokmi 2005 – 2015. Ložiská železných rúd sa v súčasnosti neťažia. Ich využívanie je v terajšej ekonomickej situácii málo pravdepodobné. Ťažba medených rúd bola ukončená. Ťažba polymetalických rúd je v súčasnosti v útlme. S ťažbou antimónových rúd sa v budúcnosti neuvažuje. V posledných rokoch sa oživil prieskum zameraný na zlatonosné rudy. Záujem prejavujú hlavne neštátne spoločnosti financované zahraničným kapitálom,
- ťažbou nerudných surovín, okrem kremencov pre výrobu DINAS, ktorá však nie je rozvinutá. Otvorené sú zásoby stavebného kameňa v Klastave a diatomitu v lokalite Močiar. Ložisko

diatomitu – kremeliny v lokalite Močiar je v zozname chránených ložiskových území, vyhradených nerastných a perspektívnych ťažobných priestorov,

- výrobou magnezitu – firma DINAS (Banská Belá). Produkcia má klesajúcu tendenciu súvisiacu s poklesom záujmu na svetových trhoch.

Spracovateľský priemysel : (strojárstvo, textilný, drevársky a keramický) :

Výroba strojov a dopravných prostriedkov - zástupcom tohto odvetvia sú Štiavnické strojárne, s.r.o.- zameranie na výrobu ložísk pre mosty a bane. Útlm výroby priniesol zavedenie náhradného programu so zabezpečovaním odbytu na západných trhoch. Územné nároky na ďalšie rozšírenie podnik nemá, ale areál má možnosti ďalšieho rozšírenia.

Spracovávaním kovov a výrobou olovených štartovacích akumulátorov sa v súčasnosti v areáli bývalého podniku Akusit, a.s. zaoberajú MOS – Ing. Kozelník, Akutrade, s.r.o., Rotobalance – Ing. Pavlovič.

Stavebníctvo – v dôsledku útlmu stavebníctva na území nepôsobí žiadna veľká firma. Stavebníctvo je zastúpené firmami Combin Banská Štiavnica, s.r.o.; Stavasta, s.r.o.; Lukáš Bačík – Bačíkstav a Simkor, s.r.o. a drobnými prevádzkami pôsobiacimi hlavne v rekonštrukciách a obnove objektov.

Drevospracujúci a papierenský priemysel – je zastúpený firmou DUŽINA, a.s. –v súčasnosti je v likvidácii. Ďalej firmami Divident manufacturing, a.s., Inalfa Wood Products, a.s.(v súčasnosti už pravdepodobne Pál Inalfa, a.s.), Slovenské parkety, komanditná spoločnosť, FABA, s.r.o.

Produkty lesníctva a ťažby dreva a služby s tým súvisiace (Mestské lesy Banská Štiavnica, spol. s.r.o).

Textilný priemysel a pletiarstvo reprezentovali Pleta Plus a.s., Ransan, s.r.o. a Svetro, s.r.o.

Keramický priemysel je zastúpený organizáciou Poker, s.r.o.

Potravinárska výroba :

Spracovaním poľnohospodárskych produktov sa v okrese zaoberá Mäsovýroba Sitno, a.s. a Mäsovýroba Merkúr-Mäso, s.r.o. (Antolská 12), ktorá zabezpečuje aj prevádzku bitúnku.

Pekárne v meste sú Concop – Čunderlík a Veľká, na ul. Železničnej (firma má aj predajňu potravín v centre mesta).

Produkty poľnohospodárskej výroby, poľovníctva a služby s nimi spojené (Agrocom, s.r.o.)

Veľkosklady, skladovacie kapacity :

Spoločnosti zaoberajúce sa veľkoobchodnou činnosťou sú BIG Trade, s.r.o. so sídlom na ul. Kysihýbeľskej a prevádzkou na ul. Dolnej 18. Tomáš Ciglan – stavebno-obchodná činnosť prevádzkuje veľkosklad piva a nealko nápojov.

15.2. VÝROBNÉ AKTIVITY, PRIESTOROVÁ ŠTRUKTÚRA PRIEMYSLU

Mesto Banská Štiavnica je rozdelené do 20 urbanistických obvodov. Výrobné aktivity v meste sú sústredené do priemyselných zón. Za priemyselnú zónu sa považujú zástavbou i funkčne vymedziteľné kompaktné územia výroby zoskupujúce prevádzky vo všetkých formách vlastníctva, t.j. štátne, komunálne, družstevné, súkromné, akciové a pod., v ktorých prevažujú miestne odlúčené prevádzky výroby, medzi ktoré zahrňujeme :

- prevádzky priemyselnej výroby
- jednotky stavebnej výroby
- jednotky skladového hospodárstva.

Základnou jednotkou hodnotenia je hospodárska organizačná jednotka (podnik, závod, prevádzka, firma), ktorá má identifikovateľné územie. Označuje sa ako podnik. Prislúchajúce územie podniku sa nazýva areálom podniku. Zoskupovanie viacerých podnikov do priemyselných zón má niekoľko výhod. Medzi hlavné možno považovať využívanie spoločných dopravných, komunálnych, infraštruktúrnych a informačných zariadení. V týchto priemyselných zónach je sústredená väčšina podnikov II. sektoru (priemysel, stavebná výroba), ktoré majú rozhodujúci vplyv na zamestnanosť v meste ako aj objem priemyselnej výroby a stavebnej činnosti.

Rozmiestnenie výrobných zariadení v meste Banská Štiavnica je výsledkom pôsobenia viacerých činiteľov.

Za najdôležitejšie možno považovať :

- zásoby nerastných surovín, drevnej hmoty,

- dostatok pracovných kapacít,
- lokalizáciu železničnej trate so stanicou(najmä v počiatočnom období rozvoja),
- dopravnú dostupnosť a polohu mesta,
- lokalizáciu vzhľadom na prírodné podmienky.

V meste Banská Štiavnica je možno vyčleniť nasledovné oblasti, v ktorých je sústredených viac firiem. Zväčša ide o areály bývalých podnikov. Vo všetkých prípadoch sa nejedná o typické priemyselné zóny, nakoľko v areáloch sídlia aj firmy nevýrobného charakteru a pod. Nižšie uvedené údaje pochádzajú z vlastného prieskumu v teréne. Najviac podnikov je sústredených v UO 7 (Šachta František – stanica). Vo vzťahu k urbanistickej štruktúre sídelného útvaru možno výrobné zóny členiť na mimomestské, okrajové a vnútromestské. Z tohto pohľadu mimomestskú polohu má napr. areál Rudné bane, Agrocom, Remstav, areál Akusitu a pod. Takýto charakter polohy vyhovuje priemyselným podnikom s veľkokapacitným charakterom výroby náročnej na územno-technické a ekologické (prírodné) podmienky. Poloha mimo mesta umožňuje ďalší rozvoj a rozšírenie týchto areálov smerom od mesta.

Hygienické ochranné pásma týchto podnikov spravidla nezasahujú do ostatných funkčných zložiek sídelného útvaru (obytnéj, rekreačnej, obslužnej).

Vnútromestskú polohu má napr. areál Pleta Plus. Výroba v ňom musí byť v súlade s ostatnými funkčnými zložkami sídelného útvaru. Táto poloha spravidla nedáva možnosti ďalšieho rozširovania jednotlivých výrobných areálov.

15.3. ZAMESTNANOSŤ V PRIEMYSLE

Mesto Banská Štiavnica je významným strediskom pracovných príležitostí v priemyselných podnikoch, tak pre obyvateľov mesta, ako aj príahlej oblasti. V rámci prieskumov sme sa snažili zistiť aktuálny počet pracovných príležitostí v jednotlivých priemyselných podnikoch. Vzhľadom na to, že v mnohých prípadoch sme sa nestretli s pochopením, v nasledujúcej tabuľke sú uvedené len anketové podniky. Preto je potrebné tento údaj brať len orientačne.

Tab. 15.3.1. Pracovné príležitosti vo vybraných podnikoch v priemysle a v stavebníctve v meste Banská Štiavnica -marec 2002

Podnik	zamestnanci spolu
Akutrade, s.r.o.,	49
AGROCOM, s.r.o. Banská Štiavnica	20
BIG Trade s.r.o.	4
CONCOP – Čunderlík a Veľká, PEKÁREŇ	9
DINAS Banská Belá, a.s.	7
Divident Manufakturing,a.s.	235
Ekotrust – Ing. Peter Múdry, CSc.	4
FABA, s.r.o.	16
Jorgesov dom, a.s.	4
Mestské lesy Banská Štiavnica, spol. s r.o.	22
Ing. Marcel Palovič – ROTOBALANCE	10
MOS – Ing. Štefan Kozelník	80
Merkúr mäso, s.r.o.	11
Pleta Plus,a.s.	323
REMSTAV – Alexander Remeň	7
Rudné bane, š.p. Banská Bystrica	1
SIMKOR s.r.o.	112
Slovenská autobusová doprava, š.p. odštepny závod Žiar nad Hronom, prevádzkareň Banská Štiavnica	58
Slovenské parkety	49
Slovenská správa ciest, správa a údržba Žiar n/Hronom	18
Slovenský vodohospodársky podnik, š.p.	58
Slovenský plynárenský priemysel, a.s., Bratislava, odštepny závod Prievidza, Prevádzka Banská Štiavnica – obvodová plynoslužobňa, Robotnícka 3	17
Stavasta spol. s r.o.	130

Stredoslovenské vodárne a kanalizácie, š.p. Banská Bystrica odštepny závod Žiar nad Hronom	11
Stredoslovenská energetika, a.s. Žilina	14
SVETRO s.r.o.	92
Štiavnické strojárne, spol. s r.o.	106
Technické služby mesta Banská Štiavnica	62
Tomáš Ciglan – stavebná a obchodná činnosť	5
Spolu :	1 549

Zdroj: vrátené formuláre z vlastného prieskumu v teréne

Tab. 15.3.2. Odvetvová štruktúra zamestnávateľov nad 20 zamestnancov

odvetvie	počet subjektov	počet zamestnancov
poľnohospodárstvo, poľovníctvo, lesné hospodárstvo	4	215
ťažba nerastných surovín	1	214
spracovateľský priemysel	12	1 127
výroba a rozvod elektrickej energie, plynu a vody	1	63
stavebníctvo	5	531
obchod, oprava motorových vozidiel a spotreb. tovaru	1	42
doprava skladovanie a spoje	1	60
verejná správa, obrana	7	471
školsťvo	11	981
zdravotníctvo, veterinárna správa a soc. činnosť	3	317
ostatné verejné, soc. a osôb. služby	2	98
Celkom	48	4 119

Zdroj: podľa údajov Okresného úradu práce Banská Štiavnica zo dňa 15.3.2002

Zamestnanosť

Tab. 15.3.3. Miera nezamestnanosti v meste Banská Štiavnica za rok 2001,

mesiac	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
%	19,75	19,57	18,74	17,78	16,57	16,85	17,44	17,24	15,97	16,12	17,47	18,38

Zdroj: podľa údajov Okresného úradu práce Banská Štiavnica zo dňa 15.3.2002

Z tabuľky je evidentné, že najviac pracovných príležitostí z výrobných subjektov je v spracovateľskom priemysle a stavebníctve. Z uvedených údajov vyplýva, že v meste je vysoká miera nezamestnanosti. Nezamestnanosť v roku 2002 v januári vystúpila až na 19,15%.

Za hlavnú príčinu znižovania pracovných príležitostí v meste možno považovať celkovú ekonomickú recesiu a zmenu hospodárskych podmienok po roku 1989. V súvislosti s prechodom na trhové hospodárstvo podniky museli zvyšovať produktivitu práce, svoju špecializáciu a tak v mnohých došlo k zrušeniu alebo k zníženiu pracovných príležitostí. Výraznejší pokles pracovných príležitostí v minulosti nastal v podnikoch Rudné Bane, Dužina, Štiavnické strojárne, Akusit a pod. Viaceré podniky, ktoré sa v minulosti výraznou mierou podieľali na tvorbe pracovných príležitostí v meste sú v súčasnosti v konkurznom konaní. Novovzniknuté subjekty zatiaľ neposkytujú v zamestnanosti adekvátnu náhradu.

15.4. FUNKČNÉ VYUŽITIE PRIEMYSELNÝCH AREÁLOV

V súvislosti s transformáciou hospodárstva, ktorá v súčasnosti prebieha, mení sa aj charakter výrobných zón. V minulosti prevládali najmä výrobné areály, menej boli zastúpené areály skladov, technickej infraštruktúry a dopravných zariadení. Viaceré z areálov stratili úplne výrobný charakter. Funkčné využitie priemyselných areálov a stavebníctva sa postupne mení v prospech nevýrobných aktivít. Najväčšie plochy v priemyselných areáloch zaberajú výrobné haly a skladové priestory, menšie sociálno-prevádzkové a administratívne priestory. Najväčšiu zastavanosť z priemyselných podnikov majú rozlohou menšie areály (napr. pekárne, malé výrobné). Viaceré z priemyselných areálov v súčasnosti

prenajímajú svoje nevyužívané plochy drobným predajcom, v bývalých skladových priestoroch sa rozvíjajú veľkoobchody. Možno konštatovať, že až na malé výnimky neuvažujú o rozšírení svojich aktivít mimo hraníc svojich areálov. nevzniká tak potreba alebo vzniká? na vyčlenenie nových priemyselných zón. Skôr treba zefektívniť usporiadanie funkčných plôch v súčasných zónach, kde je ešte dostatok priestoru pre lokalizáciu ďalších výrobných aktivít.

15.5. STAVEBNÍCTVO

Do stavebných prác sa zahŕňajú práce na výstavbe, prestavbe, rozšírení a obnove, opravách a údržbe stavebných objektov, vrátane montážnych prác stavebných konštrukcií a hodnoty zabudovaného materiálu. Stavebníctvo podobne ako aj priemyselná výroba prechodom na trhové hospodárstvo v predchádzajúcich rokoch stratilo na svojom význame. V minulosti v oblasti stavebníctva prevládala výstavba bytov, technickej a občianskej vybavenosti. nedostatkom finančných zdrojov došlo k pozastaveniu bytovej výstavby a k značnému obmedzeniu výstavby infraštruktúry. Transformáciou bývalých štátnych bytových podnikov vznikali akciové spoločnosti, ale táto premena nebola taká výrazná ako vo výrobných odvetviach priemyslu. Aj preto rozsah a štruktúra stavebníctva nedosahuje takých výkonov ako v nedávnej minulosti. Súčasná hospodárska situácia ani nevyvoláva zvýšený tlak pre potrebu rozvoja stavebnej základne. Chýbajú najmä finančné zdroje na realizáciu zámerov.

Z údajov z prieskumu vykonaného v r. 2002 možno odhadnúť, že v stavebných organizáciách Combin Banská Štiavnica, s.r.o., Stavasta, s.r.o.; Lukáš Bačík – Bačíkstav a Simkor, s.r.o. bolo k marcu 2002 zamestnaných cca 461 osôb.

Okrem týchto stavebných podnikov na území mesta pôsobí aj viacero menších firiem, ktoré sa zaoberajú činnosťami spojenými so stavebníctvom.

15.6. VÝROBNÉ SLUŽBY

Do súboru výrobných služieb sú zahrnuté aj zariadenia a prevádzky, ktoré slúžia zabezpečeniu hygieny, vzhľadu a technickej vybavenosti mesta (napr. Zberné suroviny). Zariadenia výrobných služieb sa v značnej miere zaoberajú aj doplnkovou výrobou spotrebného tovaru pre vnútorný obchod, môžeme sem zaradiť aj dopravné zariadenia, autoservisy a pneuservisy, služby poskytované v stavebníctve, výrobné a opravárenské služby, technické služby a zariadenia technickej infraštruktúry.

15.7. SKLADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Do súboru skladového hospodárstva môžeme zaradiť aj plochy skladových areálov poľnohospodárskych odbytových organizácií, odbytových organizácií priemyslu, stavebné dvory a centrálné skladové hospodárstva v stavebníctve, skladové plochy výrobných družstiev a podnikov miestneho hospodárstva, veľkoobchodov a ostatných prevažne obchodných organizácií.

Tak ako u výrobných služieb aj u skladového hospodárstva nastal rozvoj týchto činností po zmene ekonomických podmienok v hospodárstve. V rámci priemyselných zón významné skladové priestory zaberajú sklady materiálov, výrobkov a materiálno technického zabezpečenia predovšetkým vo veľkých podnikoch (Strojárne). V niektorých priemyselných zónach dochádza k zmene bývalých priestorov priemyslu a stavebníctva na veľkoobchody a veľkosklady. Medzi najvýznamnejšie veľkosklady a veľkoobchody v meste, čo do veľkosti skladových plôch ako aj počtu zamestnancov môžeme zaradiť firmu Big Trade a ďalšie

15.8. TENDENCIE ROZVOJA

V najbližšom období nepredpokladajú priemyselné subjekty na území s výraznejším zvyšovaním pracovných príležitostí napriek predpokladanému oživeniu ekonomiky. Prípadné mierne zvyšovanie produkcie bude pokryté lepšou organizáciou a produktivitou práce.

Dlhodobý vývoj priemyselnej výroby a stavebníctva v meste Banská Štiavnica viedol k postupnému vytvoreniu značného potenciálu tohto odvetvia. Aj keď procesom transformácie hospodárstva došlo v nedávnej minulosti k určitému úpadku tak priemyselnej ako aj stavebnej činnosti, možno v budúcnosti predpokladať ich ďalší rozvoj.

Odvetvia dôležité pre udržanie budúceho rozvoja priemyslu

Textilný priemysel zastúpený Pleta-Móda (jeho rozvoj je založený na zhodnotení domácich surovín (ľan, ovčia vlna), a na využívaní druhotných surovín a na lepšom využívaní vybudovaných kapacít.

Prevažná časť výrobného odvetvia je sprivatizovaná, čo urýchlilo jeho stabilizáciu, i keď záujem o privatizáciu je všeobecne limitovaný nízkou úrovňou technického vybavenia a vysokou investičnou náročnosťou nevyhnutnej modernizácie výrobných zariadení.

Rozvoj tohto výrobného odvetvia je možný za predpokladov, že dôjde k zhodnoteniu domácich surovín s využitím ľanu, suroviny na výrobu vlákien a textílií z prírodných materiálov, vlny s podporou chovu oviec, využitím druhotných surovín, lepším využitím vybudovaných kapacít. Zvážiť treba možnosti rozvoja tkanín zo sklenených vlákien pre automobilový, nábytkársky priemysel, stavebníctvo atď.

V potravinárskom priemysle je rezerva napr. v obnovení výroby v Mliekarni, š.p., v ktorej bola zastavená výroba. Obnovenie výroby je podmienené oživením poľnohospodárskej výroby a zvýšením návštevnosti regiónu (väčším odbytom).

Rozhodujúci vplyv na rozvoj činnosti možno vidieť v :

- ekonomickej stabilizácii súčasných nosných podnikov hlavných priemyselných odvetví v meste (strojárskom, textilnom, potravinárskom, drevospracujúcom)
- rozvoji výrobných a stavebných firiem s menším počtom pracovníkov, ktoré sú adaptabilnejšie v podmienkach trhového hospodárstva,
- rozvoji priemyselných odvetví nenáročných na energetické vstupy a suroviny (napr. elektrotech. priem.)
- dostatku kvalifikovaných pracovných síl v meste Banská Štiavnica ako aj v jeho spádovom území v tradičných priemyselných odvetviach
- v znížení pomerne vysokej nezamestnanosti (v meste, ale i bližšom okolí v budúcnosti),
- rozvoji nevýrobných činností napr. obchodných a služieb v spojení s rozvojom skladového hospodárstva.

V návrhovom období do roku (2020) sa bude priemyselná výroba a stavebníctvo rozvíjať v súlade so zámermi rozvoja regiónu Banská Štiavnica, a s priemyselnou politikou SR.

Hlavné ťažisko bude spočívať na obyvateľoch, na ich schopnosti optimálne využívať zdroje surovín, vyrábať z nich kvalitné, konkurencieschopné výrobky a efektívne ich umiestňovať na domacom i zahraničnom trhu. V súlade s koncepciou územného rozvoja Slovenska navrhujeme rozvoj priemyselnej výroby orientovať na rekonštrukciu, modernizáciu, prípadne i založenie novej výroby v rámci existujúcich areálov, teda na ich efektívnejšie využitie.

Pri územnom priemete a nárokoch na územné rozšírenie areálov priemyselnej výroby sa vychádza z princípu, že nové priemyselné lokality sa v zásade nebudú zakladať. Zrušením alebo zmenšovaním prevádzok, intenzifikáciou využitia pozemkov priemyselných podnikov sa zvýši ponuka voľných plôch a priestorov v zastavaných územiach sídelných útvarov pre prípadné rozšírenie, alebo založenie novej výroby. Výnimočne, v odôvodnených prípadoch, je možné situovať nové výrobné aktivity na plochy vymedzené.

Výrobová politika vychádza zo skutočnosti, že vplyv výrobku na životné prostredie je determinovaný jeho projektovými parametrami a zložením, technológiami použitými na jeho výrobu, spôsobom použitia výrobku, jeho životnosťou a spôsobom likvidácie. Prijímané opatrenia musia teda zabezpečiť, aby každý trhový subjekt, ktorý vstupuje do životného cyklu výrobku, znášal primeranú zodpovednosť a bol zainteresovaný na redukcii vplyvu výrobku na ŽP.

Environmentálne systémy riadenia spolu s časťou nástrojov vo výrobovej oblasti sú programy, ktoré majú charakter dobrovoľného prevzatia vyšších environmentálnych nárokov na riadenie. a samozrejme sú do značnej miery vynucované trhom – vnášajú do vzťahu podnik – ŽP novú kvalitu, ktorá má predpoklady pozitívne ovplyvniť environmentálne správanie sa výrobcov. Súčasne vyžadujú posun v myslení a konaní vedenia podniku tak, aby zabezpečovalo neustále skvalitňovanie riadenia a sústavné znižovanie environmentálnej záťaže z hospodárskych činností.

Vzťah priemyslu ako určujúcej hospodárskej veličiny k tvorbe a ochrane životného prostredia prešiel v posledných obdobiach búrlivým vývojom. Zmena prístupu vychádza z posilňovania preventívnych ochranných funkcií systémov riadenia podniku s dôrazom na uplatnenie samoregulačných mechanizmov a komplexné integrálne pôsobenie v priebehu výrobného procesu.

V nových ekonomických podmienkach vystupuje do popredia v danom území odvetvie cestovného ruchu ako jedno z mála reálnych a efektívnych možností ako v území udržať prijateľné existenčné podmienky a zabezpečiť ich budúcu prosperitu.

Turisticky najatraktívnejšie a rekreačné najintenzívnejšie využívané časti územia majú zároveň v zmysle platnej legislatívy, vysoký stupeň ochrany prírodného prostredia, kultúrneho dedičstva a vodných zdrojov. V území je to oblasť CHKO Štiavnické vrchy a ešte územne nevyšpecifikovaný priestor Banskej Štiavnice, ako objektu ochrany svetového kultúrneho dedičstva.

16. POĽNOHOSPODÁRSTVO

16.1. ŠTRUKTÚRA POĽNOHOSPODÁRSKEHO PÔDNEHO FONDU

Riešené územie pozostáva z katastrálnych území Banská Štiavnica a Banky. Súčasnú krajinnú štruktúru sme vyhodnotili na základe Úhrnných hodnôt druhov pozemkov, ktoré sme získali na katastrálnom odbore Okresného úradu v Banskej Štiavnici za katastrálne územia Banská Štiavnica a za katastrálne územie Banky z decembra 2001. Celková výmera riešeného územia je 4673,1 ha. Poľnohospodárska pôda zaberá z toho 1823,9 ha, t.j. 39,0% z celkovej výmery. Z poľnohospodárskej pôdy zaberá orná pôda 290,2 ha (15,9%), záhrady 190,8 ha (10,5%) a ovocné sady 96,9 ha (5,3%). Plochou 1345,7 ha (68,3%) sú najviac zastúpené trvalé trávne porasty. Lesnatosť krajiny je vysoká. Lesné pozemky zaberajú 2192,3 ha, čo predstavuje 47,0% z celkovej výmery a prevyšuje poľnohospodárske využitie o 8,0%. Vodné plochy zaberajú celkove 37,2 ha (0,8% z celkovej výmery), zastavané plochy 161,3 ha (3,4%) a ostatné plochy 184,6 ha (3,9%).

Tab. 16.1.1. Úhrnné hodnoty druhov pozemkov z XII. 2001

Druh pozemku	Výmera pozemkov v ha		
	Banská Štiavnica	Banky	Spolu
Orná pôda	286,3	4,2	290,2
Záhrady	176,9	13,9	190,8
Ovocné sady	90,1	6,8	96,9
Trvalé trávne porasty	1118,4	227,3	1345,7
Poľnohospodárska pôda	1671,7	252,2	1823,9
Lesné pozemky	1084,5	1107,8	2192,3
Vodné plochy	32,7	4,5	37,2
Zastavané plochy	342,8	15,6	358,4
Ostatné plochy	157,2	4,1	161,3
Celkom	3288,9	1384,2	4673,1

Poľnohospodárska pôda má zhruba polovičné zastúpenie (50,8%) v katastri Banská Štiavnica. Veľmi malé zastúpenie má poľnohospodárska pôda v k. ú. Banky (18,2% z celkovej výmery). Poľnohospodárstvo zasahuje v enklávach do údolí a do alúvií potokov. Na svahoch a vrcholoch pohorí sú prevažne trvalé trávne porasty a v nižších polohách i orná pôda.

Zornenie poľnohospodárskej pôdy je najnižšie v k. ú. Banky (1,7% z poľnohospodárskej pôdy). Orná pôda sa tu vyskytuje ojedinele ostrovkovite a má veľmi malé zastúpenie v krajinnej štruktúre. V riešenom území je najvyššie zornenie, t.j. 17,1% z poľnohospodárskej pôdy v k. ú. Banská Štiavnica. Výmera ornej pôdy tu dosahuje 286,3 ha. Reliéf je pomerne členitý a nie je veľmi vhodný na obrábanie ornej pôdy. Najväčšie bloky ornej pôdy sa vyskytujú na lokalitách Drieňová, Bajtava, Komorovské a Rovné. Pojem veľkobloková orná pôda je diskutabilný. Sú to veľké bloky len na miestne pomery a ani miestni poľnohospodári neoznačujú svoj spôsob obhospodarovania za veľkoplošný. Bloky ornej pôdy sa striedajú s blokmi trvalých trávnych porastov a miestami sú doplnené nelesnou drevinnou vegetáciou. Vyše polovice ornej pôdy, t.j. 158 ha (55,2% z výmery ornej pôdy v k.ú.) obhospodaruje jediná poľnohospodárska organizácia v riešenom území AGROCOM, s.r.o., ktorá je následníkom ŠM Banská Štiavnica. Hlavné pestované plodiny sú krmoviny a obilniny zhruba v rovnakom pomere (50:50).

Trvalé trávne porasty majú najvyššie zastúpenie v k. ú. Banky (10,1% z poľnohospodárskej pôdy). Najväčším obhospodarovateľom TTP v k. ú. Banská Štiavnica je AGROCOM, s.r.o., ktorý pestuje trávne porasty na ploche 794 ha, t.j. 71,0% z výmery TTP v k. ú. Z toho 60% sú jednokosné lúky a zvyšok tvoria pasienky. U ostatných poľnohospodárskych subjektov hospodáriacich na poľnohospodárskej pôde (56,1% z výmery TTP v riešenom území) sa nepodarilo zistiť podiel lúk a pasienkov, lebo katastrálny odbor OÚ ich neeviduje oddelene, ale iba spoločne ako trvalé trávne porasty. V roku 2001 sa v k. ú. Banská Štiavnica realizovala na 31 ha obnova TTP spočívajúca v odlesňovaní pozemkov, t.j. v odstraňovaní samo náletov a následnom zatrávení. Výrub stromov s následnou rekultiváciou je navrhovaný na lokalite Cukmantel pri Rozgrundskom jazere a východne od Kalvárie. Trvalé trávne porasty treba udržiavať najmä v tomto členitom, svahovitom území s množstvom hald a násypov ako pôdo-ochranný, ekostabilizačný a produkčný prvok v krajine.

Ovocné sady majú v riešenom území nízke zastúpenie (4,8% z poľnohospodárskej pôdy riešeného územia), pretože klimatické a morfológické podmienky nie sú priaznivé pre pestovanie ovocných stromov. Ovocné sady sa nachádzajú prevažne roztrúsené v zastavanom území obce a nie sú intenzívne

obhospodarované. V k. ú. Banská Štiavnica je výmera ovocných sádov 90,1 ha (5,4% z poľnohospodárskej pôdy), v k. ú. Banky 6,8 ha (2,7% z poľnohospodárskej pôdy).

Záhrady zaberajú v riešenom území 245,4 ha (10,6% z výmery poľnohospodárskej pôdy riešeného územia), z čoho najväčšia výmera 176,9 ha je v k.ú. Banská Štiavnica a 13,9 ha je v k.ú. Banky. Nemajú krajnotvorný význam, pretože sú koncentrované prevažne v zastavanom území obce spolu s ovocnými sádmi. Plnia však doplnkovú funkciu produkčnú – samozásobiteľskú, rekreačno – relaxačnú a dotvárajú tiež tradičný obraz miest a obcí.

V riešenom území m.č. Štefultov, na parcelných číslach 7038, 7039 a 7040 je záhradkárka osada, ktorej užívatelia sú organizovaní v okresnom výbore Slovenského zväzu záhradkárov so sídlom v Žiari nad Hronom. Od r. 2001 prebieha majetko – právne vysporiadanie pozemkov v snahe získať záhrady do súkromného vlastníctva. Okrem poľnohospodárske obhospodarovanej poľnohospodárskej pôdy sa nachádza v riešenom území i poľnohospodárske nevyužívaná pôda a to v k.ú. Banská Štiavnica 10,0 ha, ktorá je evidovaná na OÚ – OPPLH v Banskej Štiavnici. Evidovaných samonáletov je v Štiavnických Baniach 6,0 ha, v Banskej Štiavnici 4,0 ha a v Bankách 3,0 ha. Vyskytujú sa tu tiež mnohé násypy, odvaly, pingy, ktoré obmedzujú alebo znemožňujú poľnohospodárske obhospodarovanie.

V záujme obnovy vlastníckych práv a usporiadania pozemkového vlastníctva sa mali vykonávať projekty pozemkových úprav v rozsahu celého štátu, ako jediný komplexný spôsob riešenia. V riešenom území nie je spracovaný ani rozpracovaný projekt pozemkových úprav. Prebiehajú iba predchádzajúce etapy, a to zistenie vlastníckych a užívateľských pomerov a nové rozdelenie pozemkov spočívajúce v scelení, oddelení alebo iných úpravách pozemkov ako register obnovenej evidencie pozemkov (ROEP) v k. ú. Banská Štiavnica a Banky (hotové v r. 2002). Potom by mali nasledovať technické, biologické, ekonomické a právne opatrenia súvisiace s novým usporiadaním právnych pomerov.

16.2. ORGANIZÁCIA POĽNOHOSPODÁRSKEHO PÔDNEHO FONDU A POĽNOHOSPODÁRSKEJ VÝROBY

Najväčším poľnohospodárskym subjektom hospodáriacim v riešenom území je AGROCOM, s.r.o. so sídlom v Banskej Štiavnici, ktorý vznikol v r. 1991 z bývalého ŠM Banská Štiavnica a hospodári na poľnohospodárskej pôde o výmere 952 ha, z čoho je 158 ha ornej pôdy a 794 ha trvalých trávnych porastov. Zaoberá sa rastlinnou i živočíšnou výrobou so zameraním na chov hovädzieho dobytku. Produkcia 500 tis. l mlieka, 200 ton zrna a 2000 ton objemových krmív. Počet zamestnancov 25, z toho 15 mužov a 7 THP.

Okrem toho hospodári na poľnohospodárskej pôde nasledovní malí a strední podnikatelia (farmári) a samostatne hospodáriaci roľníci (SHR).

– v k.ú. Banská Štiavnica: Nikolaj Ján (199,75 ha), Horváthová Terézia (33, 6 ha), Pavlenda Peter (18,42 ha – hospodári na Bankách), Tereň Pavol (11,83 ha)

– v k.ú. Banky: Bartko Pavel (23,53 ha)

Samostatne hospodáriacich roľníkov je 26, obhospodarujú 250 ha pôdy, chovateľstvom sa z nich zaoberá 17 a rastlinnou výrobou 9.

Polspol, s. r. o. je v súčasnosti v konkurze. Celkový počet zamestnancov je 44, z toho 29 mužov a 10 THP. Z celkovej výmery 100 ha je 20 ha v prenájme, ostatok leží ladom.

Členitý terén v horskej a podhorskej oblasti so silným zastúpením TTP dáva dobré predpoklady pre chov hovädzieho dobytku a oviec. Uzavreté pasienkové hospodárstva tu nevznikli.

16.3. POĽNOHOSPODÁRSKE OBJEKTY

Vo východnej časti sídla Banská Štiavnica v rámci zastavaného územia obce k 1.1.1990 sa nachádza hospodársky dvor AGROCOM, s.r.o. s tromi objektmi pre živočíšnu výrobu, pozberovou linkou na obilie, skladom, dielňou a administratívnou budovou. Chová sa v ňom 345 ks hovädzieho dobytku, z čoho je 172 ks dojnic, 10 vysokotefných jalovic, 128 ks ostatných jalovic a 35 ks teliat. Pásmo hygienickej ochrany hospodárskeho dvora (od objektov znečistenia, t.j. od objektov živočíšnej výroby) vypočítané na 15,6 m nezasahuje do obytnej zóny. Hospodársky dvor je obkolesený poväčšine trvalými trávnyimi porastmi a sčasti záhradami. Hospodársky dvor je situovaný v okrajovej zóne mesta, no asi 150-200 m od neďalekého sídliska a rodinnej výstavby. Je vhodné upraviť objekty a celý areál hospodárskeho dvora a navrhnuť vegetačné opatrenia na zmiernenie negatívnych vplyvov na životné prostredie a osídlenie.

Poľné cesty v riešenom území nie sú spevnené. Poľné hnojisko je umiestnené v k.ú. Banská Štiavnica, mimo areálu hospodárskeho dvora AGROCOM, s.r.o., severovýchodne od Kalvárie, medzi

dvomi malolesmi, na pozemku obkolesenom trvalými trávnyimi porastmi. Poľné letisko sa v riešenom území nenachádza

16.4. OCHRANA POĽNOHOSPODÁRSKEHO PÔDNEHO FONDU

V zmysle zákona č. 220/2004 Zb. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy je chránená poľnohospodárska pôda zaradená do najlepších štyroch skupín BPEJ podľa prílohy č. 3 tohto zákona. Okrem toho je v zmysle citovaného zákona chránená poľnohospodárska pôda, na ktorej boli vykonané hydromelioračné opatrenia a ovocné sady.

V riešenom území sa chránené skupiny BPEJ nenachádzajú.

V riešenom území sa v zmysle citovanej legislatívy nachádzajú pôdy zaradené do 6., 7., 8. a 9. skupiny BPEJ. Sú to pôdy s nízkou produkčnou schopnosťou a v rámci Slovenska sú zaradené medzi poľnohospodárske pôdy s najhorším hodnotením kvalitatívnych ukazovateľov.

Poľnohospodársky pôdny fond je nezastupiteľnou zložkou životného prostredia, nenahraditeľným prírodným zdrojom. Spôsob využívania pôdy musí byť primeraný prírodným podmienkam, musí zaručovať zachovanie a obnovu prirodzených vlastností. Funkčná spätosť prírodných procesov nesmie ohrozovať ekologickú stabilitu. Pôda popri produkčnej funkcii plní aj výraznú ekologickú a environmentálnu funkciu.

Prioritou agrárnej politiky SR je :

- hospodárne využívanie potenciálu poľnohospodárskej pôdy, disponibilných výrobných a ľudských zdrojov na výrobu potravín a nepotravinárskych surovín, pri rešpektovaní ekologických požiadaviek a potrieb ochrany krajiny a udržania vidieckeho osídlenia
- t. z., že strategickým cieľom poľnohospodárstva je :
- zabezpečenie potravinovej bezpečnosti štátu,
- ekonomická stabilita, dôchodková primeranosť poľnohospodárstva a regionálne vyvážený rozvoj,
- zveladenie a ochrana poľnohospodárskej pôdy, ekologické hospodárenie v krajine, zamedzenie vstupu cudzorodých látok do potravinového reťazca,
- zachovanie poľnohospodárstva v nekonkurenčných, najmä horských oblastiach ako základnej podmienky rozvoja krajinotvorných, ekologických a sociálnych funkcií a zachovanie vidieckeho osídlenia.

V územiach CHKO Štiavnické vrchy je doporučené poľnohospodársku výrobu zamerať na alternatívne poľnohospodárstvo s výrobou bioproduktov.

Transformácia výrobnjej sféry na podmienky ekologického poľnohospodárstva v územiach osobitného záujmu umožní v území elimináciu bývalej nadmernej intenzifikácie, zníži zaťaženosť územia, vytvorí prirodzenejšie ochranné účinky pôdy pred eróziou, zvýši požiadavky na množstvo ľudskej práce, čím súčasne ovplyvní zamestnanosť na vidieku, zvýši požiadavky na budovanie spracovateľského priemyslu pre bioprodukty, zvýši atraktivnosť územia a celkove vytvorí optimálnejšie ekologické, environmentálne a ekonomické podmienky v území.

Z hľadiska urbanistického je dôležitá lokalizácia účelových zariadení pre živočíšnu výrobu, v ktorých prebieha výrobný proces a ktoré priamo ovplyvňujú životné prostredie. Súčasná lokalizácia týchto areálov je výsledkom predchádzajúceho vývoja a mnohé svojou polohou (bezprostredný kontakt s obytným územím), veľkosťou (rozsiahle plochy dostatočne nevyužívané a nepotrebné), technickým stavom (nedostatočná hygiena) a zameraním nezodpovedajú nielen požiadavkám racionálnej výroby, ale ani hygienickým a ekologickým potrebám. Ekonomické aspekty v rezorte poľnohospodárstva a jednotlivých vlastníkov však neumožňujú tento nepriaznivý stav radikálne riešiť likvidáciou týchto nevhodných zariadení. Ekologické opatrenia je potrebné konkretizovať v územnoplánovacej dokumentácii. Vhodné je posúdiť možnosť transformácie výrobných areálov po náležitej úprave architektonického, hygienického a estetického vzhľadu využívať aj ako základne pre agroturistiku.

17. LESNÉ HOSPODÁRSTVO

Zachovanie lesov, ich ochrana, zvelaďovanie a ich trvalo udržateľný rozvoj sú priority, ktoré pre lesníctvo vyplývajú zo zásad štátnej lesníckej politiky. Tieto priority sú zamerané najmä na ekologizáciu lesníctva - záchranu a zachovanie genofondu lesných drevín, obmedzenie holorubných foriem obnovy lesa na nevyhnutnú mieru, zvýšenie podielu prirodzenej obnovy, semenárstvo a škôlkarstvo, výchovu a

obnovu lesných porastov, zmierňovanie a odstraňovanie pôsobenia antropogénnych škodlivých činiteľov na les. Lesy v regióne Banskej Štiavnice boli v minulosti silne ovplyvnené antropogénnou činnosťou, predovšetkým baníctvom, hutníctvom a pastvou dobytkom. Skladba pôvodných zmiešaných listnatých porastov, v ktorých prevládali tvrdé listnáče, najmä dub a buk, bola zmenená v prospech ihličnatých drevín. Tieto sú výrazne poškodzované biotickými a abiotickými činiteľmi. Okrem toho boli lesy v tejto oblasti silne poškodzované pastvou, čo sa následne prejavilo zvýšeným výskytom hubových ochorení spôsobujúcich hnilobu lesných drevín. Pôvodné porasty boli v značnej miere nahradené novými, ktorých pôvod a ekotyp prakticky nemožno dnes spoľahlivo určiť.

Ekonomiku hospodárenia v lesoch negatívne ovplyvňuje skutočnosť, že niektoré poddolované územia sú labilné, prepádajú sa. V porastoch je množstvo „komínov“. Poškodené sú nielen lesné porasty, ale aj približovacie, či odvozné cesty. Pritom chýbajú staršie mapové podklady o banskej činnosti, na základe ktorých by sa dala vykonať eventuálna prognóza takéhoto poškodzovania lesov. Značný podiel porastov sa nachádza na bývalých odvaloch. Dôsledkom vyššie naznačeného vývoja lesov v regióne Banskej Štiavnice je vysoká labilita súčasných porastov a veľký podiel náhodných ťažieb. Za posledných 10 rokov sa v dôsledku kalamit predpis úmyselnej obnovnej ťažby splnil len na cca 30 %, náhodnými ťažbami v rubných porastoch bolo naplnené cca 25 % etátu obnovnej ťažby. Predpis obnovných ťažieb nebolo možné dodržať v dôsledku vysokých náhodných ťažieb v predrubných porastoch, ktorý činil až cca 60 % etátu výchovných ťažieb. Na výške náhodnej ťažby sa podieľajú v prevažnej miere ihličnaté porasty. Už v porastoch vo veku nad 20 rokov vznikajú v ihličnatých porastoch holiny v dôsledku náhodných ťažieb. Výška náhodných ťažieb je taká, že podstatne obmedzuje zámerne plánovité obhospodarovanie porastov pri dodržaní princípu trvalosti úžitkov z lesa. Radikálne zníženie rozsahu náhodných ťažieb v krátkom období nie je reálne, pretože si vyžaduje zmenu druhovej, vekovej a priestorovej štruktúry porastov a to je proces dlhodobý. Popri uvádzaných negatívnych zásahoch človeka do lesov v okolí Banskej Štiavnice sťažuje obhospodarovanie lesov, tiež vysoký podiel terénov s veľkou sklonitosťou, čo vyžaduje budovanie hustejšej dopravnej siete a zvyšuje náklady prakticky na všetky činnosti počnúc zalesňovaním, cez výchovné ruby až po obnovné ťažby. V lesoch záujmového územia majú miernu prevahu listnáče oproti ihličnanom. Listnáče tvoria 55 % výmery lesa, kým ihličnany majú zastúpenie 45 %. V pôvodných porastoch sa v tomto regióne z ihličnanov vyskytovala len jedľa. Táto drevina má v súčasných porastoch relatívne vysoké zastúpenie, takmer 20 %. I napriek značnému podielu náhodných ťažieb v jedľových porastoch je jej doterajšie zastúpenie opodstatnené. Vysoký podiel zastúpenia z ihličnatých drevín má i smrek, takmer 20 %. V celom rozsahu ide o nepôvodné porasty nachádzajúce sa mimo areálu pôvodného rozšírenia. Smrek je zastúpený na nižších a živných stanovištiach ako primiešaná drevina s bukom a jedľou. Vo vyšších lvs sa smrek nachádza v zmiešaných smrekovo - jedľovo - bukových porastoch. Relatívne vysoké zastúpenie má i smrekovec. Hoci ide v celom rozsahu o pestovanie mimo prirodzeného areálu rozšírenia, v porastoch je jeho zastúpenie opodstatnené. V porastoch so smrekom a jedľou tvorí takmer vždy stabilizačnú zložku, v porastoch s bukom je významná jeho nadprodukcia. Pomerne významné zastúpenie má i borovica. Svoje opodstatnenie má i na suchších stanovištiach 1. a 2. lvs a do istej miery i na kyslých stanovištiach v 3. lvs. V lesoch regiónu Banská Štiavnica má významné zastúpenie aj duglaska. Niektoré porasty sú už vo veku, keď sa začínajú prirodzene obnovovať. V oblastiach, kde dochádza k chradnutiu jedle, je duglaska pestovaná ako náhrada jedle. Z listnatých drevín sa uplatňuje predovšetkým buk (30 %) a dub (10 %). U oboch drevín ide o stanovištne vhodné porasty, ale po genetickej stránke do istej miery ovplyvnené. V období rozmachu baníctva a hutníctva v 16.-18. storočí boli totiž pôvodné bučiny a dubiny v banskoštiavnickom regióne vyrúbané. Dá sa predpokladať, že v tomto čase zostali v porastoch predovšetkým menej kvalitné, menej prirastavé zložky a terajšie porasty sú do značnej miery ich potomstvom. Z ostatných listnatých drevín sa nachádzajú v porastoch i cenné listnáče a čerešňa. Ide o dreviny s vysokou ekologickou valenciou, ktoré majú uplatnenie na trhu s drevom a stanovištne podmienky týchto lesov sú pre ich pestovanie vyhovujúce.

Všetky lesy bez ohľadu na veľkosť a správcu (vlastníka, užívateľa) sa musia plánovito obhospodarovať ako lesný fond tak, aby sa zabezpečovali a zlepšovali všetky funkcie lesov pri zachovaní trvalého pôsobenia účinkov lesov a utvárali predpoklady na racionalizáciu lesného hospodárstva. Na tieto účely slúži hospodárska úprava lesov, ktorej výsledkom sú lesné hospodárske plány. Lesné hospodárske plány sú teda nástrojom na cieľavedomé hospodárenie v lesoch sledujúce zlepšovanie všetkých funkcií lesov, ochrany a tvorby životného prostredia, ťažby drevnej hmoty a obnovy lesných porastov. Užívanie lesov v záujmovom území je zabezpečené lesným hospodárskym plánom s platnosťou na roky 1998 - 2007. Základnou územnou a organizačnou jednotkou v lesnom hospodárstve je lesný užívateľský celok, v ktorom sa zabezpečuje hospodárenie a obnova lesných porastov. Pre tieto celky sa vypracúva lesný hospodársky plán, ktorý je záväzným dokumentom pre všetky subjekty vlastníace a užívajúce lesnú pôdu. V záujmovom území sú vyhlásené orgánom štátnej správy lesného hospodárstva 2 lesné užívateľské celky (LUC) :

LUC Mestské lesy Banská Štiavnica - Banská Hodruša
LUC Mestské lesy Banská Štiavnica - Vyhne

Rozhodujúcim užívateľom lesov v regióne sú Mestské lesy, s.r.o., Banská Štiavnica. Mestské lesy užívajú lesné pozemky o výmere 4 473 ha. Z tejto výmery lesných pozemkov je 3 516 ha lesov hospodárskych a 957 ha lesov ochranných. Ochranné lesy sa ďalej delia na lesy na mimoriadne nepriaznivých stanovištiach o výmere 784 ha a ostatné lesy s prevažujúcou funkciou ochrany pôdy o výmere 173 ha. Ďalšími užívateľmi lesov sú v záujmovom území Školské lesy Banská Štiavnica a Lesy SR, š.p., Odštepny závod Žarnovica, ktorý užíva lesy neznámych vlastníkov.

17.1. LESNÝ PÔDNY FOND

Zo zásad štátnej lesníckej politiky, Stratégie a koncepcie rozvoja lesníctva (schválených v r. 1993) vyplývajú pre lesníctvo nasledovné priority :

- zachovanie lesov, ich ochrana a zveľaďovanie
- a trvalo udržateľný rozvoj.

Tieto priority sú zamerané na ekologizáciu lesníctva - záchranu a zachovanie genofondu lesných drevín, uplatňovanie diferencovaného spôsobu hospodárenia (obmedzenia holorubných foriem na nevyhnutnú mieru), zvýšenie podielu prirodzenej obnovy, uprednostňovanie biologických a integrovaných metód ochrany a diferencovaného prístupňovania lesov, semenárstvo a škôlkarstvo, výchovu a obnovu porastov, zalesňovanie nelesných plôch, zmierňovanie a odstraňovanie pôsobenia antropogénnych škodlivých účinkov najmä imisií. V koncepcii ÚPN VÚC sú uvedené zásady zapracované do problematik, ktoré sú pre riešenie stupeň územnoplánovacej dokumentácie relevantné a vystihujú podstatu lesníctva riešeného územia. Je to funkčná diferenciácia lesov, ktorá vychádza zo základnej zásady, že lesy ako základná zložka životného prostredia majú polyfunkčný účinok (ovplyvňujú a zlepšujú podnebie, vodné a pôdne pomery, vytvárajú vhodné prostredie pre mnohé druhy rastlín a živočíchov aj ich spoločenstiev, uchovávajú prírodné krásy, sú zdrojom zdravia a osvieženia obyvateľstva. Legislatívnu oporu má lesné hospodárstvo v zákone č. 326/2005 Zb. o lesoch a zákone č. 15/1994 o hospodárení v lesoch a štátnej správe lesného hospodárstva

Lesy plnia funkcie :

- produkčné,
- ekologické,
- environmentálne.

Rozhodujúcimi kritériami pre špecifikovanie funkčnej diferenciácie lesov riešeného územia sú :

- kategorizácia lesov a ich priestorová štruktúra,
- záujmy a potreby spoločnosti produkčného a mimoprodukčného využívania lesov.

Tab. 17.1.1. Rozloha lesov v záujmovom území

Okres	Výmera celkom v ha	Lesné pozemky (Úhrnné hodnoty druhov pozemkov r. 1997)	
		ha	% **
Banská Štiavnica	27 842	15 883	57,0

Poznámka : ** percentuálny podiel z celkovej výmery okresu

Percentuálne zastúpenie lesov poukazuje na lesohospodárske podmienky v území, ale aj ekologické a environmentálne danosti. Priemerná lesnatosť v Banskobystrickom kraji sa pohybuje v rozpätí 30,4 - 68,0 %. Nad 50 % pokryvnosť dosahujú okresy Banská Bystrica, Banská Štiavnica, Brezno, Revúca, Žarnovica a Žiar nad Hronom. V ostatných okresoch je pokryvnosť lesov v rozpätí 30 až 50 %. Územia okresov Veľký Krtíš, Lučenec a Rimavská Sobota sú výrazne diferencované, južné časti sú takmer bez lesnej pôdy a v severnejších častiach prevládajú zase lesy.

Územný rozsah lesnej pôdy nie je stabilizovaný jav a závisí od záujmov spoločnosti na celkovom využívaní územia. Komplexný program využívania produkčného potenciálu pôd v SR preukázal, že 44 750 ha v súčasnosti evidovanej poľnohospodárskej pôdy je pre účely poľnohospodárstva nevhodných a účelné je ich preradiť do lesnej pôdy.

Vláda SR schválila Program zalesňovania poľnohospodársky nevyužiteľných nelesných pôd v rokoch 1994 - 1996 s výhľadom do roku 2000 (uznesenie vlády SR č. 550/1994). Zalesňovanie poľnohospodársky nevyužiteľných nelesných pôd je dlhodobý proces, zodpovedne vyriešiteľný však až pri pozemkových úpravách (pozemková reforma). V období rokov 1995, 1996 a 1997 bol program zalesňovania konkretizovaný a do lesného pôdneho fondu v rámci kraja začlenených 875 ha.

Tab. 17.1.2. Výmery pôdneho fondu určeného na zalesnenie v okrese Banská Štiavnica

Okres	Výmera v ha			
	rok 1995	rok 1996	rok 1997	Spolu
Banská Štiavnica	-	15,70	25,01	40,71

17.2. PRIESTOROVÁ FUNKČNÁ DIFERENCIÁCIA LESOV

Hlavným cieľom funkčnej diferenciacie lesov je územné vymedzenie jednotlivých kategórií lesov, ktoré charakterizujú spôsoby a možnosti ich hospodárskeho využívania, ale aj potrebu ochrany a celkové využívanie územia.

Základná funkcia lesov podľa zákona č. 61/1977 Zb. o lesoch v znení neskorších predpisov je daná ich kategorizáciou a členia sa na :

- ochranné lesy - patria sem lesy na mimoriadne nepriaznivých stanovištiach, vysokohorské lesy pod hornou hranicou stromovej vegetácie, lesy v pásmach kosodreviny a lesy potrebné na zabezpečenie ochrany pôdy,
- lesy osobitného určenia - patria sem lesy v ochranných pásmach prírodných zdrojov, lesy v ochranných pásmach prírodných liečivých zdrojov, kúpeľné lesy a lesy v okolí zariadení liečebno-preventívnej starostlivosti, lesné porasty národných parkov a chránených krajinných oblastí, lesy postihnuté exhalátmi, lesy určené na lesnícky výskum, lesné parky a prímestské lesy, ostatné záujmy spoločnosti,
- hospodárske lesy - sú tvorené ostatnými lesmi, ktoré neboli zaradené do predchádzajúcich kategórií.

Funkčný význam týchto lesov je nasledovný :

- hospodárske lesy - hlavná funkcia je produkčná, plnia však aj mimoprodukčné, verejnoprospešné funkcie - pôdoochranné, vodohospodárske, klimatické, rekreačné a pod.,
- ochranné lesy - hlavná funkcia je ochrana stanovišť a všetky mimoprodukčné funkcie lesov,
- lesy osobitného určenia - plnia hlavne verejnoprospešné funkcie a súbežne plnia aj funkciu produkčnú.

Na území SR je bilancovaných 71 % hospodárskych lesov, 14,2 % ochranných lesov a 14,8 % lesov osobitného určenia.

Tab. 17.2.1. Štruktúra porastovej plochy v Banskobystrickom kraji

Okres	Porastová plocha celkom	z toho					
		hospodárske lesy		ochranné lesy		lesy osobitného určenia	
		ha	%	ha	%	ha	%
Banská Štiavnica	11 410	9 625	84,4	1 195	10,5	590	5,1

Poznámka : Porastová plochy vyjadruje súčet plôch jednotlivých lesných hospodárskych celkov evidovaných v jednotlivých okresoch - podklad : KÚ Banská Bystrica stav OPPaLH Sliač k 31.12.1997

Tab. 17.2.2. Členenie ochranných lesov a lesov osobitného určenia podľa druhu ochrany v Banskobystrickom kraji

Kategorizácia	Druh ochrany	Výmera v ha	Podiel z celkovej výmery
Ochranné lesy	lesy na mimoriadne nepriaznivých stanovištiach	22 242	4,95
	vysokohorské lesy pod hornou hranicou stromovej vegetácie	7 194	1,60
	lesy v pásme kosodreviny	2 043	0,45
	lesy potrebné na zabezpečenie ochrany pôdy	51 620	11,48
Lesy osobitného určenia	lesy v ochranných pásmach vodných zdrojov 1.a 2. stupňa	191	0,04
	lesy v ochranných pásmach prírodných liečivých zdrojov a zdrojov prirodzene sa vyskytujúcich stolových minerálnych vôd, kúpeľné lesy a lesy v okolí liečebno-preventívnej starostlivosti	1 263	0,28
	prímestské lesy a ďalšie lesy s významnou zdravotno-rekreačnou funkciou	4 781	1,06
	lesy v uznaných zverníkoch a samostatných bažantniciach	4 210	0,94
	lesy v chránených územiach a iné časti lesov významné z hľadiska ochrany prírody	7 983	1,77
	časti lesov pod vplyvom imisií zaradené do pásiem ohrozenia	25 560	5,69
	časti lesov určené na lesnícky výskum a výučbu lesníckych škôl a učilíšť	3 226	0,72
	iné záujmy spoločnosti	130	0,03

Najvyšší podiel ochranných lesov a lesov osobitného určenia je v okresoch Banská Bystrica - 42,4%, Brezno - 32,9 % a Žiar nad Hronom - 30,9 %, v ostatných okresoch výrazne prevládajú hospodárske lesy.

Zmeny územného rozsahu kategórií ochranných lesov a lesov osobitného určenia sa predpokladajú z hľadiska :

- zabezpečenia diferencovaného obhospodarovania lesov v chránených územiach kategórií národné parky a chránené krajinné oblasti najmä v súvislosti so zónovaním týchto území podľa zákona NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny,
- zabezpečenia diferencovaného obhospodarovania lesov v navrhovaných chránených územiach kategórií prírodné rezervácie, prírodné pamiatky a chránené areály,
- priestorovej optimalizácie usporiadania a využívania územia,
- zmien klimatických podmienok (celkové otepľovanie, skleníkový efekt, globálne zmeny na Zemi),
- zabezpečenia ekologickej stability územia.

Rozsah a územné vymedzenie ochranných lesov je zo súčasného poznania prírodných daností stabilizovaný, ale zmena klimatických podmienok prejavujúca sa celkovým otepľovaním môžu vplyvať na lesné ekosystémy v oblastiach s nízkymi zrážkami. V riešenom území sú to hlavne južné časti okresov Veľký Krtíš, Lučenec a Rimavská Sobota, kde môže byť ohrozený celý dubový vegetačný stupeň.

Rozsah a územné vymedzenie lesov osobitného určenia bude vo výhľadovom období postupne upravovaný podľa požiadaviek príslušného druhu ochrany a osobitného hospodárenia.

Environmentálna funkcia prímestských lesov bude vyžadovať zmenu hospodárenia v týchto lesoch a prekategORIZOVANIE hospodárskych lesov do lesov osobitného určenia (napr. rozšírenie prímestského lesa v Žiari nad Hronom o 120 ha, vyhlásenie prímestského lesa v Žarnovici na výmere 80 ha, rozšírenie prímestského lesa vo Zvolene o 95 ha, v Lučenci o 150 ha, vyhlásenie prímestského lesa v Poltár na výmere 50 ha). Územné požiadavky konkretizujú nižšie stupne územnoplánovacej dokumentácie, alebo špecifické štúdie zaoberajúce sa problematikou rekreačného využívania bezprostredného zázemia miest a obcí.

Les ako najstabilnejšia prírodná zložka krajiny plní výraznú ekologickú funkciu v území. Preto lesné ekosystémy tvoria základnú kostru územných systémov ekologickej stability (biocentrá, biokoridory). Zabezpečenie nepretržitého ekostabilizačného pôsobenia si vyžiada usmernené využívanie týchto lesov. Preto je doporučené, aby všetky hospodárske lesy tvoriace súčasť kostry územného systému ekologickej stability boli prekategORIZOVANÉ medzi lesy osobitného určenia, ako lesné porasty ochrany prírody a krajiny. Túto požiadavku je potrebné premietnuť do lesných hospodárskych plánov (hospodárskej úpravy lesov a rámcových smerníc hospodárenia - modelov hospodárenia).

Tab. 17.2.3. Zastúpenie vegetačných stupňov v jednotlivých okresoch (hodnoty mimo lesy v správe MO SR)

Okres	Vegetačné stupne							
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
	% podiel z výmera porastovej plochy okresu							
Banská Štiavnica	-	23,8	68,9	7,3	-	-	-	-

Produkčný potenciál lesov v riešenom území je síce vysoký, je však silne limitovaný celospoločenskými záujmami, ktorými sú :

- ochrana prírody (CHKO, NP, NPR, PR, CHA, NPP, PP, Natura 2000),
- ochrana vodných zdrojov (CHVO, PHO vodárenských tokov a vodných zdrojov),
- ekologická stabilita a trvalo udržateľný rozvoj v území.

V koncepcii ÚPN VÚC je formou funkčnej diferenciacie lesov riešené využívanie a hospodárenie v lesoch. Zosúladenie ekologických, ochranných a produkčných záujmov je riešené vymedzením územných priestorov A, B, C, D (nezodpovedajú vymedzeniu krajinných priestorov v kapitole krajinná štruktúra), ktoré zahŕňajú :

- územný priestor A - chránené územia s 5. stupňom ochrany; potrebné je rozvíjať výlučne prírodné a prirodzené lesy, proces vývoja a rastu lesných spoločenstiev ponechať autoregulácii, v týchto územiach je absolútna prevaha ekologických a environmentálnych funkcií, drevoprodukčný význam nulový,
- územný priestor B - chránené územia so 4. a 3. stupňom ochrany, ochranné lesy a lesy osobitného určenia mimo časti lesov pod vplyvom imisií; potrebné je rozvíjať lesy prirodzené a účelovým výberkovým spôsobom postupne smerovať k prirodzeným lesom s využitím zákonitostí autoregulácie, hlavná funkcia týchto lesov je ekologická, drevoprodukčný význam minimálny,
- územný priestor C - chránené územia s 2. stupňom ochrany; potrebné je rozvíjať lesy prirodzené (prírode blízke hospodárenie) s využívaním podrastového hospodárskeho spôsobu, prioritná funkcia týchto lesov je environmentálna, drevoprodukčný význam značný (produkčný prínos významný),
- územný priestor D - územia s 1. stupňom ochrany; prioritná je drevoprodukčná funkcia pri rešpektovaní potrieb plnenia aj ostatných verejnoprospešných funkcií, pri využívaní lesov sa použije hospodársky spôsob podrastový, v odôvodnených prípadoch hospodársky spôsob holorubný.

Priemet navrhovanej územnej diferenciacie lesov rešpektuje súčasné vymedzenie

- kategorizácie lesov podľa platných lesných hospodárskych plánov (ochranné lesy, lesy osobitného určenia, hospodárske lesy),
- vyhlásených chránených území
 - NP, CHKO
 - NPR, PR, NPP, PP a CHA,
- území Natura 2000
 - chránené vtáčie územia
 - územia európskeho významu
- území pripravených na vyhlásenie územnej ochrany
- území s predpokladom na územnú ochranu
- akceptuje navrhované biocentrá začlenené do ekologickej siete (BC mimo vyššie špecifikované územia).

Tab. 17.2.4. Priemet navrhovanej územnej diferenciácie lesov

Územný priestor	Územné vymedzenie
Banskobystrický kraj	
územný priestor A	všetky vyhlásené chránené územia aj územia s predpokladom na vyhlásenie v kategóriách národná prírodná rezervácia, prírodná rezervácia, národná prírodná pamiatka, prírodná pamiatka
územný priestor B	všetky vyhlásené chránené územia aj územia s predpokladom na vyhlásenie v kategórii chránený areál, národné parky, chránené vtáčie územia územia európskeho významu ochranné lesy mimo územný priestor A, lesy osobitného určenia mimo časti lesov pod vplyvom imisií, biocentrá mimo územný priestor A
územný priestor C	chránené územia vyhlásených aj s predpokladom na vyhlásenie v kategórii chránená krajinná oblasť mimo priestory A, B
územný priestor D	zostávajúce lesy v území

Zásady ochrany a zveľaďovania lesov je potrebné premietnuť do lesných hospodárskych plánov (hospodárska úprava lesov), ktoré stanovujú priestorové a časové spôsoby hospodárenia, výchovu a obnovu porastov. Pri koncipovaní spôsobov hospodárenia je potrebné zohľadňovať aj začlenenie lesov do ekologickej siete (Územný systém ekologickej stability) - biocentrá, biokoridory s prioritnou environmentálnou funkciou - zachovanie biodiverzity a ekologickej stability územia.

17.3. LESOHOSPODÁRSKA ČINNOSŤ

Lesné hospodárstvo má osobitné postavenie v národnom hospodárstve SR. Vyplýva z využívania a reprodukcie obnoviteľných zdrojov drevnej hmoty.

Lesný pôdny fond v Banskobystrickom kraji má rozlohu 459.936 ha lesných pozemkov, z ktorých porastová plocha má rozlohu 445.976 ha, okrem lesov MO SR (podklad: Lesprojekt - Prehľad plošného zastúpenia drevín podľa okresov). Časť vyťaženej drevnej hmoty sa spracováva v drevospracujúcich závodoch v rámci kraja (Lučenec, Zvolen, Žarnovica, Banská Bystrica), časť mimo územia kraja (Štúrovo, Ružomberok) a časť sa bez spracovania vyváža mimo územie republiky. Vysoké zásoby drevnej hmoty vytvárajú predpoklady pre budovanie spracovateľského priemyslu v regióne kraja pre rôzne subjekty, čím by sa zvýšila zamestnanosť a hrubý produkt v území. Všetky lesy bez ohľadu na veľkosť a správcu (vlastníka, užívateľa) musia sa plánovito obhospodarovať ako lesný fond tak, aby sa zabezpečovali a zlepšovali všetky funkcie lesov pri zachovaní trvalého pôsobenia účinkov lesov a utvárali predpoklady na racionalizáciu lesného hospodárstva.. Na tieto účely slúži hospodárska úprava lesov, ktorej výsledkom sú lesné hospodárske plány (§ 1, zákon č. 15/94 Z.z. o hospodárení v lesoch a štátnej správe lesného hospodárstva). Lesné hospodárske plány sú teda nástrojom na cieľavedomé hospodárenie v lesoch sledujúce zlepšovanie všetkých funkcií lesov, ochrany a tvorby životného prostredia, ťažby drevnej hmoty a obnovy lesných porastov.

17.4. ÚZEMNO-ORGANIZAČNÁ ŠTRUKTÚRA LESNÉHO HOSPODÁRSTVA

Základnou územnou a organizačnou jednotkou v lesnom hospodárstve je lesný užívateľský celok, v ktorom sa zabezpečuje hospodárenie a obnovu lesných porastov. Pre hospodárske celky sa vypracováva lesný hospodársky plán, ktorý je záväzným dokumentom pre všetky subjekty vlastniace a využívajúce lesnú pôdu v tomto priestore.

Tab. 17.4.1. Platnosť vypracovaných lesných hospodárskych plánov a územný rozsah jednotlivých lesných hospodárskych celkov (podklad : KÚ Banská Bystrica - OPPaLH Sliač, stav k 31.12.1997)

Okres	Lesný užívateľský celok	Lesný hospodársky celok	Platnosť LHP	Porastová plocha v ha
Banská Štiavnica		Banská Štiavnica	1990 - 1999	4 959
		Antol	1991 - 2000	5 277
		LTŠ - Kysihýbel	1988 - 1997	1 174
		Bohunice		čiasť zásah
		Devičany		čiasť zásah

Územný plán VÚC Banskobystrického kraja rešpektuje vymedzenie lesných hospodárskych celkov. Územný rozvoj kraja neovplyvní územnú štruktúru lesných hospodárskych celkov alebo lesných užívateľských celkov.

Užívateľské a vlastnícke vzťahy

Lesnú pôdu v Banskobystrickom kraji vlastní a využívajú rôzne subjekty, sú to - štát, súkromné osoby, rôzne spoločnosti, cirkev, roľnícke družstvá, obce a mestá a neznámi vlastníci.

Tab. 17.4.2. Prehľad o užívateľských vzťahoch k lesom (okrem lesnej pôdy v správe MO SR) ;podklad : KÚ Banská Bystrica - OPPaLH Sliač, stav k 31.12.1997)

Porastová plocha v ha	Druh vlastníctva a užívania						
	štátne	súkromné	spoločenstvá	cirkevné	družstevné	obecné	neznáme
Lesy v užívaní neštátnych subjektov v Banskobystrickom kraji							
103 648	751	5 964	40 894	4 442	107	50 925	566
Stredoslovenské lesy š.p. Banská Bystrica							
294 553	193 770	48 395	29 060	7 026	483	3 432	12 387

Dopad socioekonomických javov na lesné ekosystémy

Rozvoj socioekonomických aktivít ovplyvňuje lesné ekosystémy :

- nadmerným hospodárskym využívaním a zmenou druhovej skladby oproti klimaxovým jednotkám,
- zhoršovaním zdravotného stavu lesov a stability lesov,
- znižovaním ich výmery.

Zo Zásad štátnej lesníckej politiky SR vyplýva požiadavka :

- zachovania lesov, t.j. udržanie a postupné zvyšovanie výmery lesných porastov a lesnatosti ako významného predpokladu z hľadiska ekologickej rovnováhy a stability krajiny,
- ochrany lesov, t.j. cieľavedomá činnosť zameraná na obmedzenie negatívneho dôsledku pôsobenia antropogénnych škodlivých činiteľov,
- zveľaďovania lesov, t.j. obhospodarovanie smerovať k zlepšeniu ich súčasného stavu a plnohodnotnému naplneniu všetkých funkcií, vrátane plnohodnotného využitia produkcie lesov.

Medzi významné faktory ovplyvňujúce naplnenie týchto cieľov patrí zdravotný stav lesov. Preto je v rámci ekologizácie národného hospodárstva potrebné zabezpečiť obmedzenie a zastavenie vypúšťania škodlivých látok do ovzdušia, ktoré ovplyvňujú existenčné podmienky lesných ekosystémov.

Podľa súčasných podmienok v území Banskobystrického kraja sa vyskytuje:

- imisný typ kyslý s nízkou (v prevažnej časti územia) a strednou koncentráciou (Žiarska oblasť, oblasť Bystrica - Brezno), so zlúčeninami fluóru a chlóru (Žiarska oblasť, Poltár),
- imisný typ zásaditý, cementársky a magnezitový (Jelšava - Lubeník, Hnúšťa - Hačava, Lovinobaňa).

Medzi najviac postihnuté lesné ekosystémy patria lesy v blízkosti emitujúcich zdrojov, ktorými sú oblasť Žiaru, Lovinobane, Hnúšťa - Hačava a Jelšava - Lubeník, kde sú vymedzené pásma ohrozenia A a B, vo vyššie položených územiach (nad 700 m.n.m.) prevláda pásmo C a v stredných polohách sa lokálne vyskytuje pásmo D. Pre lesné porasty s pásmami ohrozenia A a B sú vypracované špecifické programy obhospodarovania a obnovy.

V koncepcii územného rozvoja mesta ako i Banskobystrického kraja sa neuvažuje s budovaním nových prevádzok, ktoré by boli potenciálnymi znečisťovateľmi ovzdušia a ohrozovateľmi zdravotného stavu lesov. Podľa Akčného environmentálneho programu SR všetky prevádzky emitujúce škodlivé látky do ovzdušia, sú riešené na zmenu technológií a účinné zachytávanie škodlivín.

Okrem miestnych zdrojov zdravotný stav lesov ovplyvňuje aj diaľkový prenos imisií. Tieto však z pohľadu riešenia územnoplánovacej dokumentácie, ani z hľadiska štátu, nie sú ovplyvniteľné a riešiteľné. Je to celosvetový problém, ktorý je potrebné riešiť na medzinárodnej úrovni v rámci globálnych problémov ochrany životného prostredia.

Do plánovacej a lesohospodárskej praxe je potrebné zaviesť princíp trvalo udržateľného rozvoja a biodiverzity, čím sa naplní požiadavka ochrany a zveľaďovania lesov a tým aj zabezpečenia obnoviteľných zdrojov drevnej hmoty, ktorá je základným poslaním hospodárskych lesov.

18. REKREÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

Rekreačný a turistický potenciál regiónu je veľký. Vytvárajú ho všetky funkčné typy rekreačnej krajiny vrátane vodných plôch a veľmi vysoká koncentrácia civilizačných daností, predovšetkým historických kultúrnych a technických pamiatok mimoriadnej hodnoty. Banská Štiavnica s okolím je zapísaná na listinu svetového kultúrneho dedičstva UNESCO. Územie okresu pokrýva CHKO Štiavnické vrchy. Vonkajšie rekreačné väzby územia sú medziokresné. Najvýznamnejšie sú s okresom Žiar nad Hronom v smeroch Sklené Teplice a Vyhne, s okresom Žarnovica v smere Hodruša - Hámre a s okresom Zvolen v priestore Kozelník - Hronská Dúbrava.

Potenciál umožňuje rozvíjať horskú rekreáciu, rekreáciu pri vode, mestskú a prímestskú rekreáciu, vidiecku rekreáciu, turizmus poznávací, kultúrny, kongresový, športový a výhľadovo aj kúpeľný.

Využitie potenciálu je relatívne vysoké, ale nezodpovedá charakteru a významu. Z ubytovacích kapacít pripadá na voľný cestovný ruch len 14 %, 42 % na viazaný cestovný ruch a 44 % na individuálne chaty a chalupy. Návštevnosť je výrazne sezónna, vysoká v letnej sezóne. Koncentruje sa v okolí vodných nádrží. Málo sú využívané kultúrne a historické danosti územia mesta a okresu.

Nároky na rekreáciu domácich obyvateľov sú pomerne nízke. Z Banskej Štiavnice je to asi 2 700 až 3 000 návštevníkov za deň, čo bez problémov pokryje vybavenosť v meste a na jeho okrajoch.

V sídelnom útvere sa nachádzajú nasledovné športové a športovorekreačné zariadenia:

- futbalový štadión
- krytá plaváreň, sauna, fitness (mestské kúpele)
- tenisové kurty
- sauna, fitness centrum
- športové zariadenia škôl, telocvične

V sídelnom útvere sa nachádzajú nasledovné zariadenia cestovného ruchu :

- ubytovacie zariadenia :

– Hotel Grand	– -
– Hotel Salamander	– Penzión Štefánia
– Hotel Metropol	– Penzión Tomino
– Hotel Topky	– Penzión Pri jazere
– Tvorivé zariadenie FVÚ	– Tajchársky dom
– SOU Iesnícke	– Chata Hron
– Penzión	– Chata Lodiár
– Penzión Kami	– Chata Svitáček
– Penzión Matej	– Autocamping
– Penzión Na kopci	

- Stravovacie zariadenia :

- Poľovnícka reštaurácia Hubert
- Penzión Matej
- Pizzeria
- Reštaurácia Barbora
- Gastrocentrum

- Reštaurácia Ametyst
- Reštaurácia pod Galériou

Ubytovacie kapacity :

Mesto :

- hotely 409 lôžok
 - penzióny 127 lôžok
 - turistické ubytovne 101 lôžok
 - ubytovanie v súkromí 24 lôžok
 - internáty a ostatné 200 lôžok
- SPOLU: 561 lôžok

Rekreačná oblasť Počúvadlianske jazero :

- hotely 60 lôžok
 - penzióny 147 lôžok
 - chaty 362 lôžok
- SPOLU: 569 lôžok

Okolie mesta :

- penzióny 65 lôžok
 - chaty 258 lôžok
 - ubytovanie v súkromí 4 lôžka
- SPOLU: 327 lôžok

Stravovacia kapacita je 1103 stoličiek mimo sezóny a 1495 stoličiek v hlavnej sezóne (máj – september)

Funkčno - priestorový systém odvetvia.

Na podklade starších, doteraz neaktualizovaných, ale ani nezrušených odvetvových koncepcií a tiež na základe urbanistických štúdií VÚC regiónov a bývalých okresov na území súčasného Banskobystrického kraja, v súlade s KÚRS II.- návrh, sa uplatňuje funkčno - priestorový systém pozostávajúci z priestorových jednotiek a funkčných jednotiek.

Využitie rekreačného potenciálu je spoločensky naliehavé. Prevládajú dôvody hospodárske, zdravotné a kultúrne. Podpora hospodárskej základne a zlepšenie ekonomickej situácie sídla je prioritné. Udržiavanie dobrého zdravotného stavu obyvateľstva je dôležité pre celkový rozvoj. Záchrana kultúrneho dedičstva a pamiatok a ich využitie v rámci cestovného ruchu je nutné v celom území regiónu, osobitne v Banskej Štiavnici. Rozvoj turizmu je možný v celom regióne, v sídlach aj v existujúcich mimosídlných strediskách. Ťažiskovým centrom je mesto Banská Štiavnica, turisticky významné sú a budú sídla Štiavnické Bane a Sv. Anton, v budúcnosti aj Banská Belá. Medzi najdôležitejšie strediská rekreácie a turizmu bude možné zaradiť rekreačné priestory okolia jazier a nádrží Počúvadlo, Rychňava a Kolpachy.

Územím Banskej Štiavnice a Banskobystrického kraja sú trasované cyklotrasy medzinárodného a celoštátneho významu :

- Štiavnická cyklomagistrála (020)
- „Pohronská cyklomagistrála“ Štúrovo - Levice - Banská Štiavnica - Zvolen - Banská Bystrica - Turiec.

Domáci a zahraničný turizmus je vhodné zamerať na predĺženie pobytu návštevníkov a na zníženie sezónnosti. Potrebne je využiť rastúci záujem o kúpeľný, poznávací a kultúrny mestský a relaxačný vidiecky turizmus a rozšíriť ponuku na uspokojovanie špecifických záľub návštevníkov. Klimatickú liečbu ako formu zníženia nepriaznivého dopadu sezónnosti je vhodné podporovať. Pobyťový a pasantný turizmus pri vode je potrebné ďalej podporovať a rozvíjať dobudovaním vybavenosti existujúcich stredísk pri vodných nádržiach, pri zabezpečení ochrany prírody vo vyhlásených a navrhovaných chránených lokalitách, situovaním zariadení cestovného ruchu do priestorov v súčasnosti využívaných a mimo vtokových častí vodných nádrží. Pri realizácii nových rekreačných útvarov pri existujúcich i navrhovaných vodných nádržiach je potrebné dodržať podmienky ochrany ich vtokových priestorov stanovené legislatívnymi normami. Koncentrácia prírodných a civilizačných daností v regióne Banská Štiavnica umožňuje považovať región za špecifický s medzinárodným významom.

V priestore sídla Banská Bystrica je v zmysle územnoplánovacej dokumentácie vyššieho územného celku navrhované vybudovanie zariadenia pre šport vyššieho významu, komplexné medzinárodné stredisko športu na úrovni plošných aj veľkopriestorových polyfunkčných zariadení. Vhodné je vybudovanie areálu pre netradičné športy a aktivity

Tab. 18.1.1. Návrh rozvoja rekreačných priestorov v zmysle VÚC

Priestor	Návrh rozvoja
Mesto Banská Štiavnica	<ul style="list-style-type: none"> naďalej zlepšovať podmienky pre mestský turizmus poznávací, kultúrny, spoločenský, športový, kongresový a výhľadovo aj kúpeľný
Štiavnické Bane, Sv. Anton, Banská Belá, Ilija	<ul style="list-style-type: none"> výrazne rozvinúť poznávací a kultúrny turizmus
Podhorie, Močiar, Dekýš, Počúvadlo, Baďan, Beluj, Prenčov	<ul style="list-style-type: none"> rozvoj zamerať na turizmus spájajúci vidiecku a horskú rekreáciu, <ul style="list-style-type: none"> posilniť športovú a obslužnú vybavenosť
Strediská Počúvadlo, Richňava a Kolpachy	<ul style="list-style-type: none"> turizmus pri vode kvalitatívne zlepšiť vysokošportovú vybavenosťou a dosiahnuť ich celoročné využitie

- horský turizmus s pešou, lyžiarskou a cykloturistikou je potrebné ďalej podporovať vo všetkých rekreačných sídlach a strediskách,
- diaľkové trasy mototuristiky vedú mimo územia okresu, diaľková trasa cykloturistiky CM 020 okresom prechádza, na ňu je treba napojiť sieť vnútro okresných trás s atraktívnou ponukou cieľov a vybudovať kvalitné základne v Banskej Štiavnici, Kozelníku a Prenčove,
- rozvíjať služby pre uspokojovanie špecifických záľub návštevníkov, vytvárať podmienky pre lukratívne športy (golf, jazdectvo, tenis...),
- podstatne lepšie využívať špecifické danosti územia pre tematické zájazdy záujemcov o historické baníctvo, mineralógiu, dendrológiu, etnografiu a ďalšie.

Tab. 18.1.2. Návrh rozvoja rekreačných priestorov v ÚPD VÚC

Rekreačný krajinný celok	Rekreačný priestor, útvar	Funkčný	Výmera v ha	Denná návštevnosť v sezóne /L, Z/	Poznámka Spôsob rozvoja		
okres Banská Štiavnica							
Banská Štiavnica a okolie	Banská Štiavnica	CMCR a jeho PRZ a RU	-	M	670 1 040	2 800 L 4 600 L	dobudovanie a nová výstavba komplexnej vybavenosti v CMCR a všetkých PRZ, vybudovanie PRZ Drieňová a RS
		SRT Počúvadlo	II.	M	1 400 570	3 800 L 3 800 L	dobudovanie vybavenosti SRT

Vysvetlivky

Symbol, skratka	Vysvetlenie	Symbol, skratka	Vysvetlenie
AGL.SRT	aglomerácia stredísk rekreácie a turizmu	SVT	sídlo významné pre turizmus
CMCR	cieľové mesto cestovného ruchu	III,	horský funkčný typ
SRTS	sídelné stredisko rekreácie a turizmu	II.	podhorský funkčný typ
SRT	samostatné stredisko rekreácie a turizmu	I.	nížinný funkčný typ
LKM	kúpeľné liečebné miesto	M	medzinárodný význam
RS	relaxačné stredisko, relaxačné zariadenie	C	celoštátny význam
PRZ	prímestská rekreač. zóna	R	regionálny význam
ZT	základňa turizmu	L	letná sezóna
RU	rekreačný útvar	Z	zimná sezóna

19. NÁVRH OCHRANY PRÍRODY A TVORBY KRAJINY VRÁTANE PRVKOV ÚZEMNÉHO SYSTÉMU EKOLOGICKEJ STABILITY A EKOSTABILIZAČNÝCH OPATRENÍ

19.1. OCHRANA PRÍRODY A TVORBA KRAJINY

Osobitne významné časti prírody a krajiny

Ochranou prírody a krajiny sa v zmysle zákona č.543/2002 Z.z. rozumie obmedzovanie zásahov, ktoré môžu ohroziť, poškodiť, alebo zničiť podmienky a formy života, prírodné dedičstvo, vzhľad krajiny a znížiť jej ekologickú stabilitu. V sledovanom území sa nachádza 5 chránených území:

CHKO Štiavnické vrchy – zaberá celé riešené územie. Platí v ňom 2. stupeň ochrany, čo zodpovedá súčasnému stavu a potrebám ochrany prírody

1. CHA Arborétum Kysihýbel – chránený areál, 3. stupeň ochrany zodpovedá súčasnému stavu ochrany
2. CHA Banskoštiavnická botanická záhrada – chránený areál, 3. stupeň ochrany zodpovedá súčasnému stavu ochrany
3. CHA Banskoštiavnická kalvária – chránený areál, 3. stupeň ochrany zodpovedá súčasnému stavu ochrany
4. CHA Michalské rašelinisko – chránený areál, 4. stupeň ochrany zodpovedá súčasnému stavu ochrany
5. PR Kamenný jarok – prírodná rezervácia na hranici k.ú. Banky, Repište a Sklené Teplice, 5. stupeň ochrany zodpovedá súčasnému stavu

Do riešeného územia zasahujú aj chránené územia európskeho významu Sitno (SKUEV 0216) a Suť (SKUEV 0265) v ktorých platí 2. stupeň ochrany. Národný zoznam európskeho významu bol vydaný Výnosom Ministrestva ŽP SR č. 3/2004-5.1 zo 14.7.2004.

V území sa nachádzajú nasledovné chránené stromy:

1. Sekvojovec za botanickou záhradou
2. Lípy pri bývalej mestskej strelnici (skupina chránených stromov)

Vzhľadom na umiestnenie územia v CHKO Štiavnické vrchy a podmienky v jestvujúcich chránených územiach navrhujeme zachovať súčasný stupeň ochrany, ktorý je postačujúci.

Vo všeobecnosti odporúčame v chránených územiach sa riadiť vyhláškou č.24/2003 Z.z., ktorou sa vykonáva zákon o ochrane prírody a krajiny.

19.2. KRAJINNOEKOLOGICKÉ NÁVRHY A OPATRENIA

Súčasťou návrhu environmentálne optimálneho využívania územia sú opatrenia, ktoré sú zamerané na zmiernenie niektorých negatívnych vplyvov v krajine, na zlepšenie funkčného využívania krajiny, ako aj na zlepšenie životného prostredia. Opatrenia sú zamerané na:

- ochranu územného systému ekologickej stability
- ochranu prírodných zdrojov
- ochranu kultúrno-historických zdrojov
- zachovanie a udržiavanie vegetácie v urbanizovaných priestoroch
- zlepšenie pôsobenia štruktúry vnímanej krajiny.

19.2.1 Ochrana územného systému ekologickej stability

Všeobecné zásady ochrany prvkov ÚSES spočívajú v nasledovných opatreniach:

- lesné porasty, na ktorých je navrhované biocentrum sa odporúča pri obnove LPH zaradiť do kategórie lesov osobitného určenia,
- lúčne porasty kosiť a obhospodarovávať tak, aby nedochádzalo k zarastaniu krovinami,
- na odvaloch zabezpečiť revitalizáciu poškodených porastov, pre zvýšenie biodiverzity vytvárať predpoklady pre rast stanovištne vhodných drevín a postupne vytvárať diferenciáciu
- vekovej a priestorovej štruktúry porastov výberkovou ťažbou, postupne rekultivovať odvaly jaloviny,

- hospodárenie v lesných porastoch prispôbiť funkcii biokoridoru a premietnuť jeho trasu do LPH,
- zachovať alebo doplniť vegetačné doprovody brehov výsadbou drevín.

Podstatou opatrení na ochranu ÚSES a biodiverzity je vytvorenie kostry ÚSES pozostávajúcej z biokoridorov, biocentier a interakčných prvkov. Východiskom pre vytvorenie kostry ÚSES bol RÚSES okresu Žiar nad Hronom (Ekotrust, Banská Štiavnica 1992), ktorého výsledky boli zapracované aj do ÚPN VÚC Banskobystrického kraja (1997). V rámci neho zasahuje do územia nadregionálne biocentrum (NRBC) Sitno a regionálne biocentrum (RBC) Spálený vrch – Jelenia skala – Končiar.

Návrh kostry pre ÚPN obce Banská Štiavnica bol prevzatý zo spracovaného MÚSES-u pre k.ú. Banská Štiavnica a obce Štiavnické Bane (SAŽP Bratislava, 2002). V charakteristike prvkov ÚSES je uvedený: názov, rozloha, funkcia, spoločenstvo a navrhované opatrenia.

Popis navrhovaných prvkov kostry ÚSES (označenie v nasledujúcom texte zodpovedá označeniu vo výkrese Ochrana prírody a tvorba krajiny):

19.2.2 BIOCENTRÁ

1. RBc – Kamenná dolina – Handrlová

Rozloha – Kamenná dolina cca 42,0 ha, Handrlová cca 76,0 ha lesných porastov.

Funkcia – lesné spoločenstvá, lesné typy – ostricovo-marinková dubová bučina, ostricovo-bažanková dubová bučina s lipou, medničkovno-bažanková dubová bučina s lipou, chlpaňová kyslá dubová bučina vst., zubačková bučina nst., súčasť navrhovaného regionálneho biokoridoru č. I., hodnotné dubovo-bukové a bukové porasty, genofondové plochy uznaných semenných jedincov (porastov) lesných drevín – buka lesného a jedle obyčajnej, sú to lesy hospodárske.

Opatrenia – v lesných porastoch hospodáriť jednotlivito a skupinovito výberkovým spôsobom, zaradiť porasty RBc pri spracovaní LHP do lesov osobitného určenia.

Návrhy OPaK – vyhlásiť za chránený prvok krajiny.

Návrhy EO – obnovu porastov zabezpečiť prirodzeným zmladením, šetrnými metódami ťažby, výberkovým spôsobom, nepoužiť holoruby, vytvoriť diferencovanú vekovú a priestorovú štruktúru porastov.

2. MBc – Zlatý vrch

Rozloha – cca 28,8 ha lúčnych porastov a 1,2 ha zvyšku lesa.

Funkcia – prevažne lúčne spoločenstvá so zvyškami lesov. Lúky postupne zarastajú náletom drevín z okolitých porastov. V biocentre nie sú lesy ochranné. Súčasťou biocentra je genofondová plocha flóry č. 1. Jadro biocentra nie je vymedzené. Zvyšky lesných spoločenstiev sú zaradené do NLT marinková typická bučina, ktorá tvorí iba nepatrnú časť biocentra v jeho severnom okraji. Lúčne spoločenstvá sú typické chudobné horské – podhorské lúky patriace do syntaxonomickej jednotky Anthoxantho-Agrostidetum typicum, nehnojené, nekosené.

Návrhy OPaK – vyhlásiť za chránený prvok krajiny, sledovať genofondovú plochu a zväžiť možný návrh na jej legislatívnu ochranu.

Návrhy EO – ťažbu a obnovu porastov vykonávať šetrnými, ekologickými postupmi, lúčne porasty odporúčame aspoň 1x kosiť, extenzívne obhospodarovať tak, aby nedošlo k celoplošnému zárastu krovínami a drevinami.

3. MBc, (RBc) – Končiar–Jelenia skala (Spálený vrch–Jelenia skala–Končiar)

Rozloha – MBc cca 79,5 ha lesných porastov a 1,0 ha lúk; (RBc cca 114,0 ha lesných porastov a 18,0 ha lúk).

Funkcia – prevažne lesné spoločenstvá s príľahlými lúkami. Asi tretina lesných porastov je v kategórii lesov ochranných. Za jadro biocentra navrhujeme Jeleniu skalú ako genofondovú plochu lesných drevín – javor horský, buk lesný a skalných trávnatých a bylenných spoločenstiev. Lesné spoločenstvá sú zaradené do lesných typov – chlpaňová bučina nst., metlicovo-čučoriedková kyslá dubová bučina vst., balvanitá lípová javorina vst. a nst., medničkovno-bažanková dubová bučina s lipou, chlpaňovo-bažanková dubová bučina s lipou, kamenitá papradinová bučina vst., zubačková typická bučina. Lúčne spoločenstvá sú typické podhorské lúky, zaradené do syntaxonomickej jednotky Arrhenatherion, ktoré postupne zarastajú lesným porastom. Na vlhkejších miestach možno nájsť aj vstavač obyčajný a Carduo-Braachypodion pinnati, jednokosné alebo nekosené, poloprírodné, ...

Návrhy OPaK – vyhlásiť za chránený prvok krajiny.

Návrhy EO – u hospodárskych lesov vylúčiť holorubný spôsob ťažby a obnovu porastov zabezpečiť prirodzeným zmladením, hospodárske zásahy prispôsobiť ochrane genofondu lesných drevín a zachovaniu biodiverzity v lesných porastoch.

4. MBc – Kajchýbel

Rozloha – cca 32,4 ha lesných porastov a 0,6 ha lúk.

Funkcia – prevládajú lesné spoločenstvá s horskými (podhorskými) lúčnymi porastmi. Prevažná časť lesných porastov je zaradená do kategórie lesov ochranných. V biocentre; sa nenachádza žiadna genofondová plocha. V biocentre nenavrhujeme jadro. Lesné porasty sú zaradené do lesného typu – marinková typická bučina, vlhká typická bučina a kamenitá typická bučina. Na malej ploche je zastúpený lesný typ – balvanitá lipová javorina vst. Lúčne porasty sú tvorené spoločenstvami bylín, ktoré môžeme zaradiť do syntaxonomickej jednotky Arrhenatherion (horské lúky mezofilné extenzívne obhospodarované, jednokosné) a Calthion (vlhké lúky podhorské a horské), kde môžeme nájsť zástupcov vstavačovitých na lúčke, kde je evidovaný prameň pitnej vody v severovýchodnom okraji biocentra.

Návrhy OPaK – vyhlásiť za chránený prvok krajiny.

Návrhy EO – lesné porasty hospodárske obhospodarovať ekologickými postupmi, najmä pri ťažbe a približovaní, pre obnovu využiť prirodzené zmladenie porastov, výchovu zamerať na vekové diferencovanie porastov. Lúky odporúčame kosiť.

5. MBc – Bančianske jazero

Rozloha – cca 0,5 ha vodnej plochy a 2,5 ha lúk.

Funkcia – trávne porasty lúk okolo jazera. Je to prostredie vhodné pre diverzitu flóry a fauny. Sú tu genofondové plochy flóry a fauny. Lúčne spoločenstvá zaradujeme do syntaxonomickej jednotky Calthion (vlhké lúky podhorské), nekosené, poloprirodné. Je to cenný biotop, ktorý slúži hlavne pre obožiteľníky, drobné cicavce a vlhkomilnú flóru.

Návrhy OPaK – permanentne sledovať genofond.

Návrhy EO – ponechať v prirodzenom stave, lúky neodvodňovať, nehnojiť, chrániť genofond flóry.

6. MBc – Humelajka

Rozloha – cca 18,5 ha lesných porastov a 3,0 ha lúk.

Funkcia – lesné spoločenstvá zaradené do lesného typu – prevažne zubačková typická bučina, balvanitá lipová javorina vst., nst., ktorá je na malej strmine v severnom okraji biocentra, nitrofilná dubová bučina v južnej časti biocentra. Vybrané lesné dreviny sú zaradené do semenných porastov a tvoria genofond lesných drevín – duba zimného. Lúčne spoločenstvá sú tvorené syntaxonomickou jednotkou Carduo-Braachypodion pinnati, čo predstavuje subxerofilné trávobylinné spoločenstvá, ktoré sú postupne zarastené náletom pionierskych drevín a krovín.

Návrhy OPaK – vyhlásiť za chránený prvok krajiny.

Návrhy EO – Všetky hospodárske zásahy prispôsobiť funkcii MBc.

7. MBc – Rudlov

Rozloha – cca 50,5 ha lesných porastov a 17,5 ha lúk.

Funkcia – biocentrum tvoria lesné porasty zaradené do lesného typu – marinková typická bučina, kde sa objavuje sporadicky jedľa biela a smrek obyčajný. Lúčne porasty tvoria pomerne bohaté spoločenstvá tráv a bylín, ktoré už nie sú pravidelne spásané. Tieto spoločenstvá patria do syntaxonomických jednotiek Arrhenatherion, Polygalo-Cynosuention.

Návrhy OPaK – vyhlásiť za chránený prvok krajiny.

Návrhy EO – obhospodarovanie týchto porastov prispôsobiť ich funkcii MBc v novom LHP.

8. MBc – Amorozka

Rozloha – cca 36,0 ha lesných porastov a 34,0 ha lúk, ktoré sú plošne takmer vyrovnané v zastúpení plôch. Navrhujeme rozšírenie aj na lokalitu Hojan o cca 14 ha (spoločenstvo Cirsio-Brachypodion pinnati).

Funkcia – lesné porasty s príslušnými lúčnymi spoločenstvami s bohatým genofondom flóry sú významnou lokalitou pre biodiverzitu flóry a fauny. Lesné porasty sú prevažne zaradené do lesného typu – marinková typická bučina, zubačková bučina vst., nst., alebo chlpaňová bučina. Lúčne porasty patria do skupiny živných horských pasienkov syntaxonomickej jednotky Polygalo-Cynosuention a mezofilných lúk Arrhenatherion. Na lúčnych spoločenstvách sú evidované genofondové plochy flóry a fauny, ktoré jednoznačne vyžadujú

zachovanie súčasného biotopu.

Návrhy OPaK – vyhlásiť za chránený prvok krajiny.

Návrhy EO – zabrániť zarastaniu lúk pravidelnou kosbou alebo pastvou; obhospodarovanie lesov prispôbiť v novom LHP funkcii biocentra.

9. MBc – Kozia stráň

Rozloha – MBc cca 26,2 ha lesných porastov a 0,8 ha lúk; (RBc cca 22,0 ha).

Funkcia – MBc je tvorené ochranným lesom, kde prevažuje lesný typ – kamenitá lipová bučina a chlpaňová bučina vst. V prípade akceptovania funkcie RBc, sú ďalšie lesné porasty zaradené do lesného typu – medničková dubová bučina a chlpaňová dubová bučina a na zosuvných svahoch je to kamenitá lipová javorina nst. Lúky sú bohaté na bylenné druhy a sú na nich evidované genofondové plochy flóry a fauny. Lúčne spoločenstvá zaraďujeme do syntaxonomickej jednotky Arrhenatherion a Polygalocynosuenion.

Návrhy OPaK – vyhlásiť biocentrum za chránený prvok krajiny.

Návrhy EO – zachovať biotop lúk a lesné porasty hospodárskych lesov obhospodarovat' tak, aby sa zachovala funkcia biocentra a vytvoriť predpoklady pre diferencovanú štruktúru porastov.

10. MBc – Jelšový vrch

Rozloha – cca 13,0 ha lesných porastov a 5,0 ha lúk.

Funkcia – biocentrum je navrhovaná plocha, ktorá má dve genofondové plochy flóry, mokrad', lúčne spoločenstvá a lesné spoločenstvo živnej typickej bučiny, na zamokrenom stanovišti má zastúpený jelšový porast – jaseňový jelšinu. Lúčne porasty sú bohaté na trávy a byliny, svieže, zo syntaxonomickej jednotky Calthion. Sú to poloprirodzené lúky, nevyužívané a nekosené.

Návrhy OPaK – vyhlásiť za chránený prvok krajiny.

Návrhy EO – jaseňovo-jelšový porast vyhlásiť za les ochranný, neodvodňovať, zachovať lúku a jej genofond.

11. MBc – Šobov

Rozloha – cca 5,0 ha lesných porastov a 7,0 ha lúk.

Funkcia – lesné porasty prevažne ochranných lesov so zarastenými starými lúkami, horninami a náletom lesných drevín. Lesné porasty sú zaradené do lesného typu – medničkovobadžanková dubová bučina s lipou, kamenitá lipová javorina nst. a vst. V biocentre je jedna genofondová plocha flóry.

Návrhy OPaK – vyhlásiť za chránený prvok krajiny.

Návrhy EO – ponechať lesné porasty v kategórii ochranných lesov.

12. MBc – Červená studňa

Rozloha – cca 10,0 ha prevažne lúčnych porastov a 9,0 ha zvyškov lesných spoločenstiev.

Funkcia – prevažne lúčne spoločenstvá Arrhenatherion s dvoma genofondovými plochami. Lesné porasty sú zaradené do lesného typu – marinková typická bučina, v ktorej je prímes smreka obyčajného a jedle bielej. Hodnotný je najmä lúčny biotop a jedľa biela.

Návrhy OPaK – vyhlásiť za chránený prvok krajiny.

Návrhy EO – lúčne spoločenstvá kosiť, aby nedošlo k ich zárastu krovinami, nezalesňovať lúky.

13. MBc – Neišmentnerova záhrada

Rozloha – cca 24,0 ha lesných porastov a 1,5 ha trávinatej plochy.

Funkcia – lesné porasty sú zaradené do kategórie ochranných lesov a tvoria hlavnú časť MBc. Sú to porasty zaradené do lesných typov – metlicovo-čučoriedková kyslá dubová bučina vst., kamenitá papradňová bučina nst., medničkovobadžanková dubová bučina s lipou. Lesy hospodárske sú zaradené do lesného typu – medničková dubová bučina, v ktorej je prímes smreka obyčajného. V severnej časti MBc sú evidované tri lokality genofondu fauny.

Návrhy OPaK – vyhlásiť za chránený prvok krajiny, zachovať genofondové plochy a ďalej spracovať ich ochranný režim.

Návrhy EO – lesy hospodárske neobnovovať holorubom, využiť obnovu prirodzeným náletom.

14. MBc – Štôľňa Michal

Rozloha – cca 5,0 ha lesných porastov a 3,0 ha lúk a pasienkov.

Funkcia – biocentrum sme navrhli ako ochranu pre Michalštôľnianske rašelinisko, ktoré je chráneným

areálom a navrhnutým regionálnym biocentrom v spracovanom RÚSES v roku 1994 (EKOTRUST Banská Štiavnica). Lesné spoločenstvo je tvorené ochranným lesom zaradeným do lesného typu – metlicovo-čučoriedková kyslá dubová bučina vst., kamenitá papradinová bučina nst. a medničkovobažanková dubová bučina s lipou. Lúčne porasty a pasienky patria do spoločenstva vlhkých lúk *Calthion* a *Polygalo-Cynosuention*.

Návrhy OPaK – vyhlásiť za chránený prvok krajiny.

Návrhy EO – zachovať lúčne porasty, nezalesňovať, zabrániť zárastom krovin.

15. MBc – Kalvária

Rozloha – cca 9,5 ha lesných spoločenstiev a 5,5 ha lúk.

Funkcia – biocentrum tvoria lesné porasty ochranných lesov, lúky, lipová aleja. Lesné porasty sú zaradené do lesného typu – balvanitá lipová javorina nst., kamenitá papradinová bučina nst. a balvanitá lipová javorina vst. Flóra lúk je tvorená subxerofilnými trávobylinnými spoločenstvami typu *Carduo-Braachypodion pinnati*. Časť biocentra tvorí chránený areál.

Návrhy OPaK – vyhlásiť za chránený prvok krajiny a zachovať stupeň ochrany prírody v danej časti biocentra.

Návrhy EO – zachovať štruktúru biotopov.

16. MBc – Paradajz

Rozloha – cca 36,0 ha lesných porastov a cca 17,0 ha lúk.

Funkcia – biocentrum tvoria prevažne lesné porasty ochranných lesov zaradených do lesného typu – marinková typická bučina, kamenitá typická bučina, metlicová jedľová bučina s dubom, chlpaňová jedľová bučina s dubom. Lúčne porasty majú charakter subxerofilných trávobylinných spoločenstiev typu *Carduo-Braachypodion pinnati* a mezofilných lúk *Arrhenatherion*. V biocentre je evidovaná jedna genofondová plocha flóry.

Návrhy OPaK – vyhlásiť za chránený prvok krajiny, preveriť charakter biotopu lúk pod Paradajzom na západnej strane a možnosť ich pričlenenia k biocentru.

Návrhy EO – v lesoch hospodáriť podľa LHP, zabezpečiť v lesoch rôznovekosť a ekologickú stabilitu porastov, na lúkach zabrániť zarastaniu krovinami a pionierskymi drevinami, lúčny biotop zachovať.

17. MBc – Botanická záhrada

Rozloha – 3,40 ha lúk.

Funkcia – územie botanickej záhrady pri SLTŠ v Banskej Štiavnici bolo založené postupne od roku 1838 až 1861. V súčasnosti je evidovaných v záhrade 310 druhov a foriem drevín. Areál je využívaný k výučbe a pre turistických návštevníkov takmer celý rok. Aj keď je to lokalita umelo založená, je to významná vegetačná plocha, genofondová základňa a biotop vtáctva a hmyzu.

Návrhy OPaK – ponechať lokalitu ako chránený areál.

Návrhy EO – zachovať súčasnú skladbu záhrady, pravidelne sledovať zdravotný stav drevín, zamedziť poškodzovaniu drevín.

18. MBc – Svätotrojický vrch

Rozloha – cca 25,0 ha lesných porastov a 2 ha lúk a pasienkov.

Funkcia – lesný komplex, kde časť tvoria lesy ochranné s výrazným charakterom, s prímiesou ihličnatých drevín, najmä smrekovca opadavého v dúbravách a dubo-bučinách. V biocentre sú lesné porasty zaradené do lesného typu – presychavá medničková buková dúbrava, medničková dubová bučina, metlicová jedľová bučina a dubom. Obnova porastov je robená umelou výsadbou. Pasienok je tvorený porastom tráv a bylín zaraďovaných do chudobných horských typov *Anthoxantho-Agrostidetum nardetosum*.

Návrhy OPaK – vyhlásiť za chránený prvok krajiny.

Návrhy EO – hospodárenie v lesných porastoch treba zamerať na výchovu, štruktúru porastov a obnovu pomocou prirodzenej obnovy. Hospodárske postupy prispôsobiť ekologickým požiadavkám funkcie biocentra.

19. MBc – Kysihýbel

Rozloha – cca 8,0 ha porastu cudzokrajných drevín – Arborétum a 0,5 ha lúk.

Funkcia – Arborétum Kysihýbel, ktoré je vyhlásené za chránený areál, parcelné číslo 2142, ktoré bolo založené v roku 1900-1913 a bolo vysadené 282 druhov a foriem drevín. Dnes je na ploche Arboréta 207 druhov drevín, ktoré slúžia pre štúdium vlastností drevín a ich uplatnenie v lesnom hospodárstve. Arborétum predstavuje osobitný biotop stromov s originálnou plošnou výsadbou. V území sa nachádzajú

hodnotné zložky abiotické krajiny – červený lom, Podzemný lom a skupina vežovitých skál. Časť sa nachádza mimo k.ú. Banskej Štiavnice.

Návrhy OPaK – zachovať kategóriu ochrany.

Návrhy EO – odborné zásahy vykonávať v zmysle osobitného režimu a novej ekologickej funkcie areálu.

20. MBc – Drieňová

Rozloha – cca 113,0 ha lesných porastov a 10,5 ha lúk a pasienkov.

Funkcia – biocentrum tvoria lesné porasty zmiešaného lesa s prevahou listnáčov dubového a dubo-bukového spoločenstva. Sú to lesné typy – živná medničková buková dúbava, ktorá sa strieda s ostricovo-chlpaňovou dubovou bučinou, medničkovou dubovo bučinou a medničkovou-bažankovou alebo hviezdnatcovo-bažankovou dubovou bučinou s lipou. Sú to prevažne hospodárske lesy. Lesy ochranné sú zastúpené v juhozápadnej časti biocentra, kde sú lesné typy – balvanitá lipová javorina nst., chlpaňová kyslá dubová bučina vst. a kamenitá hrabová javorina. Pasienky a lúky sú porastené živným druhom tráv a bylín zo syntaxonomickej jednotky Polygalo-Cynosuention a Arrhenatherion.

Návrhy OPaK – vyhlásiť za chránený prvok krajiny.

Návrhy EO – v lesoch hospodáriť jemnými ekologickými postupmi, uprednostňovať prirodzenú obnovu a ťažbu vykonávať výberkovým spôsobom.

21. MBc – Pri ihrisku

Rozloha – cca 6,0 ha lesných porastov a 0,5 ha lúk.

Funkcia – umelo vysadené lesné spoločenstvo s prevahou ihličnatých drevín, ktoré sú zaradené do lesného typu – presychavá medničkovobuková dúbava. Lesný porast svojím okrajom vstupuje do urbanizovaného prostredia, ktorým je aj atakovaný.

Návrhy OPaK – vyhlásiť za chránený prvok krajiny.

Návrhy EO – drevinovú skladbu porastov upraviť v prospech stanovištne vhodných drevín a budovať štruktúru rôznovekých porastov.

22. MBc – Vladárova lúka

Rozloha – cca 8,0 ha lesov a 9,5 ha lúk a pasienkov.

Funkcia – biocentrum je navrhované na biotopoch, ktoré v krajine vytvárajú vhodné prostredie pre biodiverzitu a sú v kontakte s obytnou zástavbou. Lesné porasty patria do lesného typu – kamenitá lipnicová buková dúbava s chlpaňou, chlpaňová kyslá dubová bučina vst. a medničková dubová bučina. Lúky sú pomerne živné a radíme ich k typu Arrhenatherion a Polygalo-Cynosuention.

Návrhy OPaK – vyhlásiť za chránený prvok krajiny.

Návrhy EO – lesné porasty obhospodarovať pri ťažbe a obnove šetrnými metódami a využívať prirodzenú obnovu, vylúčiť holoruby. Plochy lúk a pasienkov extenzívne obhospodarovať.

23. MBc – Podsítnianska

Rozloha – cca 4,0 ha lesov a 1,0 ha lúk.

Funkcia – zvyšky lesných porastov na svahu nad tokom Štiavničky zaradené do lesného typu – medničkovobuková dubová bučina s lipou a zarastenou lúkou náletom krovín a stromov. Biocentrum je významný prvok vegetácie v kontakte so zástavbou.

Návrhy OPaK – vyhlásiť za chránený prvok krajiny.

Návrhy EO – hospodárenie v lesoch vykonávať jemnými hospodárskymi postupmi a metódami, ktoré ochránia pôdu a umožnia obnovu prirodzeným zmladením drevín zo semena.

24. MBc – Lintich

Rozloha – cca 47,0 ha lesných porastov a 35,0 ha lúk a pasienkov a háld z banskej činnosti.

Funkcia – biocentrum je zložené z rozdrobených lesných porastov, starých pasienkov, ktoré zarastajú náletom krovín a stromov a starých háld jaloviny z banskej ťažby. Lesné porasty patria prevažne do lesného typu – chlpaňová dubová bučina. Pasienky sú devastované chudobné prechodné spoločenstvá prevažne typu Anthoxantho-Agrostidetum nardetosum. Na odvaloch sa postupne vyvíjajú ruderálne spoločenstvá bylín a krovín. Biocentrum vytvára ucelený komplex vegetačných plôch viacerých biotopov na trase medzi NBc Sitno a komplexom lesov nad Antolom a Banským Studencom.

Návrhy OPaK – vyhlásiť za chránený prvok krajiny.

Návrhy EO – zabezpečiť revitalizáciu poškodených porastov, pre zvýšenie biodiverzity vytvárať predpoklady pre rast stanovištne vhodných drevín a postupne vytvárať diferenciáciu vekovej a priestorovej štruktúry porastov výberkovou ťažbou, postupne rekultivovať odvaly jaloviny.

19.2.3 BOKORIDORY

I. – regionálny terestrický biokoridor (RBk) - ktorý sa napája na nadregionálny biokoridor (NBk) navrhnutý v katastri obce Banky a spája MBc č. 3 s MBc č. 2 a RBc č. 1 a pokračuje severným smerom na Sklenné Teplice. Je vedený cez lesné porasty, lúky a pasienky.

Návrhy EO – hospodárenie v lesných porastoch prispôbiť funkcii biokoridoru a premietnuť jeho trasu do LHP.

II. – regionálny terestrický biokoridor (RBk) - ktorý sa napája na NBk a RBk č. 1 v katastri obce Banky a je vedený juhovýchodným smerom tak, že prepája navrhovaný MBc a RBc na západnom okraji riešeného územia mesta Banská Štiavnica a Štiavnické Bane. Prepája MBc č. 4, MBc č. 5, MBc č. 9, MBc č. 10, MBc č. 12, MBc č. 16. Biokoridor je vedený cez lesné porasty, lúky a pasienky, miestami ako ekotonový biokoridor prekračuje hranice katastra v oblasti kóty Šípová-Beckov a pokračuje juhozápadným smerom.

Návrhy EO – hospodárenie v lesných porastoch prispôbiť funkcii biokoridoru a premietnuť jeho trasu do LHP.

III. – miestny terestrický biokoridor (MBk) – spája v severnej časti riešeného územia biocentra RBc č. 1, MBc č. 6, MBc č. 8 a MBc č. 7. Je vedený cez lesné porasty medzi MBc č. 6-8-7 ako ekotonový biokoridor na horských pasienkoch a dubo-bukových lesných porastoch.

Návrhy EO – hospodárenie v lesných porastoch prispôbiť funkcii biokoridoru a premietnuť jeho trasu do LHP. Neotvárať okraje plášťa lesných porastov v trase ekotonového biokoridoru.

IV. – miestny terestrický biokoridor (MBk) – ktorý spája MBc č. 10, 11, 12, 13, 14 zo severozápadnej časti mesta cez MBc č. 15 s MBc č. 19 a MBc č. 20 vo východnej časti katastra mesta Banská Štiavnica. Biokoridor je trasovaný okolo zastavanej časti mesta v jeho severnom okraji.

Návrhy EO – v úseku od Kalvárie po lesný komplex pri štôlni Braník doplniť trasu skupinami stromovej a krovinovej vegetácie.

V. – miestny hydrický biokoridor (MBkh) – na trase potôčika, ktorý sa vlieva do potoka Jasenica. Má dve vetvy, z ktorých jedna prechádza cez poľnohospodársku pôdu a jedna ide okrajom lesa v lokalite štôlna Braník-Kysihýbel.

Návrhy EO – zachovať vegetačný sprievodný kryt.

VI. – miestny terestrický biokoridor (MBk) – ktorý vychádza z RBk č. II a prechádza cez lesné porasty medzi Banskou Štiavnicou a MČ Horná Roveň na MBc č. 18, odkiaľ pokračuje južným smerom cez MBc č. 22 do MBc č. 21.

Návrhy EO – vytvoriť podmienky pre jeho funkciu tým, že v jeho trase nebudú budované bariérové prvky objektov alebo dopravnej infraštruktúry.

VII. – miestny hydrický biokoridor (MBkh) – je navrhovaný na toku potoka, ktorý je ľavostranným prítokom rieky Štiavnica v obci Antol a vyviera v lúkach pod zrúcaninou v lokalite kóty Mestské Pažite. Časť MBkh prechádza aj okrajom lesa a časť je vedená cez poľnohospodárske pasienky a lúky.

Návrhy EO – ponechať trasu potoka bez technických úprav, v dolnej časti nezastávať objektmi.

VIII. – miestny hydrický biokoridor (MBk) – na trase Ilijského potoka a jeho dvoch prítokov. MBk je vedený v poľnohospodárskej krajine s líniou brehového porastu.

Návrhy EO – doplniť vegetačný porast brehov výsadbou stromov a krovín na prítokoch.

IX. – miestny biokoridor (MBk) – vedený v trase komunikácie čiastočne spevnenej – poľnohospodárskeho charakteru, ktorý vychádza za NRbc Sitno a prepája MBc č. 23 a MBc č. 22, kde pokračuje regionálny hydrický biokoridor v toku rieky Štiavnica, ktorý vymedzil RÚSES okresu Žiar nad Hronom. Biokoridor má v trase dostatok vegetácie pre úkryt a oddych migrujúcich živočíchov. Z MBc č. 23 pokračuje v zastavanom území cez Štefultov a napája sa po opustení zastavaného územia cez poľnohospodárske pozemky do MBc č. 18.

Návrhy EO – vegetáciu stromov, krovín a plôch trávnych porastov ponechať v krajine bez zásahov.

X. – miestny terestrický biokoridor (MBk) – ktorý vychádza z nadregionálneho biocentra NBc Sitno na hranici katastra obce Štiavnické Bane a Ilija a je vedený cez poľnohospodársku krajinu, nepravidelné

línie a skupiny zvyškov NDV do MBc č. 24 a pokračuje po prechode cez rieku Štiavnica do MBc č. 20.

Návrhy EO – doplniť vegetačné porasty NDV v trase biokoridoru medzi NBc Sitno a MBc č. 24.

XI. – miestny hydrický biokoridor (MBkh) – ktorý je vedený po trase potoka v lokalite Komorovské-Horné lúky. Po trase je sprevádzaný brehovým porastom a vstupuje do trasy RBkh rieky Štiavnica ako pravostranný prítok v miestnej časti Štefultov.

Návrhy EO – ponechať bez regulácie toku, doplniť brehovú vegetáciu na dolnom toku pri ústí do rieky Štiavnica.

XII. – miestny hydrický biokoridor (MBkh) – ktorý navrhujeme na ľavostrannom prítoku rieky Štiavnica. Biokoridor má v hornej časti trasy brehovú vegetáciu.

Návrhy EO – doplniť brehovú vegetáciu v dolnej časti biokoridoru.

XIII. – miestny hydrický biokoridor (MBkh) – ktorý je vedený v trase Klastavského potoka od Počúvadlianskeho jazera južným smerom. Má vegetačný kryt zvyškov lesa.

Návrhy EO – zamedziť zástavbe na brehoch toku potoka.

XIV. – regionálny hydrický biokoridor (RBk) – ktorý je vedený v trase Vyhnianskeho potoka, vychádza z vodnej nádrže Štiavnické jazero a MBc č. 8, a pokračuje ďalej na Vyhne. Biokoridor je lemovaný brehovými porastmi jelše a jaseňovo-jelšovými podhorskými lužnými lesmi a lúkami. V obci Vyhne vstupuje do regulovaného toku cez urbanizované územie a cez Bzenicu vstupuje do nadregionálneho hydrického biokoridoru toku rieky Hron.

Návrhy EO – zachovať prirodzený charakter toku potoka a okolitých porastov lesa a lúk. Zabezpečiť priechodnosť aj cez urbanizované územie.

Ochrana prírody

- rešpektovať záujmy ochrany prírody v zmysle zákona č.543/2002 Z.z., vzhľadom na umiestnenie riešeného územia do CHKO Štiavnické vrchy,
- vzhľadom na predchádzajúce využitie územia a náväzné negatívne dopady, monitorovať a regulovať všetky aktivity spôsobujúce poškodenie a zmeny pôdy, pôdneho krytu a reliéfu, technicko-organizačnými a biologickými opatreniami,
- mimo zastavaných území zachovať prírodný charakter vodných tokov, zachovávať ekologické podmienky pre vodné toky, zabezpečiť ochranu mokradňových biotopov,
- monitorovať stav rastlinných druhov a spoločenstiev so zvýšeným dôrazom na chránené, ohrozené a vzácne druhy, zabezpečiť podmienky pre ich trvalé zachovanie v prirodzenom prostredí, zachovať rôznorodosť stanovišť a substrátu pre existenciu nižších rastlín, monitorovať rozširovanie invázných druhov ohrozujúcich autotónnu vegetáciu,
- monitorovať ohrozené a vzácne druhy, vypracovať a realizovať programy záchranu,

19.3. OCHRANA PRÍRODNÝCH ZDROJOV

19.3.1 Vodné zdroje, vodné toky a vodné plochy

- zabezpečiť územnú ochranu pásma vymedzeného územia ochranné pásmo II. stupňa prírodných liečivých zdrojov Sklené Teplice ustanovené vyhláškou Ministerstva zdravotníctva SR č. 57/2005 Z.z. Ochranné pásmo II. stupňa chráni akumuláciu oblasti. Ochranné pásmo II. stupňa obkolesuje ochranné pásmo I. stupňa. V rámci OP II.stupňa platí zákaz vykonávania činností, ktoré môžu negatívne vplyvať, obmedzovať alebo ohrozovať kvantitu a kvalitu prírodných liečivých zdrojov.
- zabezpečiť územné ochranné pásma pozdĺž brehov vodných tokov a vytvoriť funkčné brehové porasty pozdĺž tokov,
- na dosiahnutí ochrany a stabilizácie interakčných prvkov ÚSES vypracovať projekty revitalizácie vybraných biokoridorov, obnovy a rekonštrukcie brehových porastov pozdĺž tokov,
- účinne sanovať líniové formy vodnej erózie, ktoré vznikajú ako nová vodná sieť na miestach, kde je zanedbávané plošné riešenie odtokových pomerov a tam, kde je pôvodná sieť zlikvidovaná,

19.3.2 Pôdny fond

- realizovať protierózne opatrenia na PPF, vytvoriť mozaikové štruktúry obhospodarovania, so striedaním TTP, nelesnej drevinovej vegetácie s maloblokovou ornou pôdou,
- zabrániť zarastaniu lúk NDV,

19.3.3 Lesy

- vylúčiť holorubný hospodársky spôsob,
- dbať na väčšie zastúpenie hlboko zakoreňujúcich, najmä listnatých drevín, s dobrým melioračným, ale najmä protieróznym účinkom (predovšetkým hrab, lipa, dub, buk, jedľa a cenné listnáče),
- nepestovať jednoetážové porasty, ak v nich chýba aj krovitá etáž, cieľové zakmenenie neznižovať pod 0,7m, znížiť silu zásahu pri prebiekach,
- uprednostňovať jemnejšie ťažbovo-obnovné postupy, drevo približovať lanovými systémami, resp. korskými záprahmi alebo ľahšími traktormi s navijakom cez zimné obdobie po snehu alebo na zamrzutej pôde, obmedziť gravitačné spúšťanie dreva,
- starostlivo zvažovať hustotu lesných ciest z hľadiska nebezpečenstva erózie, šírku pracovných polí pri predrubných ťažbách voliť so zreteľom na nebezpečenstvo erózie, odvozné cesty spevniť a približovacie cesty dostatočne zabezpečiť proti povrchovému odtoku (odvodnenie drážkami, odvádzacími priekopami do trativodov),
- obmedziť použitie technológií výroby celých stromov (so zreteľom na možnosť ochudobňovania prostredia o organickú hmotu),

19.3.4 Trvalé trávnaté porasty

Pri navrhovaní možností využívania plôch TTP je nutné zohľadniť aj spôsob ich využitia pred rokom 1990, kedy dochádzalo k ich nadmernému využívaniu, aplikácii vyšších dávok hnojív, vedúcich k zjednodušovaniu floristického zloženia, v niektorých prípadoch až k ruderalizácii porastov.

Zmeny vlastníckych pomerov po roku 1990 viedli v niektorých prípadoch až k prerušeniu hospodárenia na plochách lúk a pasienkov, čo vedie k následnej sukcesii krovín a drevín.

Skutočnosť, že celé záujmové územie leží v CHKO Štiavnické vrchy, vyžaduje voľbu takých pratotechnických zásahov, ktoré by v najmenšej miere viedli k narušeniu trávneho ekosystému a životného prostredia. To však neznamená prerušenie ich využívania, čo by následne viedlo k nepriaznivému floristickému vývoju plôch TTP.

Aj keď vlhké lúky a pasienky, nachádzajúce sa v záujmovom území sa v podstate nedajú hospodársky využívať, predstavujú súčasť krajinného celku s dôležitou mimoprodukčnou funkciou – zdroj genofondu rastlinných druhov (výskyt napr. chránených druhov tráv, ako bezkolonec modrastý, niektoré druhy vstavačovitých, príp. slatinných a rašeliniskových druhov).

Na plochách pasienkov sa nachádzajú časti, charakterizované ako ruderalne, čo je s najväčšou pravdepodobnosťou dopadom ich nesprávneho využívania – nesprávne košarovanie. Prvým krokom by malo byť odstránenie nežiaducich ruderalných druhov (kosením, použitím biochemikálií) a následnou aplikáciou fosforečných hnojív, nakoľko v týchto prípadoch dochádza k nadmerným zásobám dusíka a draslíka v pôde a deficitným je práve fosfor. Optimálne by bolo tieto plochy dosiať trávnymi druhmi, resp. ďatelinotravnými miešankami, zložením blížiacim sa pôvodnej skladbe trávnych porastov (bezorbový typ prísevov).

19.3.5 Nelesná drevinová vegetácia (NDV)

Jednou z hlavných úloh NDV je ochrana vybraných zložiek krajiny (pôda, voda) v nelesných lokalitách krajiny a ekostabilizácia systému štruktúrami krajiny zelene. V riešenom území navrhujeme tieto zásady:

- lokalizovať NDV na hranách terás a plošín a okolo antropogénnych prvkov,
- NDV umiestňovať po vrstevniciach vo viacerých pásoch a na úpäti proti zanášaniam zeminou,
- NDV umiestniť venvovito, najmä v hornej časti svahov a na úpäti,
- NDV umiestniť aj po vrstevniciach a v odtokových lúčoch,
- ozelenenie úpätia, prípadne údolnice,
- lokalizácia NDV je potrebné na brehovú líniu, prípadne údolnice,
- lokalizovať NDV do produkčne nevyužívaných plôch (napr. okraje ciest, brehy vodných tokov).

19.3.6 Ochrana kultúrno-historických zdrojov

- rozvojové zámery koordinovať tak, aby zachovanie a rehabilitácia pamiatkových hodnôt územia boli prioritou celého riešenia dotknutého územia. Je nevyhnutné vylúčiť ďalšie asanácie historickej zástavby na území pamiatkového záujmu,
- vylúčiť ďalšie asanácie historickej zástavby na území pamiatkového záujmu, obnoviť kontinuitu vývoja sídla, ktorá bola prerušená celoplošnou asanáciou a panelovou výstavbou solitér a sídlisk (lokalita pred Tabakovou továrňou, plocha na mieste archeologickej lokality Dominikánskeho kláštora),
- zachovať priestorové uplatnenie historických a prírodných dominánt, charakteristické priehľady a panorámy, so zachovalou historickou kompozíciou stavieb a terénnych tvarov, včítane historických zásahov do reliéfu, v súvislosti s banskou činnosťou a vybudovaným vodohospodárskym systémom,
- zachovať unikátny vodohospodársky systém - tajchy so sústavou zberných a vodovodných jarkov, pri vhodnom využití a citlivom spôsobe obnovy. Vylúčiť novú výstavbu v prírodnom prostredí, do ktorého sú osadené,

19.3.7 Ochrana vegetácie v urbanizovanom prostredí

- okrasné záhrady a parky a staré historické cintoríny zachovať v pôvodnej slohovej podobe,
- nenahrádzať zeleň úžitkových záhrad okrasnou, pre dané prostredie neprirodenou (namiesto ovocných záhrad zatravnené plochy s výsadbou ihličnatých drevín),
- schátralé záhrady, pôvodne parkovo upravené, pokiaľ je to možné, vrátiť pôvodnému účelu (lokality pri starej nemocnici),
- vylúčiť v minulosti sa opakujúce zástavby plôch okrasných záhrad v historickej zástavbe (hotel Grand, dnešný objekt SEZ, rodinné domy pod Kalváriou, rozparcelovaná okrasná záhrada bývalej botanickej záhrady),
- vypracovať evidenciu verejnej zelene a následne jej generel.

19.3.8 Opatrenia na zlepšenie pôsobenia štruktúry vnímania krajiny

- zachovať priestorové uplatnenie historických a prírodných dominánt, charakteristické priehľady a panorámy, so zachovalou historickou kompozíciou stavieb a terénnych tvarov, včítane historických zásahov do jeho reliéfu, súvislosti s banskou činnosťou a vybudovaným vodohospodárskym systémom.
- zachovať harmonický vonkajší a vnútorný obraz sídla, skladajúci sa z kompaktnej historickej zástavby a postupne sa rozvoľňujúcej sa zástavby banického osídlenia, prelínajúceho sa zelenou záhrad a ústiacou do prírodného rámca.
- zachovať krajinné prostredie, tvoriace prirodzený zelený rámec historickej zástavby, v pôvodnom výzore, bez narušenia novou výstavbou.
- čiastočným odstránením náletovej zelene na úpäť Glanzbergu otvoriť pre mesto charakteristickú banskú dominantu – strmý skalný masív, ako pozostatok povrchových dobývok na žile Špitáler.
- vylúčiť novú výstavbu na území prírodného prostredia, tvoriaceho pohľadový uzáver historickej zástavby.
- vylúčiť novú výstavbu v exponovaných polohách, na pohľadovo významných úpätiach a na vrcholoch.

Mnohé z uvedených opatrení majú vyslovene odporúčací charakter. O konečnom využití a užívaní územia rozhodnú vlastníci, resp. užívatelia jednotlivých pozemkov. Pre čo najširšie uplatnenie uvedených opatrení je potrebné rešpektovať legislatívu platnú pre jednotlivé zložky krajiny.

Charakteristika jednotlivých typov krajiny:

- prírodná - zahŕňa najcennejšie plochy riešeného územia z hľadiska ochrany prírody a krajiny
- lesná - zahŕňa územia, v ktorých produkčná funkcia nie je výrazne limitovaná inými funkciami, hlavne ochranárskymi
- poľnohospodárska - zahŕňa územia, v ktorých prioritnou funkciou podľa produkčného potenciálu pôd je poľnohospodárska výroba

– zmiešaná - zahŕňa polyfunkčné využívanie územia (leso-poľnohospodárske a iné podľa charakteru územia).

Základná charakteristika hlavných funkcií v jednotlivých typoch krajinných území:

Prírodné

- Ochrana prírody a krajiny - predstavuje ťažisko záujmu ochrany prírody v území a vytvára základné predpoklady ekologickej stability. Výrazne sú zastúpené plochy so zvláštnou ochranou prírody, plošne rozsiahlejšie časti územného systému ekologickej stability na regionálnej a nadregionálnej úrovni. Využívanie územia je usmerňované zákonom o ochrane prírody a krajiny prevažne v stupňoch zodpovedajúcich kategorizácii chránených území.
- Poľnohospodárska výroba - poľnohospodárska pôda plní výraznú mimoprodukčnú funkciu. Doporučené je alternatívne poľnohospodárstvo s výrobou bioproduktov a s ekologicky únosnou zaťažiteľnosťou priestoru. Nedovolená je zmena trvalých trávnych porastov na ornú pôdu, prípadný výskyt orných pôd je vhodné preradiť do lesnej pôdy.
- Lesné hospodárstvo - lesná pôda a lesné porasty plnia mimoprodukčné funkcie, využívanie je usmerňované orgánmi ochrany prírody.
- Rekreačia - rekreačné využívanie musí byť v súlade s ekologickou únosnosťou územia, priestory biocentier zostávajú pre prirodzený rozvoj prírodnej zložky bez umiestňovania rekreačných aktivít.
- Investičná výstavba - okrem jestvujúcej výstavby sa neodporúča žiadna nová investičná výstavba ani zvyšovanie kapacít u jestvujúcich stavieb okrem bežnej údržby. Neodporúča sa zvyšovanie spevnených plôch okrem trás infraštruktúry, ktoré sa nedajú riešiť iným spôsobom alebo by boli ekonomicky nereálne. Nová výstavba musí spĺňať podmienky ochrany prírody a krajiny.

Lesné

- Ochrana prírody a krajiny - predstavuje ťažisko pre lesoprodukčné využívanie územia. V území platia podmienky všeobecnej ochrany prírody a krajiny podľa 1. stupňa a ochrana lesného pôdneho fondu podľa kategorizácie lesov. Prvky ekologickej siete majú miestny charakter a ich stupeň ochrany závisí od zaradenia daného prvku do niektorej z kategórií územnej ochrany.
- Poľnohospodárska výroba - poľnohospodárska pôda vyskytujúca sa v tejto zóne má súvislosť s lesohospodárskou činnosťou (výroba sena pre lesnú zver).
- Lesné hospodárstvo - predstavuje dominantné postavenie v území, hlavná je produkčná funkcia pri súčasnom plnení mimoprodukčných funkcií. Hospodárske a obnovné procesy musia zohľadňovať horizontálnu a vertikálnu členitosť daného priestoru.
- Rekreačia - rekreačné aktivity majú pohybový charakter (turistické trasy) a spájajú zaujímavé časti alebo rekreačné priestory širšieho zázemia. Mimo rekreačných zón sa neodporúča lokalizovať zariadenia súvisiace s rekreáciou.
- Investičná výstavba - nová výstavba môže mať len lesohospodársky charakter, prípustné sú trasy technickej infraštruktúry.

Poľnohospodárske

- Ochrana prírody a krajiny - predstavuje ťažisko poľnohospodárskeho produkčného využívania územia. V území plošne platia všeobecné podmienky ochrany prírody podľa 1. stupňa a ochrana poľnohospodárskeho pôdneho fondu. Prvky ekologickej siete majú miestny charakter, zabezpečujú a zvyšujú ekologickú stabilitu vlastného priestoru, zabezpečujú ochranu pôdy a biodiverzitu intenzívne využívaného priestoru. Stupeň ochrany prvkov ekologickej siete závisí od územnej ochrany príslušného prvku.
- Poľnohospodárska výroba - vo vymedzenej zóne má dominantné postavenie. Veľkosť pôdnych celkov orných pôd je potrebné prispôbiť terénnym podmienkam, vo svahovitejších polohách zriadiť zasakovacie pásy s trávnatým porastom a líniou stromov a krovín, pôdne celky oddeľovať nelesnou stromovou a krovinou vegetáciou.
- Lesné hospodárstvo - lesná pôda a lesné porasty plnia ekologické a environmentálne funkcie.
- Rekreačia - rekreačné aktivity majú pohybový charakter (turistické trasy, náučné chodníky) a spájajú zaujímavé časti alebo rekreačné priestory širšieho zázemia. Mimo rekreačných zón sa neodporúča lokalizovať zariadenia súvisiace s rekreáciou.

- Investičná výstavba - nová výstavba mimo zastavané územia môže mať len poľnohospodársky charakter, prípustné sú trasy technickej infraštruktúry.

Zmiešané

- Ochrana prírody a krajiny - predstavuje územie, v ktorom sa vyskytujú rôzne záujmy využívania (rekreácia, poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo), ale výrazná je aj zložka prírodná, krajinárska a ekologická. V území platí všeobecná ochrana prírody a krajiny (1. stupeň), ochrana poľnohospodárskej a lesnej pôdy. Prvky ekologickej siete majú väčšie zastúpenie a ich ochrana závisí od charakteru chráneného územia v príslušnej kategórii.
- Poľnohospodárska výroba - usporiadanie poľnohospodárskych pozemkov a ich využívanie nesmie narušovať ostatné funkcie v území, vhodné je alternatívne poľnohospodárstvo (výroba bioproduktov), hospodárska zaťažiteľnosť nesmie prekračovať ekologickú únosnosť, poľnohospodárske účelové komunikácie je vhodné využívať aj pre rekreačné účely. Lokality špecifikované ako biocentrá alebo biokoridory treba využívať podľa druhovej skladby pozemkov a spôsobom určeným orgánom ochrany prírody.
- Lesné hospodárstvo - lesné porasty plnia hlavne ekologické a environmentálne funkcie. Hospodárske aktivity nemôžu ohrozovať ostatné funkcie, ktoré lesy v danom priestore z hľadiska ekologickej stability a zachovania biodiverzity plnia.
- Rekreácia - rekreačne atraktívne časti s rekreačným využívaním zvyšujú mimoprodukčnú ekonomickú výťažnosť územia, ale zachovávajú aj prírodný ráz územia.
- Investičná výstavba - prípustné sú všetky funkcie investičnej výstavby, ale vo vzájomnej koordinácii a s väzbou na ekologickú únosnosť územia.

20. KONCEPCIA STAROSTLIVOSTI O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE, HODNOTENIE Z HĽADISKA PREDPOKLADANÝCH VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

20.1. OVZDUŠIE

20.1.1 Súčasný stav

Okres Banská Štiavnica ako aj okresné mesto patria medzi územia s najnižším množstvom vyprodukovaných emisií na Slovensku. Posledné tri roky napovedajú (podľa NEIS SR), že trend v znečisťovaní ovzdušia (ZO) sa ubera pozitívnym smerom, o čom svedčí pokles všetkých základných ukazovateľov (v tonách):

Znečisťujúca látka	Označ.	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Tuhé znečisťujúce látky	TZL	164	65	61	60	26,608	23,361	14,148
Oxidy síry	SO ₂	174	93	96	94	21,233	16,625	11,007
Oxidy dusíka	NO ₂	48	31	31	30	14,847	17,778	17,914
Oxid uhoľnatý	CO	405	156	157	154	64,467	40,877	19,619
Celkový organický uhlík	TOC	-	-	-	-	7,580	6,347	1,999

Zdroj: www.air.sk

Je nepochybné, že pod uvedený trend sa podpísal hospodársky vývoj v poslednom desaťročí. Napriek tomu si navrhované riešenie územného plánu mesta Banská Štiavnica kladie za cieľ udržať takýto trend i naďalej. A to aj za predpokladu, že nastane v regióne hospodársky i sociálny rozvoj v zmysle predkladaného návrhu.

Pre vyhodnotenie miery znečistenia ovzdušia v priestore Banskej Štiavnice a možnosti jeho riadenia sú dôležité skutočnosti, ktoré vyplynuli z predchádzajúcich etáp spracovania ÚPD :

- z hľadiska monitorovania emisií je zriadená centrálna databáza NEIS, kde sú monitorované všetky stredné a veľké zdroje znečisťovania ovzdušia spadajúce do okresu Banská Štiavnica, avšak konkrétne pre mesto Banská Štiavnica neexistujú exaktné údaje o emisnom a imisnom zaťažení,

- každoročne vychádza "Správa o kvalite ovzdušia a podiele jednotlivých zdrojov na jeho znečisťovaní v SR" v spolupráci s MŽP SR a SHMÚ v Bratislave,
- neexistujú exaktné údaje o emisnom a imisnom zaťažení,
- priamo v meste nie je umiestnený žiadny veľký zdroj znečisťovania ovzdušia,
- energetické zdroje ZO (malé a stredné) sa viažu asi z 52 % na pevné palivo z hľadiska krytia potreby tepla a zo 45 % z hľadiska pokrytia bytových jednotiek,
- existencia technologických zdrojov s produkciou emisií olova (Akutrade),
- významným primárnym zdrojom ZO je doprava, ktorá je v priestore jadra sídla koncentrovaná do úzkeho priestoru,
- významným sekundárnym zdrojom ZO sú haldy s materiálom obsahujúcim ťažké kovy (Pb, Zn, Cu, Fe) a vo viacerých prípadoch so zvýšenou radiáciou,
- horninové prostredie sa vyznačuje vysokým obsahom ťažkých kovov a navyše počas niekoľko storočí trvajúcej exploatácie horninového prostredia sa pôda (ale aj ostatné zložky životného prostredia) kontaminovala vyššie uvedenými ťažkými kovmi,
- približne počas tretiny roka sa vyskytujú v území inverzné stavy počasia,
- prevládajúce smery vetrov sú severné až severozápadné a južné až juhovýchodné,
- najsilnejšie vetry sa viažu na obdobie prelomu zimnej a jarnej sezóny a najslabšie na prelom letnej a jesennej sezóny.

20.1.2 Návrh riešenia

Východiskom návrhu riešenia problematiky ochrany ovzdušia sú základné právne predpisy v danej oblasti platné v období spracovania návrhu. Jedná sa o samotný zákon NR SR č. 478/2002 Z.z. o ovzduší a vykonávacie predpisy k nemu.

Vyhláška MŽP SR č. 60/2003 Z.z., ktorou sa ustanovujú národné emisné stropy a emisné kvóty, určila pre okres Banská Štiavnica emisné kvóty oxidu siričitého pre veľké zdroje znečisťovania ovzdušia (ZZO) na roky 2003 až 2006. Pre rok 2003 predstavuje kvóta hodnotu 30 t a pre ďalšie roky 20 t. (Vzhľadom na situáciu v okrese by bolo vhodné zo strany kompetentných orgánov a inštitúcií zvážiť možnosť predaja časti kvóty a za získané prostriedky realizovať opatrenia na ochranu ovzdušia, resp. iných zložiek životného prostredia, napr. monitorovanie vybraných škodlivín).

V zmysle druhej časti zákona o ovzduší, ktorá určuje ciele v kvalite ovzdušia a prípustnú úroveň znečistenia ovzdušia, sa uvedené zisťuje okrem iného pre tuhé častice a olovo. Výskyt týchto polutantov je relevantný v prostredí Banskej Štiavnice. Potenciálne prichádzajú do úvahy hlavne vo väzbe na zvýšenú dopravnú intenzitu v centrálnej časti sídla aj ďalšie škodliviny – NO₂, NO_x, benzén a ozón. V prípade, ak by sa zistilo prekročenie aspoň jednej limitnej hodnoty, musí sa vypracovať program za účelom dosiahnutia dobrej kvality ovzdušia (§ 11). Bližšie údaje o limitných hodnotách, horných a dolných medziach úrovne znečistenia, o požiadavkách na umiestňovanie vzorkovacích miest ako aj o ďalších súvisiacich informáciách sú uvedené vo Vyhláške MŽP SR č. 705/2002 Z.z. o kvalite ovzdušia.

Hlavný dôraz by mal byť kladený na vyhodnotenie sekundárnej prašnosti v obývaných častiach sídla, t.z. ukazovatele – tuhé častice PM₁₀ a olovo.

Špeciálne je potrebné venovať pozornosť lokalitám, ktoré sa nachádzajú v blízkosti hald, v nadväznosti na ich navrhované využitie pre účely rekreácie alebo bývania.

K poklesu tvorby emisií, prípadne zamedzeniu ich rastu by mali prispieť opatrenia navrhnuté v rámci zásobovania mesta teplom, dopravného a krajinno-ekologického riešenia.

V oblasti teplofikácie mesta sa bude vo významnej miere preferovať zásobovanie sídla na báze zemného plynu a doplnkovo na báze elektrickej energie. Tým by sa malo podstatne obmedziť využívanie pevných palív.

Podobne by kvalitu ovzdušia malo pozitívne ovplyvniť dopravné riešenie. Predpoklady pre to sú vytvorené návrhom na skľudnenie historického jadra sídla, ktoré by sa malo stať pešou zónou (ul. A. Kmeťa, Radničné nám., Nám. sv. Trojice, ul. A. Sládkoviča). Súčasne sa navrhuje presmerovanie dopravy a v úseku medzi Červenou studňou až po Klinger vznikne mestská obvodová komunikácia, ktorá sprístupní pôvodné banické osídlenie a zároveň umožní previesť dopravu mimo centrum sídla. Uvedené riešenie je doplnené systémom záchytných parkovísk. V súvislosti s týmito opatreniami sa dá očakávať podstatné zlepšenie kvality ovzdušia v historickom jadre. Pokiaľ sa dobuduje a efektívne sprevádzkuje systém záchytných parkovísk v okolí centra, tak sa dá očakávať len mierne zvýšenie imisnej záťaže na komunikáciách, ktoré preberú lokálnu „tranzitnú“ dopravu.

Návrh, aby sa hromadná autobusová doprava realizovala menšími vozidlami, vyvolaný priestorovými podmienkami sídla sa odrazí aj na nižšej produkcii emisií. Optimálne by bolo využiť pre

vybrané trasy vnútromestskej dopravy vozidlá na alternatívne energetické zdroje (zemný plyn, elektrická energia).

Problematika umiestnenia autobusovej stanice (AS) posúdením dvoch alternatív z konceptu (Križovatka a pri železničnej stanici) je z pohľadu ovplyvnenia životného prostredia podstatná. Pri situovaní AS v lokalite pri ŽS nedôjde k emisnému a hlukovému zaťaženiu podružného centra - Križovatka s prevažujúcou obytnou zástavbou a občianskou vybavenosťou. Z hľadiska budúceho dopravného usporiadania je lokalita pri ŽS optimálnejšia a menej zaťažujúcejšia ŽP. Aj z dôvodov dopravnej bezpečnosti a integrácii systémov dopravy je optimálnejšia lokalizácia autobusovej stanice v kontakte so železničnou stanicou.

Navrhované čerpacie stanice pohonných hmôt neovplyvnia významnejšou mierou životné prostredie. Pri dodržaní technických noriem a právnych predpisov budú vplyvy redukované na mierne zvýšenie emisií a hluku v danej lokalite. Hlavné ovplyvnenie ovzdušia pri nainštalovaní rekuperácie výparov 2. stupňa bude minimálne.

Krajinnoekologické opatrenia budú naviazané predovšetkým na budúce využitie lokalít hald. V prípade ich reálneho využitia, či už ako materiálu pre ďalšie využitie (cesty a pod.) alebo priame využívanie lokality pre zariadenia a priestory slúžiace rekreácii, turizmu, vybavenosti napr. športovej alebo iným záujmom a atraktívnym formám využitia, vždy bude potrebné zhodnotenie a overenie potreby vypracovania rizikovej analýzy. Na základe rizikovej analýzy sa prijmu opatrenia na sanáciu krajinného prostredia alebo na ochranu zdravia ľudí.

20.2. VODA

20.2.1 Súčasný stav

Zdroje znečistenia

Ochrana vôd úzko súvisí so zdrojmi znečistenia. tieto podľa charakteru v zásade delíme na dve kategórie:

- bodové znečistenia, ktoré majú sústredené vypúšťanie odpadových vôd do tokov, je možné identifikovať pôvodcu a určiť jeho základné charakteristiky. V zmysle Nariadenia vlády SR č. 296/2005 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na kvalitu a kvalitatívne ciele povrchových vôd a limitné hodnoty ukazovateľov znečistenia odpadových a osobitných vôd boli hlavným znečisťovateľom stanovené ukazovatele prípustného stupňa znečistenia.
- plošné zdroje znečistenia podľa pôvodu pôsobia trvale alebo občas a ich vplyv na akosť vôd je podmienená celým radom spolupôsobiacich faktorov. Zdrojmi plošného znečistenia sú predovšetkým (poľnohospodárstvo - hnojenie priemyselnými hnojivami, pesticídy, oševné plány, živočíšne farmy apod., skládky a odkaliská), kaly z čistiarní odpadových vôd a z priemyslu, znečistenie splachmi dažďovými vodami zo spevnených plôch v mestách a sídliskách, znečistenie kontaminovanými zrážkovými vodami.

Znečistené odpadové vody z Banskej Štiavnice sú do toku vypúšťané piatimi vyústeniami – NsP, Tabaková továreň, Dužina, Pleťa a Drieňová.

Najvýznamnejšie, čo do množstva OV aj znečistenia je vyústenie OV sídliska Drieňová, kde je povolených $Q_{\text{priem}} 21,5 \text{ l/s}$. Skutočnosť za rok 2001 bola 14 l/s .

Medzi významné zdroje patrí aj areál firmy Akusit, kde je koncentrovaná výroba na báze zhodnocovania kovového odpadu

Povrchové vody

Právne prostredie pre problematiku znečistenia povrchových vôd vytvára Nariadenia vlády SR č. 296/2005 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na kvalitu a kvalitatívne ciele povrchových vôd a limitné hodnoty ukazovateľov znečistenia odpadových a osobitných vôd. V zmysle prílohy č. 1 k nemu sa určujú všeobecné kvalitatívne požiadavky pre povrchové vody. V prílohe č. 7 sú určené špecifické opatrenia pre obzvlášť škodlivé látky.

Kvalita povrchovej vody sa hodnotí podľa šiestich skupín ukazovateľov na základe platnej STN 75 7221 – Klasifikácia kvality povrchových vôd. Na základe ich kombinácie sa vodné toky zaraďujú do šiestich tried kvality.

Podľa iného zdroja (Ekojet Bratislava, 2002) sa kvalita vody v Štiavnici v priestore sídla nachádza vo všetkých ukazovateľoch v V. triede. Mestský potok totiž tečie cez historické jadro Banskej Štiavnice v štôlni a súčasne sú do neho zaústené aj vody splaškové a dažďové. Okrem toho odvádza aj potočné

vody a to aj v bezdažďovom období. V dolnej časti zastavaného územia mesta tečie Štiavnický potok v otvorenom neupravenom koryte.

Tab. Výsledky hodnotenia kvality povrchových vôd podľa STN 75 7221

Kontrolný profil	Tok	Štiavnica	Štiavnica	Štiavnica
	Názov profilu	Nad Banskou Štiavnicou	Pod Banskou Štiavnicou	Antol
	NEC	I232000D	I23300D	I236000D
	r.km	52.00	51.50	50.50
Obdobie		1995-96	1995-96	1992-93
Skupiny ukazovateľov podľa STN 75 7221	A trieda - urč. ukaz.	III BSK-5	V BSK-5, CHSK-Cr	V BSK-5, CHSK-Cr
	B trieda - urč. ukaz.	V NL	V NL,N-N02-,N-org.	V NL,N-NH4+,P celk.
	C trieda - urč. ukaz.	II SO42-	V NEL UV	V NEL UV
	D trieda - urč. ukaz.	V Pb,Zn	V Pb,Zn	V Zn
	E trieda - urč. ukaz.	V PSYCHRO,KOLI	V KOLI	V PSYCHRO,KOLI,TEKOLI,FEKOKY

Podzemná voda

Chemické zloženie podzemných vôd je v banskoštiavnickej oblasti výrazne ovplyvnené rozpúšťaním rudnej a nerudnej žilnej výplne, ktorá vo svojich dôsledkoch vedie k vzniku Ca-SO₄ typu chemizmu (t.j. síranového typu) ako výsledok oxidačnej degradácie sulfidov. Pri tomto procese sa do vôd uvoľňujú hlavne síranové ióny a kationy prvkov (Zn²⁺, Cu²⁺, Pb²⁺, Fe²⁺, atď.). Rozpúšťaním karbonátov, ktoré sa popri kremeňi vyskytujú ako hojná žilná výplň, sa do roztoku uvoľňujú hlavne ióny Ca²⁺ a HCO₃⁻. Migračná schopnosť väčšiny ekologicky zaujímavých prvkov je nízka a ich akumulácia v riečnych sedimentoch je viazaná na blízke okolie konkrétnej lokality.

20.2.2 Návrh riešenia

Podstatný problém spočíval v tom, že v čase nízkych vodných stavov v bezdažďovom období tečú vo vodnom toku málo riedené splašky, čo je z hľadiska hygieny a ochrany životného prostredia nežiaduce. V čase vyšších vodných stavov tečú v Mestskom potoku a v potoku Štiavnica značne riedené splaškové vody, čo môže ohrozovať optimálnu činnosť aktivácie v mestskej ČOV. Prijaté bolo riešenie na báze výstavby rozdeľovacieho objektu vo forme odľahčovacej komory. Potočné vody sa tak budú odvádzať samostatným potrubím v spodnej časti štôlne, pričom štôlna bude ďalej slúžiť ako hlavný zberač jednotnej kanalizácie. Blížšie o riešení kanalizácie je popísané v časti venovanej vodnému hospodárstvu.

Dobré predpoklady pre zlepšenie kvality vody v povrchových tokoch vytvára nový zákon o vodách (č. 364/2004 Z.z.). Podľa údajov SHMÚ posúvajú Štiavnicu do horších tried kvality jednak údaje súvisiace so splaškovými vodami (nutrienty, biologické a mikrobiologické ukazovatele) a jednak s odpadovými vodami z výroby - vrátane ťažby (Zn, Cu, Ni, NEL). Navrhované oddelenie potoka, trendy vo výrobe a nové rozhodnutia orgánov štátnej správy vo vodnom hospodárstve by mali výhľadovo podstatne prispieť k vylepšeniu kvality Štiavnice. Otázný je vplyv priesakových vôd z hál a kontaminovaných pôd na vodné toky. S uvedeným problémom sa musí zaoberať mesto koncepčne. V období predprojektovej prípravy každej z väčších plánovaných investícií (bývanie, rekreácia a pod.) v lokalite, ktorá môže byť potenciálne nositeľom kontaminácie (ťažké kovy, radón), musí urobiť investor rizikovú analýzu. Na základe jej výsledkov realizovať preventívne či sanačné opatrenia.

Zároveň bez ohľadu na pripravované investície alebo zámery je potrebné jednorázovo a následne podľa potreby i priebežne monitorovať ovplyvnenie recipientov v blízkosti najvýznamnejších zdrojov – hál, úpravni rúd (Šobov, Maximilián, prípadne ďalšie) a priemyselných areálov.

Vyššie uvedené má všeobecnú platnosť aj pre ochranu podzemných vôd aj pre ochranu pôd.

Špecifickým problémom budú odpadové vody z plánovaného geotermálneho vrtu pri ceste pod sídliskom Drieňová.

20.3. PŮDA

20.3.1 Súčasný stav

V oblasti Štiavnických vrchov sa uplatňujú dva typy kontaminácie pôd, a to antropogénny a prirodzený. Pre zhodnotenie kontaminácie pôd Ministerstvo pôdohospodárstva SR vydalo rozhodnutie

č. 531/1994-540 o najvyšších prípustných hodnotách škodlivých látok v pôde a o určení organizácií oprávnených zisťovať skutočné hodnoty týchto látok.

V hodnotenom území boli najvyššie koncentrácie ťažkých kovov v pôde namerané Výskumným ústavom pôdozvedectva a ochrany pôdy v pôdach nachádzajúcich sa v nive Štiavnického potoka. Hodnotené potoky Štiavnických vrchov pretekajú oblasťami dlhodobo ovplyvňovanými banskou činnosťou. Pôsobením dažďovej vody a za prístupu vzdušného kyslíka dochádza ku kyslému sulfanickému zvetrávaniu vyťaženej horniny, vzniká kyselina sírová a z hornín sa uvoľňujú ťažké kovy, ktoré sa dostávajú povrchovým odtokom do povrchových a podzemných vôd. Na geochemických bariérach dochádza k ich opätovnému vyzrážaniu a akumulácii, ktoré v súčasnosti prekračujú platné hygienické limity. Pôdy vyvinuté na aluviálnych sedimentoch – fluvizeme sú najúrodnejšie pôdne typy, ktoré sa v poľnohospodárstve intenzívne využívajú ako orné pôdy. Ak sa ťažké kovy v nich akumulujú hrozí riziko ich akumulácie aj v rastlinách v takých koncentráciách, ktoré prekračujú najvyššie prípustné množstvá stanovené pre krmoviny a je tu riziko vstupu ťažkých kovov do potravinového reťazca človeka. Priemerné obsahy ťažkých kovov (stanovené vo výluhu 2M HNO₃) v pôdach alúvií vodných tokov pretekajúcich Štiavnickým pohorím sa nachádzajú v tabuľke 20.3.1.

Tab. 20.3.1. Priemerné obsahy ťažkých kovov v pôdach alúvií vodných tokov v Štiavnických vrchoch :

ťažký kov	hĺbka odberu (m)	Koncentrácia ťažkého kovu v pôde (mg.kg ⁻¹)			Hygienický limit (mg.kg ⁻¹)	
		x _{min}	x _{max}	x	A	B
kadmium	0 – 0,1	0,07	3,84	0,94	0,3	5
	substrát	0,01	3,54	0,6		
olovo	0 – 0,1	12,4	288	81	30	150
	substrát	4,6	532	95,8		
meď	0 – 0,1	7,9	128,5	35,7	20	100
	substrát	2,7	79	21,4		
zinok	0 – 0,1	10	228	70,5	40	500
	substrát	8,2	310	67,5		

x – priemerný obsah, x_{min} - minimálny obsah, x_{max} - maximálny obsah, podľa Ekojet, 2002

Podľa materiálu „Súčasný využitie krajiny v extraviláne obce Banská Štiavnica a Štiavnické Bane“ spracovaného Ekotrust-om v roku 2001, pokrýva kontaminácia pôd Pb a As takmer celé riešené územie. Uvedené potvrdzuje aj materiál fy. Ekojet (2002).

V Banskoštiavnickom rudnom revíri boli zaznamenané výrazné kontaminácie pôd, vôd aj riečnych sedimentov v súvislosti s ťažbou a úpravou rúd.

Na zvýšený obsah niektorých ťažkých kovov rastlinách a pôde na juh od Banskej Štiavnice poukázal Holub-Banasová (1985).

Znečistenie poľnohospodárskej pôdy poľnohospodárskou činnosťou prichádza do úvahy vo veľmi malej miere, pretože poľnohospodári nemajú dostatok finančných prostriedkov na vstupy do výroby v záujme intenzifikácie poľnohospodárskej výroby. Pri chemizácii používajú len povolené prípravky a v ochrannom pásme vodných nádrží (rybníkov, jazier) dodržiavajú predpísané opatrenia (napr. v 30 ha v okolí jazera Rozgrund nepoužívajú chemické prípravky na hnojenie a ochranu plodín).

V navrhovanom riešení sa v zmysle Zák. 220/2004, príl. č.3 nenachádzajú zábery pôd bonitovaných pôdno-ekologických jednotiek zaradených do osobitne chránených skupín BPEJ.

20.3.2 Návrh riešenia

Vzhľadom k plošnému charakteru znečistenia pôdy v regióne Banskej Štiavnice nie je možné prijať naraz konkrétne opatrenia pre dekontamináciu územia. Vyhodnocovanie musí byť priebežné.

Najväčšie vplyvy kontaminácie poľnohospodársky využívaných plôch sa môžu prejavovať v požití potravinových produktov, v ktorých sú naakumulované ťažké kovy. Uvedené je v kompetencii príslušných inšpekčných orgánov.

Pre ďalší postup navrhovania bytovej výstavby by sa mal zohľadniť stav jednotlivých navrhovaných lokalít pre dané účely. Formou rizikovej štúdie vyhodnotiť všetky možné environmentálne aspekty – radónové zaťaženie, miera znečistenia ťažkými kovmi, rozptylové pomery, expozícia, ale aj nekonvenčné prístupy ako vytipovanie geopatogénnych zón, ktoré by bolo v takomto priestore nanajvyš namieste.

20.4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

20.4.1 Súčasný stav

Tvorba odpadov

Z celkového množstva 2,14 mil. ton vyprodukovaných odpadov v Banskobystrickom kraji v roku 2000 pripadalo na okres Banská Štiavnica 41 487 t, čo predstavovalo 1,9 %. Mesto Banská Štiavnica k tomu istému roku vyprodukovalo 7 164 t odpadov, čo bolo 17,3 % z okresnej produkcie. O rok nato stúplo množstvo vyprodukovaného odpadu na 7 503 t. Z uvedených čísiel sa dá vydedukovať pomerne nízky stupeň zastúpenia sekundárneho sektoru v okrese Banská Štiavnica a jeho pomerne nízky stupeň koncentrácie v okresnom meste (s výnimkou komunálneho odpadu).

Na druhej strane je tento fakt „kompenzovaný“ naakumulovaním množstva odpadov vo forme hald z ťažobnej činnosti počas historického vývoja mesta.

Nakladanie s odpadmi

Z uvedeného množstva 7 164 t odpadov sa v roku 2000 materiálovo zhodnotilo len 30 t. Zvyšné množstvo bolo uložené na skládku v Banskej Štiavnici v lokalite Principlac. V okrese Banská Štiavnica je to jediná riadená skládka s určením pre nie nebezpečný odpad. Zvozovou oblasťou je celé územie okresu a ďalších 6 obcí okresu Zvolen. Prevádzkovateľom sú Technické služby mestský podnik. Voľná kapacita skládky predstavovala ku koncu roka 2001 objem 64 555 m³. Životnosť skládky je odhadnutá podľa POH okresu Banská Štiavnica do roku 2010. V zmysle rozhodnutia OÚ, odboru životného prostredia má skládka povolenú prevádzku do roku 2008.

Okrem skládky existujú v katastri mesta ďalšie zariadenia na zhodnocovanie odpadov.

- Firma Rotobalance – výroba vyvažovačov je vybavená taviacou elektrickou pecou na výrobu vyvažovačov, ktorá je využiteľná pre zhodnocovanie odpadov na báze vybraných ťažkých kovov.
- AKUTRADE, s.r.o. s taviacou pecou s podobným využitím ako predchádzajúce zariadenie.
- FABA s.r.o. Banská Štiavnica na svojej briketovacej linke zhodnocuje neznečistený odpad zo spracovania dreva.
- FOUR TRADE, s.r.o. Žiar nad Hronom v taviacej rotačnej peci spracúva odpady z termickej metalurgie hliníka.

V širšom okolí Banskej Štiavnice sa prevádzkujú technológie na regeneráciu, spracovanie a úpravu odpadov:

- regenerácia organických rozpúšťadiel - Detox s.r.o Banská Bystrica,
- regenerácia odpadov zo spracovania ropy - Petrochema a.s. Dubová,
- centrálné zhromažďovanie a čiastočná úprava odpadových motorových olejov v OZ Benzinol Stožok, Benzinol a.s. Bratislava,
- spracovanie a úprava odpadových ušľachovačov a odpadových vývojok - Špila corp. export-import Banská Bystrica, prevádzka Predajná,
- spracovanie plastov - Vekom s.r.o. Sása okres Zvolen,
- kompostovanie biologických odpadov - EBA s.r.o. Bratislava, závod Lukavica,
- Kompostáreň Biotiky a.s. Slovenská Lupča v Čebovciach okres Veľký Krtíš.

Separovanie odpadov

Zo zloženia komunálnych odpadov na Slovensku vyplýva, že až 67 % zložiek komunálnych odpadov by bolo možné zhodnotiť.

Porovnaním separovaného zberu organizovaného obcami v rámci okresu Banská Štiavnica s celým Banskobystrickým krajom možno konštatovať, že v kraji bolo vyseparovaného 6,64 kg odpadu na 1 obyvateľa a v okrese Banská Štiavnica 1,95 kg na 1 obyvateľa. Táto nepriaznivá situácia v okrese bola spôsobená tým, že v obciach nie je zavedený separovaný zber zložiek komunálnych odpadov a

absenciou zariadení na zhodnocovanie vyseparovaných odpadov. K termínu 31.03.2002 boli na území okresu prevádzkované 2 zariadenia na zber odpadov - Zberné suroviny Žilina a.s. a Akutrade s.r.o.

Na území okresu Banská Štiavnica nie sú vybudované zariadenia na zhodnocovanie zložiek komunálnych odpadov. Zhodnocovanie týchto zložiek sa vykonáva mimo územia okresu.

Zložky komunálneho odpadu sa zhodnocujú u týchto odberateľov:

- železný šrot - Železiarne a.s. Podbrezová,
- drevné odpady - palivá pre energetiku,
- stavebný odpad, popol, škvára a výkopová zemina - stavebníctvo a terénne úpravy,
- zberový papier - Harmanecké papierne a.s. Harmanec,
- sklené črepy - Skloobal a.s. Nemšová.

Separácia odpadov je zabezpečená prostredníctvom zberných miest (na určených miestach sú uložené nádoby na zber papiera, skla, umelých obalov). Vo dvore Technických služieb je určené miesto na zber nebezpečných odpadov podľa platnej klasifikácie vrátane ich základnej úpravy v hale vybavenej lisom.

20.4.2 Stratégia riadenia odpadového hospodárstva

Pre obdobie do roku 2005 má mesto spracovanú koncepciu nakladania s odpadmi vo forme programu odpadového hospodárstva (POH). Tento materiál úzko nadväzuje na POH SR do roku 2005 a na POH okresu Banská Štiavnica. Sú to systémovo – koncepčné dokumenty, ktoré určujú koncepciu riešenia odpadového hospodárstva a spôsob nakladania s odpadmi na území SR ako aj pre nižšie administratívne celky. Povinnosť vypracovania programov odpadového hospodárstva vyplýva pre všetkých pôvodcov zo zákona č. 223/2001 Z.z. Povinnosti stanovené pre pôvodcov odpadov vychádzajú zo skúseností s POH z 90 – tých rokov. Je možné konštatovať, že ciele stanovené týmto dokumentom majú nadčasovú platnosť, a preto rok 2005 predstavuje len jednu etapu, ktorej funkciou je vyhodnotiť plnenie cieľov v jednotlivých časových etapách uvádzaných do života prostredníctvom konkrétnych opatrení. Z tohto dôvodu je možné a zároveň potrebné uvažovať s napĺňaním cieľov POH až do výhľadového obdobia územného plánu, t.z. do roku 2030.

Základné princípy riadenia odpadového hospodárstva

Účelom odpadového hospodárstva je :

- Predchádzať vzniku odpadov a obmedzovať ich tvorbu najmä rozvojom technológií šetriacich prírodné zdroje, výrobou výrobkov, ktoré rovnako ako výsledné výrobky čo možno najmenej zvyšujú množstvo odpadov a čo možno najviac znižujú znečisťovanie životného prostredia, vývojom vhodných metód zneškodňovania nebezpečných látok obsiahnutých v odpadoch určených na zhodnocovanie.
- Zhodnocovať odpady recykláciou, opätovným použitím alebo inými procesmi umožňujúcimi získavanie druhotných surovín, ak nie je možná alebo účelná prevencia vzniku odpadov.
- Využívať odpady ako zdroj energie, ak nie je možná prevencia vzniku odpadov alebo ich materiálové zhodnotenie.
- Zneškodňovať odpady spôsobom neohrozujúcim zdravie ľudí a nepoškodzujúcim životné prostredie nad mieru ustanovenú osobitnými predpismi, ak nie je možná prevencia vzniku odpadov, ich materiálové alebo energetické zhodnotenie.

Princípy trvalo udržateľného rozvoja nachádzajú významné uplatnenie aj v oblasti riadenia odpadového hospodárstva. V tejto súvislosti sa väčší dôraz kladie na regulovanie skorších štádií životného cyklu produktu. V praxi to znamená uprednostňovanie preventívnych opatrení pred nápravnými opatreniami v súvislosti so snahou minimalizovať alebo eliminovať negatívne vplyvy na životné prostredie.

Do stratégie riadenia odpadového hospodárstva sú zahrnuté aj princípy, ktoré pre oblasť odpadového hospodárstva definuje Európska únia, ako sú :

Hierarchia odpadového hospodárstva :

- Prevencia vzniku odpadov,
- Znižovanie nebezpečných vlastností odpadov,
- Materiálové zhodnocovanie odpadov,
- Energetické zhodnocovanie odpadov,
- Bezpečné zneškodňovanie odpadov .

Sebestačnosť :

- Na úrovni okresu Banská Štiavnica je sebestačnosť špecifickou požiadavkou hlavne vzhľadom na istú dopravnú izolovanosť Banskoštiavnicka.

Zavádzanie BATNEEC technológie :

- Zavádzať najlepšie dostupné technológie s prihliadnutím na primeranosť výdavkov na ich obstaranie a prevádzku (BATNEEC technológie), ktoré v maximálne možnej miere redukujú emisie všetkých druhov a šetria surovinové zdroje.

Blízkosť zariadení na nakladanie s odpadmi :

- Zhodnocovať alebo zneškodňovať odpady tak blízko ku zdroju, ako je to optimálne možné.

Zodpovednosť výrobcov a dovozcov :

- Zainteresovať výrobcov a dovozcov výrobkov do riadenia životného cyklu ním vyrábaných a dovážaných výrobkov až po konečné štádium, kedy sa z nich stávajú odpady.

V nadväznosti na vyššie uvedené princípy sú pre územie mesta Banská Štiavnica aj v kontexte s jeho širším okolím dôležité do budúcnosti (nielen do roku 2005) nasledovné opatrenia :

20.5. ZATAŽENIE HLUKOM A VIBRÁCIAMI

Hlavnými zdrojmi hluku v riešenom území sú automobilová a železničná doprava a priemyselná činnosť. Intenzívnu dopravu môžeme považovať za prevažne líniový stresový faktor, ktorý negatívne vplyva na okolitú krajinu pozdĺž dopravných koridorov.

Z výsledkov monitorovania hluku, ktoré bolo zamerané na hluk z cestnej dopravy na území mesta Banská Štiavnica uskutočneného ŠZÚ v Žiari nad Hronom v roku 1997 vyplynulo nasledovné :

- Všetky meracie miesta vykázali vyššie ekvivalentné hladiny hluku ako je maximálna prípustná ekvivalentná hladina hluku v sledovanom území. Prekročenie je od 2,4 až do 12,4 dB.
- Najvyššie prekročenie ekvivalentnej hladiny hluku bolo na Radničnom námestí a sídlisku Drieňová.
- Napriek vybudovanému obchvatu je hladina hluku aj v historickej centrálnej zástavbe značne vysoká a prekračuje dovolenú maximálnu hladinu hluku.

Na základe uvedeného je možné konštatovať, že stúpla intenzita dopravy najmä cez centrálnu mestskú zástavbu, ako aj na sídlisku Drieňová a prístupovej komunikácii z východného smeru do CMZ.

Najvyššie povolené hladiny vonkajšieho hluku z dopravy vyplývajú z nariadenia vlády SR č.40/2002 Z.z. " O ochrane zdravia pred hlukom a vibráciami ".

V práci firmy Ekojet „Modelové overenie metodického predpisu pre projektantov prieskumov a rozborov územného plánu obce“ z roku 2002 vyplynula potreba vážne sa zaoberať otázkou hluku. Pri modelovom výpočte hlukového zaťaženia k roku 2005 vyšlo prekročenie ekvivalentnej hladiny hluku v značnej časti cestných komunikácií zastavaného územia mesta Banská Štiavnica i mimo neho

K podstatnému zlepšeniu hlukovej situácie v centre mesta dôjde v nadväznosti na navrhované vytvorenie pešej zóny. K tomu dopomôže aj dobudovanie systému záchytných parkovísk. Vytvorenie priebežnej trasy západne od historického jadra mesta tiež prispeje k zníženiu dopravnej záťaže v širšom centre mesta. Na druhej strane bude prínosom tejto trasy „staronovej“ komunikácie po trase existujúcich

ciest prevažne trasovaných po vrstevnici jasné definovanie hierarchie komunikačnej siete a lepšie sprístupnenie územia baníckeho osídlenia. V riešení ďalšej prípravy potrebné túto vymedzovať veľmi citlivo, aby nevzniklo v príľahlom území neúmerne zvýšený nápor na obytnú zónu zvýšenou hladinou hluku. V každom prípade bude potrebné v období predprojektovej prípravy novej komunikácie uvažovať s vypracovaním variantného riešenia a jeho vyhodnotením v zmysle zákona č. 24/2006Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie. Dôraz musí byť kladený predovšetkým na problematiku vibrácií vo vzťahu k existujúcej historickej zástavbe a citlivé technické riešenie nenarúšajúce integritu a špecifický charakter pamiatkového územia. Až na druhom mieste bude problematika hluku a emisií.

20.6. GEOFAKTORY

20.6.1 Žiarenie z prírodných zdrojov

Prirodzená rádioaktivita hornín je podmienená prítomnosťou prvkov K, U a Th. Tieto prvky emitujú gama žiarenie a podmieňujú vonkajšie ožiarenie. Horniny používané ako stavebné suroviny sa stávajú zdrojom radiácie v budovách. Vzhľadom k trendu narastajúceho podielu času stráveného v budovách, je posúdenie rádioaktivity stavebných surovín a stavebných materiálov nevyhnutné.

Vyhláška Ministerstva zdravotníctva SR č. 12/2001 Z.z. o požiadavkách na zabezpečenie radiačnej ochrany určuje pravidlá obmedzovania ožiarenia radónom pri výstavbe stavieb s pobytovými priestormi (§ 14).

Vysoká rádioaktivita v záujmovom území bola zistená východne a juhovýchodne od obce Banky, severozápadne od Štiavnický Baní a južne a juhovýchodne od Banskej Štiavnice. Ostatné územie radíme k územiu so strednou rádioaktivitou (10,1 až 16,0 Ur).

Návrh riešenia spočíva v plnení predmetnej vyhlášky MZ SR.

20.6.2 Seizmicita

Seizmicita na Slovensku je determinovaná jej geologickou históriou a tektonikou.

Na strednom Slovensku vznikajú ohniská v Kremnicko-štiavnickom pohorí. Najznámejší a v podstate nevyriešený je prípad silného zemetrasenia (8° - 9°) z 5.6.1443, ktoré spôsobilo vážne škody v Prievidzi, Kremnici, Bojniciach, Slovenskej Ľupči, Ľubietovej a údajne zničilo starú Banskú Štiavnicu. Intenzity neskorších zemetrasení z roku 1855 a 1862 v okolí Banskej Bystrice a na línii Banská Bystrica-Ľubietová dosiahli najviac 6° MSK. Ohniská zemetrasení v okolí Banskej Štiavnice dávajú niektorí autori (Kárník et.al, 1986) do súvislosti s banskou činnosťou.

Podľa prílohy A.2 STN 73 0036 Seizmické zaťaženia stavebných konštrukcií je Banská Štiavnica zaradená do 7° MSK-64.

Návrh riešenia spočíva v zohľadnení uvedeného stupňa seizmicity pri projektovaní stavieb.

20.6.3 Svahové deformácie

Významnú úlohu pri morfológickom formovaní územia mali a majú svahové pohyby. Ich vznik a rozvoj je podmienený najmä priaznivou geologicko-tektonickou stavbou. V zmysle používanej klasifikácie svahových pohybov (Nemčok A., 1982) možno v riešenom území vyčleniť typy svahových porúch:

- blokové deformácie
 - blokové rozpadliny,
 - blokové polia,
- zosuvy.

V riešenom území sú blokové rozpadliny (rozvolňovanie masívov) pozorovateľné a zaregistrované podľa Registra zosuvov a iných nebezpečných svahových deformácií, ŠGÚDŠ v Bratislave, juhovýchodne od cesty Banská Štiavnica-Banky, juhozápadne až južne od Belianskeho jazera a v severnej časti Štefultova.

Blokové pole je lokalizované severne od cesty do Banskej Hodruše (prípadne do obce Banky), na juhovýchodných a juhozápadných svahoch pod odvalom od štôlne Ferdinand na ploche $0,323 \text{ km}^2$. V súčasnosti je stabilizovaný využívaný ako lúka. Deformácia nenarúša žiadne technické objekty. Jej povrch je suchý, výskyt prameňov ojedinelý, jeho čelo zasahuje do vodného toku. Príčinou vzniku sa uvádzajú seizmické pochody.

Zosuvy na základe pôsobenia prírodných faktorov, aktivity a morfológie delíme na:

- aktívne zosuvy – predstavujú súčasné svahové pohyby. Majú výrazné morfológické tvary, sú nestabilné, periodicky sa opakujú,
- potencionálne zosuvy – sú staršou generáciou svahových pohybov. Sú viazané na súčasnú úroveň eróznej bázy. Vyskytujú sa najmä v dolných častiach svahov. Ich morfológické tvary sú zreteľné,
- stabilizované zosuvy – sa nachádzajú v dolných a stredných častiach svahov. Prevažne sú viazané na dnešnú úroveň eróznej bázy. Ich morfológické tvary sú nezreteľné. Za súčasných klimatických podmienok a v danom sklone svahu sú stabilné.

Podľa spomínaného Registra zosuvov sú zaznamenané v prevažnej väčšine severovýchodne a juhozápadne od kompaktno zastavaného územia Banskej Štiavnice. Lokalizované sú na prirodzených svahoch, sú nesanované. Príčinou vzniku sú udávané klimatické faktory, seizmicita, prípadne poddolovanie územia. V prevažnej väčšine neohrozujú ani nenarúšajú žiadne technické objekty, ale limitujú rozvoj výstavby.

V návrhu riešenia sa nenachádzajú lokality, ktoré by mohli byť výraznejšie ovplyvnené svahovými deformáciami.

20.6.4 Nerastné suroviny

Ťažba zanecháva výrazné stopy na krajine, čo dokumentuje množstvo otvorených lomov, veľkolomov a ťažobní, ktorých rekultivácia je podmienená vynaložením značných finančných prostriedkov. Ich vplyv na životné prostredie je predovšetkým v ich esteticko - krajinárskom pôsobení s čiastočne škodlivým vplyvom na ostatné zložky životného prostredia. Najväčšie problémy spôsobovala nekoordinovaná ťažba stavebného kameňa, čo sa prejavilo otvorením viacerých kameňolomov, ktoré sú často veľmi necitlivo lokalizované vo vzťahu k ostatným funkčným priestorom v území. Ich poloha v blízkosti hlavných dopravných trás a obytných území sídiel ohrozuje životné prostredie hlavne znečisťovaním ovzdušia pri ťažobnej činnosti v kameňolomoch a hlukom. Pri otváraní nových povrchových ťažobní a lomov je nevyhnutné prihliadať na ich lokalizáciu v dostatočnej vzdialenosti od obytných území, zachovanie estetiky krajinného obrazu v ťažiskových pohľadových horizontoch a následnú rekultiváciu priestorov po ukončení ťažby.

Pri ťažbe rudných surovín dochádza k narušeniu životného prostredia v menšej miere ako u nerudných surovín. Lokalizácia ťažobní závisí od štruktúrnych pomerov ložiska. K devastácii prírodného prostredia dochádzalo vytváraním hald jaloviny, čo je možné eliminovať jej postupným využitím pri stavebných prácach a budovaní komunikácií. Mimoriadnu pozornosť je potrebné venovať vhodnej lokalizácii úpravni rúd vo vzťahu k ochrane obytného prostredia a možností znečisťovania vodných tokov.

Je nevyhnutné aby otváranie ložísk nerastných surovín predchádzala projektová príprava, v rámci ktorej budú podrobne riešené strety záujmov v území a budú stanovené podmienky využívania ťažobného priestoru za súčinnosti príslušných orgánov štátnej správy a príslušných organizácií, najmä orgánov ochrany prírody a ochrany životného prostredia (zákon č. 24/2006 Z.z.). Mimoriadnu pozornosť bude potrebné venovať zamedzeniu možnosti úniku ropných produktov pri prevádzke strojných zariadení využívaných pri geologicko-prieskumných prácach a ťažbe vo vzťahu k možnosti znečistenia vodných zdrojov a tokov.

20.7. PODDOLOVANÉ ÚZEMIA

Novodobá banská činnosť je evidovaná a rozdelená do troch kategórií podľa stupňa dosahu negatívnych účinkov podzemnej banskej činnosti na povrch (objekty, územia...):

1. kategória má na povrchové objekty zanedbateľný vplyv, avšak pred výstavbou je potrebné vykonať dôkladný archívny výskum. Banské dielo sa vyskytuje 70-120 m pod povrchom.
2. kategória – táto oblasť predstavuje ohrozenie pre povrchové objekty, kde je možné realizovať výstavbu pri dodržaní podmienok ochrany proti vplyvom banskej činnosti. Banské dielo sa vyskytuje 40-70 m pod povrchom.
3. kategória – oblasť, ktorá je pre povrchové objekty veľmi nebezpečná a banské dielo sa nachádza od 0-40 m pod povrchom.

Pri príprave výstavby v takomto prostredí je potrebné podrobne naštudovať a odkonzultovať situáciu v podloží a až na základe toho zvážiť vhodnosť, resp. podmienky realizácie danej aktivity.

20.7.1 Odvaly a úpravnicke zariadenia

Prakticky celé územie je pokryté množstvom banských hald. Odvalový materiál tvorí väčšinou jalovina, obyčajne propylitizované horniny, v menšej miere silicifikované a karbontizované, v ktorých sú v rôznom množstve koncentrované polymetalické rudy (vysoký obsah sulfidov Pb, Zn, Cu, Fe, As, Sb), prípadne iné prvky s negatívnym vplyvom. Atmosférickými vplyvmi dochádza k vylúhovaniu týchto odvalov a dochádza k ohrozeniu povrchovej a podzemnej hydrosféry vzniknutými acidifikujúcimi roztokmi.

Nezastavovať odvaly, ktoré sú v Zásadách navrhnuté na zápis za NKP !

V blízkosti šachty Šobov sa nachádzajú dve veľké skládky banskej jaloviny. Prvá skládka (odval A) patrí podniku Magnezitové závody Banská Belá a nachádza sa na pravej strane cestnej komunikácie vedúcej smerom do obce Žarnovica. Druhá skládka (odval B) sa nachádza na ľavej strane uvedenej komunikácie a patrí podniku Rudné bane Banská Bystrica.

Z odvalu A vytekajú kyslé priesakové vody s hodnotou pH 3,0. Vody sú silno znečistené ťažkými kovmi a v porovnaní s prípustnými hodnotami pre znečistenie povrchových vôd v priesakových vodách sú tieto prekročené v niektorých ukazovateľoch až niekoľko tisíc násobne.

Voda z prameňa pod odvalom B mala hodnotu pH 5,8. Obidve uvedené banské odvaly sú odkryté, preto jednou z možných eliminácií negatívnych vplyvov je ich zatrávenie. Takto by trávnatá vrstva zamedzovala prístup kyslíka a atmosférickej vody v takom rozsahu, v akom je to v súčasnosti a nedochádzalo by k takému veľkému sírnokyslému zvetrávaniu.

V súvislosti s návrhom na športovo-rekreačné využitie je bezpodmienečne nutné najprv vypracovať štúdiu realizovateľnosti, ktorej súčasťou bude aj podrobné vyhodnotenie územia z hľadiska kontaminácie a stability. Po zladení záujmov zainteresovaných strán vypracovať riziková štúdiu, ktorá by zadefinovala vhodnosť navrhovaného využitia lokality, prípadne navrhla limity jej využitia.

20.8. VPLYVY VYBRANÝCH NAVRHOVANÝCH AKTIVÍT

20.8.1 Vplyvy rekreačných aktivít

V návrhu Územného plánu sa sústreďujú rekreačné aktivity v do pásu územia obopínajúceho Banskú Štiavnicu od severu po juhozápad. Hlavnými dôvodmi boli, založená oddychová infraštruktúra a potenciál a stabilita tohto územia v zmysle podporných krajinnno-ekologických analýz a syntéz spĺňa najlepšie predpoklady pre rozvoj predmetnej funkcie. Predpoklady sú v letnej sezóne založené na využití existujúcich tajchov, t.j. vodných plôch, ktoré sa využívajú aj v súčasnosti pre oddychové účely hlavne obyvateľstva Banskej Štiavnice. V súčasnosti je to zatiaľ ten najjednoduchší základný typ využitia na báze kúpania a slnenia, bez vybudovaných služieb. Navrhnuté vybudovanie systematického reťazca jednotlivých stredísk od lokality Šobov až po šachtu Maximilián má ambíciu oživiť jednotlivé lokality rekreácie a vytvoriť jeden fungujúci organizmus. V zimnej sezóne sa využitie tohto územia navrhuje so zameraním na lyžiarske športy – zjazdové lyžovanie a beh na lyžiach v kombinácii so športovými, oddychovými a zábavnými aktivitami halového typu. Celkovo má región predpoklady skôr pre beh na lyžiach, ale preferencia územia západne od mesta mala aj ten dôvod, že sú tu z celého katastra najvhodnejšie podmienky pre zjazdové lyžovanie. Pri tomto vyhodnotení sa brali do úvahy dve základné vlastnosti krajiny pre túto funkciu a to, sklonitosť a expozícia (oslňenie) reliéfu. Najväčším nedostatkom je dĺžka svahov využiteľných pre zjazdové lyžovanie. V tomto prípade bude potrebné prispôsobiť sa daným terénnym podmienkam. Ďalším kritériom bola nadväznosť na existenciu využiteľných objektov a vzdialenosť od mesta.

Vymedzovanie konkrétnej lokalizácie športovo-rekreačných zariadení a špeciálne vlekov či sedačiek je nad rámec územného plánu. Preto je potrebné brať uvádzané návrhy skôr ako reálny základ pre následný postup v súlade najmä so stavebným zákonom a zákonom o posudzovaní vplyvov na ŽP, na základe podrobnejších prieskumov, analýz a konkretizácii zámerov, ktoré musia byť spracované (napr. zámere) a doriešené po všetkých stránkach vrátane majetkovo-právnych vzťahov. Všetky uvádzané návrhy majú jeden spoločný - základný stret. Nachádzajú sa vnútri CHKO Štiavnické vrchy, a preto bude potrebné pri ich príprave prijať prísne opatrenia z titulu ochrany prírody.

Pre overenie a stanovenie optimálneho využitia prírodného potenciálu a podmienok pre turizmus, rekreáciu a šport je potrebné vypracovať zonálne územnoplánovacie dokumentácie prípadne územnoplánovacie podklady formou urbanistickej štúdie alebo generelu „Športovo-rekreačného využitia plôch v okolí Banskej Štiavnice“, ktorým je potrebné na základe podrobnejších analýz rozpracovať ďalšie

aspekty ako návštevnosť, rozdelenie návštevníkov, z toho vyplývajúcu záťaž územia hlavne prírodného. Takto spracovaný ucelený materiál môže predstavovať vhodnú ponuku aj pre potenciálnych investorov.

Pre využívanie vodných plôch na rekreačné účely treba brať do úvahy Vyhlášku MZ SR č. 30/2002 Z.z. o požiadavkách na vodu na kúpanie, kontrolu kvality vody na kúpanie a na kúpaliská. Okrem nárokov na monitoring kvality vôd na kúpanie určuje vyhláška aj nároky na hygienické zariadenia a definuje výpočet kapacity prírodného kúpaliska. Kapacita kúpaliska sa určuje tak, aby na jednu osobu pripadlo najmenej 25 m² vodnej plochy na kúpanie a 6 m² voľnej oddychovej plochy. Medzi ukazovatele, ktoré je potrebné pri prevádzke kúpaliska sledovať sú zaradené okrem biologických a mikrobiologických aj ťažké kovy ako As, Cd, Cr^{VI}, Pb a Hg. Uvedené je možné zohľadniť a riešiť práve v navrhovanom následnom spracovaní územno-plánovacej dokumentácie zóny alebo územno-plánovacím podklade.

Počúvadlo

Návrh rozvoja rekreačnej funkcie a turizmu spočíva v dobudovaní rekreačného strediska zariadeniami stravovacími s kapacitou (480 miest), ubytovacími (90 miest) a športovo-rekreačnými (autocamping 90 miest, 20 nových chát, služby, 3 vleky, sánkarská dráha). V princípe sa navrhuje dosiahnutie komplexnosti zóny dobudovaním a rozšírením ubytovacích kapacít a vybavenosti a o aktivity, ktoré rozšíria ponuku a zatraktívnia pobyt v stredisku s cieľom obmedzenia sezónnych výkyvov a predĺženia sezóny a pobytu vplyvom rozšírenia atraktivít a kvality služieb.

Pre navrhované kapacity je potrebné uvažovať s príslušnou infraštruktúrou, s ktorou sa v návrhu počíta. Bude potrebné zabezpečiť pitnú vodu z miestnych zdrojov (viac ako 1 l/s), čo bude vyžadovať hydrogeologický prieskum za týmto účelom. Ten by mal byť zrealizovaný v predstihu, aby sa potvrdila opodstatnenosť navrhovaných kapacít.

Odkanalizovanie je navrhované v prvej etape návrhového obdobia k roku 2012 do žump, prípadne lokálnych –domových ČOV a v druhej etape návrhového obdobia k roku 2020 a vo výhľadovom období k roku 2035 na ČOV. Výstavba ČOV je podmienená možnosťou vypúšťania vyčistenia odpadových vôd do recipientu, čo znamená prepočet ukazovateľov znečistenia vzhľadom k množstvu a kvalite vody v recipiente. Zároveň bude potrebné rezervovať koridor pre kanalizačný zberač.

Pre zvýšené kapacity budú vytvorené príslušné parkovacie kapacity.

Pred vypracovaním návrhu bola predložená požiadavka na vybudovanie sedačky na Sitno. Po prehodnotení požiadavky z hľadiska ochrany prírody a krajiny a pri zohľadnení faktu, že vrch Sitno je súčasťou NPR Sitno a že by bol potrebný pomerne rozsiahly výrub lesných porastov, a po prerokovaní konceptu s dotknutými orgánmi, rozhodol sa obstarávateľ územného plánu vylúčiť návrh sedačkovej lanovky z riešenia. V optimálnejšom prípade by bolo vhodnejšie riešenie viesť sedačku na Petrov vrch 948 m.n.m. a odtiaľ viesť zjazdovku severozápadným smerom k existujúcemu autocampingu. V takom prípade by bola aj expozícia svahu (SZ) výhodnejšia oproti existujúcemu vleku (Z). Avšak umelému zasnežovaniu sa pravdepodobne nebude dať vyhnúť ani tu. V tejto súvislosti by bolo nevyhnutné prehodnotiť využiteľnosť kapacity okolitých potokov, resp. preskúmať možnosť využívania vody z jazera. Celé územie je súčasťou existujúceho nadregionálneho biocentra Sitno.

Pre oblasť Počúvadlianskeho jazera bude potrebné vypracovať samostatnú územno-plánovacia dokumentáciu zóny, v rámci ktorej by sa na základe potrebných prieskumov a podkladov, napr. „Hydrogeologickej štúdie“ vyhodnotili možnosti :

- zásobovania pitnou vodou,
- odvedenia odpadových vôd do ČOV,
- vodného potenciálu pre zasnežovanie,

a zároveň by sa preverila reálnosť výstavby dopravných lanových závesných zariadení a zjazdoviek v určenom priestore z pohľadu výrubu lesných porastov, ochrany prírody a rekreačného, športového a dopravného riešenia

Banky

V urbanistickom obvode Banky sa koncepcia navrhuje so zameraním na individuálny viazaný cestovný ruch (chaty) s vybudovaním občerstvovacieho, stravovacieho a prípadne ubytovacieho

zariadenia. Navrhuje sa vymedzenie priestoru zatiaľ presne neumiestnená zjazdovka a lyžiarsky vleč (juhovýchodne od zástavby). Výškové pomery v území umožňujú zjazdovku rádovo 600 - 700 m. Expozícia terénu je severná, až severozápadná, čo umožní dlhšie využitie počas sezóny a bez potreby zasnežovania. Predpokladá sa, že výrub lesa bude nevyhnutný, len v minimálnom rozsahu výbežku lesného porastu pri dojazde.

Všetky navrhované aktivity sú umiestňované v prostredí CHKO Štiavnické vrchy a z uvedeného dôvodu bude potrebné ich podrobné technické a environmentálne zhodnotenie.

Bytová a iná plošná výstavba

Pri plochách navrhovaných pre bytovú výstavbu ale aj pre ostatné funkčné využitie mimo zastavaného územia mesta (v extraviláne sídla), bude treba zohľadniť okrem vyššie uvedených aspektov (radón, kontaminácia ťažkými kovmi, zosuvy a pod.) aj krajinárske aspekty. Predovšetkým fakt, že celé územie sa nachádza v CHKO evokuje potrebu zamerať sa už vo fáze projektovej prípravy na umiestnenie objektov v krajine a ich stvárnenie s cieľom ich čo najcitlivejšieho zakomponovania do krajiny. Tu je potrebné brať do úvahy opatrenia z návrhu ochrany a tvorby krajiny a primárne vstupy z krajinnoekologického plánu, ktoré sú graficky prezentované vo výkrese „Ochrana prírody a tvorba krajiny vrátane prvkov ÚSES“ a textovo v príslušnej kapitole. V praxi to bude znamenať rešpektovanie existujúcej zelene, jej doplnenie a prispôsobenie sa navrhovanou zástavbou krajinnému prostrediu do takej miery, aby neboli narušené vzťahy na úrovni jednotlivých zložiek prírodného prostredia.

Priemyselné plochy

O banskej činnosti a ťažbe nerastných surovín už bolo uvedené vyššie. Priemyselné aktivity Banskej Štiavnice sú sústredené do niekoľkých lokalít. V priestore šachty František a v okolí železničnej stanice je priemyselná funkcia realizovaná veľmi extenzívnym spôsobom. Dá sa tu taktiež očakávať znečistenie horninového prostredia ropnými látkami a chlôvanými uhľovodíkmi. Podobná situácia bude aj v priestore areálu Akusit, kde sa narába s batériami. Miera znečistenia môže byť na rôznej úrovni. Preto je potrebné, aby sa v rámci intenzifikácie priemyselných plôch, prípadne pri zmene majiteľov, vyvinul z pozície mesta a okresných inštitúcií tlak na vylepšenie stavu v týchto areáloch (staré environmentálne záťaž, vypúšťanie odpadových vôd, emisií, tvorba odpadov, skladovanie rizikových látok). K vylepšeniu kvality životného prostredia prispeje aj postupná reštrukturalizácia výroby v areáli Plety na výrobné služby, resp. až na občiansku vybavenosť. Vytvorenie podmienok na separáciu a spracovanie odpadov môže tiež významne prispieť k jednak k vytvoreniu nových priemyselných aktivít ako i ku skvalitneniu a zlepšeniu ŽP.

Geotermálny vrt

Výhľadovo sa uvažuje s využívaním termálnych vôd z geotermálneho vrtu situovaného pod sídliskom Drieňová pre balneologické účely. Kúpeľný areál je navrhnutý v časti východne od Dolnej botanickej záhrady. V súvislosti s privedením termálnych vôd bude potrebné doriešiť otázku vypúšťania odpadových vôd. Spôsob riešenia bude závislý od fyzikálno-chemických vlastností odpadových vôd.

20.9. NERASTNÉ SUROVINY

20.9.1 Nerudné suroviny

Ložisko kremencov s dobývacím priestorom (lomom) Banská Štiavnica-Šobov sa nachádza 900 m na východe a juhovýchode od kóty 888 (Šobov). Je v CHKO Štiavnické vrchy. Zo štátnej cesty Banská Štiavnica-Vyhne s asfaltovým povrchom je ťažobňa sprístupnená prašnou cestou 0,2 km dlhou. Vzdialenosť od spracovateľského závodu DINAS, a.s. v Banskej Belej je po ceste cca 4,0 km. Charakter uloženia ložiska umožňuje vyťažiť povrchovú časť ložiska stenovým lomom, spodnú časť ložiska je možné vyťažiť jamovým lomom. Kremence na ložisku spĺňajú požiadavky STN 72 6104 na výrobu dinasových stavív. Vedľajšie suroviny sa na ložisku nenachádzajú.

DINAS, a.s. Banská Belá ťaží surovinu v povrchovom stenovom lome so 6 etážami s celkovou výškou 85 m. Surovina sa spracováva na dinasové stavivá, ktoré sa používajú na vysokoteplotné izolácie v hutníctve a sklárstve. Okrem dinasových stavív sa vyrábajú aj špeciálne magnezitové a magnezitouhlíkaté tvarovky na báze magnezitu.

Odval má rozmery cca 250x150 m, výšku cca 20 m. Materiál je možné použiť na nenáročné práce v stavebníctve, nakoľko sú zaradené do oblasti s nízkym radónovým rizikom.

Ťažbou a veľkým objemom nevhodného materiálu odvázaným na odval je devastované prírodné prostredie.

20.9.2 Rudné suroviny

Podľa rozhodnutie MŽP SR por. č. 01/23/2002, č. 925/2002-min zo dňa 24. 5. 2002 o schválení zásob výhradného ložiska sú schválené vypočítané zásoby polymetalických a zlato-strieborných rúd na výhradnom ložisku Banská Štiavnica v rozsahu 6 699,0 kt nebilančných zásob voľných. Doteraz evidované zásoby na 6. ložiskových objektoch boli predmetným rozhodnutím (Banská Štiavnica - Pb, Zn. Cu; Banská Štiavnica - II, hĺbkový obzor; Banská Štiavnica - 12. (dedičný) obzor - južné pole; Banská Štiavnica-sever a Banská Štiavnica, podpovrchové časti s Au-Ag rudami) zlúčené do jedného objektu - Banská Štiavnica, polymetalické a rudy drahých kovov.

Ložisko Troskové odvaly bolo vyradené z evidencie zásob.

Ložiská rudných surovín – polymetalických rúd sú lokalizované v dobývacom priestore (DP) zhodným s chráneným ložiskovým územím (CHLÚ) Banská Štiavnica s plochou 14,2 km².

21. NÁVRH NA RIEŠENIE ZÁUJMOV OBRANY ŠTÁTU, POŽIARNEJ OCHRANY, OCHRANY PRED POVODŇAMI

21.1. OBRANA ŠTÁTU

V katastrálnom území mesta priamo nesídlí žiadny vojenský útvar. Z hľadiska územnotechnických podmienok neboli uplatnené žiadne osobitné alebo špecifické požiadavky zo strany príslušných orgánov štátnej správy z titulu obrany štátu.

21.2. CIVILNÁ OCHRANA

Civilná ochrana okrem iných úloh zahŕňa aj úlohy pri posudzovaní umiestňovania stavieb, využívaní územia a dodržiavaní záujmov civilnej ochrany na teritóriu SR pri územnom konaní v zmysle zákona NR SR č. 42 / 1994 Z.z. o civilnej ochrane obyvateľstva, v znení neskorších predpisov (úplné znenie v zákone NR SR č. 261/98 Z. z.).

21.3. POŽIARNA OCHRANA A OCHRANA PRED POVODŇAMI

Podmienky požiarnej ochrany pre riešenie vyplývajú zo zákona SNR č. 314/2001 Z.z. o ochrane pred požiarmi účinný od 1.4. 2002.

V rámci riešenia nedochádza k významným zásahom do režimov povrchových vôd, vodných tokov a technických diel na nich. Povodňovú aktivitu zabezpečuje okresný úrad, ktorý má vypracovanú koncepciu v prípade ohrozenia. Zo strany štátnej správy správcov ako aj obce neboli špecifikované osobitné požiadavky na PO a na ochranu pred povodňami.

22. HODNOTENIE NAVRHOVANÉHO RIEŠENIA Z HĽADISKA ENVIROMENTÁLNYCH , EKONOMICKÝCH A ÚZEMNO-TECHNICKÝCH DÔSLEDKOV

22.1. HODNOTENIE NAVRHOVANÉHO RIEŠENIA Z HĽADISKA ENVIRONMENTÁLNYCH DÔSLEDKOV.

Z hľadiska **environmentálneho** bude mať realizácia návrhu územného plánu na región Banskej Štiavnice pozitívny dopad.

V oblasti výroby dôjde jej reštrukturalizáciou, zmenou funkcie a postupnou intenzifikáciou plôch k znižovaniu vplyvov na životné prostredie, prejavujúcich sa v súčasnosti v znečisťovaní ovzdušia, vôd

ale aj horninového prostredia. Útlmom banskej činnosti a ťažby nerastných surovín ako celku sa vytvárajú predpoklady pre postupnú revitalizáciu prírodného prostredia. Navrhnuté opatrenia tomuto procesu silne napomôžu. Za rozhodujúce možno v tomto zmysle považovať podchytenie a priebežné monitorovanie hlavných zdrojov znečisťovania povrchových a podzemných vôd z existujúcich hľad. Vzhľadom na zlú ekonomickú situáciu miest bude v prvých rokoch najdôležitejšie presunúť realizáciu týchto opatrení na potenciálnych investorov.

V oblasti bývania bude rozhodujúce vylúčiť možné vplyvy zo sekundárnej prašnosti a obsahu ťažkých kovov a radónu v pôde. V podmienkach výrazne členitého a krajinársky rôznorodého územia je potrebné pristúpiť k nekonvenčným postupom vyhodnocovania vhodnosti územia pre bývanie ale aj pre rekreáciu. Predmetom vyhodnotenia má byť predovšetkým u predmetných zón zmapovanie a riešenie územia s výrazným prebytkom energie (formy elektromagnetického žiarenia), ktoré sú označované ako geopatogénne. Dve nosné lokality pre rozvoj bývania v jednotlivých alternatívach budú ovplyvnené rôznym spôsobom. Zóna bývania Štefultov bude osadená do krajinársky hodnotného územia a podmienkou jej využitia bude veľmi citlivé osadenie – zakomponovanie do prostredia územia. Zároveň bude potrebné zachovať existujúcu drevinnú zeleň a doplniť ju v zmysle opatrení návrhu ochrany prírody a krajiny.

Oproti tomu obytná zóna v lokalite Drieňová zaberá poľnohospodársku pôdu patriacu medzi tri chránené bonity. Lokalitu bude potrebné napojiť na prírodnú krajinu pomocou prvkov zelene. Za zraniteľnejšie územie treba považovať lokalitu Štefultov. Z týchto ako aj urbanizačných dôvodov sa v tejto lokalite navrhuje len forma individuálnej nízkopodlažnej obytnej zástavby.

Rekreačná funkcia je rozvíjaná v území s rôznou mierou intenzity v tých istých lokalitách. Za záujmové územie pre šport a rekreáciu a poznávací turizmus bol navrhnutý pás tiahnuci sa od lokality Šobov na severe, cez Červenú studňu, Klinger, až po Maximilián šachtu a v extenzívnom prírodnom prostredí priamo nadväzuje na prírodné a kultúrne hodnoty Štiavnických baní. Nové aktivity budú zamerané na doplnenie základnej vybavenosti pre oddychové aktivity, a vo vybraných lokalitách aj na špeciálnu športovú vybavenosť a zábavné aktivity za účelom zatraktívnenia lokalít. Ako také nevyvolajú podstatnejšie zvýšenie zaťaženia územia. Naopak v prípadoch navrhovaného využitia šácht a priestorov ťažby (Šobov, Maximilián) urýchlia proces revitalizácie dotknutých plôch, s návrhom prinávratenia pôvodných hodnôt prostredia vytvorením sekundárnej krajiny. Lyžiarske svahy v okolí Červenej studne neboli doporučené na intenzívnejšie využitie, nakoľko územie je súčasťou navrhovaného biocentra. V prípade zhodnotenia ich zachovania a rozvoja sa navrhuje zmena využitia plôch pre zjazdovky využitím severne orientovaných svahov. O lyžiarske aktivity budú posilnené lokality Banky a Počúvadlo. Zásah do lesných porastov pre účely výstavby vlekov, sedačiek alebo zjazdoviek predstavuje vždy negatívny vplyv na príslušnú zložku životného prostredia. Vzhľadom na fakt, že celé územie spadá pod CHKO Štiavnické vrchy je potrebné vnímať tieto návrhy ako „nevyhnutné zlo“ v záujme zabezpečenia rekreačného a tým aj ekonomického rozvoja regiónu. Aj z uvedených dôvodov sú rozhodujúce javy vzhľadom na ich dopad riešené s možnosťou výberu.

Za optimálnejší možno považovať využitie Šobova pre rekreačné účely, v porovnaní s alternatívou funkčného využitia územia pre bývanie navrhovanou v koncepte, ktoré by bolo vlastne potvrdením a pokračovaním už existujúceho stavu. Problematické je v tejto lokalite budúce funkčné využitie – funkčná náplň opusteného areálu Rudných baní, kde sa predpokladá vysoký stupeň kontaminácie prostredia a kde urbanistické zoskupenie a stavebnotechnické, konštrukčné a dispozičné riešenie objektov pre využitie na obytné funkcie je viac než problematické až nevyhovujúce.

Z dopravného hľadiska jednoznačne dôjde k zlepšeniu stavu, vytvorením okružného systému zberných komunikácií a zokruhovaním mestských častí i z hľadiska tvorby ŽP ako i ekológie.

22.2. HODNOTENIE NAVRHOVANÉHO RIEŠENIA Z HĽADISKA EKONOMICKÝCH A ÚZEMNOTECHNICKÝCH DÔSLEDKOV.

Medzi základnými cieľmi a stratégiou spracovania predmetnej koncepcie Územného plánu mesta Banská Štiavnica bola optimalizácia využitia územia z hľadiska lokalizácie funkcií na nových rozvojových plochách s cieľom kompaktného využitia územia mesta, rozvoja mestského organizmu a to formami intenzifikácie, dobudovania, doplnenia a skompaktovania využitia územia v racionálnej miere vzhľadom na reálne územnotechnické, ekologické a ekonomické podmienky pri dodržaní podmienok optimálneho životného prostredia. Z týchto predpokladov vyplýva aj navrhovaná koncepcia dopravných systémov. Dostredným riešením obslužnej komunikačnej siete (automobilových komunikácií) prepojením

a zokruhováním tak aby sa vytvárali prehľadné a optimálne dostupné podmienky. Podľa možností najefektívnejším vedením trás komunikácií sa sledovali územnotechnické, ekologické, ekonomické podmienky a podmienky minimalizácie negatívnych vplyvov na životné prostredie s optimalizáciou obsluhy územia a systému vzájomnej väzby na zbernú komunikačnú sieť s navrhovanými zmenami trás a kategórií tranzitných komunikácií bezkolízne mimo zastavaného územia. Návrh a optimalizácia siete hlavných obslužných komunikácií je riešená v priamej väzbe na optimalizáciu návrhu technickej infraštruktúry, v oblasti vodného hospodárstva, najmä kanalizačného systému.

Dôsledkom skompaktovania využitia územia a intenzifikácie sa navrhované územnotechnické a ekonomické podmienky stávajú a v podstatnej miere reálnejšími a racionálnejšími s ich optimálnejším využitím.

Predpokladom stanovených cieľov je dôsledný koordinovaný a systémový prístup k riešeniu a naplneniu cieľov a permanentné sledovanie porovnávanie, konfrontácia a zhodnotenie následných krokov s platným územným plánom mesta.

13.10.2006

Ing.arch. Gabriel Szalay
autorizovaný architekt
hlavný riešiteľ
za kolektív spracovateľov